

Lagrådsremiss

En uppdaterad fondlagstiftning (UCITS V)

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 17 mars 2016

Per Bolund

Malin Alpen
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås lagändringar som syftar till att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/91/EU av den 23 juli 2014 om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutsfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner.

I lagrådsremissen föreslås ändringar i lagen (2004:46) om värdepappersfonder, lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2016.

Innehållsförteckning

1	Beslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	29
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden	30
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder	31
3	Ärendet och dess beredning	32
4	Fondbolag och värdepappersfonder	32
4.1	EU-regler	32
4.2	Den svenska fondlagstiftningen	33
5	Några allmänna utgångspunkter	35
5.1	Inledning	35
5.2	Anpassningar av svensk rätt	35
5.3	Inga lagändringar utan ändring i sak	36
5.4	Oförändrade definitioner	36
5.5	Regler i rättsakter som antas av kommissionen	37
6	Regler om ersättningar	38
6.1	Inledning	38
6.2	Ersättningspolicyn och dess innehåll	39
6.3	Information om ersättningspolicyn	41
7	Förvaringsinstitut	45
7.1	Bakgrund	45
7.2	Krav på att ha ett förvaringsinstitut och vem som kan vara förvaringsinstitut	46
7.3	Förvaring av tillgångarna i en värdepappersfond	49
7.4	Förbud för förvaringsinstitut att återanvända tillgångar i en värdepappersfond	51
7.5	Förvaringsinstitutets uppgifter beträffande fondens penningflöden och övriga kontroller	53
7.6	Skyldigheten att agera i fondandelsägarnas intresse	55
7.7	Delegering av förvaringsinstitutsfunktioner	58
7.8	Förvaringsinstitutets ansvar	62
7.9	Förvaringsinstitutets skyldighet att lämna information till tillsynsmyndigheten	65
8	Tillsyn och rapportering av missförhållanden	66
8.1	Inledning	66
8.2	Tillsynsbefogenheter	66
8.3	Rapportering om överträdelser – visselblåsning	67
8.3.1	Inledning	67

8.3.2	Krav på speciella procedurer för hur anmälningar ska omhändertas hos behöriga myndigheter	68
8.3.3	Skydd för den som rapporterar mot att drabbas av repressalier.....	69
8.3.4	Krav på fondbolag att inrätta särskilda system för anmälningar	72
8.3.5	Skydd för anmälarens identitet	74
8.3.6	En anmälare ska inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt	76
8.4	Behandling av personuppgifter.....	80
9	Ingripanden och sanktioner	81
9.1	Inledning.....	81
9.2	Nya och ändrade bestämmelser om ingripanden vid regelöverträdelser	81
9.2.1	Bakgrund	81
9.2.2	Administrativa sanktioner eller straffrättsliga påföljder?.....	82
9.2.3	Strukturen för bestämmelser om ingripanden mot svenska företag	84
9.2.4	Utvidgade ingripandebefogenheter mot fondbolag, mot den som driver fondverksamhet utan att vara berättigad till det och mot vissa ägare	87
9.2.5	Utökat ansvar för fysiska personer	90
9.2.6	Sanktioner mot fysiska personer i förhållande till förbudet mot dubbel lagföring och straff och rätten att inte belasta sig själv.....	96
9.3	Nya och ändrade bestämmelser om sanktioner och andra administrativa åtgärder	101
9.3.1	Bakgrund	101
9.3.2	Sanktioner och andra administrativa åtgärder mot juridiska personer	102
9.3.3	Sanktioner och andra administrativa åtgärder mot fysiska personer.....	110
9.4	Omständigheter som ska vara styrande vid beslut om sanktioner	114
9.5	Offentliggörande av beslut om sanktioner och andra administrativa åtgärder	118
9.6	Beslut i överträdelseärenden.....	119
9.6.1	Beslut och sanktionsföreläggande	119
9.6.2	Närmare om förfarandet med sanktionsföreläggande	122
9.6.3	Möjlighet till gemensam handläggning av ingripandeärenden och ärenden om återkallelse av tillstånd på frivillig grund	125
9.7	Preskription och verkställighet	127
10	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	129

11	Förslagets konsekvenser	130
11.1	Inledning	130
11.2	Konsekvenser för fondmarknaden och investerare.....	130
11.3	Konsekvenser för företag	132
11.4	Konsekvenser för det allmänna	135
11.5	Konsekvenser i övrigt.....	137
12	Författningskommentar	137
12.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder	137
12.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.....	157
12.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden	157
12.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder	157
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/91/EU av den 23 juli 2014 om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutsfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner	159
Bilaga 2	Utredningens sammanfattning av förslagen i betänkandet (UCITS V – En uppdaterad fondlagstiftning, SOU 2015:62)	187
Bilaga 3	Utredningens lagförslag	192
Bilaga 4	Utredningens lagförslag i tilläggspromemorian till betänkandet	216
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna	218
Bilaga 6	Parallelluppställning över genomförandet i svensk rätt av direktiv 2014/91/EU om ändring av direktiv 2009/65/EG (UCITS-direktivet).....	219

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
2. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
3. lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
4. lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder

Häri genom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2004:46) om värdepappersfonder²

dels att nuvarande 2 kap. 17 c § ska betecknas 2 kap. 17 f §,

dels att 1 kap. 10 §, 2 kap. 19 och 21 §§, 3 kap. 1–4 §§, 4 kap. 15, 16 a och 18 §§, 12 kap. 1, 2, 6–8, 9, 11–14 och 19 §§, 13 kap. 1 § och 14 kap. 1 § och rubrikerna närmast före 12 kap. 1, 7 och 11 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före nuvarande 2 kap. 17 c § ska sättas närmast före den nya 2 kap. 17 f §,

dels att det ska införas 24 nya paragrafer, 2 kap. 17 c–17 e §§, 3 kap. 5–16 §§, 11 kap. 8 a § och 12 kap. 1 a, 1 b, 2 a, 8 a, 9 a–9 d §§ och närmast före 3 kap. 1, 3–6 och 8–16 §§ och 12 kap. 9 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

10 §³

För förvaltningsbolags och fondföretags verksamhet i Sverige tillämpas 2 kap. 19 § första stycket och 20–21 §§ på motsvarande sätt.

Utöver det som anges i första stycket tillämpas på motsvarande sätt

– 2 kap. 17 c § för förvaltningsbolags verksamhet i Sverige enligt 6 § första stycket 1, och

– 4 kap. 20 § för fondföretags verksamhet i Sverige enligt 7 §.

För filialer till förvaltningsbolag och fondföretag gäller i övrigt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

2 kap.

17 c §

Ett fondbolag ska ha ett ersättningsystem som främjar en sund

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/91/EU.

² Senaste lydelse av lagens rubrik 2013:563

2 kap. 17 c § 2014:558

rubriken närmast före 2 kap. 17 c § 2014:558.

³ Senaste lydelse 2014:558.

och effektiv riskhantering.

Inom ramen för ersättnings-systemet ska fondbolaget upprätta och tillämpa en ersättningspolicy.

17 d §

Ett fondbolag ska tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelse av bestämmelser som gäller för verksamheten.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter inom ramen för sådana rapporteringssystem som avses i första stycket.

17 e §

En anställd hos ett fondbolag som har gjort en anmälan till Finansinspektionen eller Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten om misstänkta överträdelse av bestämmelser som gäller för verksamheten får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett.

Detsamma gäller om en anställd har gjort en anmälan via det rapporteringssystem som avses i 17 d §.

19 §⁴

Enskildas förhållanden till en värdepappersfond, ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut får inte obehörigen röjas.

Enskildas förhållanden till en värdepappersfond, ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut får inte obehörigen röjas. *Detsamma gäller en uppgift i en anmälan eller en utsaga om en misstänkt överträdelse av en bestämmelse som gäller för ett fondbolags verksamhet, om uppgiften kan avslöja anmälarens identitet.*

⁴ Senaste lydelse 2013:563.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

21 §⁵

Om en fondandelsägare tillfogats skada genom att fondbolaget överträtt denna lag eller fondbestämmelserna, *skall* fondbolaget ersätta skadan. *Om en fondandelsägare eller ett fondbolag tillfogats skada genom att förvaringsinstitutet överträtt denna lag eller fondbestämmelserna, skall institutet ersätta skadan.*

Om en fondandelsägare tillfogats skada genom att fondbolaget överträtt denna lag eller fondbestämmelserna, *ska* fondbolaget ersätta skadan.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förvaringsinstitut

1 §⁶

För varje värdepappersfond ska det finnas ett förvaringsinstitut. Förvaringsinstitutet ska ha sitt säte i Sverige eller, om det är en i Sverige etablerad filial, i ett annat land inom EES.

Ett fondbolag ska för varje värdepappersfond som bolaget förvaltar se till att det utses ett förvaringsinstitut. Förvaringsinstitutet ska ha sitt säte i Sverige eller, om det är en i Sverige etablerad filial, i ett annat land inom EES.

Förvaringsinstitutet ska handla oberoende av fondbolaget och utslutande i andelsägarnas gemensamma intresse.

2 §⁷

Förvaringsinstitutet ska verkställa de beslut av fondbolaget som avser värdepappersfonden om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag eller fondbestämmelserna.

Förvaringsinstitutet ska handla hederligt, rättvist, oberoende och professionellt samt utslutande i fondandelsägarnas gemensamma intresse.

Förvaringsinstitutet ska vidare ta emot och förvara den egendom som ingår i fonden samt se till att

hålla verksamheten som förvaringsinstitut åtskild från verksamheter som kan komma i konflikt med fondbolagets eller fondandelsägarnas intressen.

1. försäljning och inlösen av fondandelar sker i enlighet med bestämmelserna i denna lag och fondbestämmelserna,

⁵ Senaste lydelse 2007:562.

⁶ Senaste lydelse 2013:563. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

⁷ Senaste lydelse 2013:563.

2. fondandelarnas värde beräknas enligt bestämmelserna i denna lag och fondbestämmelserna,

3. tillgångarna i fonden utan dröjsmål kommer institutet till handa, och

4. medlen i fonden används enligt bestämmelserna i denna lag och fondbestämmelserna.

Om utländska finansiella instrument ingår i fonden, får förvaringsinstitutet låta ett lämpligt utländskt förvaringsinstitut förvara dem. Ett sådant uppdrag frångår inte förvaringsinstitutet dess ansvar enligt denna lag.

Förvaringsinstitutet ska identifiera, hantera och övervaka eventuella intressekonflikter. Sådana konflikter ska redovisas för fondens andelsägare.

Skriftligt avtal

3 §⁸
Förvaringsinstitutet får inte för en värdepappersfond ta upp eller bevilja lån eller gå i borgen.

Fondbolaget och förvaringsinstitutet ska ingå ett skriftligt avtal som reglerar förhållandet mellan parterna. Avtalet ska bland annat reglera det informationsutbyte och den samordning som krävs för att institutet ska kunna utföra sina uppgifter för fondens räkning i enlighet med kraven i denna lag och andra författningar. Avtalet ska innehålla åtminstone sådana uppgifter som anges i artiklarna 30–33, 35 och 37 i kommissionens direktiv 2010/43/EU av den 1 juli 2010 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG när det gäller organisatoriska krav, intressekonflikter, uppföranderegler, riskhantering och innehållet i avtalet mellan ett förvaringsinstitut och ett förvaltningsbolag, i den ursprungliga lydelsen.

Avtalet får omfatta flera värdepappersfonder. I avtalet ska det anges vilka värdepappersfonder

⁸ Senaste lydelse 2013:563.

som omfattas.

I ett avtal som ingås mellan ett förvaringsinstitut och ett förvaltningsbolag som förvaltar en värdepappersfond efter tillstånd enligt 1 kap. 6 b § ska det föreskrivas att svensk lag är tillämplig på avtalet.

Förvaringsinstitutets uppgifter

Allmänna uppgifter

4 §⁹

Förvaringsinstitutet ska med fondbolaget ingå ett skriftligt avtal som reglerar förhållandet mellan parterna, exempelvis det informationsutbyte och den samordning som krävs för att institutet och bolaget ska kunna uppfylla kraven i denna lag och andra författningar. Avtalet ska innehålla åtminstone sådana uppgifter som anges i artiklarna 30–33, 35 och 37 i kommissionens direktiv 2010/43/EU av den 1 juli 2010 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG när det gäller organisatoriska krav, intressekonflikter, uppföranderegler, riskhantering och innehållet i avtalet mellan ett förvaringsinstitut och ett förvaltningsbolag.

Avtalet får omfatta flera värdepappersfonder. I avtalet ska anges vilka värdepappersfonder som omfattas.

I ett avtal som ingås mellan ett förvaringsinstitut och ett förvaltningsbolag som förvaltar en värdepappersfond efter tillstånd enligt 1 kap. 6 b § ska det föreskrivas att svensk lag är tillämplig på avtalet.

Förvaringsinstitutet ska verkställa fondbolagets instruktioner som avser värdepappersfonden om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag eller fondbestämmelserna samt se till att

1. försäljning, inlösen och makulering av andelar i fonden genomförs enligt denna lag och fondbestämmelserna,
2. värdet av andelarna i fonden beräknas enligt denna lag och fondbestämmelserna,
3. ersättningar för transaktioner som berör en fonds tillgångar betalas in till fonden utan dröjsmål, och
4. fondens intäkter används enligt bestämmelserna i denna lag och fondbestämmelserna.

⁹ Senaste lydelse 2013:563. Ändringen innebär bl.a. att andra och tredje styckena tas bort.

Övervakning av penningflöden

5 §

Förvaringsinstitutet ska övervaka värdepappersfondens penningflöden.

Förvaringsinstitutet ska särskilt se till att alla betalningar från investerare har tagits emot och att alla likvida medel i fonden har bokförts på likvidkonton som har öppnats i fondens namn eller i fondbolagets eller förvaringsinstitutets namn för fondens räkning.

Likvidkonton enligt andra stycket ska öppnas hos en sådan enhet som avses i artikel 18.1 a–c i kommissionens direktiv 2006/73/EG av den 10 augusti 2006 om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG vad gäller organisatoriska krav och villkor för verksamheten i värdepappersföretag, och definitioner för tillämpning av det direktivet, i den ursprungliga lydelsen.

Likvidkonton ska föras i enlighet med principerna i artikel 16 i direktiv 2006/73/EG, i den ursprungliga lydelsen.

Om likvidkontot har öppnats i förvaringsinstitutets namn för fondens räkning, får medel som tillhör förvaringsinstitutet eller sådana enheter som avses i tredje stycket inte finnas på samma konto.

Förvaring av tillgångarna i en värdepappersfond

6 §

Förvaringsinstitutet ska

1. depåförvara

a) alla finansiella instrument som kan registreras på ett konto för finansiella instrument som har öppnats hos förvaringsinstitutet, och

b) alla finansiella instrument som fysiskt kan levereras till förvaringsinstitutet, samt

2. kontrollera att fondbolaget, för värdepappersfondens räkning, har äganderätt till övriga tillgångar samt föra och hålla ett uppdaterat register över dem.

Förvaringsinstitutet, eller en uppdragstagare som utför uppgifterna i första stycket, får inte återanvända tillgångarna i en värdepappersfond för egen räkning.

Tillgångarna i en värdepappersfond som depåförvaras enligt första stycket 1 får återanvändas endast om

1. återanvändningen sker för fondens räkning,

2. förvaringsinstitutet följer fondbolagets instruktioner,

3. återanvändningen gagnar andelsägarnas intressen, och

4. transaktionen omfattas av en likvid säkerhet av hög kvalitet

a) som tagits emot av fonden inom ramen för ett avtal om säkerhetsöverlåtelse (återköpsavtal), och

b) vars marknadsvärde vid varje tidpunkt med marginal uppgår till minst marknadsvärdet av de återanvända tillgångarna.

7 §

För att fullgöra sina uppgifter enligt 6 § första stycket 1 ska förvaringsinstitutet se till att alla finansiella instrument registreras på ett separat konto hos institutet i värdepappersfondens namn, eller i fondbolagets namn för fondens räkning, och i enlighet med principerna i artikel 16 i direktiv 2006/73/EG, i den ursprungliga lydelsen.

För att fullgöra sina uppgifter enligt 6 § första stycket 2 ska förvaringsinstitutet lägga uppgifter eller handlingar från fondbolaget samt andra tillgängliga handling-

ar till grund för sin bedömning av äganderätten till tillgångarna.

Förteckning över tillgångarna i värdepappersfonden

8 §

Förvaringsinstitutet ska regelbundet ge fondbolaget en fullständig förteckning över samtliga tillgångar som ingår i värdepappersfonden.

Förbud mot att ta upp eller bevilja lån eller gå i borgen

9 §

Förvaringsinstitutet får inte för en värdepappersfond ta upp eller bevilja lån eller gå i borgen.

Uppdragsavtal

Allmänna krav på uppdragsavtal

10 §

Förvaringsinstitutet får inte uppdra åt någon annan att utföra andra uppgifter än depåförvaring av tillgångar och kontroll av äganderätten enligt 6 § första stycket.

Delegering enligt första stycket förutsätter att förvaringsinstitutet

1. kan visa att det finns ett objektivt skäl för delegering av uppgifterna och att avsikten inte är att kringgå kraven i denna lag eller annan författning,

2. har handlat med den skicklighet, aktsamhet och omsorg som krävs vid valet av uppdragstagare, och

3. regelbundet övervakar uppdragstagaren och dennes rutiner avseende delegerade uppgifter.

Övriga villkor för uppdragsavtal

11 §

Förvaringsinstitutet ska, utöver det som anges i 10 § andra stycket

och om inget annat följer av 12 §, förvissa sig om att uppdragstagaren

1. har den struktur och den sakkunskap som krävs i förhållande till uppdraget,

2. om uppdraget avser depåförvaringsuppgifter,

a) omfattas av en effektiv reglering, inbegripet minimikapitalkrav och effektiv tillsyn över verksamheten i den berörda jurisdiktionen, och

b) omfattas av regelbunden extern granskning för att säkerställa att de finansiella instrumenten finns i uppdragstagarens besittning,

3. håller de anförtrodda tillgångarna åtskilda från egna och andras tillgångar så att de alltid går att identifiera,

4. har vidtagit alla nödvändiga åtgärder för att tillgångarna i värdepappersfonden, om uppdragstagaren blir insolvent, inte ska vara tillgängliga för utdelning eller realisering till uppdragstagarens fordringsägare, och

5. uppfyller de allmänna skyldigheter och respekterar de förbud som anges i 2, 3, 6 och 7 §§.

Särskilda bestämmelser vid uppdragsavtal avseende depåförvaringsuppgifter utanför EES

12 §

Om lagstiftningen i ett land utanför EES kräver att vissa finansiella instrument depåförvaras av en lokal enhet och det endast finns lokala enheter som inte uppfyller kraven i 11 § 2 a, får förvaringsinstitutet trots det uppdra depåförvaringsuppgifter åt en sådan enhet. Detta får dock ske endast i den omfattning som är nödvändig enligt det landets lagstiftning och endast så länge det inte finns lokala

enheter som uppfyller dessa krav.

För delegering enligt första stycket krävs dessutom att

1. fondandelsägarna, innan de gjorde sin investering, har blivit informerade om att delegeringen är nödvändig enligt det landets lagstiftning, de omständigheter som motiverar delegeringen och de risker som är förknippade med delegeringen, och

2. fondbolaget har gett instruktioner till förvaringsinstitutet att delegera depåförvaringen av de finansiella instrumenten till en lokal enhet.

Vidaredelegering

13 §

En uppdragstagare får i sin tur uppdra åt någon annan att utföra uppgifter enligt 10 § (vidaredelegering), om samtliga villkor som ställs upp för förvaringsinstitutets delegering är uppfyllda.

Förvaringsinstitutets ansvar för förluster och annan skada

Ansvar för förlust av finansiella instrument som depåförvaras

14 §

Om förvaringsinstitutet eller en uppdragstagare har förlorat finansiella instrument som depåförvaras enligt 6 § första stycket 1, ska institutet utan onödigt dröjsmål återlämna finansiella instrument av samma slag eller utge ett belopp motsvarande värdet till fondbolaget för värdepappersfondens räkning.

Förvaringsinstitutet är inte ansvarigt enligt första stycket om institutet kan visa att förlusten är orsakad av en yttre händelse utanför institutets rimliga kontroll, och vars konsekvenser var omöjliga att undvika trots att alla rimliga an-

strängningar gjorts.

Ett avtal är ogiltigt i den utsträckning det utesluter eller begränsar förvaringsinstitutets ansvar enligt första stycket.

Ansvar för övriga skador

15 §

Om fondandelsägarna tillfogats annan skada än sådan som avses i 14 § genom att förvaringsinstitutet eller en uppdragstagare uppsåtligt eller av oaksamhet har överträtt denna lag eller andra författningar som reglerar verksamheten, ska institutet ersätta skadan.

Ett avtal är ogiltigt i den utsträckning det utesluter eller begränsar förvaringsinstitutets ansvar enligt första stycket.

Ansvar vid uppdragsavtal

16 §

Ett uppdragsavtal avseende förvaring av tillgångar och kontroll av äganderätten enligt 6 § frångår inte förvaringsinstitutet dess ansvar för förluster och annan skada enligt denna lag. Detta gäller även om uppdragstagaren har vidaredelegerat uppgiften enligt 13 §.

4 kap.

15 §¹⁰

För varje värdepappersfond ska det finnas en aktuell informationsbroschyr.

Informationsbroschyren ska innehålla

1. fondbestämmelserna,
2. de ytterligare uppgifter som behövs för att man ska kunna bedöma fonden och den risk som är förenad med att investera i den,
3. en tydlig och lättbegriplig förklaring av fondens riskprofil,
4. uppgifter om det arbete eller de funktioner som fondbolaget får uppdraga åt någon annan att utföra enligt 4 och 5 §§,
5. uppgifter om vilka tillgångs- och slag fondmedlen får placeras i, och 5. uppgifter om vilka tillgångs- och slag fondmedlen får placeras i,

¹⁰ Senaste lydelse 2013:563.

6. för det fall fondmedlen får placeras i derivatinstrument, uppgifter om i vilket syfte och hur det möjliga resultatet av användningen av derivatinstrument kan påverka fondens riskprofil.

6. för det fall fondmedlen får placeras i derivatinstrument, uppgifter om i vilket syfte och hur det möjliga resultatet av användningen av derivatinstrument kan påverka fondens riskprofil, och

7. uppgifter om fondbolagets ersättningspolicy.

16 a §¹¹

För varje värdepappersfond ska det finnas ett aktuellt faktablad.

Faktabladet ska på ett lättbegripligt sätt och i sammanfattning innehålla den grundläggande information som behövs för att investerare ska kunna bedöma fonden och den risk som är förenad med att investera i den.

Innehållet i faktabladet ska vara rättvisande och tydligt och får inte vara vilseledande. Det ska stämma överens med relevanta delar i informationsbroschyren.

Utöver det som följer av andra och tredje styckena ska faktabladet innehålla en upplysning om att information om fondbolagets ersättningspolicy är tillgänglig på en angiven webbplats och att en papperskopia kan fås kostnadsfritt på begäran.

Bestämmelser om hur faktabladet för en värdepappersfond ska vara utformat och om dess innehåll finns i kommissionens förordning (EU) nr 583/2010 av den 1 juli 2010 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG rörande basfakta för investerare och villkor som ska uppfyllas när faktablad med basfakta för investerare eller prospekt tillhandahålls på annat varaktigt medium än papper eller på en webbplats.

18 §¹²

Fondbolaget ska för varje värdepappersfond som det förvaltar lämna

1. en årsberättelse inom fyra månader från räkenskapsårets utgång, och
2. en halvårsredogörelse för räkenskapsårets första sex månader inom två månader från halvårets utgång.

Årsberättelser och halvårsredogörelser ska innehålla den information som behövs för att man ska kunna bedöma varje värdepappersfonds utveckling och ställning. Handlingarna ska på begäran kostnadsfritt skickas till andelsägarna och finnas att tillgå hos fondbolaget och förvaringsinstitutet. Fondbolaget ska i samband med att bolaget lämnar sådan information som avses i 22 § tillfråga andelsägarna om de vill ha årsberättelsen och halvårsredogörelsen.

¹¹ Senaste lydelse 2013:563.

¹² Senaste lydelse 2013:563.

Utöver det som anges i andra stycket ska årsberättelsen innehålla uppgifter om det sammanlagda ersättningsbeloppet för räkenskapsåret, fördelat på fasta och rörliga ersättningar, som fondbolaget betalat ut till sin personal samt om efterlevnaden och väsentliga förändringar av fondbolagets ersättningspolicy.

11 kap.

8 a §

Finansinspektionen får, utöver det som anges i 7 och 8 §§, besluta att en ägare i ett fondbolag som inte följer bestämmelserna i 1 eller 4 § ska betala en sanktionsavgift som bestäms i enlighet med 12 kap. 8–9 §§.

12 kap.

Ingripanden mot fondbolag

Ingripanden mot fondbolag och förvaringsinstitut samt vissa fysiska personer¹³

1 §¹⁴

Om ett fondbolag har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar bolagets verksamhet, fondbestämmelserna, bolagsordningen eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar bolagets verksamhet, ska Finansinspektionen ingripa.

Finansinspektionen ska då *förelägga bolaget* att inom viss tid begränsa *verksamheten i något avseende*, minska riskerna i *den* eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, ett förbud att verkställa beslut eller en anmärkning.

Om ett fondbolag *eller ett förvaringsinstitut* har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar bolagets *eller institutets* verksamhet, fondbestämmelserna, bolagsordningen eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar bolagets *eller institutets* verksamhet, ska Finansinspektionen ingripa.

Finansinspektionen ska då *utfärda ett föreläggande* att inom viss tid begränsa *eller* minska riskerna i *verksamheten i något avseende* eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, *meddela* ett förbud att verkställa beslut eller *genom att*

¹³ Senaste lydelse 2008:282.

¹⁴ Senaste lydelse 2008:282.

Om överträdelsen är allvarlig, ska fondbolagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

göra en anmärkning. Om ett fondbolags överträdelse är allvarlig, ska bolagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

1 a §

Finansinspektionen ska ingripa mot någon som ingår i ett fondbolags styrelse eller är dess verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, om fondbolaget

1. har fått tillstånd att driva fondverksamhet genom att lämna falska uppgifter eller på annat otillbörligt sätt,

2. tillhandahåller diskretionär portföljförvaltning i strid med 1 kap. 4 §,

3. påbörjar marknadsföring av en av bolaget förvaltat värdepappersfond i ett annat land inom EES innan en underrättelse om detta gjorts hos Finansinspektionen i enlighet med 2 kap. 15 c §,

4. inte uppfyller grundläggande krav på organisation och drift av verksamheten enligt 2 kap. 17 eller 17 f § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 13 kap. 1 § 5 avseende dessa bestämmelser,

5. åsidosätter sina skyldigheter eller på annat sätt överträder det som anges om uppdragsavtal i 4 kap. 4–6 §§ och 7 § första stycket,

6. påbörjar förvaltning och marknadsföring av en värdepappersfond utan att fondbestämmelserna godkänts enligt 4 kap. 9 §,

7. vid upprepade tillfällen låter bli att upprätta eller tillhandahålla informationsbroschyr, faktablad, årsberättelse och halvårsberättelse i enlighet med 4 kap. 15–21 §§,

8. inte uppfyller kraven på hantering av risker i 5 kap. 2 § första eller andra stycket,

9. vid upprepade tillfällen placerar medel i en värdepappersfond

i strid med det som anges i 5 kap. 1, 3–22, 24 eller 25 §,

10. i strid med 11 kap. 5 § första stycket låter bli att till Finansinspektionen anmäla sådana förvärv och avyttringar som avses där, eller

11. i strid med 11 kap. 5 § tredje stycket låter bli att till Finansinspektionen anmäla namnen på de ägare som har ett kvalificerat innehav av aktier i bolaget samt storleken på innehavet.

Om en sådan person som anges i första stycket omfattas av tillstånds- eller underrättelseskyldighet enligt 11 kap. 1 eller 4 § för förvärv eller avyttring av aktier i bolaget, ska första stycket 10 och 11 inte gälla för den personen i fråga om dessa aktier.

Ett ingripande enligt första stycket får ske endast om bolagets överträdelse är allvarlig och personen i fråga uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har orsakat överträdelser.

Ingripande sker genom

1. beslut att personen i fråga under en viss tid, lägst tre och högst tio år, eller, för upprepade allvarliga överträdelser, permanent inte får vara styrelseledamot eller verkställande direktör i ett fondbolag, eller ersättare för någon av dem, eller

2. beslut om sanktionsavgift.

1 b §

Finansinspektionen ska ingripa mot någon som ingår i ett förvaringsinstituts styrelse eller är dess verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, om förvaringsinstitutet

1. låter bli att övervaka en värdepappersfonds penningströmmen i strid med 3 kap. 5 §,

2. låter bli att förvara en värdepappersfonds tillgångar eller på annat sätt överträder det som

anges i 3 kap. 6 och 7 §§, eller

3. låter bli att utföra sina övriga uppgifter i strid med 3 kap. 4 och 8 §§.

Ett ingripande enligt första stycket får ske endast om institutets överträdelse är allvarlig och personen i fråga uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har orsakat överträdelsen.

Ingripande sker genom beslut om sanktionsavgift.

2 §¹⁵

Vid valet av sanktion ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens art, skador som uppstått och graden av ansvar.

Finansinspektionen får avstå från ingripande enligt 1 § om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om fondbolaget gör rättelse eller om något annat organ har vidtagit åtgärder mot fondbolaget som bedöms tillräckliga.

Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om fondbolaget eller förvaringsinstitutet gör rättelse eller om den fysiska personen verkat för att bolaget eller institutet gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot bolaget, institutet eller den fysiska personen och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

2 a §

Utöver det som anges i 2 § ska i försvärande riktning beaktas om fondbolaget, förvaringsinstitutet eller den fysiska personen tidigare har begått en överträdelse. Vid denna bedömning bör särskild vikt fästas vid om överträdelserna är likartade och den tid som har gått mellan de olika överträdelserna.

I förmildrande riktning ska beaktas om

¹⁵ Senaste lydelse 2008:282.

1. bolaget, institutet eller den fysiska personen i väsentlig mån genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och

2. bolaget eller institutet snabbt upphört med överträdelsen, eller den fysiska personen snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen.

6 §¹⁶

Om en behörig myndighet har underrättat Finansinspektionen om att ett fondbolag överträtt föreskrifter som gäller i det landet för *bolaget*, får inspektionen vidta de åtgärder som anges i 1–4 §§ mot bolaget, om det föreligger någon omständighet som avses där. Inspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Om en behörig myndighet har underrättat Finansinspektionen om att ett fondbolag *eller ett förvaringsinstitut* överträtt föreskrifter som gäller i det landet för *sådana bolag eller institut*, får inspektionen vidta de åtgärder som anges i 1, 2 och 3 §§ mot bolaget *eller i 1 och 2 §§ mot institutet*, om det föreligger någon omständighet som avses där. Inspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Straffavgift

Om ett fondbolag har *fått* anmärkning eller varning enligt 1 § *eller varning enligt 4 § andra stycket*, får Finansinspektionen besluta att fondbolaget ska betala en *straffavgift*. Detta gäller dock *inte* om varningen bara omfattar fall som avses i 4 § första stycket 2 *eller 4*.

Avgiften tillfaller staten.

Sanktionsavgift¹⁷

7 §¹⁸

Om ett fondbolag har *meddelats beslut* om anmärkning eller varning enligt 1 § får Finansinspektionen besluta att fondbolaget ska betala en *sanktionsavgift*. *Det samma* gäller om *fondbolaget har meddelats beslut om återkallelse eller varning i ett fall* som avses i 4 § första stycket 1.

Om ett förvaringsinstitut har meddelats beslut om anmärkning enligt 1 §, får Finansinspektionen besluta att förvaringsinstitutet ska betala en sanktionsavgift.

¹⁶ Senaste lydelse 2008:282.

¹⁷ Senaste lydelse 2008:282.

¹⁸ Senaste lydelse 2008:282.

8 §¹⁹

Straffavgiften ska uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor.

Sanktionsavgiften för ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut ska fastställas till högst det högsta av

1. ett belopp som per den 17 september 2014 i svenska kronor motsvarade fem miljoner euro,

2. tio procent av bolagets eller institutets eller, i förekommande fall, koncernens omsättning närmast föregående räkenskapsår,

3. två gånger den vinst som bolaget eller institutet erhållit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

4. två gånger de kostnader som bolaget eller institutet undvikit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa.

Avgiften får inte överstiga tio procent av fondbolagets omsättning under närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under bolagets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor. Om överträdelsen har skett under fondbolagets eller förvaringsinstitutets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas.

Avgiften tillfaller staten.

8 a §

Sanktionsavgiften för en fysisk person ska fastställas till högst det högsta av

1. ett belopp som per den 17 september 2014 i svenska kronor motsvarade fem miljoner euro,

2. två gånger den vinst som den fysiska personen erhållit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

3. två gånger de kostnader som den fysiska personen undvikit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa.

Avgiften tillfaller staten.

¹⁹ Senaste lydelse 2008:282.

När straffavgiftens storlek beslutas, ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig den överträdelse är som har föranlett anmärkningen eller varningen och hur länge överträdelsen har pågått.

När sanktionsavgiftens storlek fastställs, ska särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 2 och 2 a §§, samt till fondbolagets, förvaringsinstitutets eller den fysiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som fondbolaget, förvaringsinstitutet eller den fysiska personen har erhållit till följd av regelöverträdelsen eller de kostnader som undvikits.

Sanktionsföreläggande

9 a §

Frågor om ingripanden mot fysiska personer för överträdelser enligt 1 a eller 1 b § tas upp av Finansinspektionen genom sanktionsföreläggande.

Ett sanktionsföreläggande innebär att den fysiska personen föreläggs att inom en viss tid godkänna ett ingripande enligt 1 a § fjärde stycket 1 eller 2 eller 1 b § tredje stycket som är bestämt till tid eller belopp.

När föreläggandet har godkänts, gäller det som ett domstolsavgörande som fått laga kraft. Ett godkännande som görs efter den tid som angetts i föreläggandet är utan verkan.

9 b §

Ett sanktionsföreläggande ska innehålla uppgift om

1. den fysiska person som föreläggandet avser,
2. överträdelsen och de omständigheter som behövs för att känneteckna den,
3. de bestämmelser som är tillämpliga på överträdelsen, och

²⁰ Senaste lydelse 2008:282.

4. den sanktion som föreläggs personen.

Föreläggandet ska också innehålla en upplysning om att ansökan om sanktion kan komma att ges in till domstol, om föreläggandet inte godkänns inom den tid som Finansinspektionen anger.

9 c §

Om ett sanktionsföreläggande inte har godkänts inom angiven tid, får Finansinspektionen ansöka hos domstol om att sanktion ska beslutas. En sådan ansökan ska göras hos den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av Finansinspektionens beslut om ingripande mot fondbolaget eller förvaringsinstitutet för samma överträdelse.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

9 d §

En sanktion för en överträdelse enligt 1 a eller 1 b § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Verkställighet av beslut om straffavgift och förseningsavgift

En *straffavgift* eller förseningsavgift ska betalas till Finansinspektionen inom trettio dagar från det att *avgiftsbeslutet har vunnit laga kraft* eller den längre tid som anges i beslutet.

Verkställighet av beslut om sanktionsavgift och förseningsavgift²¹

11 §²²

En *sanktionsavgift* eller förseningsavgift ska betalas till Finansinspektionen inom trettio dagar efter det att *ett beslut om att ta ut avgiften fått laga kraft* eller *sanktionsföreläggandet godkänts* eller den längre tid som anges i beslutet eller föreläggandet.

²¹ Senaste lydelse 2008:282.

²² Senaste lydelse 2008:282.

12 §²³

Finansinspektionens beslut om *straffavgift* eller förseningsavgift får verkställas enligt utskökningsbalkens bestämmelser, om avgiften inte har betalats inom den tid som anges i 11 §.

Finansinspektionens beslut om *sanktionsavgift* eller förseningsavgift får verkställas enligt utskökningsbalkens bestämmelser, om avgiften inte har betalats inom den tid som anges i 11 §.

13 §²⁴

Om *straffavgiften* eller förseningsavgiften inte betalas inom den tid som anges i 11 §, ska Finansinspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning av statliga fordringar finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Om *sanktionsavgiften* eller förseningsavgiften inte betalas inom den tid som anges i 11 §, ska Finansinspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning av statliga fordringar finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

14 §²⁵

En *straffavgift* eller förseningsavgift som har beslutats faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet *vann* laga kraft.

En *sanktionsavgift* eller förseningsavgift som har beslutats faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet *fick* laga kraft *eller sanktionsföreläggandet godkändes*.

19 §²⁶

Om någon driver sådan verksamhet som omfattas av denna lag utan att vara berättigad till det, ska Finansinspektionen förelägga *den som driver verksamheten* att upphöra med *den*.

Om någon driver sådan verksamhet som omfattas av denna lag utan att vara berättigad till det, ska Finansinspektionen förelägga *denne* att upphöra med *verksamheten*.

Om det är osäkert om lagen är tillämplig på en viss verksamhet, får inspektionen förelägga den som driver verksamheten att lämna de upplysningar om verksamheten som inspektionen behöver för att bedöma om så är fallet.

Ett föreläggande enligt denna paragraf som avser ett utländskt företag får riktas mot såväl företaget som den som i Sverige är verksam för företagets räkning.

Finansinspektionen får även ingripa mot någon som driver fondverksamhet utan att vara

²³ Senaste lydelse 2008:282.

²⁴ Senaste lydelse 2008:282.

²⁵ Senaste lydelse 2008:282.

²⁶ Senaste lydelse 2008:282.

berättigad till det genom beslut om sanktionsavgift enligt bestämmelserna i detta kapitel.

13 kap.

1 §²⁷

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka poster som får räknas in i startkapitalet enligt 2 kap. 4 §,
2. vilka poster som får räknas in i egna medel enligt 2 kap. 8, 9 och 11 §§,
3. på vilket språk underrättelsen enligt 2 kap. 15 c § första stycket ska skrivas,
4. hur fondbolaget ska offentliggöra handlingarna enligt 2 kap. 15 c § tredje stycket,
5. vad ett fondbolag ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 2 kap. 17 och 17 c §§,
5. vad ett fondbolag ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 2 kap. 17, 17 c och 17 f §§,
6. vilken information som ska lämnas i underrättelsen till andelsägare enligt 4 kap. 9 a § och på vilket sätt underrättelsen ska lämnas,
7. tillhandahållande av informationsbroschyr och faktablad enligt 4 kap. 20 §,
8. på vilket språk informationen enligt 4 kap. 20 § ska tillhandahållas,
9. kriterier för de finansiella tillgångar som medel i en värdepappersfond får placeras i enligt 5 kap. 1 § andra stycket första meningen,
10. vilka tekniker och instrument ett fondbolag får använda enligt 5 kap. 1 § tredje stycket samt villkor och gränser för sådan användning,
11. det system för riskhantering som ett fondbolag ska ha enligt 5 kap. 2 § första och andra styckena,
12. kriterier för indexfonder enligt 5 kap. 7 §,
13. beräkning av exponeringar enligt 5 kap. 13 och 14 §§,
14. på vilket sätt underrättelsen till andelsägarna enligt 5 a kap. 7 § ska lämnas,
15. vilka fel och försummelser som ska rapporteras enligt 5 a kap. 18 §,
16. förutsättningar för överföring av finansiella instrument och förvaltning enligt 5 a kap. 37 och 46 §§,
17. vilka åtgärder som ett fondbolag ska vidta om det tar emot medel med redovisningsskyldighet enligt 7 kap. 1 §,
18. vilka åtgärder som ett fondbolag ska vidta för att uppfylla de krav som följer av bestämmelserna i 7 kap. 3 §,
19. vad informationen enligt 8 kap. 8 § ska innehålla, hur den ska utformas, på vilket sätt den ska tillhandahållas och vad som ska bifogas informationen,
20. på vilket språk de handlingar som ska lämnas tillsammans med ansökan enligt 8 kap. 19 § ska upprättas,

²⁷ Senaste lydelse 2014:558.

21. vilka upplysningar som fondbolag, förvaltningsbolag, fondföretag samt förvaringsinstitut ska lämna till Finansinspektionen enligt 10 kap. 2 § första stycket och när upplysningarna ska lämnas, och
22. sådana avgifter för tillsyn som avses i 10 kap. 11 §.

14 kap.

1 §²⁸

Finansinspektionens beslut enligt 10 kap. 10 § *och* 12 kap. 19 § andra stycket får inte överklagas. Finansinspektionens beslut enligt 10 kap. 10 § *samt* 12 kap. 9 a § *och* 19 § andra stycket får inte överklagas.

Andra beslut av Finansinspektionen enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse ska gälla omedelbart.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 november 2016.
 2. Bestämmelserna om information om ersättningspolicy i faktablad och informationsbroschyr i 4 kap. 15 och 16 a §§ ska tillämpas från och med den 1 januari 2017.
 3. Äldre föreskrifter gäller för överträdelser som ägt rum före ikraftträdandet.

²⁸ Senaste lydelse 2008:282.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 kap. 2 b §, av följande lydelse, *dels* att det närmast före 6 kap. 2 a § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Rapportering av överträdelse”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

2 b §

En anställd hos ett kreditinstitut som har gjort en anmälan till Finansinspektionen eller Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten om misstänkta överträdelse av bestämmelser som gäller för verksamheten får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett.

Detsamma gäller om en anställd har gjort en anmälan via det rapporteringssystem som avses i 2 a §.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2016.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

dels att det ska införas en ny paragraf, 8 kap. 4 b §, av följande lydelse, *dels* att det närmast före 8 kap. 4 a § ska införas en ny rubrik som ska lyda "Rapportering av överträdelser".

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

4 b §

En anställd hos ett värdepappersbolag som har gjort en anmälan till Finansinspektionen om misstänkta överträdelser av bestämmelser som gäller för verksamheten får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett.

Detsamma gäller om en anställd har gjort en anmälan via det rapporteringssystem som avses i 4 a §.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2016.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 22 § och 12 kap. 8 § samt rubriken närmast före 9 kap. 22 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Skadeståndsansvar för förvaringsinstitut för specialfonder

9 kap.

Ansvar för förvaringsinstitut för specialfonder

22 §

För förvaringsinstitut för specialfonder gäller, i stället för det som anges i 17–21 §§, *att institutet ska ersätta en skada som tillfogats en fondandelsägare eller en AIF-förvaltare genom att förvaringsinstitutet överträtt denna lag eller fondbestämmelserna.*

För förvaringsinstitut för specialfonder gäller, i stället för det som anges i 17–21 §§, *det som anges i 3 kap. 14–16 §§ lagen (2004:46) om värdepappersfonder.*

12 kap.

8 §

För specialfonder ska, utöver 10 kap. 2 §, även 4 kap. 16 a § *fjärde* stycket lagen (2004:46) om värdepappersfonder tillämpas. Det som anges där om värdepappersfond ska avse specialfond.

För specialfonder ska, utöver 10 kap. 2 §, även 4 kap. 16 a § *femte* stycket lagen (2004:46) om värdepappersfonder tillämpas. Det som anges där om värdepappersfond ska avse specialfond.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2016.

3 Ärendet och dess beredning

Europaparlamentet och rådet antog den 23 juli 2014 direktiv 2014/91/EU om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutsfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner (i det följande benämnt ändringsdirektivet). Direktivet finns i *bilaga 1*.

Under förhandlingarna om direktivet har en faktapromemoria upprättats och överlämnats till riksdagen (2011/12:FPM177).

Regeringen beslutade den 30 oktober 2014 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att bl.a. lämna förslag till hur ändringsdirektivet ska genomföras i svensk rätt. Utredningen antog namnet 2014 års fondutredning.

Utredningen har avgett delbetänkandet UCITS V En uppdaterad fondlagstiftning (SOU 2015:62). Sammanfattningen av delbetänkandet och utredningens lagförslag finns i *bilagorna 2* och *3*. I juni 2015 avlämnade utredningen en tilläggspromemoria med vissa tillkommande förslag till lagändringar. Tilläggspromemorians lagförslag finns i *bilaga 4*.

Delbetänkandet och tilläggspromemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2015/03428/V). I *bilaga 6* finns en uppställning som visar vilka bestämmelser som genomför ändringsdirektivet i svensk rätt.

4 Fondbolag och värdepappersfonder

4.1 EU-regler

Termen UCITS är en förkortning av den engelska benämningen Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities. Termen infördes genom rådets direktiv 85/611/EEG av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag). I den svenska språkversionen av direktivet används benämningen fondföretag. Detta direktiv (1985 års UCITS-direktiv) ändrades några gånger innan det ersattes av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), i det följande benämnt 2009 års direktiv (direktivet brukar ibland benämnas UCITS IV). I många delar stämmer reglerna i 2009 års direktiv helt överens med dem i 1985 års direktiv. I 2009 års direktiv finns även ändringar i förhållande till det tidigare direktivet som syftar till att öka möjligheterna till en effektiv förvaltning av fondföretag; att göra det enklare för fondförvaltare att verka i andra medlemsstater än den egna och att förbättra informationen till investerare. Vissa ändringar i

2009 års direktiv har gjorts genom det nu aktuella ändringsdirektivet (direktivet brukar ibland benämnas UCITS V).

I denna lagrådsremiss används beteckningen ”UCITS-direktivet” generellt. Endast när det är av betydelse för sammanhanget preciseras om det rör sig om 1985 års direktiv, 2009 års direktiv eller det nu aktuella ändringsdirektivet.

UCITS-direktivet innehåller grundläggande regler för fondföretag som riktar sig till allmänheten. De fondföretag som uppfyller kraven i direktivet får fritt marknadsföras och andelarna får säljas i alla medlemsstater. Fondföretag är företag som har till syfte att med kapital från allmänheten göra kollektiva investeringar i sådana tillgångar som är tillåtna enligt direktivet och som tillämpar principen om riskspridning. Andelarna i ett fondföretag ska på begäran av andelsägarna återköpas eller inlösas med medel ur företagets tillgångar. Ett fondföretag kan bildas på kontraktsrättslig grund (som värdepappersfond), eller på associationsrättslig grund (som investeringsbolag). När ett fondföretag är bildat som en värdepappersfond är företaget ingen juridisk person och det måste därför alltid förvaltas av ett förvaltningsbolag som agerar på fondföretagets vägnar. När fondföretaget är bildat som ett investeringsbolag kan bolaget sköta sin egen förvaltning eller utse ett förvaltningsbolag. I UCITS-direktivet ställs krav på bl.a. tillstånd för fondföretaget och förvaltningsbolaget, krav på information till andelsägarna och vissa krav som rör placeringarna av fondmedel. Vidare ställs krav på att fondföretagets tillgångar förvaras hos ett särskilt förvaringsinstitut som också har att utöva viss kontroll över förvaltningsbolagets respektive investeringsbolagets agerande. Regelverket syftar till ett gott konsumentskydd för fondandelsägare.

Genom ändringsdirektivet har det gjorts vissa ändringar i UCITS-direktivet. Ändringarna avser i korthet följande:

- detaljerade regler om utformningen av förvaltningsbolagets ersättningspolicy,
- nya regler om förvaringsinstitutets funktion och ansvar och
- nya regler om tillsyn, rapportering av missförhållanden och sanktioner.

Medlemsstaterna skulle senast den 18 mars 2016 anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa de nya reglerna och tillämpa dem fr.o.m. det datumet (artikel 2.1 i ändringsdirektivet).

4.2 Den svenska fondlagstiftningen

Den svenska lagstiftningen om värdepappersfonder bygger på 1985 års UCITS-direktiv. Genom lagen (1990:1114) om värdepappersfonder och de ändringar som gjordes i den lagen med anledning av EES-avtalet, anpassades svensk rätt till direktivet. Lagen om värdepappersfonder ersattes den 1 april 2004 av lagen (2004:46) om investeringsfonder (prop. 2002/03:150) som i sin tur har ändrats vid flera tillfällen, främst i samband med att reglerna på EU-nivå har ändrats. Mer genomgripande ändringar gjordes för att i svensk rätt genomföra 2009 års direktiv (prop. 2010/11:135). Omfattande ändringar gjordes även i samband med att

Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010 (AIFM-direktivet, se prop. 2012/13:155) genomfördes i svensk rätt. De ändringarna innebar även att rubriken till lagen ändrades till lagen om värdepappersfonder.

I lagen om värdepappersfonder används termen värdepappersfond för det som i UCITS-direktivet kallas fondföretag. I lagen används termen fondföretag endast för utländska motsvarigheter till svenska värdepappersfonder (1 kap. 1 § första stycket 9 och 25). Termen värdepappersfond är alltså förbehållen svenska fondföretag. På motsvarande sätt betecknar termen fondbolag ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd av Finansinspektionen att driva fondverksamhet enligt den lagen, medan ett förvaltningsbolag är ett utländskt bolag som har motsvarande tillstånd sitt hemland (1 kap. 1 § första stycket 8 och 13).

De svenska värdepappersfonderna är kontraktsrättsliga fonder. En svensk värdepappersfond är alltså inte ett självständigt rättssubjekt och kan därmed inte förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter (se 4 kap. 1 § lagen om värdepappersfonder och prop. 2002/03:150 s. 115–117). Fondandelsägarnas äganderätt till fondförmögenheten är kraftigt beskuren och medför endast en rätt att få sina andelar i fonden inlösta samt i förekommande fall erhålla utdelning. I gengäld ansvarar inte fondandelsägarna för förpliktelser som avser fonden. Förvaltningen av fonden sköts av en fondförvaltare: ett fondbolag. Endast fondbolag får förvalta värdepappersfonder och de är förvaltningsbolag i UCITS-direktivets mening. Fondbolaget företräder andelsägarna i alla frågor som rör värdepappersfonden och ska i förvaltningen av fonden handla uteslutande i andelsägarnas gemensamma intresse. Termen investeringsbolag i UCITS-direktivet är förbehållen associationsrättsliga fonder som själva kan sköta förvaltningen eller utse ett förvaltningsbolag för det ändamålet. Termen är därför inte tillämplig när det gäller svenska fonder.

Värdepappersfonder vänder sig till allmänheten. Hushållens totala fondsparande är mycket stort och värdepappersfonder kan med fog sägas vara en konsumentprodukt, om än inte uteslutande. Detta har också beaktats i lagen om värdepappersfonder. Många av bestämmelserna i lagen syftar till att stärka skyddet för konsumenter. Reglerna är dock inte uttryckligen avsedda för konsumenter utan tar sikte på att skydda samtliga andelsägare. Krav på hur ett fondbolag ska vara organiserat och hur medel i en fond får placeras är exempel på skyddsregler. Att tillgångarna i fonden ska hållas åtskilda och förvaras av ett förvaringsinstitut är ett annat exempel. Vidare finns det långtgående krav på information till andelsägare. Finansinspektionen har tillsyn över svenska fondbolag och förvaringsinstitut samt över utländska motsvarigheter som driver verksamhet i Sverige.

5 Några allmänna utgångspunkter

5.1 Inledning

I detta avsnitt redogörs för några allmänna utgångspunkter för genomförandet i svensk rätt av ändringsdirektivet.

5.2 Anpassningar av svensk rätt

Ett direktivnära genomförande

Det har angetts som ett mål för EU-rättsakterna på fondområdet att uppnå harmoniserade regler som utjämnar konkurrensvillkoren och tillförsäkrar andelsägarna ett effektivare och mer enhetligt skydd (skäl 3 till 2009 års direktiv). En utgångspunkt för regeringens förslag till genomförande av ändringsdirektivet är därför att reglerna i svensk rätt ska vara på samma nivå som dem i direktivet och inte ställa ytterligare eller annorlunda krav än dem som följer av det gemensamma regelverket.

UCITS-direktivet kompletteras av regler i rättsakter som antas av kommissionen – många gånger i form av direkt tillämpliga förordningar – som innehåller hänvisningar till många av termerna och uttrycken i direktivet (se vidare avsnitt 5.5). Utredningen menar att det skulle medföra problem för tolkningen och tillämpningen av dessa regler om svensk lagstiftning skulle avvika alltför mycket från direktivet. Detta i sig anses vara ett skäl att följa terminologin i direktivet. Utredningen pekar även på förändringstakten i lagstiftningen inom EU. Under senare år har en mängd EU-direktiv och EU-förordningar på värdepappersmarknadsområdet antagits och ändrats. Även den kompletterande lagstiftningen i form av delegerade förordningar och direktiv som antas av kommissionen samt riktlinjer från Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) ändras i betydande omfattning. Ett direktivnära genomförande i svensk rätt underlättar både anpassningen och tolkningen av bestämmelserna i svenska författningar i förhållande till de ändringar som görs på EU-nivå. Utformningen av bestämmelserna i svenska författningar föreslås i denna lagrådsremiss därför överensstämma med reglerna i UCITS-direktivet så långt som möjligt.

Trots att reglerna i UCITS-direktivet kompletteras av detaljregler som antas av kommissionen och av Esma är vissa artiklar mycket detaljrika. Det gäller särskilt reglerna om fondbolagens ersättningspolicy. I svensk rätt brukar regler på en sådan detaljnivå inte förekomma i lagtext, utan i stället anges i myndighetsföreskrifter. En lösning med en generell utformad bestämmelse i lag stämmer överens med svensk lagstiftningstradition men har nackdelen att regelverket kommer att bestå av flera olika nivåer – lag, direkt tillämpliga rättsakter som antas av kommissionen och myndighetsföreskrifter. Regler om ersättningsystem i finansiella företag har dock i tidigare lagstiftningsärenden ansetts lämpa sig mindre väl för en reglering i lag. I stället har Finansinspektionen bemyndigats att meddela föreskrifter om de åtgärder som berörda företag behöver vidta (prop. 2012/13:155 s. 260 f. och prop. 2013/14:228 s. 182). För att åstadkomma en sammanhållen svensk reglering när det gäller

ersättningar i finansiella företag föreslås i denna lagrådsremiss samma lösning på fondområdet (se vidare avsnitt 6). På övriga områden är utgångspunkten i denna lagrådsremiss att en regel i UCITS-direktivet (nivå I i EU-rätten) genomförs i svensk rätt genom bestämmelser i lag (se dock förslaget till genomförande av kravet för den behöriga myndigheten att ha ett system för mottagande och handläggning av anmälningar om misstänkta regelöverträdelser, s.k. visseblåsare, avsnitt 8.3).

En ändrad hänvisningsteknik

Några av lagförslagen i denna lagrådsremiss innehåller hänvisningar till bestämmelser i olika EU-rättsakter. För vissa typer av bestämmelser bör hänvisningen avse EU-bestämmelserna i en viss angiven lydelse, s.k. statiska hänvisningar, och utformas enligt nya anvisningar för författningsskrivning. En följd av att ha en statisk hänvisning blir att om EU-bestämmelserna ändras behöver lagstiftaren överväga om någon ändring bör göras i den nationella lagstiftningen. Hänvisningen till EU-bestämmelserna bör vara statisk när paragrafen ges materiellt innehåll genom hänvisningen. I andra typer av bestämmelser, t.ex. upplysningsbestämmelser, är det ändamålsenligt att hänvisningen till EU-rättsakten är dynamisk, dvs. avser EU-bestämmelsen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen. Om EU-bestämmelsen ändras behöver lagstiftaren därmed inte överväga om någon ändring bör göras i den nationella lagstiftningen.

5.3 Inga lagändringar utan ändring i sak

I ändringsdirektivet har några befintliga regler fått en ny placering utan att ändras i sak. I dessa delar saknas anledning att ändra de bestämmelser som i svensk rätt genomför UCITS-direktivet. Detta är en utgångspunkt för förslagen i denna lagrådsremiss även i de fall då en i svensk lag gällande bestämmelse avviker från reglerna i direktivet i fråga om språk och detaljeringsgrad. Detta innebär en mindre avvikelse från de principer som redovisas i avsnitt 5.2 om ett så direktivnära genomförande som möjligt. I några fall bedöms det dock vara lämpligt att göra ändringar även av redaktionell natur, t.ex. när det gäller de mer utförliga bestämmelserna om förvaringsinstitut i 3 kap. lagen om värdepappersfonder (avsnitt 7). Beträffande det kapitlet innebär förslagen en mer genomgripande omarbetning där bestämmelserna utformas efter förebild av motsvarande bestämmelser i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

5.4 Oförändrade definitioner

I UCITS-direktivet finns det en uppräknning av definitioner av vissa centrala termer och begrepp (artikel 2.1). Genom ändringsdirektivet läggs ytterligare två definitioner till uppräknningen: ”ledningsorgan” och ”finansiella instrument” (artikel 2.1 s och t). Med ledningsorgan avses det organ som har den yttersta rätten att fatta beslut i ett förvaltningsbolag, investeringsbolag eller förvaringsinstitut, vilket innefattar

tillsyns- och ledningsfunktioner, eller enbart ledningsfunktionen om de två funktionerna är åtskilda (artikel 2.1 s). Enligt UCITS-direktivet är det ledningsorganet för ett förvaltningsbolag (fondbolag) som antar bolagets ersättningspolicy (artikel 14b.1 c). Av de nya reglerna om förvaringsinstitut följer att det ställs vissa specifika krav på ledamöterna i ledningsorganet för förvaringsinstitut som inte är kreditinstitut (artikel 23.2 andra stycket g). Kraven på ledningsorganet i kreditinstitut anges i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG, artikel 91 (i det följande benämnt kapitaltäckningsdirektivet). Slutligen innebär de nya reglerna om ingripanden att sanktioner i vissa fall ska kunna beslutas för dem som ingår i företagets ledningsorgan (artikel 99.5 i UCITS-direktivet). Benämningen ledningsorgan används alltså för att peka ut vem eller vilka som har ansvar för vissa uppgifter, som ska uppfylla vissa krav eller som kan bli föremål för ett ingripande vid en regelöverträdelse från förvaltningsbolagets (fondbolagets) eller förvaringsinstitutets sida. Som framgår av det följande (avsnitt 9.2.5) används termen med i princip identisk innebörd även i t.ex. kapitaltäckningsdirektivet. På samma sätt som reglerna i det direktivet har genomförts i svensk rätt bör det när motsvarande regler i UCITS-direktivet genomförs – i stället för att det införs en särskild definition – i lagen om värdepappersfonder uttryckligen anges om det är styrelsen eller styrelsen och verkställande direktören som omfattas av en bestämmelse (prop. 2014/15:57 s. 39 f.).

När det gäller begreppet ”finansiella instrument” utgörs definitionen av en hänvisning till definitionen av sådana instrument enligt avsnitt C i bilaga 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (förkortat MiFID II), se artikel 2.1 t i UCITS-direktivet. Reglerna i MiFID II, inbegripet de nya definitionerna, ska enligt artikel 93 i MiFID II tillämpas fr.o.m. den 3 januari 2017. Den 10 februari 2016 offentliggjorde emellertid Europeiska kommissionen förslag till ett direktiv om ändring av MiFID II. Kommissionens förslag innebär att det datum när reglerna i MiFID II ska börja tillämpas skjuts upp ett år från den 3 januari 2017 till den 3 januari 2018. Med beaktande härav bör definition av finansiella instrument i lagen om värdepappersfonder tills vidare behållas oförändrad.

5.5 Regler i rättsakter som antas av kommissionen

I UCITS-direktivet (artikel 26b) bemyndigas kommissionen att anta delegerade akter för att närmare specificera:

- det närmare innehållet i skriftliga avtal mellan förvaltningsbolag (fondbolag) och förvaringsinstitut enligt artikel 22.2,
- de villkor för att utöva funktioner som förvaringsinstitut som framgår av artikel 22.3–22.5,

- förvaringsinstitutens skyldighet att iaktta tillbörlig aktsamhet enligt artikel 22a.2 c,
- skyldigheten för en tredje part att hålla tillgångar som innehas av kunderna till ett förvaringsinstitut åtskilda enligt artikel 22a.3 c,
- de nödvändiga åtgärder som en tredje part ska vidta enligt artikel 22a.3 d,
- de förutsättningar under vilka finansiella instrument som förvaras i depå ska anses ha gått förlorade enligt artikel 24,
- vad som ska avses med yttre händelser utanför rimlig kontroll och vilkas konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla rimliga ansträngningar att göra så enligt artikel 24.1 andra stycket och
- villkoren för att uppfylla det krav på oberoende mellan fondbolag och förvaringsinstitut som avses i artikel 25.2.

Dessa bemyndiganden överensstämmer i stor utsträckning med motsvarande bemyndiganden i AIFM-direktivet och de motsvarande reglerna till det direktivet som kommissionen antog 2013 i form av en delegerad förordning (kommissionens delegerade förordning [EU] nr 231/2013 av den 19 december 2012 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU vad gäller undantag, allmänna verksamhetsvillkor, förvaringsinstitut, finansiell hävstång, öppenhet och tillsyn). Kommissionens delegerade akter baserades i det fallet på tekniska råd från Esmas som överlämnades 2011. Eftersom det nya bemyndigandet i ändringsdirektivet till kommissionen att anta delegerade akter överensstämmer med motsvarande bemyndigande i AIFM-direktivet har kommissionen bedömt att några nya tekniska råd inte behöver inhämtas i de fall bemyndigandet avser en likalydande bestämmelse. Nya tekniska råd har därför inhämtats i endast två fall, när det gäller dels skyldigheten för en tredje part att hålla tillgångar som innehas av kunderna till ett förvaringsinstitut åtskilda enligt artikel 22a.3 c, dels villkoren för att uppfylla kravet på oberoende mellan fondbolag och förvaringsinstitut enligt artikel 25.2. I dessa delar har Esmas lämnat tekniska råd i november 2014 (Esmas technical advice to the European Commission on delegated acts required by the UCITS V Directive, Final report, 28 November 2014). På grundval av dessa tekniska råd antog kommissionen den 17 december 2015 en delegerad förordning som väntas träda i kraft den 18 mars 2016.

6 Regler om ersättningar

6.1 Inledning

I UCITS-direktivet har det genom ändringsdirektivet införts regler om ersättningar till anställda i fondbolag. Enligt dessa ska ett fondbolag upprätta och tillämpa en ersättningspolicy (artikel 14a). Innehållet i en sådan policy och hur den ska tillämpas regleras detaljerat i direktivet (artikel 14b).

6.2 Ersättningspolicyn och dess innehåll

Regeringens förslag: Ett fondbolag ska ha ett ersättningssystem, innefattande en ersättningspolicy, som främjar en sund och effektiv riskhantering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur ett fondbolags ersättningssystem ska utformas för att främja en sund och effektiv riskhantering.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* och *Finansförbundet* avstyrker förslaget och menar att ett bemyndigande att meddela föreskrifter om ersättningar riskerar att komma i konflikt med Sveriges internationella åtaganden i grundläggande ILO-konventioner, inskränka kollektivavtalsrätten, gå emot svensk praxis på arbetsmarknaden samt förhindra en sund lönebildning. TCO och Finansförbundet anser att förslaget bör ändras så att det inte berör de ersättningar som normalt regleras i kollektivavtal eller är föremål för nära samverkan och framtida kollektivavtalsreglering på området. *Fondbolagens förening* påpekar att ersättningsreglerna ska tillämpas av fondbolag oavsett om de har tillstånd för diskretionär portföljförvaltning eller inte. *Handelshögskolan vid Göteborgs universitet* påpekar att Finansinspektionens föreskrifter om ersättningssystem bör gälla för fondbolagens verksamhet i sin helhet dvs. även för annan (diskretionär) förvaltning.

Skälen för regeringens förslag: Bindande regler på EU-nivå om ersättningspolicy och ersättningar till anställda är visserligen en nyhet för fondbolagens del, men finns sedan några år tillbaka för andra finansiella företag.

De regler som har införts i UCITS-direktivet innebär i huvudsak följande. Ett fondbolag ska upprätta och tillämpa en ersättningspolicy och praxis som är förenlig med och främjar en sund och effektiv riskhantering och vare sig uppmuntrar till risktagande som strider mot riskprofilen eller fondbestämmelserna för de fonder som det förvaltar eller hindrar bolaget att uppfylla sin skyldighet att agera i fondernas intresse (artikel 14a.1). Ersättningspolicy och praxis ska inbegripa fasta och rörliga delar av löner och diskretionära pensionsförmåner (artikel 14a.2). De ska gälla för de kategorier av anställda, inklusive den verkställande ledningen, risktagare och kontrollfunktioner samt anställda vars totala ersättning är så hög att de hamnar i samma ersättningsklass som den verkställande ledningen och risktagare som i tjänsten utövar ett väsentligt inflytande på riskprofilen för fondbolagen eller de fonder som de förvaltar (artikel 14a.3). I direktivet anges mycket detaljerade regler om de principer som fondbolag ska följa när det upprättar sin ersättningspolicy och när det tillämpar den (artikel 14b). Esmas utfärdade riktlinjer om ersättningspolicyn och tillämpningen av principerna för ersättning (artikel 14a.4).

Motsvarande regler för kreditinstitut och förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIF-förvaltare) finns i kapitaltäckningsdirektivet (artiklarna 92 och 94) respektive AIFM-direktivet (artikel 13 och

bilaga II). För kreditinstitutens del utgör de ett komplement till övriga regler i kapitaltäckningsregelverket som syftar till att främja finansiell stabilitet och att förbättra kreditinstitutens hantering av risker som kan uppstå till följd av utformningen av ersättningssystemen (prop. 2013/14:228 s. 180–186). Även på fondområdet hänger ersättningsreglerna samman med fondförvaltarnas riskhantering, men det blir på detta område snarare fråga om att ersättningssystemen inte ska uppmuntra till risktagande som kan strida mot de förvaltade fondernas riskprofil och fondbestämmelser och därmed skada fondandelsägarnas intressen (prop. 2012/13:155 s. 259–261). På motsvarande sätt som när det gäller kreditinstitut och AIF-förvaltare är bestämmelser om de ersättningssystem som fondbolagen ska ha av sådan art att de löpande kan behöva anpassas till nya eller ändrade riktlinjer på EU-nivå samtidigt som de kan behöva anpassas till ändrade förhållanden på den svenska marknaden. Regelverk om ersättningssystem har i tidigare lagstiftningsärenden ansetts lämpa sig mindre väl för en reglering i lag. I stället har Finansinspektionen bemyndigats att meddela föreskrifter om de åtgärder som berörda företag behöver vidta (se prop. 2012/13:155 s. 260 f. och prop. 2013/14:228 s. 182). Regeringen gör samma bedömning i förevarande lagstiftningsärende. Liksom för AIF-förvaltare och kreditinstitut bör det därför i lagen om värdepappersfonder tas in en bestämmelse med ett generellt krav på att fondbolag ska ha ett ersättningssystem som främjar en sund och effektiv riskhantering. Bestämmelsen bör utformas efter förebild av bestämmelsen om ersättningssystem för AIF-förvaltare (8 kap. 22 § lagen om förvaltare av lagalternativa investeringsfonder). Till skillnad från den bestämmelsen och utredningens förslag bör dock bestämmelsen i lagen om värdepappersfonder, av tydlighetsskäl, dessutom klargöra att kravet innefattar en skyldighet för fondbolagen att upprätta och tillämpa en ersättningspolicy. På motsvarande sätt som för bestämmelsen om ersättningssystem för AIF-förvaltare bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om den närmare utformningen av det ersättningssystem som ett fondbolag ska ha.

De allmänna råd om ersättningssystem i fondbolag som finns i dag är inte tillräckliga för att i svensk rätt genomföra reglerna om ersättningssystem i UCITS-direktivet (Finansinspektionens allmänna råd [FFFS 2011:2] om ersättningspolicy i försäkringsföretag, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar). I stället för allmänna råd kommer Finansinspektionen att behöva meddela föreskrifter. Som *Fondbolagens förening* och *Handelshögskolan vid Göteborgs universitet* påpekar ska reglerna i UCITS-direktivet tillämpas av fondbolag oavsett om de har tillstånd för diskretionär portföljförvaltning eller inte. Det innebär att även Finansinspektionens föreskrifter om ersättningssystem som gäller för fondbolag med tillstånd för diskretionär portföljförvaltning kommer att behöva ändras (Finansinspektionens föreskrifter [FFFS 2011:1] om ersättningssystem i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag med tillstånd för diskretionär portföljförvaltning).

När det gäller de synpunkter som *TCO* och *Finansförbundet* framför poängterar regeringen att det av skälen till ändringsdirektivet framgår att reglerna om ersättningar inte ska påverka det fulla utövandet av grund-

läggande rättigheter som är garanterade i fördragen, häribland arbetsmarknadens parter rätt att ingå och tillämpa kollektivavtal i enlighet med nationell lagstiftning och praxis (skäl 10). Även om regelverket enligt förslaget i denna lagrådsremiss huvudsakligen kommer att genomföras i svensk rätt genom föreskrifter på lägre nivå än lag åligger det regeringen eller den myndighet som regeringen bemyndigar att meddela föreskrifter att ta hänsyn till detta och utforma reglerna med beaktande av bl.a. kollektivavtalsrätten och svensk praxis på arbetsmarknaden. Liksom vid genomförandet av motsvarande regler i AIFM-direktivet och kapitaltäckningsdirektivet gör regeringen därför bedömningen att arbetsmarknadens parter möjlighet att ingå kollektivavtal om bl.a. lön inte påverkas (se prop. 2012/13:155 s. 261 och prop. 2013/14:228 s. 183).

6.3 Information om ersättningspolicyn

Regeringens förslag: I informationsbroschyren, årsberättelsen och faktabladet till varje värdepappersfond ska det finnas information om fondbolagets ersättningspolicy och utbetalda ersättningar m.m.

Regeringens bedömning: De detaljerade kraven i UCITS-direktivet på information om ersättningspolicy i informationsbroschyren samt om ersättningspolicy och ersättningsbelopp i årsberättelsen bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag avviker från regeringens förslag genom att enligt utredningens förslag genomförs även de detaljerade kraven i UCITS-direktivet på information om ersättningspolicy m.m. i årsberättelsen i lag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansinspektionen* anser att de av utredningen föreslagna bestämmelserna om information om ersättningsvillkor är övergripande och att UCITS-direktivets lydelse är mer detaljerad. För att undvika tolkningsproblem anser *Finansinspektionen* att de svenska bestämmelserna inte bör frångå lydelsen i direktivet och att de mer detaljerade reglerna om innehållet i informationsbroschyren ska genomföras i svensk rätt genom myndighetsföreskrifter. *Finansinspektionen* anser vidare att den föreslagna bestämmelsen som anger vad årsberättelsen ska innehålla är otydlig på så sätt att det saknas en närmare beskrivning av skillnaden mellan att utöva ett väsentligt inflytande på riskprofilen för fondbolaget och att utöva ett väsentligt inflytande på riskprofilen för de värdepappersfonder som bolaget förvaltar. *Fondbolagens förening* framhåller att lagen om värdepappersfonder endast föreskriver att det ska finnas en årsberättelse för en värdepappersfond (4 kap. 18 §) och att bestämmelser om årsberättelsens innehåll har samlats i *Finansinspektionens* föreskrifter. Föreningen anser, framför allt med tanke på tillämpningen, att den nuvarande systematiken bör behållas i fråga om årsberättelsens innehåll och föreslår att den av utredningen föreslagna 4 kap. 18 a § inte införs. Föreningen anser vidare att det kan vara problematiskt att ta in bestämmelser om faktabladets innehåll i lagen om värdepappersfonder mot bakgrund av att detta regleras uttömmande i

kommissionens förordning (EU) nr 583/2010 av den 1 juli 2010 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG rörande basfakta för investerare och villkor som ska uppfyllas när faktablad med basfakta för investerare eller prospekt tillhandahålls på annat varaktigt medium än papper eller på en webbplats. Föreningen framhåller att det kan leda till en konflikt mellan lagen om värdepappersfonder och den förordningen. FAR invänder att det inte är proportionerligt att kräva fullständiga upplysningar om fondbolagens ersättningar i varje årsberättelse, eftersom en sådan redovisning ska lämnas för varje fond som förvaltningsbolaget eller fondbolaget förvaltar. *Handelshögskolan vid Göteborgs universitet* påpekar att det är vanligt att en fond förvaltas av flera förvaltare samtidigt och att flera förvaltare är delaktiga i förvaltningen av flera fonder. Handelshögskolan anser därför att det blir svårt att ange hur stor del av en förvaltares ersättning som är hänförlig till en viss fond och föreslår att information kring en förvaltares ersättning lämnas aggregerat i fondbolagets redovisning samt att det i fondens årsberättelse skulle räcka med en uppgift om var information om förvaltarens totala ersättning finns att tillgå.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Krav på information om ersättningspolicy och ersättningar

Reglerna i UCITS-direktivet om informationsbroschyr, årsberättelse och faktablad (artiklarna 69–82) har i svensk rätt genomförts i 4 kap. 15–21 §§ lagen om värdepappersfonder (prop. 2002/03:150 s. 177–181 och prop. 2010/11:135 s. 137–142). Finansinspektionen får enligt förordningen (2013:588) om värdepappersfonder (18 § 13 och 15) meddela föreskrifter om innehållet i sådana dokument. I Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2013:9) om värdepappersfonder finns bestämmelser om informationsbroschyr och årsberättelse (29 och 31 kap.) samt om tillhandahållande av faktablad och informationsbroschyr (30 kap.). I kommissionens förordning (EU) nr 583/2010 finns regler om innehållet i faktablad.

I UCITS-direktivet har det genom ändringsdirektivet införts krav på att det även ska finnas information om fondbolagets ersättningspolicy och ersättningar i varje värdepappersfonds informationsbroschyr, årsberättelse och faktablad (artiklarna 69 och 78).

Dessa krav innebär att informationsbroschyren även ska uppfylla följande krav (artikel 69.1 tredje stycket). Informationsbroschyren ska antingen innehålla

- uppgifter om ersättningspolicyn, bl.a. en beskrivning av hur ersättning och förmåner beräknas och vilka personer som är ansvariga för att bevilja ersättning och förmåner, inbegripet ersättningskommitténs sammansättning, när det finns någon sådan, eller
- en sammanfattning av ersättningspolicyn samt en förklaring om att uppgifterna om ersättningspolicyn, bl.a. en beskrivning av hur ersättning och förmåner beräknas och vilka personer som är ansvariga för att bevilja ersättning och förmåner, inbegripet ersättningskommitténs sammansättning, när det finns någon sådan, är tillgängliga på en

webbplats med en hänvisning till webbplatsen och att en papperskopia kan fås kostnadsfritt på begäran.

När det gäller årsberättelsen ska den även uppfylla följande krav (artikel 69.3 andra stycket). Årsrapporten ska också innehålla

- det sammanlagda ersättningsbeloppet för räkenskapsåret, fördelat på fasta och rörliga ersättningar som fondbolaget betalat ut till sin personal, och antalet betalningsmottagare samt, i förekommande fall, alla eventuella belopp som betalats ut direkt av själva fonden, inbegripet alla resultatrelaterade avgifter,
- det aggregerade ersättningsbeloppet, fördelat på kategorier av anställda eller annan personal,
- en beskrivning av hur ersättningen och förmånerna har beräknats,
- resultatet av de granskningar som ska göras minst en gång om året, inbegripet alla eventuella oegentligheter som har förekommit,
- väsentliga ändringar av den antagna ersättningspolicyn.

I faktabladet ska det enligt dessa krav också ingå följande (artikel 78.4 andra stycket): En förklaring om att uppgifterna om den aktuella ersättningspolicyn, bl.a. en beskrivning av hur ersättning och förmåner beräknas och vilka personer som är ansvariga för att bevilja ersättning och förmåner, inbegripet ersättningskommitténs sammansättning, när det finns någon sådan, finns tillgängliga på en webbplats med en hänvisning till den webbplatsen och att en papperskopia kan fås kostnadsfritt på begäran.

Informationsbroschyr

Informationsbroschyren ska enligt UCITS-direktivet även innehålla uppgifter om själva ersättningspolicyn, hur ersättningar och förmåner beräknas, vilka som är ansvariga för att bevilja dem samt ersättningskommitténs sammansättning (artikel 69.1 tredje stycket). Denna information kan antingen lämnas uttömmande i informationsbroschyren eller som en sammanfattning i broschyren med uppgift om att den uttömmande redogörelsen finns på en webbplats samt att en papperskopia kostnadsfritt kan erhållas på begäran.

Regeringen anser i likhet med utredningen att det i bestämmelsen i lagen om värdepappersfonder om vad en informationsbroschyr ska innehålla (4 kap. 15 §) bör införas ett krav på att det i broschyren även ska finnas uppgifter om fondbolagets ersättningspolicy. Den av utredningen föreslagna bestämmelsen är emellertid övergripande och inte lika detaljerad som reglerna i direktivet. Regeringen instämmer därför med *Finansinspektionen* att de detaljerade kraven i direktivet bör genomföras genom myndighetsföreskrifter.

Finansinspektionen får med stöd av befintliga bemyndiganden i förordningen om värdepappersfonder meddela föreskrifter om innehållet i informationsbroschyren. Sådana föreskrifter har Finansinspektionen också meddelat. För att genomföra UCITS-direktivet fullt ut i svensk rätt bör de detaljerade kraven i direktivet tas in i dessa föreskrifter.

Årsberättelse

I årsberättelsen ska det enligt UCITS-direktivet finnas uppgift också om det sammanlagda ersättningsbeloppet för räkenskapsåret, fördelat på fasta och rörliga ersättningar som fondbolaget betalat ut till sin personal (artikel 69.3 andra stycket). Även antalet betalningsmottagare, det aggregerade ersättningsbeloppet fördelat på olika kategorier av anställda samt en beskrivning av hur ersättningar och förmåner har beräknats ska framgå. Av årsberättelsen ska också framgå de granskningar som har gjorts av styrelsen och eventuella oegentligheter som har förekommit. Även väsentliga ändringar av ersättningspolicyn ska redovisas i årsberättelsen. Samtliga dessa krav i UCITS-direktivet måste genomföras i svensk rätt. Det är därför inte möjligt att, som *FAR* och *Handels-högskolan vid Göteborgs universitet* föreslår, i svensk rätt ställa upp lägre krav på den information om fondbolagets ersättningar som ska lämnas i årsberättelsen för en värdepappersfond.

Utredningen föreslår att reglerna i direktivet (artikel 69.3 andra stycket) genomförs i en ny paragraf i lagen om värdepappersfonder (4 kap. 18 a §). Som konstateras ovan innebär systematiken i nuvarande regelverk att de övergripande kraven på årsberättelsen och innehållet i den anges i lagen om värdepappersfonder (4 kap. 18 §), medan de detaljerade kraven anges i myndighetsföreskrifter (31 kap. Finansinspektionens föreskrifter om värdepappersfonder).

Regeringen anser att reglerna i UCITS-direktivet om den information om fondbolagets ersättningar som ska lämnas i årsberättelsen bör genomföras i svensk rätt på samma sätt som motsvarande regler om information som ska lämnas i informationsbroschyren. Reglerna bör därför, i linje med vad *Fondbolagens förening* föreslår, genomföras dels i lagen om värdepappersfonder (4 kap. 18 §), dels i myndighetsföreskrifter. I likhet med det som föreslås beträffande informationsbroschyren bör de detaljerade reglerna i UCITS-direktivet genomföras genom föreskrifter inom ramen för befintliga bemyndiganden.

Det innebär att *Finansinspektionen* inom ramen för arbetet med de föreskrifterna bör närmare överväga utformningen av bestämmelserna så att de blir tydliga och det inte föreligger någon sådan oklarhet som inspektionen anser att det finns i den av utredningen föreslagna bestämmelsen om årsberättelsens innehåll.

Faktablad

Enligt UCITS-direktivet ska faktabladet även innehålla en förklaring om att uppgifterna om den aktuella ersättningspolicyn finns tillgängliga på en webbplats samt att en papperskopia kostnadsfritt kan erhållas på begäran (artikel 78.4 andra stycket).

Bestämmelserna om innehållet i faktabladet i lagen om värdepappersfonder är relativt allmänt hållna (4 kap. 16 a §). De återspeglar inte alla de krav som ställs upp i UCITS-direktivet. Anledningen till det är att när 2009 års direktiv genomfördes i svensk rätt konstaterades att de krav på faktablad som följer av det direktivet även finns i kommissionens förordning (EU) nr 583/2010 och det därför inte behövdes några ytterligare bestämmelser om faktablad i lagen om värdepappersfonder (se prop.

2010/11:135 s. 138). En upplysning om förordningen togs dock in i lagen.

I dagsläget är det inte känt om kommissionen avser att göra motsvarande ändring i nämnda förordning som i UCITS-direktivet när det gäller de uppgifter om ersättningspolicy som ska anges i faktabladet. Regeringen konstaterar också att Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1286/2014 av den 26 november 2014 om faktablad för paketerade och försäkringsbaserade investeringsprodukter för icke-professionella investerare (Priip-produkter) trädde i kraft den 29 december 2014 och ska tillämpas fr.o.m. den 31 december 2016. Den förordningen innehåller krav på information som ska lämnas till konsumenter inför vissa investeringar. Även faktablad för värdepappersfonder omfattas av förordningen. Enligt förordningen gäller det emellertid en övergångsperiod på fem år som innebär att faktablad undantas från förordningen t.o.m. den 31 december 2019 (artikel 32.1 i förordningen). I dagsläget råder det således osäkerhet om kommissionen avser att anta några ytterligare regler om innehållet i faktablad. Regeringen föreslår därför, i avvaktan på eventuella ändringar i kommissionens förordning (EU) nr 583/2010, att reglerna i UCITS-direktivet med krav på den information om ersättningspolicy som ett faktablad ska innehålla (artikel 78.4 andra stycket) genomförs i svensk rätt genom att det i lagen om värdepappersfonder (4 kap. 16 a §) införs en motsvarande bestämmelse.

Om det även i sistnämnda förordning skulle införas bestämmelser om ersättningspolicyn är en sådan ändring i lagen i och för sig överflödig. Om förordningen inte skulle ändras innebär det att kraven i UCITS-direktivet inte skulle stämma överens med dem i förordningen. Förordningen är direkt tillämplig i medlemsstaterna och enligt den gäller, som *Fondbolagens förening* påpekar, att inga andra uppgifter eller förklaringar än de som anges i förordningen ska ingå i faktabladet (artikel 3). Innehållet i faktabladet är alltså fullharmoniserat genom förordningen. Medlemsstaterna är emellertid skyldiga att genomföra UCITS-direktivet. Enligt regeringens uppfattning kan förordningen – antagen av kommissionen efter bemyndigande i ett direktiv antaget av Europaparlamentet och rådet – inte utgöra ett hinder för medlemsstaterna att i nationell rätt införa de bestämmelser som krävs för att genomföra direktivet. Ett fondbolag som tillämpar den nu föreslagna bestämmelsen kan enligt regeringens uppfattning därmed inte anses bryta mot reglerna i förordningen.

7 Förvaringsinstitut

7.1 Bakgrund

Ett förvaringsinstitut är enligt gällande rätt en bank eller ett annat kreditinstitut som förvarar tillgångarna i en värdepappersfond och som sköter in- och utbetalningar avseende fonden (1 kap. 1 § första stycket 15 lagen om värdepappersfonder). För varje värdepappersfond ska det finnas ett

förvaringsinstitut som ska handla oberoende av fondbolaget och uteslutande i andelsägarnas gemensamma intresse (3 kap. 1 § samma lag).

Förvaringsinstitutets närmare uppgifter regleras i lagen om värdepappersfonder (3 kap. 2 §). Förvaringsinstitutet ska verkställa fondbolagets beslut avseende värdepappersfonden, om besluten inte strider mot bestämmelserna i den lagen eller fondbestämmelserna. Förvaringsinstitutet ska ta emot och förvara den egendom som ingår i fonden samt se till att

- försäljning och inlösen av fondandelar sker i enlighet med bestämmelserna i lagen och fondbestämmelserna,
- fondandelarnas värde beräknas enligt bestämmelserna i lagen och fondbestämmelserna,
- tillgångarna i fonden utan dröjsmål kommer institutet till handa, och
- medlen i fonden används i enlighet med bestämmelserna i lagen och fondbestämmelserna.

Bestämmelserna om förvaringsinstitut i lagen om värdepappersfonder motsvarar reglerna i 2009 års direktiv (artikel 22). Både bestämmelserna i svensk rätt och reglerna i direktivet är i stort sett oförändrade i förhållande till reglerna i 1985 års direktiv. Ändringsdirektivet innebär omfattande ändringar av dessa regler. Syftet med reglerna är att förtydliga förvaringsinstitutets ansvar och uppgifter och minska de nationella skillnaderna (skäl 11).

De nya reglerna om förvaringsinstitut som har införts genom ändringsdirektivet innebär att det krävs omfattande ändringar i lagen om värdepappersfonder, dels för att genomföra de nya reglerna, dels för att anpassa nuvarande bestämmelser så att de närmare ansluter till lydelsen av reglerna i direktivet. Ett direktivnära genomförande av de nya reglerna underlättar tolkningen och tillämpningen av de detaljerade regler som anges i rättsakter som antas av kommissionen. De nya reglerna om förvaringsinstitut i ändringsdirektivet är dessutom mycket lika motsvarande regler i AIFM-direktivet. En utgångspunkt bör därför vara att reglerna i ändringsdirektivet genomförs i svensk rätt på motsvarande sätt som reglerna i AIFM-direktivet har genomförts.

7.2 Krav på att ha ett förvaringsinstitut och vem som kan vara förvaringsinstitut

Regeringens förslag: Ett fondbolag ska för varje värdepappersfond som bolaget förvaltar se till att ett förvaringsinstitut utses.

Regeringens bedömning: Det saknas möjlighet att inom ramen för detta lagstiftningsärende överväga om andra än banker och andra kreditinstitut kan vara förvaringsinstitut för värdepappersfonder.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Utredningen bedömer dock att det saknas skäl att överväga frågan om vem som kan vara förvaringsinstitut.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem. *Finansbolagens*

förening och *Fondbolagens förening* invänder mot bedömningen och anser att det finns skäl att låta andra än banker och andra kreditinstitut vara förvaringsinstitut. *Svenska Riskkapitalföreningen* betonar nyttan av konkurrens mellan förvaringsinstitut.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Tillgångarna i en värdepappersfond ska förvaras av ett förvaringsinstitut (3 kap. 1 och 2 §§ lagen om värdepappersfonder). I ändringsdirektivet preciseras detta så att det uttryckligen anges att fondbolaget ansvarar för att det för varje värdepappersfond utses ett förvaringsinstitut (nya artikel 22.1). Detta ska dokumenteras i ett skriftligt avtal i vilket ska regleras bl.a. det informationsutbyte som behövs för att förvaringsinstitutet ska kunna utföra sina uppgifter i enlighet med UCITS-direktivet samt lagar och andra författningar (nya artikel 22.2).

Kravet att ett förvaringsinstitut ska vara etablerat i samma land som fonden gäller även enligt ändringsdirektivet.

Förvaringsinstitut ska enligt UCITS-direktivet (den nya lydelsen av artikel 23.2 första stycket) vara

- a) en nationell centralbank,
- b) ett kreditinstitut som auktoriserats i enlighet med direktiv kapitaltäckningsdirektivet, eller
- c) en annan juridisk person som enligt medlemsstatens lagstiftning är auktoriserad av den behöriga myndigheten att bedriva förvaringsverksamhet enligt UCITS-direktivet, omfattas av kapitalkrav som inte understiger de krav som beräknats utifrån den valda metoden i enlighet med artikel 315 eller 317 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (i det följande benämnd tillsynsförordningen) och har en kapitalbas som inte understiger det startkapital som anges i artikel 28.2 i kapitaltäckningsdirektivet.

Om juridiska personer som inte är centralbanker eller kreditinstitut får vara förvaringsinstitut (led c) är alltså beroende av om den berörda medlemsstatens lagstiftning ger denna möjlighet. Förutom kraven på kapital och kapitalbas ställs det i ändringsdirektivet upp en rad minimi-krav som ska vara uppfyllda för att en sådan juridisk person ska kunna komma i fråga som förvaringsinstitut (nya artikel 23.2 andra stycket).

I svensk rätt finns i dag inga uttryckliga bestämmelser om att det är fondbolaget som ska se till att ett förvaringsinstitut utses. En sådan bestämmelse bör därför tas in i lagen om värdepappersfonder. Kravet på skriftligt avtal och vad det ska innehålla anges dock redan i den lagen (3 kap. 4 § lagen om värdepappersfonder).

Reglerna i ändringsdirektivet om vilka typer av företag som kan vara förvaringsinstitut för värdepappersfonder innebär att en medlemsstat ska bestämma vilka av kategorierna centralbank, kreditinstitut och andra företag som ska kunna utses till förvaringsinstitut (nya artikel 23.2 första stycket). Enligt gällande svensk rätt kan banker och andra kreditinstitut vara förvaringsinstitut för värdepappersfonder (1 kap. 1 § första stycket 15 lagen om värdepappersfonder). Det innebär att Riksbanken, en nationell centralbank, inte kan vara förvaringsinstitut. Enligt utredningens bedömning finns det knappast något behov av det i Sverige.

Remissinstanserna gör ingen annan bedömning. När det gäller andra företag (nya artikel 23.2 första stycket c) innebär i praktiken kraven i ändringsdirektivet på kapitalkrav och kapitalbas, samt de krav som därutöver åtminstone måste vara uppfyllda (artikel 23.2 andra stycket), att de krav som gäller för kreditinstitut även ska gälla andra företagstyper som enligt nationell lagstiftning tillåts vara förvaringsinstitut. Det har sedan många år varit möjligt för medlemsstaterna att bestämma att andra företagstyper än kreditinstitut ska kunna vara förvaringsinstitut, men det har hittills inte ansetts föreligga något behov av att i svensk rätt införa bestämmelser om sådana ”kreditinstitutsliknande” förvaringsinstitut. Enligt utredningens bedömning föreligger det inte heller nu något sådant behov.

Finansbolagens förening anser att utredningens bedömning påverkar konkurrensen negativt och hänvisar till att det enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (9 kap. 4 §) är tillåtet för vissa andra kategorier av företag än kreditinstitut att vara förvaringsinstitut för alternativa investeringsfonder. *Fondbolagens förening* hänvisar till Esmas tekniska råd till kommissionen med anledning av ändringsdirektivet som specificerar villkoren för att oberoende ska anses råda mellan fondbolag och förvaringsinstitut. Enligt de tekniska råden förhindras bl.a. att anställda i, och medlemmar av styrelsen för, ett förvaringsinstitut ingår i styrelsen för ett fondbolag. I Sverige är fondbolag ofta dotterbolag till kreditinstitut som i vissa fall även kan vara förvaringsinstitut åt de fonder som förvaltas av dotterbolaget. På grundval av de tekniska råden antog kommissionen den 17 december 2015 en delegerad förordning som, när den blir tillämplig i medlemsstaterna, får till följd att bankägda fondbolag inte längre kan utnyttja ägarbanken som förvaringsinstitut. Enligt *Fondbolagens förening* kan detta leda till höjda kostnader genom krav på omstrukturering, alternativt en brist på förvaringsinstitut. Föreningen menar därför att det finns skäl att tillåta att även andra företag än kreditinstitut får vara förvaringsinstitut. Föreningen framhåller även att det troligen redan i dag i Sverige säljs andelar i utländska fonder som har förvaringsinstitut som inte är banker eller andra kreditinstitut. *Svenska Riskkapitalföreningen* påpekar att en reglering som ökar kostnaderna och riskerna för förvaringsinstituten kan leda till att färre aktörer erbjuder förvaringsinstitutstjänster och ifrågasätter om regleringen gynnar investernas intressen.

Regeringen anser, i likhet med några av remissinstanserna, att det kan finnas skäl som i och för sig motiverar att man överväger om det bör vara möjligt även för andra juridiska personer än banker och andra kreditinstitut att vara förvaringsinstitut för värdepappersfonder. Det finns emellertid inte möjlighet att inom ramen för förevarande lagstiftningsärenden göra sådana överväganden. Någon ändring när det gäller vilka juridiska personer som får vara förvaringsinstitut enligt svensk rätt bör därför inte göras.

I detta sammanhang bör även reglerna i UCITS-direktivet om att ett företag inte samtidigt får vara både fondbolag och förvaringsinstitut nämnas (artikel 25.1). Någon uttrycklig bestämmelse som motsvarar dessa regler finns inte i svensk rätt. Det finns dock en bestämmelse i lagen om värdepappersfonder som innebär att ett fondbolag inte får ha hand om egendom som ingår i en värdepappersfond som bolaget förvaltar (4 kap. 3 §). Det innebär i praktiken att endast banker och andra

kreditinstitut kan vara förvaringsinstitut, och att en bank eller ett annat kreditinstitut inte samtidigt kan vara fondbolag. Det är således inte möjligt för ett företag att enligt svensk rätt vara både fondbolag och förvaringsinstitut. I ändringsdirektivet har det gjorts ett tillägg i dessa regler i UCITS-direktivet som innebär att ett företag inte heller samtidigt får vara både investeringsbolag och förvaringsinstitut (artikel 25.1). Enligt svensk rätt finns det inte någon möjlighet att bilda fondföretag i form av investeringsbolag och den ändringen föranleder därför inte någon lagstiftningsåtgärd.

7.3 Förvaring av tillgångarna i en värdepappersfond

Regeringens förslag: Förvaringsinstitutet ska

1. depåförvara

a) alla finansiella instrument som kan registreras på ett konto för finansiella instrument som har öppnats hos förvaringsinstitutet, och

b) alla finansiella instrument som fysiskt kan levereras till förvaringsinstitutet, samt

2. kontrollera att fondbolaget, för värdepappersfondens räkning, har äganderätt till övriga tillgångar samt föra och hålla ett uppdaterat register över dem.

För att fullgöra sina uppgifter vid depåförvaring ska förvaringsinstitutet se till att alla finansiella instrument registreras på ett separat konto hos institutet i fondens namn, eller fondbolagets namn för fondens räkning.

För att fullgöra sina uppgifter att kontrollera äganderätten ska förvaringsinstitutet lägga uppgifter eller handlingar från fondbolaget samt andra tillgängliga handlingar till grund för sin bedömning av äganderätten till tillgångarna.

Förvaringsinstitutet ska regelbundet ge fondbolaget en fullständig förteckning över fondens samtliga tillgångar.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: De finansiella instrument som kan förvaras i depå ska enligt de nya regler som har införts i UCITS-direktivet förvaras i depå hos förvaringsinstitutet (nya artikel 22.5 a i). Det rör sig främst om sådana finansiella instrument som kan registreras på ett konto för finansiella instrument, t.ex. värdepapper som kontoförs i avstämningsregister enligt lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument. Det kan också vara fråga om sådana instrument som fysiskt kan levereras till förvaringsinstitutet (artikel 22.5 a i). Sådana finansiella instrument ska förvaras i en separat depå för fondens räkning, antingen en depå öppnad i fondens namn eller en depå öppnad i fondbolagets namn för fondens räkning. För depån ska principerna i artikel 16 i kommissionens direktiv 2006/73/EG av den 10 augusti 2006 om genomförandet av Europaparlamentets och rådets

direktiv 2004/39/EG vad gäller organisatoriska krav och villkor för verksamheten i värdepappersföretag, och definitioner för tillämpning av det direktivet (genomförandedirektivet till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG om marknader för finansiella instrument, förkortat MiFID I) gälla, vilket bl.a. innebär att tillgångarna i fonden ska hållas åtskilda från andras tillgångar och att det måste finnas en tillförlitlig redovisning (artikel 22.5 a ii i UCITS-direktivet).

När det gäller andra tillgångar än sådana som ska förvaras i depå ska förvaringsinstitutet kontrollera att fonden, eller fondbolaget för fondens räkning, äger tillgångarna (artikel 22.5 b i i UCITS-direktivet). Förvaringsinstitutet ska föra ett register över dessa tillgångar (artikel 22.5 b ii). Bedömningen av äganderätten ska göras med utgångspunkt i uppgifter eller handlingar som förvaringsinstitutet har fått från fonden eller fondbolaget eller ”externa bevis”, om det finns sådana. Det kan t.ex. röra sig om uppgifter om rättigheter och skyldigheter enligt ett OTC-derivatkontrakt som inhämtas från fondens motpart. Förvaringsinstitutet ska hålla registret uppdaterat.

I dag gäller enligt svensk rätt att förvaringsinstitutet ska ta emot och förvara de tillgångar som ingår i en värdepappersfond (3 kap. 2 § andra stycket lagen om värdepappersfonder). Till skillnad från de nya reglerna i UCITS-direktivet saknas det i svensk rätt bestämmelser om förvaringsinstitutets uppgifter i de fall där tillgångar i en värdepappersfond rent faktiskt inte kan förvaras av förvaringsinstitutet. Om medel i en fond placeras i OTC-derivat kan den tillgången knappast förvaras hos förvaringsinstitutet (5 kap. 12 § andra stycket lagen om värdepappersfonder). OTC-kontraktet är ett avtal mellan två parter som ger dessa (inte innehavaren av det papper kontraktet eventuellt är skrivet på) vissa rättigheter och skyldigheter. Mer relevant vore att förvaringsinstitutet i dessa fall kontrollerade att rättigheterna och skyldigheterna verkligen tillkom fonden, dvs. utför det som institutet ska göra enligt de nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 22.5 b). De nya regler om förvaring av tillgångar som har införts i UCITS-direktivet bör i svensk rätt genomföras genom att motsvarande bestämmelser införs i lagen om värdepappersfonder. Dessa regler i UCITS-direktivet (artikel 22.5) motsvarar reglerna om förvaring av tillgångar i AIFM-direktivet (artikel 21.8). Bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder bör därför utformas efter förebild av de bestämmelser i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (9 kap. 10 §) som genomför de reglerna i AIFM-direktivet.

Utöver bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder finns det detaljerade regler i rättsakter som antas av kommissionen. Det innebär att bestämmelserna i lagen anger de yttre ramarna för förvaringsinstitutets uppgifter att förvara tillgångar och kontrollera äganderätten medan de detaljerade reglerna anges i en direkt tillämplig EU-förordning. Även detaljerade regler om vilka tillgångar som ska förvaras och vad förvaringsinstitutet mer konkret ska göra för att uppfylla sina skyldigheter anges i en sådan rättsakt.

Förvaringsinstitutet ska också ge fondbolaget en fullständig förteckning över samtliga tillgångar i fonden (nya artikel 22.6 i UCITS-direktivet), dvs. både de tillgångar som faktiskt förvaras och de tillgångar som förvaringsinstitutet för register över. Även en bestämmelse om detta bör tas in i lagen om värdepappersfonder.

I UCITS-direktivet har det även införts en ny regel enligt vilken medlemsstaterna ska se till att tillgångar som depåförvaras inte blir tillgängliga för utdelning i förvaringsinstitutets konkurs eller konkursen hos den som institutet har delegerat depåförvaringen till (artikel 22.8). Enligt svensk rätt ingår emellertid inte tillgångar som förvaras i depå för annans räkning i det depåförande institutets konkurs (se prop. 2012/13:155 s. 304). Dessa regler i UCITS-direktivet föranleder därför ingen lagstiftningsåtgärd.

7.4 Förbud för förvaringsinstitut att återanvända tillgångar i en värdepappersfond

Regeringens förslag: Förvaringsinstitutet, eller en uppdragstagare till vilken förvaringsinstitutsuppgifter har delegerats, får inte återanvända tillgångarna i en värdepappersfond för egen räkning.

Förvaringsinstitutet, eller en uppdragstagare till vilken förvaringsinstitutsuppgifter har delegerats, får återanvända tillgångarna i en värdepappersfond endast om

1. återanvändningen sker för fondens räkning,
2. förvaringsinstitutet följer fondbolagets instruktioner på fondens vägnar,
3. återanvändningen gagnar andelsägarnas intressen, och
4. transaktionen omfattas av en likvid säkerhet av hög kvalitet som har mottagits av fondbolaget för fondens räkning inom ramen för ett avtal om säkerhetsöverlåtelse (återköpsavtal).

Säkerhetens värde ska vid varje tidpunkt med marginal uppgå till minst marknadsvärdet av de återanvända tillgångarna.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag avviker från regeringens förslag genom att termen ”förfogande” används i stället för ”återanvändning”.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansinspektionen* och *Fondbolagens förening* anser att det bör förtydligas att förbudet för ett förvaringsinstitut eller en uppdragstagare att förfoga över, eller återanvända, tillgångarna i en värdepappersfond gäller för ”egen räkning”. *Finansinspektionen* och *Fondbolagens förening* anser även att villkoren bör förtydligas genom att närmare ansluta till texten i direktivet.

Skälen för regeringens förslag: Enligt de nya regler som har införts i UCITS-direktivet får förvaringsinstitutet inte för egen räkning återanvända tillgångar som förvaras för en värdepappersfonds räkning (artikel 22.7). Det förbudet gäller även för uppdragstagare till vilka förvaringsinstitutsfunktioner har delegerats.

I direktivet används termen ”återanvända” och med detta avses alla former av överföring av depåförvarade tillgångar inklusive, men inte uteslutande, överföring, pantsättning, försäljning och utlåning (artikel 22.7). Utredningen bedömer dock att den svenska term som bäst stämmer överens med det som beskrivs torde vara uttrycket ”förfoga över”. Regeringen noterar att termen ”återanvändning” används för sådana former av

överföring som det nu är fråga om i reglerna i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 231/2013 (se skäl 100 och artiklarna 83.1 h och 109.2 b). Både i AIFM-direktivet (artikel 21.10 tredje stycket) och lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (9 kap. 10 § andra stycket) används dock uttrycket ”förfoga över”. Regeringen anser emellertid att det inte framkommit tillräckliga skäl för att avvika från terminologin i UCITS-direktivet och att termen återanvända därför bör användas när reglerna i direktivet genomförs i svensk rätt.

Enligt UCITS-direktivet får ett förvaringsinstitut återanvända tillgångar som förvaringsinstitutet har i depåförvar endast om återanvändningen sker för fondens räkning, på fondbolagets instruktioner, fonden och andelsägarnas intressen gagnas samt transaktionen omfattas av en likvid säkerhet av hög kvalitet som har mottagits inom ramen för ett avtal om äganderättsöverföring (artikel 22.7 andra stycket). Säkerheten i fråga ska vid varje tidpunkt minst uppgå till marknadsvärdet för de återanvända tillgångarna plus en premie (artikel 22.7 tredje stycket). Ett förvaringsinstitut får således återanvända tillgångar i fonden endast om det sker för fondens räkning, t.ex. om värdepapper lånas ut från fonden mot säkerhet i form av likvida medel eller värdepapper. När det gäller kravet på att säkerheten ska ha mottagits inom ramen för ett avtal om äganderättsöverföring är det regeringens uppfattning att med detta avses det som i svensk rätt betecknas som ett avtal om säkerhetsöverlåtelse och närmare bestämt ett återköpsavtal (jfr 5 kap. 2 a § lagen [1991:980] om handel med finansiella instrument; se prop. 2004/05:30 s. 26 f. och prop. 2013/14:111 s. 25 f.). Ett sådant avtal innebär i allmänhet att en säkerhetsställare (överlåtare) överför full äganderätt till en säkerhet till en säkerhetstagare (förvärvare) för att säkerställa eller på annat sätt täcka fullgörandet av de relevanta förpliktelserna på villkor att förvärvaren vid en viss tidpunkt ska återleverera egendomen till den ursprungliga överlåtaren mot infriande av förpliktelsen. Omvänt har den som ställer säkerheten en rätt att köpa tillbaka egendomen av köparen (jfr även artikel 2.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/47/EG av den 6 juni 2002 om ställande av finansiell säkerhet i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/44/EG av den 6 maj 2009 om ändring av direktiv 98/26/EG om slutlig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper och direktiv 2002/47/EG om ställande av finansiell säkerhet, vad gäller sammanlänkade system och kreditfordringar).

Ett förvaringsinstitut kommer dock i samband med utförandet av sina normala uppgifter att ”använda” finansiella instrument som ingår i fonden i något avseende. Ett förvaringsinstitut som avvecklar fondens transaktioner kommer t.ex. att flytta instrument från eller till fondens konton. De nu berörda reglerna i UCITS-direktivet avser dock inte sådan ”återanvändning” (artikel 22.7). Det bör också tilläggas att reglerna enbart rör förvaringsinstitutets återanvändning av tillgångarna i en fond; vad ett fondbolag får göra styrs av andra regler. Några uttryckliga bestämmelser som förbjuder ett förvaringsinstitut att återanvända tillgångarna i en fond finns inte i svensk rätt. De regler om återanvändning som har införts i UCITS-direktivet bör i svensk rätt genomföras genom att motsvarande bestämmelser införs i lagen om värdepappersfonder.

Finansinspektionen och *Fondbolagens förening* påpekar att en motvarighet till förbudet i UCITS-direktivet för ett förvaringsinstitut eller en tredje part till vilken depåförvaring har delegerats, att återanvända tillgångar i depåförvar för egen räkning inte framgår av utredningens förslag. *Finansinspektionen* och *Fondbolagens förening* anser också att det saknas ett kvalitetskrav på den finansiella säkerheten som minst ska motsvara marknadsvärdet för återanvända tillgångar plus en premie. Regeringen anser i likhet med *Finansinspektionen* och *Fondbolagens förening* att det i bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder bör anges att förbudet för förvaringsinstitutet, eller en uppdragstagare till vilken depåförvaring delegerats, att återanvända tillgångar gäller återanvändning för ”egen räkning”. De villkor som ställs upp för återanvändning av tillgångarna i en värdepappersfond bör även anges på motsvarande sätt i bestämmelserna i lagen som i reglerna i UCITS-direktivet (artikel 22.7 d).

7.5 Förvaringsinstitutets uppgifter beträffande fondens penningflöden och övriga kontroller

Regeringens förslag: Förvaringsinstitutet ska övervaka fondens penningflöden. Förvaringsinstitutet ska särskilt se till att

- betalningar från investerare, eller för investerares räkning, i samband med teckning av andelar i en fond har mottagits,
- likvida medel i fonden har bokförts på likvidkonton som öppnats i fondens namn, eller i fondbolagets namn för fondens räkning, eller i förvaringsinstitutets namn för fondens räkning.

Likvidkonton ska öppnas hos en centralbank, ett kreditinstitut i ett land inom EES eller en bank i ett land utanför EES.

Sådana likvidkonton ska föras i enlighet med principerna i artikel 16 i direktiv 2006/73/EG.

Om likvidkonton öppnas i förvaringsinstitutets namn för fondens räkning, får likvida medel som tillhör det institut som kontot har öppnats hos, eller som tillhör förvaringsinstitutet, inte finnas på samma konton.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag avviker från regeringens förslag genom att det i utredningens förslag inte ställs upp något krav på att likvidkonton ska föras i enlighet med principerna i artikel 16 i direktiv 2006/73/EG.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svenska Bankföreningen* efterfrågar ett förtydligande av förvaringsinstitutens kontrollerande funktion när det gäller penningflöden på konton som är öppnade hos någon annan än förvaringsinstitutet. *Fondbolagens förening* anser att utredningens bedömning att hänvisningen till artikel 16 i direktiv 2006/73/EG inte är relevant och därför inte behöver genomföras i svensk rätt, behöver belysas ytterligare.

Skälen för regeringens förslag: Utöver att förvara eller kontrollera äganderätten till tillgångarna i en värdepappersfond ska förvarings-

institutet, enligt de nya regler som har införts i UCITS-direktivet, även ha en kontrollerande funktion när det gäller bl.a. penningflöden (artikel 22.3 och 22.4).

Reglerna om den kontroll som förvaringsinstitutet ska utföra när det gäller bl.a. försäljning och inlösen av fondandelar och beräkning av fondandelarnas värde har inte ändrats i sak (artikel 22.3). De reglerna har i svensk rätt genomförts i motsvarande bestämmelser i lagen om värdepappersfonder (3 kap. 2 § första och andra styckena). En omständighet som får betydelse för tillämpningen av bestämmelserna är emellertid de detaljerade regler om förvaringsinstitutets kontrollerande funktion som antas av kommissionen (artikel 26b b). I de reglerna anges, på en mycket detaljerad nivå, vilka kontroller som förvaringsinstitutet ska utföra och hur de ska utföras. Med anledning av att de reglerna ska tillämpas tillsammans med bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder bör bestämmelserna i lagen justeras så att de i än högre grad än i dag stämmer överens med motsvarande regler i UCITS-direktivet. När det gäller reglerna om den kontrollerande funktionen anges förvaringsinstitutets skyldigheter i UCITS-direktivet (artikel 22.3) på samma sätt som i motsvarande regler i AIFM-direktivet (artikel 21.9). Bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder bör därför utformas efter förebild av motsvarande bestämmelser i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (9 kap. 12 §).

Enligt de nya reglerna i UCITS-direktivet har förvaringsinstitutet två huvuduppgifter avseende pengar och penningflöden i värdepappersfonder (artikel 22.4). Förvaringsinstitutet ska övervaka fondens penningflöden, särskilt att betalningar för fondandelar har tagits emot. Förvaringsinstitutet ska också se till att alla pengar bokas på likvidkonton som tillhör fonden eller på likvidkonton öppnade i förvaringsinstitutets namn för fondens räkning. Om likvidkontot öppnas i förvaringsinstitutets namn får varken förvaringsinstitutets pengar eller pengar som tillhör den som kontot har öppnats hos finnas på samma konto (artikel 22.4 andra stycket). Detaljerade regler om förvaringsinstitutets uppgifter när det gäller fondens penningflöden anges i en delegerad akt som antas av kommissionen (se artikel 26b b).

Reglerna i UCITS-direktivet om övervakning av penningflöden (artikel 22.4) bör genomföras i bestämmelser i lagen om värdepappersfonder. Även dessa regler stämmer överens med motsvarande regler i AIFM-direktivet (artikel 21.7). Bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder bör därför utformas efter förebild av motsvarande bestämmelser i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (9 kap. 12 §).

När det gäller likvidkonton för värdepappersfonder innebär reglerna i UCITS-direktivet att sådana konton bara får öppnas hos enheter som avses i artikel 18.1 a–c i kommissionens direktiv 2006/73/EG och kontona ska föras i enlighet med de principer som anges i artikel 16 i det direktivet. De enheter som anges i artikel 18.1 a–c är centralbanker, kreditinstitut som har auktoriserats enligt kreditinstitutsdirektivet (dvs. kreditinstitut som hör hemma i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet [EES]) och banker som har auktoriserats i ett land utanför EES. I artikel 16 anges krav som värdepappersföretag måste uppfylla om de förvarar kunders finansiella instrument och medel. Reglerna i artikel 18.1 a–c i nämnda direktiv har i svensk rätt genomförts

i 10 kap. 6 § första stycket 1–3 Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse och artikel 16 har genomförts i 10 kap. 2 § samma föreskrifter.

Fondbolagens förening anser att utredningens bedömning att hänvisningen till artikel 16 i direktiv 2006/73/EG inte är relevant och därför inte behöver genomföras i svensk rätt, behöver belysas ytterligare.

De krav som ställs upp i artikel 16 avser värdepappersföretag och syftar till att skydda deras kunders finansiella instrument och medel, bl.a. ska interna räkenskaper och uppgifter stämmas av med motsvarande uppgifter hos tredje part. När det gäller värdepapperfonder kommer fondens konto i många fall att öppnas hos förvaringsinstitutet (som är en bank eller ett annat kreditinstitut), och institutet kan då självt övervaka att betalningar för fondandelar har kommit in. När fondens konto finns hos någon annan måste förvaringsinstitutet säkerställa att institutet har tillgång till regelbunden information om kontorörelser på likvidkontot, t.ex. insättningar och uttag. Utredningen gör bedömningen att det inte behöver införas någon hänvisning till artikel 16 i direktiv 2006/73/EG i lagen om värdepappersfonder. Skälet för det är att i artikeln regleras förvaring av medel med redovisningsskyldighet hos värdepappersföretag, inte insättning på konto, och enligt utredningen saknar den därför relevans i sammanhanget.

Regeringen konstaterar att ett av de krav som ställs upp i UCITS-direktivet (artikel 22.4 första stycket c) är att alla likvida medel i en värdepappersfond bokförs på likvidkonton som förs i enlighet med de principer som anges i artikel 16 i direktiv 2006/73/EG. Regeringen gör därför, till skillnad från utredningen, bedömningen att en hänvisning till artikel 16 är nödvändig för att i svensk rätt genomföra reglerna om likvidkonton i UCITS-direktivet på ett korrekt sätt. Det kan noteras att även om artikel 16 främst tar sikte på situationen då värdepappersföretag tar emot medel och finansiella instrument med redovisningsskyldighet kan de principer som kommer till uttryck i artikeln tillämpas även då medel sätts in på likvidkonton hos en centralbank, ett kreditinstitut i ett land inom EES eller en bank i ett land utanför EES.

Några ytterligare klarlägganden av förvaringsinstitutets kontroll av penningflöden avseende konton som är öppnade hos någon annan än förvaringsinstitutet, som *Svenska Bankföreningen* efterlyser, är inte möjliga att ge i detta sammanhang. Regeringen hänvisar i stället till de regler på detta område som anges i rättsakter som antas av kommissionen.

7.6 Skyldigheten att agera i fondandelsägarnas intresse

Regeringens förslag: Förvaringsinstitutet ska utföra sina uppgifter hederligt, rättvist, professionellt, oberoende och i fondandelsägarnas gemensamma intresse.

Ett förvaringsinstitut ska hålla verksamheten som förvaringsinstitut åtskild från verksamheter som kan komma i konflikt med fondbolagets eller fondandelsägarnas intressen.

Förvaringsinstitutet ska identifiera, hantera och övervaka eventuella intressekonflikter. Sådana konflikter ska redovisas för fondens andelsägare.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: Både fondbolaget och förvaringsinstitutet ska enligt de nya regler som har införts UCITS-direktivet agera hederligt, rättvist, professionellt, oberoende och i fondens och investerarnas intresse (artikel 25.2 första stycket). Förvaringsinstitutet ska inte utföra verksamhet för fondens eller fondbolagets räkning som kan innebära intressekonflikter mellan investerarna, fonden eller fondbolaget å ena sidan och förvaringsinstitutet å andra sidan, om inte verksamheten som förvaringsinstitut är funktionellt och hierarkiskt separerad från någon annan verksamhet där intressekonflikter kan uppstå (artikel 25.2 andra stycket). Potentiella intressekonflikter ska också identifieras, hanteras, övervakas och redovisas för investerarna.

Motsvarande regler om att agera hederligt, rättvist och professionellt och i kundernas eller investerarnas intressen finns även i annan lagstiftning på värdepappersmarknadsområdet (se t.ex. artikel 19.1 i MiFID I, som har genomförts i svensk rätt genom 8 kap. 1 § lagen om värdepappersmarknaden). Regler med delvis motsvarande innehåll finns även i 2009 år direktiv (se artiklarna 14.1 a och 25.2). De har när det gäller det som anges om förvaringsinstitut i svensk rätt genomförts i bestämmelser i lagen om värdepappersfonder. Där anges att förvaringsinstitutet ska handla oberoende av fondbolaget och uteslutande i andelsägarnas gemensamma intresse (3 kap. 1 § andra stycket). Den ändring av reglerna som har gjorts i UCITS-direktivet bör genomföras i svensk rätt genom att bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder justeras så att de i än högre grad än i dag stämmer överens med reglerna i direktivet.

I UCITS-direktivet har det införts nya regler i vilka förvaringsinstitutets generella skyldighet att agera i andelsägarnas intresse preciseras på så sätt att verksamheten som förvaringsinstitut ska hållas funktionellt och hierarkiskt åtskild från annan verksamhet som kan innebära intressekonflikter (artikel 25.2 andra stycket). Om förvaringsinstitutet är ett kreditinstitut som är ett värdepappersinstitut (se 1 kap. 5 § 27 lagen om värdepappersmarknaden) skulle det kunna vara fråga om handel med värdepapper för egen och kunders räkning, rådgivning och kapitalförvaltning. I dessa verksamheter skulle information om fondernas innehav och affärer kunna användas för att otillbörligt gynna andra kunder eller institutet självt. Ett annat exempel är om fondbolaget har delegerat administrativa uppgifter – t.ex. värdering av tillgångar och beräkning av fondandelskursen – till det kreditinstitut som är förvaringsinstitut. I sådana fall kommer förvaringsinstitutet att i sin kontrollerande funktion utföra kontroller av arbetsuppgifter som institutet självt har utfört och fondadministrationen måste därför hållas åtskild från förvaringsinstitutsfunktionen. De nya reglerna om förvaringsinstitutets skyldigheter (artikel 25.2 andra stycket i UCITS-direktivet) bör genomföras i svensk rätt genom att det tas in en bestämmelse med motsvarande lydelse i lagen om värdepappersfonder.

I UCITS-direktivet har det även införts ett krav på att det i informationsbroschyren för en värdepappersfond ska finnas information om vilket som är fondens förvaringsinstitut, en beskrivning av dess uppgifter och de intressekonflikter som kan uppstå (artikel 1.25 i ändringsdirektivet). Informationen ska dessutom omfatta en beskrivning av de funktioner som förvaringsinstitutet har delegerat, en förteckning över dem till vilka funktionerna har delegerats, eventuella intressekonflikter som kan uppstå till följd av delegeringen samt en förklaring om att informationen kommer att göras tillgänglig för investerare på begäran. De detaljerade reglerna i UCITS-direktivet om innehållet i informationsbroschyren har i svensk rätt genomförts i myndighetsföreskrifter (se avsnitt 6.3). Finansinspektionen får således med stöd av befintliga bemyndiganden i förordningen om värdepappersfonder meddela föreskrifter om innehållet i informationsbroschyren. Sådana föreskrifter har Finansinspektionen också meddelat. Även de nya reglerna i UCITS-direktivet om den information om förvaringsinstitutet som ska ingå i informationsbroschyren bör därför tas in i dessa föreskrifter.

Också i reglerna i UCITS-direktivet (artikel 26) om villkoren för att byta förvaltningsbolag och förvaringsinstitut har det gjorts ändringar. Ändringarna innebär dels att, utöver villkoren för att byta förvaltningsbolag och förvaringsinstitut, ska regler till skydd för andelsägare framgå av lag eller anges i fondbestämmelserna, dels att samma krav ska gälla i fråga om investeringsbolag. För svenskt vidkommande framgår villkoren för att byta fondbolag, samt regler till skydd för andelsägare vid ett sådant byte, av 9 kap. lagen om värdepappersfonder. Förvaringsinstitut godkänns genom att fondbestämmelserna godkänns av Finansinspektionen (4 kap. 9 §). Ett byte av förvaringsinstitut innebär att fondbestämmelserna måste ändras. Ändringar av fondbestämmelser ska godkännas av Finansinspektionen under förutsättning att de är skäligen för fondbeslutarna, inte strider mot andelsägarnas gemensamma intresse och den underrättelse som eventuellt ska lämnas till andelsägarna innehåller lämplig information om syftet med och konsekvenserna av ändringarna (4 kap. 9 § tredje stycket). Vid ändringar av väsentlig betydelse för fondbeslutarna ska Finansinspektionen besluta att berörda andelsägare ska ha rätt att få sina fondandelar inlösta innan de ändrade fondbestämmelserna börjar tillämpas, utan att andra avgifter tas ut än vad som motsvarar kostnaderna för att avvecklar värdepapper med anledning av begärd inlösen (4 kap. 9 b § lagen om värdepappersfonder). Det behöver därför inte införas några ytterligare bestämmelser för att i svensk rätt genomföra ändringarna i reglerna i UCITS-direktivet om byte av fondbolag och förvaringsinstitut (artikel 26.1). Enligt svensk rätt finns det inte någon möjlighet att bilda fondföretag i form av investeringsbolag och ändringarna när det gäller investeringsbolag (artikel 26.2) föranleder därför inte någon lagstiftningsåtgärd.

7.7 Delegering av förvaringsinstitutsfunktioner

Regeringens förslag: Förvaringsinstitutet får inte genom delegering (uppdragsavtal) uppdra åt någon annan att utföra andra funktioner än förvaring av tillgångarna och kontroll av äganderätten.

Uppdragsavtal förutsätter att förvaringsinstitutet

1. kan visa att det finns ett objektivi skäl till delegeringen av uppgifterna och att avsikten inte är att kringgå kraven i lagen,
2. har handlat professionellt vid valet av uppdragstagare, och
3. regelbundet övervakar uppdragstagaren och dennes rutiner avseende delegerade uppgifter.

Förvaringsinstitutet ska även förvissa sig om att uppdragstagaren uppfyller vissa angivna krav.

Om lagstiftningen i ett land utanför EES kräver att vissa finansiella instrument depåförvaras av en lokal enhet och det endast finns sådana lokala enheter som inte uppfyller kravet på att omfattas av viss reglering och tillsyn, får förvaringsinstitutet trots det uppdra depåförvaringsfunktioner åt en sådan enhet. Detta får dock ske endast i den omfattning som är nödvändig enligt det landets lagstiftning och endast så länge det inte finns några lokala enheter som uppfyller kraven. För delegering i sådana fall krävs dessutom att

1. värdepappersfondens investerare, innan de gjorde sin investering, har blivit informerade om att delegeringen är nödvändig enligt det landets lagstiftning, de omständigheter som motiverar delegeringen och de risker som är förknippade med den, och
2. fondbolaget har gett instruktioner till förvaringsinstitutet att delegera depåförvaringen av instrumenten till en lokal enhet.

Uppdragstagaren får vidaredelegera uppgifterna om samtliga villkor som ställs upp för förvaringsinstitutets delegering är uppfyllda.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag avviker från regeringens förslag genom att det i utredningens förslag inte finns något krav på att investerarna ska bli informerade om de risker som är förknippade med en delegering där uppdragstagaren inte uppfyller samtliga i lagen uppställda krav.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansinspektionen* och *Fondbolagens förening* påpekar att direktivet uppställer krav på att andelsägarna ska informeras om riskerna som är förknippade med en delegering där uppdragstagaren inte uppfyller samtliga uppställda krav. *Finansinspektionen* efterfrågar bestämmelser om att förvaringsinstitutet får delegera förvaringsuppgifter till en uppdragstagare utanför EES även för en befintlig fond där det redan finns andelsägare. *Inspektionen* efterfrågar även bestämmelser om hur förvaringsinstitutet ska informera befintliga och potentiella andelsägare om att en delegering har skett till en uppdragstagare som inte uppfyller samtliga i lagen uppställda krav. *Euroclear Sweden AB* efterfrågar ett klagörande av undantaget för avvecklings-system för värdepapper från reglerna om delegering av förvaringsinstitutsfunktioner.

Skälen för regeringens förslag: Förvaringsinstitutet får enligt de nya reglerna i UCITS-direktivet delegera förvaringen och kontrollen av

äganderätten till en uppdragstagare om vissa villkor är uppfyllda (artikel 22a.2). Uppgifterna att kontrollera bl.a. penningflöden, köp och inlösen av fondandelar och värdering får dock inte delegeras vidare (artikel 22a.1).

Liksom övriga regler om förvaringsinstitut i UCITS-direktivet är reglerna om delegering (artikel 22a) utformade efter förebild av reglerna i AIFM-direktivet (artikel 21.11). När det gäller delegering anges uttryckligen i ändringsdirektivet att villkoren för delegering bör följa det som gäller enligt AIFM-direktivet (skäl 20). I AIFM-direktivet anges att supportuppgifter som är kopplade till förvaringsinstitutsuppgifter, såsom administrativa och tekniska funktioner, inte bör omfattas av begränsningarna och kraven i det direktivet (skäl 42). Detsamma bör gälla enligt de nya regler om delegering som har införts i UCITS-direktivet, dvs. den utlagda verksamheten måste nå upp till en viss grad av väsentlighet för att det ska räknas som sådan delegering som omfattas av reglerna i direktivet (se prop. 2012/13:155 s. 481).

I de nya reglerna om delegering i UCITS-direktivet (artikel 22a.4) anges att tillhandahållande av tjänster i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutlig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper (finality-direktivet), genom ett utsett värdepappersavvecklingssystem, eller tillhandahållandet av liknande tjänster från värdepappersavvecklingssystem i ett land utanför EES inte ska vara en delegering av depåförvaringsfunktioner. Det innebär att utnyttjandet av clearing- och avvecklingstjänster inte utgör delegering i den mening som avses i UCITS-direktivet (artikel 22a). Även i detta avseende motsvarar således reglerna i UCITS-direktivet reglerna i AIFM-direktivet (artikel 21.11 femte stycket, se a. prop. s. 309).

Euroclear Sweden AB efterfrågar ett förtydligande av hur de nya reglerna om delegering i UCITS-direktivet (artikel 22a.4) förhåller sig till det som anges i skäl 21 till ändringsdirektivet, där det inte hänvisas till finality-direktivet utan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt om ändring av direktiven 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012 (förordningen om värdepapperscentraler).

I skäl 21 till ändringsdirektivet anges att en värdepapperscentral eller en värdepapperscentral i tredjeland som erbjuder vissa tjänster som anges i avsnitt A i bilagan till förordningen om värdepapperscentraler inte ska anses utgöra delegering av depåförvaringsfunktioner. Undantaget avser drift av avvecklingssystem för värdepapper i kombination med antingen ursprunglig registrering av värdepapper i ett kontobaserat system genom ursprunglig kreditering eller tillhandahållande och förande av värdepapperskonton på högsta nivå, med avseende på de av fondföretagets värdepapper som ursprungligen registrerats i ett kontobaserat system genom ursprunglig kreditering av den värdepapperscentralen. Att anförtro depåförvaring av ett fondföretags värdepapper till en värdepapperscentral, eller till en värdepapperscentral i tredjeland, bör dock anses vara en delegering av depåförvaringsfunktioner.

När AIFM-direktivet antogs fanns inte förordningen om värdepapperscentraler och av naturliga skäl berörs förordningen inte i det direktivet.

Det framstår därför endast som ett förtydligande när det anges i skäl 21 till ändringsdirektivet att värdepapperscentralers tillhandahållande av de angivna tjänsterna inte heller anses vara delegering av depåförvaringsfunktioner enligt UCITS-direktivet. Det som anges i de berörda artiklarna i de båda direktiven är dessutom i sak detsamma (artikel 22a.4 i UCITS-direktivet respektive artikel 21.11 femte stycket i AIFM-direktivet). Enligt regeringens bedömning torde det inte föreligga någon skillnad i sak mellan UCITS-direktivet och AIFM-direktivet i detta avseende (se skäl 20 till ändringsdirektivet). Noteras kan att förhållandet mellan finality-direktivet och förordningen om värdepapperscentraler nyligen har varit föremål för regeringens överväganden även i andra sammanhang (se prop. 2015/16:10 s. 134 f., 144 f. och 296–300).

När det gäller de villkor som ställs upp i UCITS-direktivet för att ett förvaringsinstitut ska få delegera uppgifter krävs för det första att delegeringen inte sker i syfte att kringgå kraven i direktivet (artikel 22a.2 a). Förvaringsinstitutet ska också kunna visa att det finns objektiva skäl för delegeringen (artikel 22a.2 b). Vidare krävs att förvaringsinstitutet handlar med vederbörlig skicklighet, aktsamhet och omsorg både vid valet av uppdragstagare och i den efterföljande kontrollen av uppdragstagaren (artikel 22a.2 c). Detaljerade regler om vad som krävs för att förvaringsinstitutet ska uppfylla det sistnämnda kravet anges i en delegerad akt som antas av kommissionen (se artikel 26b d). I många fall torde det kunna bli aktuellt att anlita en depåbank i ett annat land för förvaring av finansiella instrument i det landet. Om ett förvaringsinstitut i sådana fall anlitar en aktör i det aktuella landet, t.ex. en advokat- eller revisionsbyrå, för att kunna utvärdera den utländska depåbanken, bör detta dock inte i sig betraktas som en delegering.

För att förvaringsinstitutet ska få delegera uppgifter krävs enligt UCITS-direktivet också att uppdragstagaren uppfyller flera ytterligare krav (artikel 22a.3 första stycket). Uppdragstagaren ska ha de strukturer och den sakkunskap som krävs och som står i proportion till arten av och komplexiteten hos de tillgångar som innehas för fonden och som uppdragstagaren ska förvara. När det är fråga om förvaring av finansiella instrument som kan depåförvaras ska uppdragstagaren omfattas av en effektiv reglering, inklusive minimikapitalkrav, tillsyn över verksamheten samt omfattas av regelbunden extern granskning för att säkerställa att denne har de finansiella instrumenten i sitt förvar. Uppdragstagaren ska också hålla de tillgångar som innehas av förvaringsinstitutets kunder åtskilda från sina egna tillgångar och från förvaringsinstitutets tillgångar så att de vid varje tidpunkt tydligt kan identifieras som tillgångar som tillhör ett visst förvaringsinstituts kunder. Detta krav hindrar dock inte att uppdragstagaren förvarar tillgångar från flera fonder på ett gemensamt konto med separat redovisning, ett s.k. omnibuskonto (skäl 22 till ändringsdirektivet). Omnibuskontot måste dock hållas åtskilt från andra konton och det måste fortfarande gå att identifiera vilka tillgångar som hör till vilken fond. Uppdragstagaren ska vidare vidta alla nödvändiga åtgärder för att fondens tillgångar inte ska vara tillgängliga för utdelning eller realisering vid uppdragstagarens konkurs. Även när det gäller dessa krav anges detaljerade regler i en delegerad akt (artikel 26b d och e). Uppdragstagaren ska också uppfylla de flesta av de övriga krav som ett

förvaringsinstitut ska uppfylla, bl.a. att det ska agera hederligt, rättvist och professionellt samt hantera intressekonflikter.

Från kravet på att uppdragstagaren ska omfattas av viss reglering och tillsyn finns i UCITS-direktivet en undantagsregel, om det i en viss jurisdiktion krävs att finansiella instrument förvaras inom jurisdiktionen och det inte finns någon som uppfyller dessa krav (artikel 22a.3 andra stycket). Om dessa förutsättningar är uppfyllda får förvaringsinstitutet använda en sådan uppdragstagare, om fondens investerare informeras om förhållandet och förvaringsinstitutet har instruerats av fonden eller förvaltaren för fondens räkning om att delegation ska ske. Kravet på informationen till fondens investerare ska innefatta omständigheterna som motiverar delegeringen och, som *Finansinspektionen* och *Fondbolagens förening* påpekar, de risker som är förknippade med den och ska ges till investerarna innan deras investering. *Finansinspektionen* anser att det bör förtydligas i lag om även en existerande fond där det redan finns andelsägare ska kunna delegera förvaringsuppgifter med stöd av undantagsbestämmelsen. Inspektionen anser vidare att det bör förtydligas hur förvaringsinstitutet ska informera befintliga och potentiella andelsägare om en sådan delegering. Enligt regeringens uppfattning kan det som anges i UCITS-direktivet dock inte tolkas på annat sätt än att delegering av förvaringsuppgifter till en uppdragstagare som inte uppfyller kraven i direktivet inte är möjlig när det gäller en existerande fond där det redan finns andelsägare. Detta kan givetvis vara problematiskt om det skulle förekomma, men det torde enligt regeringens bedömning förekomma endast i ett mycket begränsat antal fall. Som nämns i avsnitt 7.6 har det i UCITS-direktivet införts ett krav på att informationsbroschyren för en värdepappersfond ska innehålla en beskrivning av bl.a. de funktioner som förvaringsinstitutet har delegerat tillsammans med en förteckning över dem till vilka funktionerna har delegerats (artikel 1.25 i ändringsdirektivet). De detaljerade reglerna i UCITS-direktivet om innehållet i informationsbroschyren har i svensk rätt genomförts i myndighetsföreskrifter (se avsnitten 6.3 och 7.6). Även reglerna i UCITS-direktivet om den information om delegering som ska ingå i informationsbroschyren bör därför tas in i dessa föreskrifter.

Enligt UCITS-direktivet får en uppdragstagare som har fått uppgifter delegerade till sig i sin tur delegera vidare under förutsättning att samma krav är uppfyllda som när förvaringsinstitutet delegerade uppgifterna (artikel 22a.3 tredje stycket).

I lagen om värdepappersfonder finns det i dag endast en kortfattad bestämmelse om möjligheten för förvaringsinstitutet att till någon annan delegera uppgiften att förvara finansiella instrument. Den bestämmelsen innebär att ett förvaringsinstitut får låta ett lämpligt utländskt förvaringsinstitut förvara utländska finansiella instrument (3 kap. 2 § tredje stycket). De nya regler om förvaringsinstituts delegering av uppgifter som har införts i UCITS-direktivet bör i svensk rätt genomföras genom att motsvarande bestämmelser införs i lagen om värdepappersfonder. Dessa regler i UCITS-direktivet (artikel 22a) motsvarar i huvudsak reglerna om delegering i AIFM-direktivet (artikel 21.11). Bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder bör därför utformas efter förebild av de bestämmelser i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (9 kap. 10 §) som genomför de reglerna i AIFM-direktivet.

7.8 Förvaringsinstitutets ansvar

Regeringens förslag: Om förvaringsinstitutet, eller en uppdragstagare till vilken depåförvaringen delegerats, har förlorat finansiella instrument som depåförvaras, ska institutet utan onödigt dröjsmål återlämna finansiella instrument av samma slag eller utge ett belopp motsvarande värdet till fondbolaget för fondens räkning.

Förvaringsinstitutet är inte ansvarigt om institutet kan visa att förlusten är följden av en yttre händelse utanför institutets rimliga kontroll, och vars konsekvenser varit omöjliga att undvika trots alla rimliga ansträngningar att göra så.

Förvaringsinstitutet ska vara ansvarigt mot fondandelsägarna för andra skador om de har orsakats av uppsåt eller oaktsamhet.

Förvaringsinstitutets ansvar för förluster och annan skada får inte begränsas genom avtal. Ett sådant avtal är ogiltigt. Uppdragsavtal ska inte påverka förvaringsinstitutets ansvar.

För förvaringsinstitut för specialfonder ska samma regler om ansvar för förluster och annan skada gälla som för förvaringsinstitut för värdepappersfonder.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag avviker från regeringens förslag genom att förvaringsinstitutet enligt utredningens förslag ska vara ansvarigt mot fonden eller andelsägarna.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansinspektionen* påpekar att hänvisningar till en värdepappersfonds skada är felaktig då fonden inte är något självständigt rättssubjekt. *Fondbolagens förening* noterar att utredningens lagförslag inte helt överensstämmer med UCITS-direktivet och att det bör läggas till att förvaringsinstitutet, vid förlust av ett finansiellt instrument, kan ersätta fondbolaget för fondens räkning.

Skälen för regeringens förslag: Förvaringsinstitutet ska, enligt de nya reglerna i UCITS-direktivet, vara ansvarigt för förluster av finansiella instrument som depåförvaras av förvaringsinstitutet eller en tredjepart som förvaringen har delegerats till (artikel 24.1). Om finansiella instrument har gått förlorade ska förvaringsinstitutet, utan onödigt dröjsmål, återlämna finansiella instrument av identisk typ eller ett motsvarande belopp i pengar till fonden eller förvaltaren för fondens räkning. Vad som avses med ”förlorade” preciseras i rättsakter som antas av kommissionen. Förvaringsinstitutet undgår ansvar om institutet kan visa att förlusten har berott på ”en yttre händelse utanför dess rimliga kontroll, vars konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla rimliga ansträngningar att göra så” (artikel 24.1 andra stycket). Vad som ska förstås med sådana ”yttre händelser” preciseras även det i rättsakter som antas av kommissionen.

När det gäller övriga skador, dvs. andra skador än förluster av finansiella instrument som depåförvaras, ska förvaringsinstitutet ersätta skador orsakade av att institutet uppsåtligen eller av oaktsamhet inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt UCITS-direktivet (artikel 24.1 tredje stycket).

Förvaringsinstitutets ansvar för förluster av depåförvarade instrument och annan skada ska inte påverkas av eventuell delegation av uppdraget,

och ansvaret får inte heller begränsas genom avtal (artikel 24.2 och 24.3). Ett sådant avtal är ogiltigt (artikel 24.4). Förvaringsinstitutets ansvar mot fonden eller investerarna ska kunna åberopas antingen av andelsägarna direkt eller indirekt genom fondbolaget (artikel 24.5).

I gällande rätt finns bestämmelser om både fondbolagets och förvaringsinstitutets skadeståndsansvar i lagen om värdepappersfonder (2 kap. 21 § andra stycket). De innebär att förvaringsinstitutet ska ersätta fondandelsägare och fondbolag för skador som de har tillfogats genom att förvaringsinstitutet har överträtt den lagen eller fondbestämmelserna. I förarbetena anges att fondbolaget och förvaringsinstitutet ”är skadeståndsskyldiga oberoende av fel eller försummelse om de överträder lagen eller fondbestämmelser. I övrigt gäller skadeståndslagens bestämmelser” (se prop. 1989/90:153 s. 76). I ljuset av dessa förarbetsuttalanden kan det knappast tolkas på annat sätt än att det är fråga om ett strikt ansvar. Om en överträdelse av lagen om värdepappersfonder eller fondbestämmelser har lett till skada för t.ex. en fondandelsägare, så har denne rätt till skadestånd, oavsett om överträdelsen har skett av oaktsamhet eller inte.

Vid förlust av depåförvarade finansiella instrument är ansvaret enligt de nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 24.1 första och andra styckena) närmast att betrakta som ett kontrollansvar, dvs. förvaringsinstitutet ansvarar om institutet inte kan visa att förlusten har berott på en ”yttre händelse” utanför institutets kontroll. Vad som avses med yttre händelser och vad som krävs för att händelsen ska anses ligga utanför institutets kontroll preciseras i rättsakter som antas av kommissionen. Kontrollansvaret enligt UCITS-direktivet och ansvaret för överträdelser av lagen om värdepappersfonder eller fondbestämmelserna enligt gällande svensk rätt behöver dock inte innebära någon större skillnad. Det är inte otänkbart att en förlust av ett finansiellt instrument som depåförvaras skulle kunna anses omfattas av ett kontrollansvar utan att förvaringsinstitutet har överträtt lagen om värdepappersfonder eller fondbestämmelserna, vilket krävs enligt de nuvarande skadeståndsbestämmelserna i den lagen. Regeringen gör i likhet med utredningen bedömningen att de nya reglerna i UCITS-direktivet om förvaringsinstitutets ansvar vid förlust av finansiella instrument som depåförvaras, sannolikt inte innebär någon försämring av investerarskyddet. I vart fall kommer åberops- och bevisbördan vid en tvist att fördelas olika. Med den nuvarande skadeståndsregeln i lagen om värdepappersfonder måste, vid en förlust av finansiella instrument, den skadelidande visa att förvaringsinstitutet har överträtt den lagen eller fondbestämmelserna. Med ett kontrollansvar är det i stället förvaringsinstitutet som för att undgå ansvar ska visa att förlusten var en följd av en yttre händelse utanför institutets rimliga kontroll.

Reglerna i UCITS-direktivet om förvaringsinstitutets ansvar för förluster av finansiella instrument som depåförvaras (artikel 24.1 första och andra styckena) bör genomföras i bestämmelser i lagen om värdepappersfonder. Bestämmelsen bör dock, som *Fondbolagens förening* noterar, innebära att förvaringsinstitutet ska återlämna ett identiskt instrument eller utge ett motsvarande belopp till fondbolaget för fondens räkning. Att instrument eller medel kan lämnas till fondbolaget för en värdepappersfonds räkning följer av att fondbolaget får företräda fonden (4 kap. 2 § lagen om värdepappersfonder).

När det sedan gäller ansvaret för övriga skador är, som nämns ovan, förvaringsinstitutets ansvar enligt gällande svensk rätt ett strikt ansvar för skador som orsakats av att förvaringsinstitutet brutit mot lagen om värdepappersfonder eller fondbestämmelserna, medan ansvaret enligt de nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 24.1 tredje stycket) är utformat som ett culpaansvar. I praktiken är skillnaden antagligen inte särskilt stor i dessa fall heller. Om ett förvaringsinstitut har överträtt en bestämmelse i lagen, skulle agerandet således normalt också betraktas som vårdslöst. De nya reglerna i UCITS-direktivet om förvaringsinstitutets ansvar för övriga skador torde därför inte innebära en försämring av investerarskyddet. Reglerna i direktivet (artikel 24.1 tredje stycket) bör genomföras i bestämmelser i lagen om värdepappersfonder. Till skillnad från den av utredningen föreslagna bestämmelsen (2 kap. 21 §) bör det även i fråga om det nu aktuella ansvaret föreskrivas att ett avtal som utesluter eller begränsar förvaringsinstitutets ansvar är ogiltigt. Som *Finansinspektionen* påpekar bör det i bestämmelserna dessutom hänvisas till skada som drabbar andelsägarna och inte fonden eftersom en värdepappersfond inte är något självständigt rättssubjekt.

Reglerna i UCITS-direktivet om förvaringsinstitutets ansvar är liksom övriga regler om förvaringsinstitut utformade med förebild av reglerna i AIFM-direktivet. När AIFM-direktivet genomfördes i svensk rätt uppmärksammades att skyddet för andelsägarna var något sämre enligt reglerna i det direktivet än enligt bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder (prop. 2012/13:155 s. 316 och 484 f.). För alternativa investeringsfonder som är specialfonder (se 1 kap. 1 § första stycket 23 lagen om värdepappersfonder) infördes därför särskilda bestämmelser om förvaringsinstitutets skadeståndsansvar i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (9 kap. 22 §). Det skadeståndsansvar som gäller enligt dessa bestämmelser är detsamma som det som gäller för förvaringsinstitut för värdepappersfonder enligt lagen om värdepappersfonder (2 kap. 21 §). Enligt regeringens uppfattning bör samma ansvarsregler för förvaringsinstitut för specialfonder som för förvaringsinstitut för värdepappersfonder gälla även i fortsättningen. Bestämmelserna om skadeståndsansvar för förvaringsinstitut för specialfonder i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder bör därför ändras.

Enligt de nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 24.5) ska andelsägarna kunna åberopa förvaringsinstitutets ansvar direkt eller indirekt genom fondbolaget. Det motsvarar i sak det som sedan tidigare har gällt enligt det direktivet. Det har dock införts ett krav på att bestämmelsen om att förvaringsinstitutets ansvar ska kunna åberopas direkt eller indirekt, inte får leda till dubbla prövningar eller olika behandlingar av andelsägarna. Enligt nuvarande skadeståndsbestämmelser i lagen om värdepappersfonder (2 kap. 21 §) har fondandelsägarna rätt att vända sig direkt till förvaringsinstitutet. Eftersom fondbolaget företräder andelsägarna i alla frågor som rör fonden (4 kap. 2 § samma lag), kan även fondbolaget, för andelsägarnas räkning, åberopa förvaringsinstitutets ansvar (prop. 2002/03:150 s. 115 f.). Vid en prövning av förvaringsinstitutets ansvar för förluster och annan skada har domstolen också enligt rättegångsbalken (13 kap. 6 §) en skyldighet att beakta att det pågående målet utgör hinder mot en ny rättegång mellan samma parter angående samma sak (lis pendens). Detta innebär att det inte behövs

några lagstiftningsåtgärder för att i svensk rätt genomföra artikel 24.5 i UCITS-direktivet.

7.9 Förvaringsinstitutets skyldighet att lämna information till tillsynsmyndigheten

Regeringens bedömning: Det krävs inga lagstiftningsåtgärder för att genomföra reglerna i UCITS-direktivet om den information som förvaringsinstitutet ska lämna till den behöriga myndigheten.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: Förvaringsinstitut ska enligt de nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 26a första stycket) till sin behöriga myndighet på begäran lämna information som förvaringsinstitutet har fått i sin egenskap av förvaringsinstitut, dvs. information om fonden och fondbolaget, som myndigheten behöver i tillsynen över fonden eller fondbolaget. Om den behöriga myndigheten för förvaringsinstitutet är en annan än för fonden och fondbolaget (t.ex. om fondbolaget och förvaringsinstitutet är etablerade i olika länder inom EES) ska förvaringsinstitutets myndighet lämna informationen vidare till den behöriga myndigheten för fonden eller fondbolaget (artikel 26a andra stycket).

Ett svenskt förvaringsinstitut ska vara en bank eller ett annat kreditinstitut. Banker och andra kreditinstitut står under Finansinspektionens tillsyn och är skyldiga att lämna inspektionen de upplysningar som inspektionen begär (se t.ex. 13 kap. 3 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse). Det behöver därför inte införas några ytterligare bestämmelser för att i svensk rätt genomföra reglerna i UCITS-direktivet om den information som förvaringsinstitut ska lämna till sin behöriga myndighet (artikel 26a första stycket).

Finansinspektionen ska enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse (13 kap. 6 a §) samarbeta och utbyta information med utländska behöriga myndigheter i den utsträckning som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Det behöver därför inte heller införas några ytterligare bestämmelser för att i svensk rätt genomföra reglerna i UCITS-direktivet om samarbete och informationsutbyte mellan behöriga myndigheter (artikel 26a andra stycket).

8 Tillsyn och rapportering av missförhållanden

8.1 Inledning

Genom ändringsdirektivet har det gjorts en revidering av reglerna i UCITS-direktivet om de behöriga myndigheternas tillsynsbefogenheter. Detta behandlas i avsnitt 8.2. Nya regler om system och skydd för visseblåsare har tillkommit. Detta behandlas i avsnitt 8.3.

8.2 Tillsynsbefogenheter

Regeringens bedömning: Finansinspektionen bör inte ges rätt att begära ut uppgifter om tele- och datatrafik från teleoperatörer. Finansinspektionen har enligt gällande rätt möjlighet att begära ut inspelningar av telefonsamtal och bevarad elektronisk kommunikation för sin övervakning av att bestämmelser i lagen om värdepappersfonder, och föreskrifter meddelade med stöd av lagen, följs. De nya reglerna i UCITS-direktivet om den behöriga myndighetens rätt att begära uppgifter om datatrafik och rätten att få del av bandinspelningar föranleder därför inga lagstiftningsåtgärder.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt de nya regler som har införts i UCITS-direktivet (artikel 98.2 d) ska den behöriga myndigheten, i den mån det är tillåtet enligt nationell rätt, kunna få ut befintliga uppgifter över tele- och datatrafik som innehas av en teleoperatör, om det finns rimliga misstankar om överträdelse och om sådana uppgifter kan vara av betydelse för att undersöka överträdelse av reglerna i direktivet.

I svensk rätt regleras frågan om myndigheters och andras möjligheter att få ut uppgifter om enskildas datatrafik framför allt i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Som den lagen är utformad är det inte möjligt för Finansinspektionen att få ut uppgifter om tele- och datatrafik från teleoperatörer. I reglerna i UCITS-direktivet anges att den behöriga myndigheten ska kunna få ut uppgifter ”i den mån det är tillåtet enligt nationell rätt” (artikel 98.2 d i), vilket måste anses innebära att medlemsstaterna själva kan besluta i vilken utsträckning den behöriga myndigheten ska kunna få ut denna typ av uppgifter. De principer och krav för utlämnande av uppgifter som normalt tillämpas i Sverige bör därför tillämpas även i detta fall. För andra uppgifter än uppgifter om abonnemang har i svensk rätt avvägningen mellan den enskildes integritetsskydd och möjligheterna att kunna utreda brott lett till att det krävs brott av en viss svårhetsgrad för att brottsbekämpande myndigheter ska få tillgång till uppgifterna. Någon begränsning till att det ska vara fråga om brott av viss svårhetsgrad finns dock inte när det gäller

uppgifter om abonnemang. Sådana uppgifter har ansetts vara betydligt mindre integritetskänsliga än uppgifter om ett meddelande. Uppgifter om abonnemang får, med vissa undantag, även lämnas ut till Skatteverket och Kronofogdemyndigheten för användning i deras fiskala respektive exekutiva verksamhet. Finansinspektionens utredningar på det område som omfattas av UCITS-direktivet rör inte brott eller företeelser som tidigare varit kriminaliserade (jfr SOU 2014:46 s. 273–277 där det föreslås att Finansinspektionen ska ha rätt att få ut vissa uppgifter för utredningar avseende marknadsmissbruk), varför det inte kan bli aktuellt att inspektionen skulle kunna få tillgång till andra uppgifter än uppgifter om abonnemang. Det är dock svårt att se vilken nytta Finansinspektionen skulle ha av uppgifter om abonnemang när det gäller tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder. En avvägning mellan den enskildes integritetsskydd och möjligheterna att kunna utreda brott eller motsvarande leder därför till att Finansinspektionen enligt regeringens uppfattning inte bör kunna få ut uppgifter om tele- och datatrafik från teleoperatörer.

Den behöriga myndigheten ska enligt de nya regler som har införts i UCITS-direktivet ha möjlighet att få del av inspelade telefonsamtal eller bevarad elektronisk kommunikation från fondbolag, förvaringsinstitut och andra enheter som regleras i det direktivet (artikel 98.2 d ii). Detta innebär i huvudsak inte någon ändring i förhållande till det som tidigare gällde enligt direktivet. Finansinspektionen får enligt gällande rätt begära att få uppgifter, handlingar eller annat för sin övervakning av att bestämmelser i lagen om värdepappersfonder, och föreskrifter meddelade med stöd av lagen, följs (10 kap. 3 § första stycket 1). Det innebär att Finansinspektionen redan i dag har rätt att få inspelningar av telefonsamtal och bevarad elektronisk kommunikation (se prop. 2007/08:57 s. 71 f. och 2006/07:115 s. 494). Någon lagstiftningsåtgärd behövs därför inte för att genomföra denna ändring i UCITS-direktivet (artikel 98.2 d ii).

8.3 Rapportering om överträdelser – visselblåsning

8.3.1 Inledning

I UCITS-direktivet har det införts regler om system för rapportering om överträdelser, s.k. visselblåsning, och skydd för den som rapporterar om överträdelser, s.k. visselblåsare (artikel 99d). De innebär krav på dels att det ska inrättas effektiva system för rapportering och skydd för den som rapporterar överträdelser till den behöriga myndigheten, dels att fondbolag och förvaringsinstitut ska inrätta sådana system för intern rapportering. En anställd som rapporterar allvarliga överträdelser ska skyddas mot repressalier, diskriminering och andra former av missgynnande behandling. Därutöver ska identiteten på anmälaren skyddas, om det inte enligt nationell rätt krävs att identiteten röjs i samband med ytterligare utredning eller efterföljande rättsligt förfarande. Dessutom ska medlemsstaterna se till att en anmälare inte ska ådra sig ansvar för överträdelser av någon tystnadsplikt vid rapportering av överträdelser. Syftet med särskilda rapporteringssystem, s.k. visselblåsarsystem, är att göra det möjligt för i första hand samtliga personal att utan rädsla för

repressalier kunna rapportera missförhållanden. Liknande regler finns även i kapitaltäckningsdirektivet, förordningen om värdepapperscentraler och MiFID II.

8.3.2 Krav på speciella procedurer för hur anmälningar ska omhändertas hos behöriga myndigheter

Regeringens bedömning: Skyldigheten enligt UCITS-direktivet att behöriga myndigheter ska inrätta effektiva procedurer för att ta emot och följa upp anmälningar om överträdelse bör tillgodoses genom föreskrifter på förordningsnivå.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: Medlemsstaterna ska enligt de nya regler som har införts i UCITS-direktivet inrätta effektiva och tillförlitliga mekanismer för att uppmuntra rapportering av potentiella eller faktiska överträdelse av de nationella bestämmelser som genomför direktivet (artikel 99d.1). I mekanismerna ska ingå bl.a. särskilda förfaranden för hur anmälningar tas emot och följs upp (artikel 99d.2 a). Motsvarande regler finns bl.a. i kapitaltäckningsdirektivet (artikel 71), förordningen om värdepapperscentraler (artikel 65) och i MiFID II (artikel 73).

Vid genomförandet i svensk rätt av reglerna i kapitaltäckningsdirektivet och förordningen om värdepapperscentraler konstaterades att Finansinspektionen utövar tillsyn över företagen på flera olika sätt, där en av inspektionens metoder består i att ta emot och följa upp tips från anmälare (se prop. 2013/14:228 s. 244 f. och prop. 2015/16:10 s. 215 f.). På Finansinspektionens webbplats anges att myndigheten gärna tar emot tips och anmälningar från privatpersoner, och enskilda informeras om hur den som vill lämna tips om oegentligheter ska gå till väga. En sådan anmälan kan därefter, om det bedöms föreligga skäl för det, läggas till grund för en inspektion eller andra former av undersökningar av företaget i fråga. I de båda tidigare lagstiftningsärendena gjorde regeringen bedömningen att Finansinspektionen i praktiken uppfyller de krav på effektiva och tillförlitliga mekanismer för att uppmuntra rapportering och att motta rapporter beträffande överträdelse som följer av de båda EUrättsakterna och att reglerna, när det gäller själva mekanismerna för att möjliggöra att ta emot anmälningar, borde genomföras genom föreskrifter på förordningsnivå. En sådan bestämmelse finns i förordningen (2009:93) med instruktion för Finansinspektionen (5 b §). Regeringen gör samma bedömning som i de tidigare lagstiftningsärendena när det gäller de nya reglerna i UCITS-direktivet. Bestämmelsen i förordningen med instruktion för Finansinspektionen bör därför ändras så att den även omfattar anmälningar på fondområdet. På motsvarande sätt som när det gäller kreditinstitut bör bestämmelsen omfatta rapporter av överträdelse av bestämmelser som gäller för verksamheten i fondbolag och inte endast av regler i UCITS-direktivet.

8.3.3 Skydd för den som rapporterar mot att drabbas av repressalier

Regeringens bedömning: Kravet i UCITS-direktivet på att anställda som anmäler ett fondbolags eller ett förvaringsinstituts överträdelse inte ska drabbas av repressalier, diskriminering eller liknande från arbetsgivarens sida är uppfyllt i gällande rätt.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den. *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* och *Finansförbundet* anser att gällande rätt inte tillgodoser repressalieskyddet såsom det uttrycks i artikel 99d.2 i UCITS-direktivet. De ifrågasätter att den bedömning som regeringen gjorde vid genomförandet av kapitaltäckningsdirektivet med hänvisning till att den grundade sig på regeringens bedömning vid Sveriges tillträde till Europarådets civilrättsliga konvention om korruption. De båda remissinstanserna framhåller också att UCITS-direktivet lämnar öppet för Sverige att gå längre än minimikraven, bl.a. när det gäller incitament till uppgiftslämnare, och menar att utredningen inte för någon diskussion kring detta. Finansförbundet ifrågasätter också om 2 § lagen (1990:409) om företags-hemligheter är tillräckligt omfattande för att täcka de situationer som direktivet avser.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt de nya reglerna i UCITS-direktivet ska anställda i fondbolag och förvaringsinstitut som anmäler överträdelse av det företag där de är anställda inte drabbas av repressalier, diskriminering eller andra former av missgynnande behandling från arbetsgivarens sida (artikel 99d.2 b). Även till dessa regler finns det motsvarigheter i kapitaltäckningsdirektivet (artikel 71.2 b), förordningen om värdepapperscentraler (artikel 65.2 b) och MiFID II (artikel 73.1 andra stycket b). Vid genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet och förordningen om värdepapperscentraler gjorde regeringen bedömningen att kraven redan var uppfyllda i gällande rätt (prop. 2013/14:228 s. 245–247 och prop. 2015/16:10 s. 216–218).

TCO och *Finansförbundet* invänder och anser att den bedömning regeringen gjorde vid genomförandet av kapitaltäckningsdirektivet inte kan tas till intäkt för bedömningar i förevarande lagstiftningsärende eftersom den bedömningen grundade sig på regeringens bedömning vid Sveriges tillträde till Europarådets civilrättsliga konvention om korruption och menar att ärendet skiljer sig från detta lagstiftningsärende. Enligt regeringens bedömning har emellertid repressalieskyddet i UCITS-direktivet stora likheter med såväl motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet som med artikel 9 i Europarådets civilrättsliga konvention om korruption. Artikel 9 i konventionen anger att en arbetstagare som har skälig anledning att misstänka korruption och som i god tro anmäler sina misstankar till ansvariga personer eller myndigheter, ska ha lämpligt skydd mot varje oberättigad påföljd till följd av anmälan. Den närmare innebörden av lämpligt skydd anges inte, utan varje part får i stället utifrån sin rättstradition bedöma hur en anställd ska skyddas från t.ex. en uppsägning eller omplacering. I konventionens förklarande

rapport anges att det främsta skälet till att anställda inte anmäler misstankar i många fall är rädsla för repressalier. Skyddet ska därför medföra att anställda uppmuntras att göra anmälningar, något som även fastslås i kapitaltäckningsdirektivet.

Vid Sveriges tillträde till konventionen gjorde regeringen bedömningen att svensk rätt uppfyller de krav som anges i artikel 9 (se prop. 2003/04:70 s. 47 f.). Slutsatsen grundades bl.a. på arbetstagarnas skydd enligt 7 och 18 §§ lagen (1982:80) om anställningsskydd, som fastslår att en uppsägning ska vara sakligt grundad och avskedande endast kan motiveras i de fall då arbetstagaren grovt åsidosatt sina ålägganden mot arbetsgivaren, samt på den praxis som Arbetsdomstolen utvecklat. Den praxis som det hänvisades till innebär att även en omplacering av personliga skäl kan underkastas en rättslig prövning som liknar prövningen vid uppsägning, samt att det finns en möjlighet att även angripa arbetsledningsbeslut i de fall som de utövas otillbörligt eller strider mot god sed på arbetsmarknaden. Regeringen nämnde också innehållet i 2 § lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter, samt meddelarskyddet för offentliganställda.

Regeringen finner inte skäl att frånga den bedömning som regeringen gjorde vid genomförandet av motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet (prop. 2013/14:228 s. 245–247) och vid anpassning av svensk rätt till förordningen om värdepapperscentraler (prop. 2015/16:10 s. 216–218). Det bör således inte heller krävas några särskilda genomförandeåtgärder i svensk rätt för motsvarande regler i UCITS-direktivet (artikel 99d.2 b).

TCO och Finansförbundet påpekar även att det inte framgår av UCITS-direktivet att företräde ska ges för intern rapportering framför att vända sig direkt till myndighet, vilket innebär att de olika rapporteringsvägarna enligt direktivet ska ses som jämbördiga och alternativa. De framhåller att enligt nuvarande praxis kan dock en anmälan direkt till myndighet, utan att först ha sökt åstadkomma rättelse internt, betraktas som illojalt mot arbetsgivaren och därmed vara uppsägnings- eller avskedandegrundande. TCO och Finansförbundet framhåller också risken för att det absoluta sekretesskydd som ska gälla enligt reglerna i UCITS-direktivet (artikel 99d.2) blir verkningslöst om man som anställd först måste vända sig till sin chef och därefter, om inte rättelse vidtas, till myndighet. Regeringen konstaterar att det i och för sig är riktigt att UCITS-direktivet inte reglerar frågan om en anmälan måste göras direkt till behörig myndighet eller först måste göras till arbetsgivaren. Regeringen gör emellertid samma bedömning som vid genomförandet i svensk rätt av motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet (prop. 2013/14:228 s. 245–247). Frågan om extern rapportering ska föregås av intern rapportering måste även när det gäller UCITS-direktivet avgöras med tillämpning av gällande regler och rättsprinciper på området för svenska förhållanden. Frågan får alltså avgöras genom bl.a. grundläggande avtalsrättsliga principer och innehållet i den arbetsrättsliga lojalitetsplikten och gränserna för arbetstagarnas kritikrätt enligt vad som följer av Arbetsdomstolens praxis (bl.a. AD 1982 nr 9 och 110, 1986 nr 95, 1988 nr 67, 1994 nr 79 samt 1997 nr 57).

TCO och Finansförbundet framhåller också att personer med tidsbegränsade anställningar har en svagare ställning än tillsvidareanställda

och att det finns fall där även andra än arbetstagare, t.ex. inhyrda arbetstagare och uppdragstagare, iakttar missförhållanden och anser att sådana personer också ska anses vara skyddsvärda på ett liknande sätt som arbetstagare vid visseblåsning. Regeringen konstaterar att UCITS-direktivet inte uppställer något krav på att andra än anställda ska skyddas från repressalier (artikel 99d.2 b). Det finns inte utrymme att i detta lagstiftningsärende närmare analysera om det behövs särskilda åtgärder i svensk rätt för att skydda andra personkategorier. Regeringen gör samma bedömning i fråga om sådan reglering som går utöver det som följer av UCITS-direktivet och som syftar till att påverka rapporteringsviljan i den finansiella sektorn. I sammanhanget kan nämnas att regeringen nyligen har fattat beslut om propositionen 2015/16:128 Ett särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. I propositionen föreslås en ny lag om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. Arbetstagare som utsätts för en repressalie av arbetsgivaren i strid med den föreslagna lagen ska ha rätt till skadestånd. Även inhyrda som slår larm om allvarliga missförhållanden i inhyrarens verksamhet ska omfattas av skyddet.

Finansförbundet ifrågasätter också om 2 § lagen om företagshemligheter är tillräckligt omfattande att täcka de situationer som UCITS-direktivet avser. Motsvarande fråga var föremål för överväganden vid genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet (se prop. 2013/14:228 s. 247). Enligt nämnda bestämmelse i lagen om företagshemligheter anses det inte som ett obehörigt angrepp att någon, för offentliggörande eller inför en myndighet eller annat behörigt organ, avslöjar något som skäligen kan misstänkas utgöra brott på vilket fängelse kan följa eller som kan anses utgöra annat allvarligt missförhållande i näringsidkarens rörelse. Lämnandet av en uppgift om en företagshemlighet till tillsynsmyndigheten med stöd av bestämmelserna om visseblåsning ansågs därför enligt regeringens mening inte utgöra något obehörigt angrepp på företagshemligheten (jfr 2 § första stycket lagen om skydd för företagshemligheter och bet. 1989/90:LU37 s. 35), oavsett om det förhållande som uppgiften avser är ett ”allvarligt missförhållande” eller inte. Regeringens slutsats var att lagen om skydd för företagshemligheter därmed inte kunde åberopas i sådana situationer. Detsamma gäller för uppgifter som lämnas till en tillsynsmyndighet på myndighetens begäran. Regeringen gör samma bedömning i förevarande lagstiftningsärende.

Genom de bestämmelser om ansvarsfrihet som föreslås i avsnitt 8.3.6 tillkommer dessutom en grund för ansvarsfrihet om lagen om skydd för företagshemligheter av något skäl skulle vara tillämplig vid rapportering av missförhållanden. Det föreslaget innebär att en anställd som har gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av bestämmelserna som gäller för verksamheten inte får göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett. Den tystnadsplikt som åsyftas i de föreslagna bestämmelserna om ansvarsfrihet omfattar även den tystnadsplikt som följer av lagen om företagshemligheter.

Regeringens bedömning är sammanfattningsvis att det inte krävs särskilda genomförandeåtgärder i svensk rätt för att genomföra reglerna om repressalieskyddet i UCITS-direktivet (artikel 99d.2 b).

8.3.4 Krav på fondbolag att inrätta särskilda system för anmälningar

Regeringens förslag: Fondbolag ska ha ändamålsenliga system för att från anställda omhändertata anmälningar om eventuella missförhållanden inom bolaget.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansinspektionen* påpekar att avsaknad av motsvarande regler om visseblåsarsystem i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder innebär en skillnad mellan fondbolag och de AIF-förvaltare som driver likartad verksamhet. *Datainspektionen* anför att om det, för att Sverige ska leva upp till kraven på tillgång till visseblåsarsystem i UCITS-direktivet, är nödvändigt att företag inom den finansiella sektorn behandlar uppgifter om lagöverträdelse i större omfattning än vad som är tillåtet enligt Datainspektionens föreskrifter bör detta komma till uttryck genom särskilda bestämmelser i lagen om värdepappersfonder. *TCO* och *Finansförbundet* tillstyrker förslaget så länge det blir tydligt att intern rapportering inte måste föregå extern rapportering.

Skälen för regeringens förslag: Medlemsstaterna ska enligt UCITS-direktivet kräva att fondbolag och förvaringsinstitut har lämpliga rutiner för att deras anställda ska kunna rapportera överträdelse internt genom en särskild, oberoende och självständig kanal (artikel 99d.5). I direktivet ställs det inte upp några särskilda krav i fråga om vilken typ av rutiner som företagen ska tillhandahålla för anställda som vill rapportera överträdelse mer än att dessa ska vara ändamålsenliga. Motsvarande regler finns bl.a. i kapitaltäckningsdirektivet, förordningen om värdepapperscentraler och MiFID II. Reglerna i kapitaltäckningsdirektivet och förordningen om värdepapperscentraler har i svensk rätt genomförts genom bestämmelser som ålägger berörda företag att ha ett sådant system (6 kap. 2 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse, 8 kap. 4 a § lagen om värdepappersmarknaden och 1 kap. 6 § lagen om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument, se prop. 2013/14:228 s. 248–254 respektive prop. 2015/16:10 s. 219–223).

När det gäller *TCO:s* och *Finansförbundets* invändningar konstaterar regeringen att det är nödvändigt att införa krav på att fondbolag och förvaringsinstitut ska ha system för rapportering av överträdelse internt för att i svensk rätt genomföra de ändringar som har gjorts i UCITS-direktivet. I övrigt hänvisas till de övervägande som regeringen gör i avsnitt 8.3.3.

Det framgår inte uttryckligen av UCITS-direktivet (artikel 99d.5) att företagen ska iaktta bestämmelserna om skydd för personuppgifter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av

personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet) vid användningen av de interna rapporteringssystemen (jfr artikel 99d.2 c i UCITS-direktivet). Enligt regeringens uppfattning bör det dock förstås som att UCITS-direktivet förutsätter att all behandling av personuppgifter inom ramen för företagens särskilda rapporteringssystem står i överensstämmelse med de krav som följer av dataskyddsdirektivet (se artikel 104a i UCITS-direktivet). Dataskyddsdirektivet har i svensk rätt genomförts genom personuppgiftslagen (1998:204). Detta innebär för svenska förhållanden att all behandling av personuppgifter inom ramen för ett särskilt rapporteringssystem ska stå i överensstämmelse med de krav som följer av personuppgiftslagen och Datainspektionens föreskrifter.

I fråga om *Datainspektionens* påpekande vill regeringen framhålla följande. Enligt 21 § personuppgiftslagen är det förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott. Datainspektionen har dock med stöd av 9 § personuppgiftsförordningen (1998:1191) meddelat föreskrifter om undantag från detta förbud, bl.a. för att möjliggöra användning av visselblåsarsystem, se Datainspektionens föreskrifter (DIFS 2010:1) om ändring av Datainspektionens föreskrifter (DIFS 1998:3) om undantag från förbudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelse m.m. Föreskrifterna är bl.a. utformade mot bakgrund av det skydd för personuppgifter som följer av dataskyddsdirektivet. Som framgår ovan är det regeringens uppfattning att UCITS-direktivet inte ställer krav på att företag inom den finansiella sektorn behandlar uppgifter om lagöverträdelse i större omfattning än vad som är tillåtet enligt dessa föreskrifter vid användandet av de särskilt inrättade rapporteringssystemen.

När motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet och förordningen om värdepapperscentraler genomfördes i svensk rätt lämnade regeringen en utförlig redogörelse för hur ett internt system för anmälningar kan utformas och hur behandlingen av personuppgifter i ett sådant system förhåller sig till reglerna i personuppgiftslagen (prop. 2013/14:228 s. 247–254 och prop. 2015/16:10 s. 219–223). Det som anges där gör sig gällande även beträffande motsvarande rapporteringssystem för fondbolag och regeringen hänvisar därför till det som anförs där. Det kan emellertid särskilt nämnas att regeringen bl.a. konstaterade att val av rapporteringssystem och metoder för att omhänderta inkomna anmälningar inverkar på vilken typ av anmälningar som får omhändertas inom ramen för ett särskilt inrättat system. Det är alltså upp till företagen att själva avgöra vilken typ av rapporteringskanal som de vill inrätta och som är ändamålsenlig för just deras verksamhet. Om det system som används innebär en behandling av personuppgifter enligt personuppgiftslagen måste, såsom framgår ovan, systemet uppfylla och användas i enlighet med de krav som följer av den lagen och Datainspektionens föreskrifter på området.

Ett kreditinstitut ska tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelse av bestämmelser som gäller för kreditinstitutets verksamhet (6 kap. 2 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse). Det innebär att det inte krävs några genomförandeåtgärder i svensk rätt för att genomföra reglerna om rapporteringssystem för förvaringsinstitut i UCITS-direktivet (artikel

99d.5). När det gäller fondbolag bör reglerna genomföras i en motsvarande bestämmelse i lagen om värdepappersfonder. Som *Finansinspektionen* påpekar innebär det en skillnad i förhållande till AIF-förvaltare om det inte införs motsvarande bestämmelser även när det gäller dem. Något sådant krav finns emellertid inte i AIFM-direktivet. Utredningen föreslår inte heller att det införs något sådant krav. Ett förslag om att införa en skyldighet även för AIF-förvaltare att ha ett rapporteringssystem för anmälningar skulle kräva remittering och det finns det inte utrymme för inom förevarande lagstiftningsärende.

8.3.5 Skydd för anmälarens identitet

Regeringens förslag: Nuvarande bestämmelse om sekretess i lagen om värdepappersfonder ska utvidgas till att omfatta uppgifter i en anmälan eller en utsaga om en misstänkt överträdelse av en bestämmelse som gäller för ett fondbolags verksamhet, om uppgiften kan avslöja anmälarens identitet.

Regeringens bedömning: Reglerna i UCITS-direktivet om krav på skydd för identiteten på den som har anmält en överträdelse är uppfyllda i gällande rätt.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning. Utredningen lämnar inte något förslag om att nuvarande sekretessbestämmelse i lagen om värdepappersfonder ska utvidgas.

Remissinstanserna: *TCO* och *Finansförbundet* föreslår en utvidgning av det sekretessskydd som finns i 30 kap. 4 b § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) till att avse uppgiftslämnande till alla myndigheter vars myndighetsutövning består i tillståndsgivning eller tillsyn.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Inledning

Medlemsstaterna ska enligt UCITS-direktivet införa regler som säkerställer att identiteten på den person som rapporterar en överträdelse inte röjs (artikel 99d.2 d). Kravet på identitetsskydd är, liksom i MiFID II (artikel 73.2), kopplat till de mekanismer för rapportering som de behöriga myndigheterna ska tillhandahålla (se avsnitt 8.3.2). Det innebär en skillnad i förhållande till reglerna i kapitaltäckningsdirektivet (artikel 71.3) och förordningen om värdepapperscentraler (artikel 65.3) som innebär att motsvarande identitetsskydd ska finnas inom ramen för de särskilt inrättade system för anmälningar som företagen själva ska tillhandahålla.

Skydd för identiteten hos Finansinspektionen

Motsvarande regler avseende skydd för anmälarens identitet som i UCITS-direktivet finns, som konstateras ovan, i kapitaltäckningsdirektivet och förordningen om värdepapperscentraler och även i MiFID II (artikel 73.2). Reglerna i kapitaltäckningsdirektivet har i svensk rätt genomförts genom 30 kap. 4 b § offentlighets- och sekretesslagen med innebörden att sekretess ska gälla i en statlig myndighets

verksamhet som består i tillståndsgivning eller tillsyn med avseende på bank- och kreditväsendet, värdepappersmarknaden eller försäkringsväsendet för uppgifter i en anmälan eller utsaga om överträdelse av en bestämmelse som gäller för den som myndighetens verksamhet avser, om uppgiften kan avslöja anmälarens identitet (se prop. 2013/14:228 s. 254–258). Genom den bestämmelsen ansåg regeringen att även kraven i förordningen om värdepapperscentraler var uppfyllda när det gäller skydd för anmälarens identitet (se prop. 2015/16:10 s. 224–229). Regeringen gör samma bedömning när det gäller kraven i UCITS-direktivet på sådant skydd. Att eventuellt utvidga sekretessskyddet till att avse uppgiftslämnande till alla myndigheter vars myndighetsutövning består i tillståndsgivning eller tillsyn som *TCO* och *Finansförbundet* föreslår är emellertid ingen fråga som bör hanteras i det förevarande lagstiftningsärendet.

Skydd för identiteten hos fondbolagen

Regleringen i offentlighets- och sekretesslagen om begränsningar av enskildas rätt att ta del av allmänna handlingar är inte tillämplig inom den privata sektorn. På finansmarknadsområdet finns det i stället särskilda regler om sekretess och tystnadsplikt för olika slag av finansiella företag och verksamheter i den lagstiftning som gäller för t.ex. bankrörelse, försäkringsrörelse eller värdepappersrörelse. Som framgår i avsnitt 8.3.6 är den tystnadsplikt som gäller anställda i fondbolag enligt lagen om värdepappersfonder utformad så att ett obehörigt röjande av enskildas förhållanden till värdepappersfonden, ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut är förbjudet (se 2 kap. 19 §). Sekretessbestämmelsen i den lagen säkerställer alltså inte ett skydd för en anmälarens identitet vid användandet av ett fondbolags interna rapporteringssystem. Till skillnad från i UCITS-direktivet ställs det, som nämns ovan, i kapitaltäckningsdirektivet och förordningen om värdepapperscentraler krav på att de särskilt inrättade system för anmälningar som företagen ska tillhandahålla ska ha samma identitetsskydd som om anmälan ges in till en myndighet. Reglerna i kapitaltäckningsdirektivet har i svensk rätt genomförts på så sätt att bestämmelserna om sekretess i lagen om bank- och finansieringsrörelse (1 kap. 10 §) och lagen om värdepappersmarknaden (1 kap. 11 §) utvidgats till att omfatta uppgifter i en anmälan eller en utsaga om en misstänkt överträdelse av en bestämmelse som gäller för sådan verksamhet, om uppgiften kan avslöja anmälarens identitet (se prop. 2013/14:228 s. 255 och 258 f.). Bestämmelserna omfattar anmälningar om överträdelser av bestämmelser som gäller för berörda företags verksamhet och är inte begränsade till enbart anmälningar och utsagor som rör överträdelser av bestämmelser som är direkt knutna till kapitaltäckningsdirektivet och tillsynsförordningen (se a. prop. s. 253). Enligt regeringen finns det inga skäl för att den som rapporterar överträdelser av de bestämmelser som gäller för ett fondbolag ska ha ett sämre skydd än den som rapporterar överträdelser inom ramen för t.ex. ett förvaringsinstituts verksamhet. Om skydd för anmälarens identitet inte skulle finnas vid intern rapportering hos fondbolagen skulle det enligt regeringens bedömning också riskera att väsentligen hämma användandet av de interna systemen. Den nuvarande bestämmelsen om sekretess i

lagen om värdepappersfonder (2 kap. 19 §) bör därför utvidgas till att omfatta uppgifter om enskildas personliga förhållanden som lämnas inom ramen för ett fondbolags särskilda rapporteringssystem och som på något sätt kan avslöja vem anmälaren är. I likhet med det som gäller enligt nuvarande bestämmelse, bör sekretesskyddet endast omfatta skydd för obehörigt röjande. Enligt regeringens mening bör ledning för vad som ska anses utgöra ett obehörigt röjande i nu aktuella fall kunna sökas utifrån det som gäller vid röjande av enskildas förhållanden enligt nuvarande bestämmelse (se vidare avsnitt 8.3.6 under rubriken ”Det bör införas en regel om ansvarsfrihet”).

8.3.6 En anmälare ska inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt

Regeringens förslag: I lagen om värdepappersfonder, lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden ska det tas in bestämmelser om att en anställd som har rapporterat en misstänkt överträdelse till Finansinspektionen eller Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten, eller via företagets interna rapporteringssystem för misstänkta överträdelser, inte får göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag avviker från regeringens förslag genom att det omfattar alla som har gjort en anmälan om misstänkta överträdelser och inte endast anställda. Utredningens förslag är inte heller avgränsat till anmälningar till Finansinspektionen eller Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten. Utredningens förslag omfattar inte heller rapportering som sker via företagets interna rapporteringssystem för överträdelser.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag

Inledning

Rapportering till de behöriga myndigheterna eller Esma från anställda i fondbolag och förvaringsinstitut ska enligt UCITS-direktivet (artikel 99d.4) inte anses vara en överträdelse av de restriktioner avseende utlämnande av information som följer av avtal, lagar eller andra författningar, och den person som rapporterar ska inte ådra sig något ansvar med anledning av rapporteringen. Som framgår i avsnitt 8.3.4 finns det redan bestämmelser om rapportering av överträdelser i lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden. De bestämmelserna innehåller dock inte någon uttrycklig regel om ansvarsfrihet som innebär att den som har rapporterat inte ska göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt (några regler som motsvarar dem i artikel 99d.4 i UCITS-direktivet finns varken i kapitaltäckningsdirektivet [artikel 71] eller i förordningen om värdepapperscentraler [artikel 65]).

Det bör införas en regel om ansvarsfrihet

Den tystnadsplikt som åvilar anställda i fondbolag och förvaringsinstitut enligt lag är utformad så att det är ett obehörigt röjande av enskildas förhållanden som är förbjudet (se 2 kap. 19 § lagen om värdepappersfonder och 1 kap. 10 § lagen om bank- och finansieringsrörelse). Normalt torde rapportering av överträdelse huvudsakligen röra interna företeelser hos fondbolaget eller förvaringsinstitutet, men beroende på vad det är fråga om för överträdelse är det inte uteslutet att rapporteringen även innefattar uppgifter om kunder och motparter som omfattas av tystnadsplikt enligt lagen om värdepappersfonder eller lagen om bank- och finansieringsrörelse. I sådana fall är det inte självklart att ett röjande av uppgifter om kunder i samband med en rapportering av överträdelse ska ses som ett "behörigt" röjande. I förarbetena till bestämmelsen om banksekretess anges som exempel på behörigt röjande att uppgiften behöver röjas för att fullgöra kundens uppdrag, att kunden har gett samtycke till röjandet och att banken enligt lag är skyldig att röja uppgiften (prop. 2002/03:139 s. 478 f.). Där anges också att det kan vara fråga om ett behörigt röjande även i fall då det inte föreligger någon juridisk skyldighet att lämna ut en uppgift, t.ex. när en bank lämnar uppgifter till en myndighet som har tillsyn över personer som är kunder i banken. I doktrin och förarbeten finns många olika exempel på när ett röjande kan vara att betrakta som behörigt (se t.ex. Per-Ola Jansson, Banksekretess och annan finansiell sekretess, 2010, a. prop. s. 476–484, SOU 1999:82 s. 91–126 och Ds 2011:7). I de exempel som tas upp är det dock fråga om antingen att röjandet sker i kundens intresse eller att banken av någon anledning är skyldig att lämna ut uppgiften. När någon anställd rapporterar en överträdelse sker ett eventuellt utlämnande av uppgifter om kunder varken i den enskildes kundens intresse eller på grund av en skyldighet att lämna ut uppgifter. Med hänsyn till syftet med rapporteringen torde emellertid röjandet av uppgifterna i de flesta fall inte anses som obehörigt. Dessutom råder sekretess för uppgifterna hos Finansinspektionen. Det kan emellertid inte uteslutas att oklarheter kan uppstå huruvida ett sådant röjande är att betrakta som obehörigt och därmed strida mot sekretessreglerna i lagen om värdepappersfonder eller lagen om bank- och finansieringsrörelse.

En anmälan om överträdelse skulle också kunna föranleda ansvar enligt annan lagstiftning. Till exempel kan straffansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken ådömas vid åsidosättande av tystnadsplikten i lagen om värdepappersfonder.

Enligt de nya regler som har införts i UCITS-direktivet (artikel 99d.4) ska ansvarsfrihet omfatta inte bara brott mot tystnadsplikt enligt lag eller andra författningar utan även avtalad tystnadsplikt. Det torde vara relativt vanligt förekommande med sekretessavtal i anställningsförhållanden på finansmarknadsområdet och det är inte otänkbart att rapportering av missförhållanden kan innefatta ett brott mot ett sådant åtagande.

För att i svensk rätt genomföra reglerna i UCITS-direktivet i denna del bör det därför införas bestämmelser om ansvarsfrihet vid rapportering av överträdelse i berörda lagar.

Ansvarsfrihetsregelns omfattning

Utredningen föreslår att det i berörda lagar tas in bestämmelser om att den som har gjort en anmälan om misstänkta överträdelse av bestämmelser som gäller för verksamheten inte får göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt. Regeringen anser emellertid att bestämmelserna bör utformas mer direktivnära. I likhet med i UCITS-direktivet (artikel 99d.4) bör det därför anges att det som avses är anmälningar som görs av anställda i fondbolag och kreditinstitut. I enlighet med det som anges i direktivet bör det även i bestämmelserna anges att ansvarsfrihet gäller vid rapportering till Finansinspektionen eller Esmå (se artikel 99d.3 om skyldigheten för Esmå att inrätta säkra kommunikationskanaler för rapportering av överträdelse). Utöver anmälningar till dessa myndigheter anser regeringen att ansvarsfrihet bör gälla även i de fall en anställd har gjort en anmälan om misstänkta överträdelse via företagets interna rapporteringssystem. Om anmälningar via företagets interna rapporteringssystem inte skulle omfattas, skulle det enligt regeringens bedömning riskera att väsentligen hämma användandet av de interna systemen. En sådan ordning skulle alltså motverka syftet att på ett effektivt sätt underlätta interna larm.

Av reglerna i UCITS-direktivet följer att det är rapportering av överträdelse av regler i det direktivet som ska omfattas av ansvarsfrihet. Det är emellertid svårt att avgränsa bestämmelserna till enbart anmälningar och utsagor som rör överträdelse av bestämmelser som hänför sig direkt till reglerna i direktivet. Regeringen anser därför att ansvarsfrihet bör gälla vid rapportering av överträdelse av bestämmelser som gäller för fondbolagets verksamhet. Av samma skäl bör den föreslagna bestämmelsen i lagen om bank- och finansieringsrörelse gälla all rapportering av överträdelse av bestämmelser som gäller för verksamheten. På så sätt kan besvärliga gränsdragningsproblem undvikas. Samtidigt medför det ett både tydligare och säkrare skydd för anmälaren. Därtill konstaterar regeringen att de föreslagna bestämmelserna därmed kommer att stämma överens med det som föreslås för de rapporteringskanaler som är tillgängliga för anställda, såväl internt som externt (se avsnitten 8.3.2 och 8.3.4).

Ansvarsfrihet bör gälla om anmälaren har anledning att anta att en överträdelse har skett

En särskild fråga som inställer sig är i vilken utsträckning det bör ställas krav på att anmälaren ska ha ett visst kunskapsunderlag för att ansvarsfrihet ska gälla. Enligt reglerna i UCITS-direktivet kan rapporteringen avse potentiella eller faktiska överträdelse (artikel 99d.1). Det talar enligt regeringens uppfattning för att det bör ställas ett krav på kunskapsunderlag hos anmälaren men att kravet bör ställas lågt. En självklar förutsättning är att uppgifterna har med en påstådd överträdelse att göra. För att en tystnadsplikt ska få brytas på eget initiativ – dvs. utan att t.ex. en myndighet har begärt uppgifter eller det finns en rapporteringsskyldighet – bör vidare de uppgifter som rapporteras ha viss kvalitet. En anmälare som medvetet lämnar felaktiga eller vilseledande uppgifter bör inte åtnjuta ansvarsfrihet. Enligt regeringens mening bör anmälaren lämna uppgifterna i tron om att de är riktiga. Eftersom en anmälan ska

kunna avse även potentiella överträdelser bör det dock inte krävas att anmälaren är övertygad om att en överträdelse har skett.

I prop. 2015/16:128 Ett särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden föreslås att en av förutsättningarna för att arbetstagare ska omfattas av den föreslagna nya lagens särskilda skydd vid externa larm ska vara att arbetstagaren *hade fog* för påståendet om allvarliga missförhållanden (se avsnitt 4.8.3). Skälet för det förslaget är bl.a. att det vid externa larm kan finnas en risk för att arbetsgivaren genom larmet skadas på ett omotiverat sätt. Samma skäl gör sig delvis gällande i förevarande lagstiftningsärende när det gäller rapportering till de behöriga myndigheterna. Regeringen konstaterar emellertid att det med extern rapportering enligt förslaget till lag om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden avses inte bara rapportering direkt till myndighet utan även att en arbetstagare slår larm genom att offentliggöra uppgifter eller lämna uppgifter för offentliggörande. Det kan därför rimligen antas att den skada som skulle kunna uppstå för arbetsgivare vid extern rapportering enligt det regelverket skulle kunna bli större jämfört med den skada som kan uppstå vid rapportering till de behöriga myndigheterna enligt de bestämmelser som föreslås i denna lagrådsremiss. Enligt regeringens uppfattning föreligger det också en skillnad mellan att åtnjuta ansvarsfrihet i förhållande till en överträdelse av en ålagd tystnadsplikt och att få ett särskilt civilrättsligt skydd vid direkt extern rapportering av missförhållanden. Det är därför rimligt att kravet på kunskapsunderlag hos anställda i förevarande lagstiftningsärende ställs något lägre när det gäller rapportering till de behöriga myndigheterna.

Utredningen gör bedömningen att den som *haft anledning att räkna med* att en misstänkt överträdelse *borde ha rapporterats* bör åtnjuta detta skydd. Regeringen gör samma bedömning som utredningen när det gäller den nivå som kravet bör läggas på. Det bör emellertid framhållas att det inte finns någon skyldighet för anställda att rapportera missförhållanden. Regeringen anser därför att kravet, såsom det också kommer till uttryck i utredningens förslag till lagtext, bör kopplas till huruvida en överträdelse har skett eller inte. Enligt regeringens uppfattning innebär ett krav på att anmälaren ska ha haft anledning att anta att en överträdelse av bestämmelserna som gäller för verksamheten har skett, en rimlig avvägning mellan de olika intressen som berörs. Det innebär att det bör krävas att det finns någon omständighet som kan konstateras objektivt, dvs. det bör inte vara fråga om ett rent påstående från anmälares sida. Ett sådant krav är rimligt även mot bakgrund av att rena påståenden inte kan anses vara till nytta för Finansinspektionen när det gäller att utreda om en överträdelse har skett.

Eftersom det inte uppställs något krav på att de överträdelser som rapporteras ska vara av något kvalificerat slag, bör det även ställas krav på kunskapsunderlag vid rapportering via företagens interna rapporteringssystem. Även om den skada som kan uppstå vid intern rapportering kan antas bli lägre än den vid rapportering till de behöriga myndigheterna är det rimligt, inte minst för att undvika rapportering av medvetet felaktig eller vilseledande information, att ställa ett sådant krav. Enligt regeringens bedömning bör samma krav på kunskapsunderlag ställas vid såväl rapportering till de behöriga myndigheterna som vid intern

rapportering via företagens interna rapporteringssystem. Det kan noteras att detta innebär en skillnad i förhållande till det som föreslås gälla vid interna larm i förslaget till lag om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. Regeringen gör i det lagstiftningsärendet bedömningen att lagens särskilda skydd ska inträda vid interna larm oavsett vilket kunskapsunderlag arbetstagaren har om uppgifternas riktighet (se avsnitt 4.6 i a. prop.). Regeringens uppfattning i förevarande lagstiftningsärende är emellertid, som framgår ovan, att ett sådant krav bör ställas när det gäller nu föreslagna bestämmelser som ger anställda rätt att undgå ansvar för åsidosättande av tystnadsplikt.

Även om det inte framgår av UCITS-direktivet bör samma krav på kunskapsunderlag gälla vid rapportering till Esmå (artikel 99d.3). Regeringen bedömer också att en sådan ordning är förenlig med direktivet.

Motsvarande bestämmelse bör gälla för värdepappersbolag

För fondbolag och kreditinstitut innebär förslaget att en anställd som haft anledning att räkna med att en misstänkt överträdelse har skett, anmäler detta till Finansinspektionen eller Esmå, eller om rapportering skett via företagets interna rapporteringssystem för överträdelser, varken kan ådra sig straffrättsligt ansvar, skadeståndsskyldighet eller andra sanktioner för brott mot tystnadsplikt.

Enligt regeringens uppfattning finns det inte skäl för att den som rapporterar överträdelser av de regler som gäller för fondbolag eller kreditinstitut ska ha ett starkare skydd än den som rapporterar överträdelser av regler som gäller för företag på värdepappersmarknadsområdet. En motsvarande bestämmelse bör därför tas in i lagen om värdepappersmarknaden. Regeringen konstaterar emellertid att, eftersom MiFID II ännu inte har genomförts i svensk rätt, det för närvarande endast är värdepappersbolag som har en skyldighet att inrätta interna rapporteringssystem (se 8 kap. 4 a § lagen om värdepappersmarknaden). Bestämmelsen bör därför gälla anställda i sådana bolag (jfr SOU 2015:2 s. 525). Eftersom Esmå enligt MiFID II inte har någon skyldighet motsvarande den i UCITS-direktivet (artikel 99.d 3), dvs. skyldighet att inrätta kommunikationskanal för rapportering av överträdelser, bör bestämmelsen i lagen om värdepappersmarknaden endast avse anmälningar av överträdelser till Finansinspektionen.

8.4 Behandling av personuppgifter

Regeringens bedömning: Reglerna i UCITS-direktivet om att medlemsstaterna ska tillämpa dataskyddsdirektivet på behandling av personuppgifter som utförs enligt UCITS-direktivet kräver inte någon lagstiftningsåtgärd.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt de nya regler som har införts i UCITS-direktivet (artikel 104a.1) ska medlemsstaterna tillämpa dataskyddsdirektivet på behandling av personuppgifter som utförs i medlemsstaterna enligt UCITS-direktivet (jfr även artikel 99d.2 c). Som framgår i avsnitt 8.3.4 har dataskyddsdirektivet genomförts i svensk rätt genom personuppgiftslagen. Personuppgiftslagen är tillämplig på behandlingen av personuppgifter i Sverige som görs enligt UCITS-direktivet. Någon lagstiftningsåtgärd för att genomföra dessa nya regler i UCITS-direktivet (artikel 104a.1) krävs därför inte.

9 Ingripanden och sanktioner

9.1 Inledning

I avsnitt 8.2 behandlas Finansinspektionens tillsynsbefogenheter. Befogenheterna syftar till att säkerställa att berörda företag följer det regelverk som gäller för dem. Vid en överträdelse av regelverket aktualiseras i stället frågan om Finansinspektionens ingripande genom sanktioner och andra administrativa åtgärder, vilka behandlas i detta kapitel.

9.2 Nya och ändrade bestämmelser om ingripanden vid regelöverträdelser

9.2.1 Bakgrund

Utöver skyldigheten att i vissa situationer återkalla ett fondbolags tillstånd har UCITS-direktivet, före de ändringar som har gjorts genom ändringsdirektivet, inte innehållit några specifika regler om sanktioner, utan endast en skyldighet för medlemsstaterna att se till att lämpliga administrativa åtgärder eller sanktioner kan vidtas mot ansvariga personer vid överträdelser av nationella bestämmelser som införlivar direktivet (artikel 99.1 i den tidigare lydelsen). Åtgärderna och sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Den närmare utformningen av bestämmelser om ingripandebefogenheter har varit en fråga för varje medlemsstat att hantera. Ändringsdirektivet ställer krav på att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning inför särskilda regler som gör det möjligt för tillsynsmyndigheterna att vid överträdelser av UCITS-direktivet vidta olika former av administrativa sanktioner. Den tidigare artikeln (artikel 99) har ersatts och fem nya artiklar har införts (artiklarna 99a–99e), varav fyra innehåller detaljerade regler om ingripanden och offentliggörande av beslut om sanktioner och andra administrativa åtgärder. Därutöver finns det regler om krav på system för mottagande och hantering av anmälningar från s.k. visseblåsare och skydd för personuppgifter vid sådana anmälningar samt behöriga myndigheters rapporteringsskyldighet till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esmå).

I de nya reglerna anges vilka överträdelser som ska kunna leda till sanktioner eller andra administrativa åtgärder (artikel 99a) och vilka omständigheter som ska beaktas vid utövandet av ingripande-befogenheterna (artikel 99c). Det finns också en uppräknig av de olika slag av sanktioner och andra administrativa åtgärder som åtminstone ska finnas att tillgå (artikel 99.6) samt regler som anger storleken på de sanktionsavgifter som åtminstone ska kunna tas ut (artikel 99.6 e–g). Kraven på administrativa sanktioner och åtgärder utgör dock inte något hinder mot att medlemsstaterna i stället inför eller behåller straffrättsliga påföljder (artikel 99.1 första stycket).

En väsentlig skillnad i förhållande till tidigare är att det nu uttryckligen anges att sanktioner eller andra administrativa åtgärder ska kunna beslutas även för ledamöter i ett fondföretags, förvaltningsbolags, investeringsbolags eller förvaringsinstituts ledningsorgan och för andra fysiska personer, som enligt nationell lagstiftning är ansvariga för en överträdelse (artikel 99.5). Vidare finns det krav på att administrativa sanktioner ska offentliggöras (artikel 99b; jfr artikel 99.6 a). De regler om sanktioner som har införts i UCITS-direktivet genom ändringsdirektivet utgör en minimireglering. Det är alltså tillåtet i nationell rätt att införa strängare regler än vad som nu följer av UCITS-direktivet (nya artikel 99.7).

I avsnitten 9.2.2–9.5 behandlas de lagändringar som föreslås för att genomföra nämnda regler. Regeringens överväganden och förslag om beslutsordning i överträdelseärenden finns i avsnitt 9.6. Frågor om bl.a. verkställighet finns i avsnitt 9.7. Bestämmelserna om system för visselblåsare behandlas i avsnitt 8.3.

9.2.2 Administrativa sanktioner eller straffrättsliga påföljder?

Regeringens bedömning: Det saknas anledning att införa någon ny bestämmelse om straffansvar för överträdelser av de bestämmelser som i svensk rätt genomför UCITS-direktivet.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: De nya reglerna om ingripande som har införts i UCITS-direktivet genom ändringsdirektivet är inte avsedda att påverka tillämpningen av straffrättsliga påföljder i medlemsstaterna (skäl 36 till ändringsdirektivet). Av den anledningen lämnas en möjlighet för medlemsstaterna att avstå från att fastställa bestämmelser om administrativa sanktioner och åtgärder vid regelöverträdelser som omfattas av nationell straffrätt (artikel 99.1 andra stycket). Således kan medlemsstaterna välja mellan att behålla eller införa straffrättsliga påföljder och att fastställa bestämmelser om administrativa sanktioner. Oavsett om en medlemsstat utnyttjar detta handlingsutrymme (dvs. beslutar att inte fastställa administrativa sanktioner vid regelöverträdelser) eller inför bestämmelser om administrativa sanktioner och åtgärder,

måste kommissionen och Esmas underrättas om de lagar och författningar, inbegripet alla relevanta straffrättsliga bestämmelser, som införlivar artikeln (artikel 99.1 andra och fjärde styckena). En medlemsstat som väljer en straffrättslig reglering är också skyldig att säkerställa ett visst mått av samarbete mellan den behöriga myndigheten och de berörda rättsvärdande myndigheterna. Vidare ska en sådan medlemsstat lämna viss information till Esmas om brottsutredningar och beslutade straffrättsliga påföljder (artikel 99.2). Det bör dock här tilläggas att det även i fråga om beslutade administrativa sanktioner finns krav på att underrättelse till Esmas ska ske (artikel 99b.2).

Gällande svensk rätt innehåller inte någon särskild straffrättslig reglering för den som driver fondverksamhet eller tillhandahåller sådana tjänster som avses i lagen om värdepappersfonder. En juridisk person kan visserligen drabbas av särskilda rättsverkningar av brott, t.ex. genom att företaget påförs en företagsbot. När det gäller fysiska personer kan det inte hållas för uteslutet att exempelvis ett åsidosättande av den EU-rättsliga regleringen i vissa fall kan leda till att personer åtalas och lagförs för brott (se även avsnitt 9.2.6). Dessa regler kan emellertid inte betraktas som alternativ till det administrativa sanktionssystem som nu ska införas enligt UCITS-direktivet. Frågan är därför om det befintliga straffrättsliga regelverket bör utvidgas eller om särskilda administrativa sanktioner ska införas för att uppfylla direktivets krav.

Att belägga vissa handlingar med straff föregås av ett politiskt beslut och utgör den mot individen mest ingripande formen av en s.k. formell social kontroll. Skälen för att ha en sådan kontroll i form av kriminalisering måste därför vara påtagliga, och den rådande inställningen hos lagstiftaren är att kriminalisering som metod för att söka hindra regelöverträdelser bör användas med försiktighet (se bl.a. prop. 1994/95:23 s. 52). Straffanvändningsutredningen har i sitt betänkande (SOU 2013:38) övervägt frågan om vilka grundläggande kriterier som ska vara uppfyllda för att kriminalisering ska övervägas, bl.a. bör det inte finnas någon alternativ metod som är tillräckligt effektiv för att komma till rätta med det oönskade beteendet. I likhet med straffrättsliga påföljder och annan rättsverkan av brott syftar de administrativa sanktionerna till att sanktionera ett visst, icke önskvärt beteende. Lagstiftaren har dock inte funnit skäl att kriminalisera, dvs. straffbelägga, det beteendet. Administrativa sanktioner förekommer i stor omfattning i svensk rätt och kan rikta sig mot var och en som överträder en viss bestämmelse, eller mot den som bedriver en viss verksamhet.

I enlighet med gällande rätt bör utgångspunkten vara att de sanktioner som ska komma i fråga är av administrativt slag och i första hand rikta sig mot juridiska personer, dvs. fondbolagen och – i förekommande fall – förvaringsinstitutet. Straffansvar för fysiska personer i företagets ledning torde enligt regeringens bedömning inte vara den mest effektiva metoden för att uppnå de angivna syftena, dvs. att värna om den finansiella stabiliteten, förtroendet för finansmarknaden och marknadens effektivitet och integritet samt att skydda investerarna. Kännbara sanktioner mot ett fondbolag, t.ex. i form av en sanktionsavgift, kan antas ha större förutsättningar att förmå bolaget i fråga att följa gällande regelverk jämfört med om en enskild befattningshavare blir föremål för förundersökning och åtal.

Sanktionerna vid regelöverträdelser bör alltså också fortsättningsvis vara av administrativt slag. För Sveriges del är det därför inte aktuellt att använda sig av möjligheten i UCITS-direktivet (artikel 99.1) att införa straffrättsliga påföljder i stället för administrativa sanktioner. Samma bedömning har gjorts vid genomförandet i svensk rätt av en rad andra EU-rättsakter på finansmarknadsområdet, bl.a. kapitaltäckningsdirektivet och förordningen om värdepapperscentraler (jfr prop. 2013/14:228 s. 231–233 och se prop. 2015/16:10 s. 232–236).

9.2.3 Strukturen för bestämmelser om ingripanden mot svenska företag

Regeringens förslag: Den generella bestämmelsen i lagen om värdepappersfonder om ingripanden mot fondbolag och bestämmelsen om ingripande mot fondbolag vid överträdelse av bestämmelser som gäller i ett annat land ska tillämpas även på förvaringsinstitut.

Regeringens bedömning: Den nuvarande strukturen i lagen om värdepappersfonder i fråga om angivandet av överträdelser kan behållas när det gäller ingripanden mot juridiska personer.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem. *Ekobrottsmyndigheten* anför att delbetänkandet inte behandlar frågan om tillämpningen av förbudet mot dubbla förfaranden i förhållande till juridiska personer. *Fondbolagens förening* anför att en överträdelsekatalog för fondbolag skulle bidra till ökad rättssäkerhet. Katalogen i UCITS-direktivet bör enligt föreningens uppfattning i vart fall vara vägledande för ingripanden. Även *Handelshögskolan vid Göteborgs universitet* och *Sveriges advokatsamfund* menar att en överträdelsekatalog bör införas, varvid Advokatsamfundet anför att fördelarna med tydlighet och förutsebarhet – oavsett om det gäller fysiska eller juridiska personer – väger tyngre än de fördelar som följer av enhetlighet i lagstiftningens utformning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Bestämmelser om ingripande och sanktioner gentemot fondbolag finns i 12 kap. lagen om värdepappersfonder. Där anges att Finansinspektionen ska ingripa bl.a. om ett fondbolag har åsidosatt sina skyldigheter enligt den lagen eller andra författningar som reglerar fondbolagets verksamhet. Finansinspektionen ska då förelägga bolaget att inom viss tid begränsa rörelsen i något avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen. Därutöver har Finansinspektionen möjlighet att ingripa genom att meddela förbud om att verkställa beslut eller genom att göra en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig ska fondbolagets tillstånd återkallas, eller om det är tillräckligt, en varning meddelas.

Finansinspektionen får avstå från ett ingripande om överträdelsen är ringa eller ursäktlig, om fondbolaget gör rättelse eller om något annat organ har vidtagit åtgärder mot fondbolaget och dessa åtgärder bedöms som tillräckliga.

I lagen om värdepappersfonder finns det även särskilda bestämmelser om ingripande vid vissa brister eller ageranden. Om en styrelseledamot eller den verkställande direktören i ett fondbolag inte uppfyller de krav som ställs på sådana befattningshavare, ska Finansinspektionen återkalla fondbolagets tillstånd, alternativt besluta att en styrelseledamot eller verkställande direktör inte längre får vara det (12 kap. 3 §). Ingripande sker i form av återkallelse av tillstånd alternativt meddelande av en varning (12 kap. 4 §), om fondbolaget har fått tillståndet genom att lämna falska uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt, om bolaget inte driver sådan verksamhet som tillståndet avser, eller om bolaget förklarar sig avstå från tillståndet. Finansinspektionen får även vidta nämnda åtgärder mot ett fondbolag som är verksamt i ett annat land inom EES, om bolaget har överträtt föreskrifter som gäller för bolaget i det landet (12 kap. 6 §). Inspektionen ska i så fall underrätta den behöriga myndigheten i det berörda landet om vilka åtgärder som vidtas.

Ingripande ska också ske mot den (fysiska eller juridiska person) som, utan att vara berättigad till det, driver fondverksamhet (12 kap. 19 §). Ett sådant ingripande sker genom ett föreläggande.

Slutligen finns det i 11 kap. lagen om värdepappersfonder bestämmelser om ingripanden vid åsidosättande av anmälningsskyldighet vid prövning av ägares lämplighet, se vidare avsnitt 9.2.4.

Som framgår i avsnitt 9.2.1 har det i UCITS-direktivet (artikel 99a) införts en uppräknning av artiklar som, om de överträds, ska kunna leda till sanktioner eller andra administrativa åtgärder. Som överträdelser räknas bl.a. att ett fondbolag har åsidosatt underrättelseskyldigheter och rapporteringskrav eller överträtt bestämmelser om placeringsinriktning och offentliggörande av information. En överträdelse kan också bestå i att ett tillstånd att driva fondverksamhet har beviljats på grundval av oriktiga uppgifter eller på annat otillbörligt sätt, att fondverksamhet har drivits utan föreskrivet tillstånd och att någon har förvärvat, ökat, minskat eller avyttrat ett kvalificerat ägande i ett fondbolag utan att underrätta den behöriga myndigheten om detta. Ett förvaringsinstitut kan överträda bestämmelserna bl.a. genom att underlåta att övervaka fondbolagets penningflöden, att delegera förvaringsfunktioner i strid med reglerna för detta eller att åsidosätta eller att underlåta att på ett korrekt sätt fullgöra sina skyldigheter avseende förvaring av tillgångar i värdepappersfonden.

När det gäller fondbolag får de nuvarande bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder anses täcka de regelöverträdelser som anges i UCITS-direktivet (artikel 99a); vissa genom särskilda bestämmelser om ingripande i vissa fall (12 kap. 3, 4 och 19 §§), men flertalet genom den generella bestämmelsen om ingripande (12 kap. 1 §), dvs. att ett ingripande kan följa på i princip varje överträdelse av de bestämmelser som gäller för verksamheten. Ett korrekt genomförande i svensk rätt torde därför inte kräva att den nuvarande, allmänt utformade ingripandebestämmelsen i lagen om värdepappersfonder ersätts med en ny bestämmelse i vilken det anges de bestämmelser som, om de överträds, utgör en överträdelse, dvs. en uppräknning motsvarande den i som har införts i UCITS-direktivet (artikel 99a). *Fondbolagens förening, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet och Sveriges advokatsamfund* förordar dock att det i lagen införs en sådan överträdelsekatalog, bl.a. för att främja rättssäkerheten. Modellen med en uppräknning av vad som utgör

regelöverträdelser (överträdelsekatalog) används numera i ett flertal EU-rättsakter på finansmarknadsområdet. Ett direktivkonformt genomförande kan enligt dessa remissinstanser anföras till stöd för en ny struktur i lagen om värdepappersfonder.

Även kapitaltäckningsdirektivet innehåller en överträdelsekatalog. Vid genomförandet i svensk rätt av det direktivet har dock den nuvarande strukturen i lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden behållits. I förarbetena uttalas bl.a. följande (prop. 2013/14:228 s. 231 f.):

[...] det saknas behov av att, i likhet med direktivets struktur, i lag räkna upp vilka överträdelser som ska leda till en viss katalog av sanktioner. Ett mer ändamålsenligt sätt att genomföra bestämmelserna i svensk rätt bedöms i stället vara att Finansinspektionen ges tillgång till samtliga sanktioner, och möjlighet att besluta om sanktioner för samtliga överträdelser som anges i artiklarna 66 och 67 i kapitaltäckningsdirektivet. Ett sådant genomförande är mer i linje med den nuvarande strukturen i LBF och LVM samt uppfattningen att Finansinspektionens ingripandemöjligheter gentemot finansiella företag som utgångspunkt bör utformas enhetligt, såvida inte särskilda skäl talar mot det.

Samma bedömning har gjorts när det gäller motsvarande regler i förordningen om värdepapperscentraler (prop. 2015/16:10 s. 236–238).

Den nuvarande strukturen och utformningen av bestämmelserna om ingripande mot fondbolag i lagen om värdepappersfonder har valts mot bakgrund av en mångårig strävan att likforma ingripandebefogenheterna på finansmarknadsområdet, där utgångspunkten har varit – och alltjämt är – bestämmelserna om ingripanden i lagen om bank- och finansieringsrörelse. Vid införandet av ändrade bestämmelser i lagen om värdepappersfonder när det gäller Finansinspektionens tillsyn av, och möjligheter till ingripande mot, fondbolag bedömde regeringen att möjligheterna att ingripa mot finansiella företag bör vara enhetliga, om inte särskilda skäl talar emot det (se prop. 2007/08:57 s. 64). Samma struktur hade dessförinnan införts i lagen om värdepappersmarknaden och har därefter införts även i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder. Regeringen finner inte skäl att i detta lagstiftningsärende göra någon annan bedömning än den som har gjorts i tidigare lagstiftningsärenden. Den generella bestämmelsen om ingripande mot fondbolag i lagen om värdepappersfonder bör därför behållas (12 kap. 1 §).

Fondbolagens förening framhåller i detta sammanhang att överträdelsekatalogen i UCITS-direktivet i vart fall bör vara vägledande för ingripanden, då katalogen ger uttryck för den EU-rättsliga uppfattningen om vilka regelöverträdelser som främst ska kunna leda till sanktion. Enligt regeringens bedömning är de överträdelser som anges i katalogen i UCITS-direktivet en precisering av vissa överträdelser som bör föranleda ett ingripande. Det innebär dock inte att andra överträdelser av det regelverk som gäller för berörda företag bör bedömas som mindre allvarliga i sig eller att en bedömning av sådana överträdelser bör göras endast utifrån uppräknings i direktivet.

I den generella bestämmelsen i lagen om värdepappersfonder om ingripanden mot fondbolag bör det göras ett tillägg och anges att den ska tillämpas också på förvaringsinstitut. På så sätt genomförs de nya regler om ingripande mot förvaringsinstitut som har införts i UCITS-direktivet

(artikel 99a o). Det skulle i och för sig kunna anföras att kraven i UCITS-direktivet på att den behöriga myndigheten ska kunna besluta om sanktioner eller andra administrativa åtgärder gentemot ett förvaringsinstitut redan är uppfyllt genom bestämmelser i gällande rätt om ingripanden mot banker och andra kreditinstitut (15 kap. 1 § lagen om bank- och finansieringsrörelse). Regeringen anser dock att det gagnar förutsebarheten och utgör ett korrekt genomförande i svensk rätt av de nya reglerna i UCITS-direktivet att ingripanden på grund av åsidosättande av skyldigheter enligt lagen om värdepappersfonder – och således hänförliga till bankers och kreditinstituts verksamhet som förvaringsinstitut – också regleras i den lagen. Det blir härigenom en viss överlappning, och som påpekas i det följande kan den situationen uppkomma att åsidosättande av föreskrivna skyldigheter i verksamheten som förvaringsinstitut kan vara en följd av så allvarliga brister hos institutet i fråga att tillståndet att driva verksamhet som kreditinstitut bör återkallas (se avsnitt 9.3.2).

Även i bestämmelsen om ingripande mot fondbolag vid överträdelse av bestämmelser som gäller i ett annat land (12 kap. 6 §) bör det göras ett motsvarande tillägg och anges att den ska tillämpas också på förvaringsinstitut.

Ekobrottsmyndigheten menar att frågan om tillämpningen av förbudet mot dubbla förfaranden på de fall då både administrativa sanktioner och straffrättsliga åtgärder kan riktas mot en juridisk person inte behandlas i utredningens delbetänkande och tar upp exemplet med företagsbot. Vidare hänvisar myndigheten till de förslag som 2012 års marknadsmissbruksutredning har lämnat (se SOU 2014:46) och frågan om en s.k. sanktionsväxling och vissa konkurrensfrågor som aktualiseras vid en sådan eventuell förändring på det straffrättsliga området. Med hänvisning till det arbete som för närvarande pågår inom Regeringskanslitet avseende införandet av nya regler på marknadsmissbruksområdet kommer det att finnas anledning för regeringen att återkomma till denna frågeställning.

9.2.4 Utvidgade ingripandebefogenheter mot fondbolag, mot den som driver fondverksamhet utan att vara berättigad till det och mot vissa ägare

Regeringens förslag: Finansinspektionen får, vid sidan av beslut om återkallelse av tillstånd, ta ut sanktionsavgift av ett fondbolag om bolaget har fått sitt tillstånd genom att lämna falska uppgifter eller på annat otillbörligt sätt. En sanktionsavgift ska även kunna beslutas i fråga om en fysisk eller juridisk person som driver fondverksamhet utan att vara berättigad till det.

Finansinspektionen får även besluta om sanktionsavgift mot den (fysiska eller juridiska person) som åsidosätter tillstånds- eller underåttelseskyldigheterna vid förvärv, ökning, minskning eller avyttring av kvalificerade innehav i ett fondbolag.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Fondbolagens förening* anför, när det gäller sanktions-

avgifter vid överträdelse av reglerna om anmälningsskyldighet för fysiska personer, att sanktionernas ingripande karaktär motiverar en mer rättssäker prövning av det slag som gäller beträffande fysiska personer i fondbolagens ledning.

Skälen för regeringens förslag

Gällande rätt

Genom den generellt utformade bestämmelsen om ingripande i lagen om värdepappersfonder (12 kap. 1 §) och de särskilt reglerade situationerna i samma lag (12 kap. 3, 4 och 19 §§) är de nya kraven i UCITS-direktivet på när ingripande ska ske och vilka sanktioner och andra administrativa åtgärder som då ska finnas att tillgå i stor utsträckning uppfylla enligt gällande rätt. I några avseenden behöver dock nuvarande bestämmelser anpassas i enlighet med reglerna i UCITS-direktivet. Det gäller i fråga om ingripande mot fondbolag som har fått tillstånd genom falska uppgifter m.m., men också vid åsidosättande av tillståndsplikten (12 kap. 19 §) och av tillstånds- och underrättelseskyldigheterna för prövning av ägares lämplighet (11 kap. 7 och 8 §§).

Kravet i UCITS-direktivet på att ingripande ska kunna ske även mot fysiska personer i företagets ledningsorgan och mot andra fysiska personer som enligt nationell rätt betraktas som ansvariga för en överträdelse behandlas i avsnitt 9.2.5.

Ingripande mot den som fått tillstånd på grundval av falska uppgifter

Den behöriga myndigheten ska enligt UCITS-direktivet återkalla en beviljad auktorisation i vissa angivna fall, bl.a. om ett förvaltningsbolag (fondbolag) har erhållit auktorisationen genom att lämna falska uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt (artikel 7.5 b). Reglerna har i svensk rätt införts i bestämmelser i lagen om värdepappersfonder (12 kap. 4 § första stycket 1).

Dessa regler ingår i uppräkningskatalogen i den överträdelsekatalog som har införts i UCITS-direktivet (artikel 99a). Det bör innebära att ett sådant agerande – utöver att det bör medföra en återkallelse av fondbolagets tillstånd – utgör en regelöverträdelse, för vilken en ytterligare sanktion ska kunna påföras fondbolaget. Av de ingripandeåtgärder som anges i direktivet (artikel 99.6) är det – vid sidan av offentliggörande av sanktionsbeslut (se vidare avsnitt 9.5) – enbart sanktionsavgift som får anses vara en relevant sanktion att påföra fondbolaget i ett sådant fall. Finansinspektionen bör därför få påföra ett fondbolag en sanktionsavgift om bolaget har fått sitt tillstånd genom att lämna falska uppgifter eller på annat otillbörligt sätt. Detta bör anges i en bestämmelse i lagen om värdepappersfonder (12 kap. 7 §).

Ingripande vid åsidosättande av tillståndsplikten

Enligt UCITS-direktivet ska fondföretag (värdepappersfond) och förvaltningsbolag (fondbolag) vara auktoriserade (artikel 5 respektive artikel 6). Att i strid med dessa krav driva fondverksamhet utan auktorisation anges också som överträdelse i nämnda katalog (artikel 99a).

Bestämmelser om tillståndsplikt för fondverksamhet finns i dag i lagen om värdepappersfonder (1 kap. 3 och 4 §§). Finansinspektionen får även ingripa mot någon som driver sådan verksamhet utan att vara berättigad till det (12 kap. 19 § samma lag). Ingripande får i så fall ske genom att förelägga företaget eller personen i fråga att upphöra med verksamheten. Av de ingripandeåtgärder som enligt UCITS-direktivet (artikel 99.6) ska kunna följa på ett åsidosättande av tillståndsplikten är det – utöver den redan befintliga möjligheten att meddela ett föreläggande och offentliggörande av sanktionsbeslut (se vidare avsnitt 9.5) – bara sanktionsavgifter som får anses relevanta. Någon sådan möjlighet finns alltså inte enligt gällande svensk rätt. Denna möjlighet bör därför införas genom en bestämmelse i lagen om värdepappersfonder (12 kap. 19 §).

Ingripande vid åsidosättande av tillstånds- och underrättelseskyldigheterna för prövning av ägares lämplighet

I UCITS-direktivet (artikel 11.1) föreskrivs, genom en hänvisning till reglerna i MiFID, en anmälningsskyldighet vid förvärv eller vissa ökning av samt avyttring eller vissa minskningar av kvalificerade innehav i ett fondbolag. Reglerna har i svensk rätt genomförts i bestämmelser om tillstånds- och underrättelseskyldigheter vid prövning av ägares lämplighet i lagen om värdepappersfonder (11 kap. 1 och 4 §§). Varken reglerna i direktivet eller bestämmelserna i lagen gör skillnad på om sådana ägare är fysiska eller juridiska personer.

Ett åsidosättande av skyldigheterna att ansöka om tillstånd för, respektive göra en underrättelse avseende förvärv eller avyttringar av ett kvalificerat ägande i ett fondbolag utgör en regelöverträdelse enligt UCITS-direktivet (artikel 99a d och e) som ska vara förenad med sanktion eller annan åtgärd (artikel 99.6). Förutom de möjligheter Finansinspektionen har enligt gällande rätt att meddela förbud att utöva rösträtt och att meddela föreläggande om avyttring (11 kap. 7 och 8 §§ lagen om värdepappersfonder), förutsätter ett korrekt genomförande av reglerna i UCITS-direktivet (artikel 99.6) att ingripande ska kunna ske också genom beslut om sanktionsavgifter för ägare som utgörs av såväl juridiska som fysiska personer. I lagen om värdepappersfonder bör det därför införas en bestämmelse med sådan innebörd.

I detta sammanhang kan tilläggas att mot ett fondbolag som i strid med bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder underlåter att anmäla ett förvärv eller avyttring av aktier i bolaget som kräver tillstånd eller underrättelse (11 kap. 1, 4 och 5 §§), ska ett ingripande ske med stöd av den allmänna bestämmelsen om ingripande (12 kap. 1 § samma lag). De nya reglerna i UCITS-direktivet (artiklarna 99.6 och 99a h) kräver således inte några ytterligare lagstiftningsåtgärder.

Vid beslut om ingripande för åsidosättande av anmälningsskyldigheten, liksom tillståndsplikten, föreslås att de allmänna bestämmelserna om omständigheter som ska beaktas vid val av sanktioner eller andra administrativa åtgärder ska tillämpas (se avsnitt 9.4). Förslaget innebär att de sanktionsavgifter som ska tas ut av fysiska personer vid överträdelser av bestämmelserna om anmälningsskyldighet kan komma att uppgå till betydande belopp. *Fondbolagens förening* föreslår en ordning där ett sådant ingripande prövas genom ett sanktionsföreläggande, i

samma ordning som vid ingripande mot fysiska personer i en juridisk persons ledningsorgan. Vid genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet uttalade regeringen att det saknades skäl att ändra den beslutsordning som finns i gällande rätt beträffande ingripande mot ägare som underlåter att till Finansinspektionen anmäla ett förvärv eller en avyttring av ett kvalificerat innehav (se prop. 2014/15:57 s. 59). Regeringen finner inte skäl att göra någon annan bedömning i förevarande lagstiftningsärende. Finansinspektionen bör således även i fortsättningen besluta om sanktioner vid överträdelser av dessa bestämmelser i lagen om värdepappersfonder.

9.2.5 Utökat ansvar för fysiska personer

Regeringens förslag: Finansinspektionen får ingripa mot en styrelseledamot eller verkställande direktör i ett fondbolag eller i ett förvaringsinstitut, eller ersättare för någon av dem, för en överträdelse från företagets sida. De överträdelser som kan föranleda sanktioner mot sådana fysiska personer anges uttryckligen i lagen om värdepappersfonder. Finansinspektionen ska ingripa mot en sådan person endast om fondbolagets eller förvaringsinstitutets regelöverträdelse är allvarlig och personen i fråga uppsåtlig eller av grov oaktsamhet har orsakat överträdelsen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag avviker från regeringens förslag genom att utredningen också föreslår ett tillägg till bestämmelsen om ingripande mot fondbolag som gjort sig skyldigt till överträdelser i ett annat land, vilket innebär att bestämmelsen även ska kunna tillämpas på fysiska personer i fondbolagets eller förvaringsinstitutets ledning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Tredje AP-fonden*, *Svenska Fondhandlarenföreningen* och *Svenska Bankföreningen* efterfrågar en närmare precisering av när en sanktion kan bli aktuell mot en person i ledande befattning. *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* och *Finansförbundet* framhåller vikten av sanktionernas tydlighet och proportionalitet och anser att en sanktion som utgångspunkt bör rikta sig mot företaget och endast i undantagsfall mot den enskilde anställda.

Skälen för regeringens förslag

En överträdelsekatalog

I den överträdelsekatalog som har införts i UCITS-direktivet (artikel 99a) räknas ett antal överträdelser upp som kan begås av ett förvaltningsbolag (fondbolag), investeringsbolag eller ett förvaringsinstitut. Överträdelserna kan bl.a. bestå i att ett fondbolag beviljats auktorisation på oriktiga uppgifter, att det underlåtit att följa krav gällande t.ex. delegering och rapportering eller placerat medel i strid med fondens placeringsinriktning. Som framgår i avsnitt 9.2.1 ska sanktioner och andra administrativa åtgärder även kunna tillämpas på ledamöter i fondbolagets eller förva-

ringsinstitutets ledningsorgan och andra fysiska personer som enligt nationell rätt är ansvariga för överträdelsen (artikel 99.5).

För att i svensk rätt genomföra motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet har det i lagen om bank- och finansieringsrörelse och i lagen om värdepappersmarknaden införts nya bestämmelser som uttryckligen anger de överträdelser för vilka sanktioner kan riktas mot fysiska personer i kreditinstitutens eller värdepappersbolagens ledningsorgan (15 kap. 1 a § respektive 25 kap. 1 a §). I förarbetena anförs bl.a. att en sådan ordning skapar tydlighet och förutsebarhet för den enskilde, vilket inte minst är viktigt då bestämmelserna kan anses ha straffrättslig karaktär (prop. 2014/15:57 s. 38 f.).

De regelöverträdelser som enligt nya regler i UCITS-direktivet ska kunna föranleda sanktioner mot fysiska personer bör således också anges uttryckligen i lagen om värdepappersfonder genom uppräknig. UCITS-direktivet, i likhet med kapitaltäckningsdirektivet, förutsätter inte att det regelmässigt beslutas om sanktioner mot fysiska personer. Vid genomförandet av reglerna i kapitaltäckningsdirektivet konstaterade regeringen att det är tillräckligt att svensk rätt erbjuder en möjlighet att rikta sanktioner mot fysiska personer (a. prop. s. 38). De båda direktiven saknar närmare anvisningar om när ansvar för en fysisk person kan komma i fråga. Finansinspektionen bör, liksom i dag, som utgångspunkt ges möjlighet att i varje enskilt fall välja vilken eller vilka av sanktionerna som bör påföras vid en överträdelse av bestämmelserna, se vidare avsnitten 9.3.3 och 9.4. Vid denna bedömning bör beaktas att rörelsereglerna i första hand riktas till den juridiska personen och att sanktioner mot fysiska personer i en juridisk persons ledningsorgan bör komma i fråga endast om den juridiska personens överträdelse är allvarlig (jfr a. prop. s. 40–42).

Även mot fondbolag och svenska förvaringsinstitut som är verksamma i ett annat land inom EES kan det – enligt principen om hemlandstillsyn – bli aktuellt för Finansinspektionen att ingripa (se avsnitt 9.2.3). Finansinspektionen får enligt lagen om värdepappersfonder ingripa om ett fondbolag har överträtt föreskrifter som gäller för bolaget i det berörda landet (12 kap. 6 §). Inspektionen har i så fall samma åtgärder till sitt förfogande som vid överträdelser som har skett i Sverige (12 kap. 1–4 §§ samma lag). Enligt utredningens förslag ska denna möjlighet även omfatta personer i fondbolagens och förvaringsinstitutets ledning. Motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet (artikel 65.2) om ingripande mot fysiska personer i ledningen för ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag har i svensk rätt genomförts i bestämmelser i lagen om bank- och finansieringsrörelse och i lagen om värdepappersmarknaden (15 kap. 1 a § respektive 25 kap. 1 a §, se prop. 2014/15:57 s. 43–52). Enligt de båda lagarna har Finansinspektionens dock inte någon möjlighet att ingripa mot fysiska personer i ledningen för ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag, om företaget driver verksamhet i ett annat land inom EES och har överträtt föreskrifter som gäller för företaget i det landet (15 kap. 5 § lagen om bank- och finansieringsrörelse respektive 25 kap. 7 § lagen om värdepappersmarknaden). Enligt regeringens bedömning kräver ett korrekt genomförande i svensk rätt av UCITS-direktivet inte att det införs en sådan möjlighet att ingripa mot fysiska personer i fondbolags och förvaringsinstituts ledning som utredningen föreslår när

det gäller överträdelse av föreskrifter som gäller för företaget i ett annat land inom EES. Regeringen anser inte heller att det framkommit skäl att utvidga nuvarande bestämmelser i lagen om värdepappersfonder till att omfatta även ingripande mot fysiska personer för sådana överträdelse. Bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder om ingripande mot fysiska personer i fondbolags och förvaringsinstituts ledning bör enligt regeringens uppfattning utformas efter förebild av bestämmelserna om ingripande mot fysiska personer i ledningen för kreditinstitut och värdepappersbolag i lagen om bank- och finansieringsrörelse respektive lagen om värdepappersmarknaden.

Kretsen av personer mot vilka en sanktion kan beslutas

Regler som liknar dem som har införts i UCITS-direktivet (artikel 99.5) finns således även i kapitaltäckningsdirektivet (artikel 65.2). I kapitaltäckningsdirektivet anges att ledamöter i ledningsorgan och andra fysiska personer som enligt nationell rätt är ansvariga för överträdelsen ska kunna bli föremål för sanktioner, om inte annat följer av de villkor som föreskrivs i nationell rätt. Vid genomförandet i svensk rätt av reglerna i kapitaltäckningsdirektivet konstaterade regeringen att den i direktivet angivna personkretsen är beskriven på samma sätt som i bestämmelserna om ledningsprövning i övriga direktiv på finansmarknadsområdet (se prop. 2014/15:57 s. 39). Regeringen ansåg därför att det var rimligt att utgå från att samma krets som ska omfattas av ledningsprövning i ett finansiellt företag också ska kunna påföras sanktioner. Med hänsyn till svensk lagstiftningstradition borde det, enligt regeringen, i varje särskilt fall anges om det är styrelsen eller styrelsen och verkställande direktör som omfattas av respektive bestämmelse (se a. prop. s. 39 f.). I de nya bestämmelserna i lagen om bank- och finansieringsrörelse och i lagen om värdepappersmarknaden om sanktioner mot fysiska personer i berörda företags ledning anges därför uttryckligen styrelseledamöter, verkställande direktör och ersättare för någon av dem (15 kap. 1 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse och 25 kap. 1 a § lagen om värdepappersmarknaden).

De nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 99.5) överensstämmer, som nämns ovan, i sak med motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet. Regeringen anser därför att de bör genomföras i svensk rätt på samma sätt. I lagen om värdepappersfonder bör det därför införas bestämmelser utformade efter förebild av bestämmelserna i lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden (15 kap. 1 a § respektive 25 kap. 1 a §). Den personkrets som därmed kan träffas av sanktioner utgörs av styrelsen, den verkställande direktören och ersättare för dessa. I de fall som det inte går att utläsa direkt av den näringsrättsliga regleringen var ansvaret för en viss fråga ligger, får man falla tillbaka på de grundläggande associationsrättsliga bestämmelserna om bolagsorganens uppgifter och ansvarsområden.

Även om det alltså inte föreslås att det införs en definition av ledningsorgan i lagen om värdepappersfonder (se avsnitt 5.4) används i det följande denna term, alternativt ”företagets ledning” eller ”ledningspersoner”, som benämning på den berörda personkretsen vid redogörelser när det gäller de nya regler om ingripande avseende fysiska

personer som har införts i UCITS-direktivet och hur de bör genomföras i svensk rätt. Som konstateras ovan innebär emellertid detta inte att styrelsen och verkställande direktören alltid ansvarar tillsammans, utan beroende på vad det är fråga om för överträdelse i det enskilda fallet kan det också vara fråga om att antingen styrelsen eller verkställande direktören är ansvarig.

Subjektivt rekvisit som förutsättning för att en fysisk person ska kunna påföras en sanktion på grund av ett företags regelöverträdelse

I de nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 99.5) ställs det inte upp något krav på att det införs ett subjektivt rekvisit som förutsättning för ansvar. Det finns dock inget hinder för en medlemsstat att införa ett sådant villkor.

När motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet genomfördes i svensk rätt infördes det ett subjektivt rekvisit. En anledning till det är att ytterligare understryka att det bör vara fråga om särskilt allvarliga fall för att en sanktion ska komma i fråga (prop. 2014/15:57 s. 42 f.). Ett subjektivt rekvisit motiveras också av sanktionens straffrättsliga karaktär. Gränsen för det subjektiva rekvisitet dras i de bestämmelser som har införts med anledning av kapitaltäckningsdirektivet vid uppsåt och grov oaktsamhet (se 15 kap. 1 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse och 25 kap. 1 a § lagen om värdepappersmarknaden). Detsamma gäller även i de bestämmelser som har införts med anledning av genomförandet i svensk rätt av motsvarande regler i förordningen om värdepapperscentraler och i öppenhetsdirektivet (se prop. 2015/16:10 respektive prop. 2015/16:26).

Samma förutsättning bör gälla också vid påförande av sanktioner gentemot fysiska personer i fondbolags och förvaringsinstituts ledning vid överträdelser av bestämmelser i lagen om värdepappersfonder som sådana företag gör sig skyldiga till. Det bör alltså krävas uppsåt eller grov oaktsamhet också för beslut om sanktioner mot fysiska personer i fondbolags eller förvaringsinstituts ledning vid överträdelser från företagets sida.

När det gäller genomförandet av kapitaltäckningsdirektivet i svensk rätt exemplifieras situationer med grov oaktsamhet enligt följande (prop. 2014/15:57 s. 42 f.):

Exempel på sådan grov oaktsamhet skulle kunna vara att styrelsen eller verkställande direktören medvetet tagit en risk i fråga om riktigheten hos vissa uppgifter som lämnas till Finansinspektionen. Ett sådant medvetet risktagande kan det vara fråga om när styrelsen eller verkställande direktören underlåtit att se till att det finns en ändamålsenlig organisation på plats för rapportering eller informationslämnande, eller underlåtit att regelbundet följa upp hur organisationen fungerar. I många fall kan företagets rapporterings-skyldigheter vara tekniskt komplicerade och regleringen kan vara otydlig vilket lämnar utrymme för tolkning. För att agerandet ska anses grovt oaktsamt i sådana fall bör det krävas att styrelsen eller verkställande direktören har fått tydliga indikationer på att det föreligger brister, exempelvis genom Finansinspektionens påpekande eller sanktion, och ändå underlåtit att vidta åtgärder. Det bör också anses grovt oaktsamt att underlåta att sätta sig in i innebörden av sådana regler om styrning och kontroll som har betydelse för verksamheten. Vidare lämnar både lag- och föreskriftsbestämmelser många gånger utrymme för tolkningar och bedömningar. Så är exempelvis fallet när det i

olika bestämmelser anges att institutet ska ha en ”ändamålsenlig organisationsstruktur” eller att kontrollfunktionen ska ha ”de resurser som krävs” eller att personalen ska ha ”den kunskap som krävs”. Om det i efterhand visar sig att styrelsen eller verkställande direktören gjorde en felaktig bedömning av vad som t.ex. var ändamålsenligt eller tillräckligt, bör det inte i sig innebära att det har varit fråga om ett grovt oaktsamt beteende i bestämmelsens mening. Om de däremot fått påpekanden, antingen av det egna institutet eller av Finansinspektionen, och underlåtit att vidta åtgärder, bör det finnas utrymme att bedöma oaktsamheten som grov.

Tredje AP-fonden hänvisar till sitt remissvar avseende betänkandet *Ändrade informationskrav på värdepappersmarknaden* (SOU 2014:70) och anför att det bör klargöras vilka beviskrav som ska tillämpas, hur culpabedömning ska göras mellan olika styrelseledamöter och verkställande direktör samt vilket ansvar som ska gälla för styrelseledamöter och verkställande direktör i moderbolag vid dotterbolags överträdelse. Regeringen hänvisar till den bedömning som regeringen gjorde när det gäller samma frågor i det lagstiftningsärendet (prop. 2015/16:26 s. 113). Regeringen finner således inte heller anledning att i det förevarande lagstiftningsärendet föreslå några särskilda beviskrav för föreslagna sanktionsbestämmelser. Frågorna om hur culpabedömning ska göras mellan olika styrelseledamöter och i förhållande till den verkställande direktören samt vilket ansvar som ska gälla för styrelseledamöter och verkställande direktör i moderbolag vid dotterbolags överträdelse är frågor som det ankommer på tillämpande myndigheter eller domstol att ta ställning till i det enskilda fallet. *Tredje AP-fonden* menar också att det bör utredas hur förslaget förhåller sig till principerna om ansvarsgenombrott enligt aktiebolagslagen. Regeringen konstaterar dock att det inte heller inom ramen för det förevarande lagstiftningsärendet finns utrymme för att närmare överväga denna fråga.

Endast allvarliga överträdelse från företagets sida bör leda till ansvar även för fysiska personer

Varken i de nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 99.5) eller i skälen till ändringsdirektivet ges några närmare anvisningar om i vilka fall sanktioner ska kunna påföras ansvariga personer i ett fondbolag eller förvaringsinstitutets ledningsorgan. När det gäller motsvarande regler i t.ex. kapitaltäckningsdirektivet har det konstaterats att dessa inte förutsätter att sanktioner regelmässigt beslutas gentemot fysiska personer varje gång ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag gör sig skyldigt till en överträdelse (se prop. 2014/15:57 s. 37 f.).

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och *Finansförbundet* anser att en sanktion som utgångspunkt bör rikta sig mot företaget och endast i undantagsfall mot den enskilde anställda. Regeringen gör samma bedömning som när det gäller genomförandet i svensk rätt av motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet. För att genomföra de nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 99.5), bör det vara tillräckligt att det i svensk rätt finns en möjlighet att för en och samma överträdelse rikta sanktioner också mot en styrelseledamot i ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut och mot den verkställande direktören, eller en ersättare för någon av dem. Att sanktioner endast kan komma i fråga när styrelseledamöter eller den verkställande direktören har handlat uppsåtligt eller

grovt oaktsamt innebär en viss begränsning. I de situationer när den fysiska personens agerande har varit uppsåtligt eller grovt oaktsamt, medan den överträdelse som den juridiska personen har gjort sig skyldig till har varit mindre allvarlig, är det emellertid inte proportionerligt att besluta om sanktioner och sanktionsavgifter mot en styrelseledamot, den verkställande direktören eller en ersättare för någon av dem för samma överträdelse. För att understryka att det är företagen som står i fokus då sanktioner övervägs och att sanktioner mot fysiska personer endast bör komma i fråga i särskilda fall, bör sanktioner mot fysiska personer komma i fråga endast om den juridiska personens överträdelse är av allvarligare slag. De överträdelser som omfattas av uppräknningen i överträdelsekatalogen i UCITS-direktivet (artikel 99a) och i de bestämmelser om ingripande mot fysiska personer som föreslås i lagen om värdepappersfonder är av olika slag och kan också bedömas ha olika grad av allvarlighet, även om var och en av dem kan föranleda ett ingripande. Typiskt sett bör t.ex. överträdelser som handlar om att tillstånd har erhållits på grundval av falska uppgifter anses allvarligare än t.ex. överträdelser som handlar om att ha åsidosatt sin anmälningsskyldighet i fråga om kvalificerade innehav. Att överträdelserna som sådana kan variera i fråga om allvarlighet är något som bör kunna beaktas vid bedömningen av om ett ingripande bör ske mot en person som är verksam i det företag som har gjort sig skyldigt till överträdelserna. Det bör dock hållas i minnet att i enlighet med de nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 99.5) ska ingripanden mot personer som ingår i ledningen för ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut kunna ske i samtliga fall som anges i de nya bestämmelserna om ingripande mot fysiska personer som föreslås i lagen om värdepappersfonder.

Tredje AP-fonden, Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen efterfrågar tydligare riktlinjer för när en sanktion kan bli aktuell mot en person i ledande befattning. *TCO och Finansförbundet* framför samma önskemål och anför även att sanktionerna inte får komma att avskräcka anställda att ta uppdrag som arbetstagarrepresentanter i en bolagsstyrelse, vilket skulle inskränka rätten till styrelserepresentation. Vid genomförandet i svensk rätt av motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet gjorde regeringen bedömningen att det inte är ändamålsenligt att i lagtexten ange närmare kriterier för en bedömning av överträdelsens allvarlighet (se prop. 2014/15:57 s. 41). Som skäl anfördes att det vid bedömningen bör kunna tas hänsyn till utvecklingen på området och att bedömningen av rekvisitets innebörd i stället bör överlämnas till rättstillämpningen, varvid den praxis som redan i dag finns hos Finansinspektionen i fråga om när överträdelser bedöms vara allvarliga blir relevant. Regeringen finner inte skäl att göra någon annan bedömning när det gäller de nya bestämmelser om ingripande mot fysiska personer som ingår i ledningen för fondbolag och förvaringsinstitut som föreslås i lagen om värdepappersfonder.

Det bör inte heller krävas att ett sanktionsbeslut har meddelats när det gäller fondbolaget eller förvaringsinstitutet för att en sanktion mot en fysisk person ska kunna komma i fråga (jfr a. prop. a. s.). Det kan finnas situationer som i och för sig borde ha lett till ett sanktionsbeslut mot företaget men där något sådant inte har meddelats, exempelvis på grund av att företaget i fråga har försatts i konkurs eller fått tillståndet återkallat

innan överträdelsen upptäcktes. En sådan situation bör inte utesluta ett ingripande mot en fysisk person.

En förutsättning för att sanktioner mot fysiska personer ska övervägas bör således vara att fondbolagets eller förvaringsinstitutets överträdelse har bedömts som allvarlig. Av detta följer att i en situation där en fysisk persons agerande i och för sig bedömts som mycket anmärkningsvärt, men där företagets överträdelse samtidigt inte bedöms som tillräckligt graverande för att anses som allvarlig, kan en sanktion inte riktas mot den enskilde. Trots utgångspunkten att sanktioner i första hand ska riktas mot den juridiska personen och mot fysiska personer bara i särskilt allvarliga fall, bör det som en naturlig del i en utredning av ett fondbolags eller förvaringsinstituts överträdelse ingå att göra överväganden i fråga om någon fysisk person också bör hållas ansvarig. Hur ingående dessa överväganden bör vara får avgöras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet (jfr a. prop. s. 42).

9.2.6 Sanktioner mot fysiska personer i förhållande till förbudet mot dubbel lagföring och straff och rätten att inte belasta sig själv

Regeringens förslag: För att undvika en konflikt med rätten att inte belasta sig själv införs en undantagsbestämmelse i lagen om värdepappersfonder för vissa situationer då en styrelseledamot, verkställande direktör eller ersättare för någon av dem också är ägare i fondbolaget.

Regeringens bedömning: Det bör inte införas någon bestämmelse i lagen om värdepappersfonder om att ingripande inte får ske om agerandet är föremål för åtal. Inte heller bör det införas någon bestämmelse om undantag för när ett föreläggande får förenas med vite.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningens förslag avviker från regeringens förslag genom att utredningen föreslår att det ska införas en bestämmelse i lagen om värdepappersfonder om att ingripande inte får ske om det otillåtna agerandet är föremål för åtal. Vidare föreslår utredningen att bestämmelsen om att ett föreläggande får förenas med vite ska kompletteras med ett undantag för den situationen då det finns anledning att anta att den som ska lämna informationen har begått ett brott eller överträtt en bestämmelse i lagen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Ekobrottsmyndigheten*, *Åklagarmyndigheten*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Svenska Riskkapitalföreningen (SVCA)* lyfter fram problematiken kring hur sanktioner enligt UCITS-direktivet förhåller sig till svenska straffrättsliga bestämmelser och förbudet mot dubbel lagföring och straff. *Ekobrottsmyndigheten* menar att det i delbetänkandet saknas närmare resonemang och överväganden när det gäller bl.a. frågan om hur dubbla förfaranden ska undvikas och vilka åtgärder från en myndighet som innebär att en annan myndighet är förhindrad att ingripa. När det gäller förslag om undantag för sanktioner mot fysiska personer om det otillåtna agerandet samtidigt är föremål för åtal, bör ett sådant undantag även omfatta ett utfärdat strafföreläggande eller ett beslut om åtalsunder-

låtelse. Också *Kronofogdemyndigheten* anser att ett sådant undantag bör omfatta även ett utfärdat strafföreläggande eller ett beslut om åtalsunderlåtelse. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* tar upp frågan om samordning mellan administrativa och straffrättsliga sanktioner samt problematiken kring att en och samma handling riskerar att bedömas på olika sätt inom det straffrättsliga och det administrativa systemet – vilket kan anses stå i strid mot likabehandlingsprincipen. *Svenska Riskkapitalföreningen (SVCA)* menar att straffrättsliga sanktioner torde behöva bli föremål för en samlad bedömning och hanteras på ett likartat sätt, detta utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Dubbelprövningsförbudet

Förbudet mot dubbel lagföring och straff (dubbelprövningsförbudet) återfinns i det sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen och i EU:s rättighetsstadga. Europakonventionen med tilläggsprotokoll gäller som lag i Sverige enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. EU:s rättighetsstadga, som blev rättsligt bindande genom Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009, har samma rättsliga värde som fördragen och ingår således i EU:s primära regelverk. Detta innebär att dubbelprövningsförbudet är tillämpligt i svensk rätt och att rättstillämpande myndigheter är skyldiga att ta hänsyn till förbudet.

Dubbelprövningsförbudet innebär, enligt Europakonventionen, att ingen får lagföras eller straffas på nytt i en brottmålsrättegång i samma stat för ett brott för vilken denne redan har blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i den staten. EU:s rättighetsstadga har en bestämmelse med motsvarande innehåll med den skillnaden att förbudet gäller ett mer vidsträckt geografiskt område än vad som anges i Europakonventionen då det i stället för stat talas om den Europeiska unionen. Stadgan riktar sig till medlemsstaterna endast när de tillämpar unionsrätten. Enligt Europadomstolens praxis finns inget hinder mot två parallella förfaranden, så länge ett förfarande avbryts så snart ett annat har avgjorts slutligt, se målet *Lucky Dev mot Sverige*, application no 7356/10, p. 63.

Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen har funnit att det svenska systemet vid oriktiga uppgifter i skatteförfarandet med dubbla sanktioner (skattetillägg och brottspåföljd) i två olika förfaranden mot en och samma person är oförenligt med Europarättens regler om att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma brott (gärning) när förfarandena grundas på samma oriktiga uppgifter (se NJA 2013 s. 502 och HFD 2013 ref. 71). Högsta domstolen anför även att det föreligger hinder (lis pendens) mot åtal för skattebrott när fråga om uttag av skattetillägg konkretiserats, dvs. när Skatteverket har fattat beslut om att påföra skattetillägg. Högsta förvaltningsdomstolen ansluter till denna bedömning och konstaterar att samma principer bör vara vägledande vid det omvända förfarandet, dvs. att från det att åtal väcks bör det föreligga hinder mot att besluta om skattetillägg som grundas på samma oriktiga uppgifter som åtalet.

Det är enligt regeringens mening inte uteslutet att ett åsidosättande av vissa bestämmelser i förslaget till ändring i lagen om värdepappersfonder (12 kap. 1 a §) vilka kan leda till att en fysisk person påförs en administrativ sanktion, även kan innebära att personen i fråga kan lagföras för brott. Det kan vidare antas att ett påförande av sanktion enligt den reglering som nu föreslås anses som en anklagelse för brott och straff i Europakonventionens mening. I en sådan situation aktualiseras dubbelprövningsförbudet.

Ett exempel på när en överträdelse av bestämmelser som i svensk rätt genomför UCITS-direktivet samtidigt skulle kunna vara ett brott är ageranden som kan utgöra otillbörlig marknadspåverkan enligt 8 § lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument. Om ett fondbolag som förvaltar en fond med ett stort innehav av en viss aktie gör transaktioner i slutet av en handelsdag i syfte att driva upp kursen på aktien i fråga – som ligger till grund för värderingen av aktieinnehavet – skulle detta kunna utgöra brottet otillbörlig marknadspåverkan samtidigt som agerandet strider mot kravet i lagen om värdepappersfonder på att fondbolaget ska agera i andelsägarnas intresse (4 kap. 2 §).

Även om det alltså går att hitta exempel på gärningar som både utgör brott och som kan ligga till grund för en administrativ sanktion mot en fysisk person är det fråga om undantagsfall. Det är en rad omständigheter som ska inträffa för att detta ska ske. I de mycket få fall som det antas bli fråga om när det gäller administrativa sanktioner mot fysiska personer med anledning av ett berört företags överträdelser, måste de myndigheter som hanterar ärendet, oavsett om det är Finansinspektionen eller rättsvårdande myndigheter, handlägga ärendet med hänsyn till dubbelprövningsförbudet. *Ekobrottsmyndigheten* anför att det är otillfredsställande att lämna frågan om dubbelprövningsförbudet oreglerad och överlämna den till myndigheternas bedömning i det enskilda fallet och menar att frågan bör behandlas i förevarande sammanhang. Myndigheten framhåller att det saknas regler som hanterar de praktiska tillämpningsproblemen och hänvisar till att 2012 års marknadsmissbruksutredning i sitt betänkande (SOU 2014:46) anger att en situation med två pågående parallella undersökningar måste undvikas, något som avviker från såväl Europadomstolen som Högsta domstolens och Högsta förvaltningsdomstolens praxis. Vidare framhåller myndigheten att åklagarens absoluta åtals- och förundersökningsplikt torde innebära att en förundersökning måste inledas och drivas framåt, och åtal väckas, utan hinder av att det samtidigt pågår en utredning hos Finansinspektionen, så länge den utredningen inte har resulterat i någon åtgärd som enligt Europakonventionen, EU:s rättighetsstadga, författning eller praxis utgör hinder för det rättsliga förfarandet.

Regeringen anser, i likhet med Ekobrottsmyndigheten, att dubbelprövningsförbudet inte innebär att en pågående undersökning eller ett ärende hos Finansinspektionen hindrar en åklagare att inleda en förundersökning eller väcka åtal för samma händelse. Enligt regeringens mening krävs det emellertid inte att några särskilda regler kring handläggningen införs; de befintliga reglerna om förbudet måste beaktas vid handläggningen av varje enskilt ärende med utgångspunkt i ärendets särskilda omständigheter. Den av utredningen föreslagna bestämmelsen om att ett ingripande

inte får ske om det agerandet som utgör en regelöverträdelse samtidigt är föremål för eller omfattas av ett åtal utgör endast ett förtydligande av dubbelprövningsförbudet. Enligt regeringens bedömning saknas det därför anledning att införa en sådan bestämmelse. Det kan dock konstateras att det finns exempel på handläggningsregler, bl.a. i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument. Enligt den lagen (19 §) ska Finansinspektionen anmäla till åklagare när det finns anledning att anta att ett brott enligt den lagen har begåtts. När det gäller skyldigheten att anmäla brott föreligger på marknadsmissbruksområdet den speciella situationen att Finansinspektionen har ett i lag uttalat tillsynsansvar på just marknadsmissbruksområdet. Det har därför funnits ett behov av att klargöra var inspektionens tillsynsansvar slutar och var de brottsutredande myndigheternas arbete börjar (se prop. 1990/91:42 s. 60–65, prop. 1999/2000:109 s. 45–48 och prop. 2004/05:142 s. 107–110).

När det inte är fråga om några specifika brott inom finansmarknadsområdet, utan brott i allmänhet, torde det inte finnas behov av en uttrycklig regel om att Finansinspektionen ska anmäla detta. Det får i stället anses ligga i en tillsynsmyndighets funktion att överträdelser – som t.ex. brott begångna i den verksamhet som tillsynen avser – möts med de åtgärder som påkallas av omständigheterna. När det föreligger en klar misstanke om att det har begåtts en straffbar överträdelse, måste en åtalsanmälan i allmänhet anses påkallad.

När det gäller de sanktioner som föreslås med anledning av de nya regler som har införts i UCITS-direktivet ska, liksom på finansmarknadsområdet i övrigt, överträdelser i princip beivras genom administrativa ingripanden. Enligt regeringens uppfattning finns det mot den bakgrunden inte skäl att i det förevarande lagstiftningsärendet föreslå några särskilda bestämmelser i lagen om värdepappersfonder om handläggning av ärenden om överträdelser om dessa även skulle inbegripa ageranden som omfattas av straffrättsliga bestämmelser. När det gäller utredningens förslag att införa en bestämmelse om att ett ingripande inte får ske om agerandet omfattas av åtal framför *Kronofogdemyndigheten* synpunkter på utformningen av bestämmelsen, bl.a. mot bakgrund av bestämmelsen i 49 kap. 10 a § skatteförfarandelagen (2011:1244) (se prop. 2014/15:131). *Ekobrottsmyndigheten* menar att undantaget även bör omfatta beslut om åtalsunderlåtelse och ett utfärdat strafföreläggande. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* menar att förslaget kan innebära mindre lämpliga konsekvenser, bl.a. att de administrativa åtgärderna som övervägs eller är under prövning kan förhindra att åtal väcks. Regeringens bedömning är dock att det inte bör införas några sådana bestämmelser.

När det gäller de konkurrensfrågor och tillämpningsproblem några remissinstanser pekar på, däribland *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, kommer det finnas anledning för regeringen att återkomma till dessa frågor i ett annat sammanhang.

Rätten att inte belasta sig själv

I artikel 6 i Europakonventionen finns regler om en rättvis rättegång. I kravet på en rättvis rättegång ingår att den som är misstänkt för brott inte

ska behöva bidra till utredningen eller bevisningen i målet genom att göra medgivanden eller tillhandahålla belastande material.

I lagen om värdepappersfonder finns bestämmelser som innebär en skyldighet att lämna uppgifter eller tillhandahålla information. I 11 kap. regleras bl.a. skyldigheten att ansöka om tillstånd för förvärv och ökning av kvalificerade innehav i ett fondbolag och skyldigheten att underrätta om avyttring och minskning av sådana innehav. Tillstånds- och under rättelseskyldigheterna gäller för ägare och tilltänkta förvärvare (11 kap. 1 och 4 §§), men även ett fondbolag som får kännedom om sådana förvärv eller avyttringar ska snarast anmäla detta till Finansinspektionen (11 kap. 5 §). I avsnitt 9.2.4 föreslås att ingripande genom bl.a. beslut om sanktionsavgift ska få ske om någon åsidosätter sådan anmälnings skyldighet som gäller enligt 11 kap. lagen om värdepappersfonder. De utvidgade sanktionsbefogenheterna i dessa fall och den föreslagna bestämmelsen om ingripande mot någon som ingår i ett fondbolags ledning skulle kunna medföra att samma person kan åläggas att betala sanktionsavgift dels för att ha förvärvat eller avyttrat aktier i ett fondbolag utan Finansinspektionens tillstånd, dels för att han eller hon i egenskap av t.ex. styrelseledamot i bolaget medverkat till att det inte har anmält förvärvet eller avyttringen till inspektionen. I samband med genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet uppmärksammade Lagrådet motsvarande problem när det gäller kreditinstitut och värdepappersbolag (se prop. 2014/15:57 s. 39 f.). Med anledning av Lagrådets synpunkter infördes det därför undantag i bestämmelserna om sanktioner för den som är styrelseledamot eller verkställande direktör i ett kreditinstitut eller värdepappersbolag, eller ersättare för någon av dem, och dessutom ägare av ett kvalificerat innehav i ett sådant företag (15 kap. 1 a § andra stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse respektive 25 kap. 1 a § andra stycket lagen om värdepappersmarknaden). För att undvika en konflikt med rätten att inte belasta sig själv bör det på motsvarande sätt införas en undantagsbestämmelse i lagen om värdepappersfonder för sådana situationer när en styrelseledamot, verkställande direktör eller ersättare för någon av dem också är en sådan ägare i fondbolaget som avses i 11 kap. samma lag.

Som utredningen anför innebär dock inte rätten att vara passiv att uppgifter om egen brottslighet inte får efterfrågas, eller inhämtas från annat håll än från den anklagade. Principen innebär inte heller att exempelvis en uppgiftsskyldighet måste vara osanktionerad. Ett tillsynsregelverk med bestämmelser om uppgiftsskyldighet, även i förening med viteshot, kan i sig inte anses vara oförenligt med Europakonventionen. Enligt utredningen kan dock Finansinspektionens utredningsbefogenhet, att begära in uppgifter genom att utfärda ett föreläggande som förenas med vite, komma att stå i konflikt med skyddet mot att belasta sig själv. Regeringen gör samma bedömning som utredningen i denna del. Utredningen anser att Finansinspektionen, i ett ärende om en misstänkt överträdelse av bestämmelser i lagen om värdepappersfonder som kan leda till en administrativ sanktion, inte bör kunna förelägga företaget eller den fysiska personen i fråga att lämna uppgifter vid äventyr av vite. I bestämmelsen om att ett föreläggande enligt den lagen får förenas med vite bör det enligt utredningen därför införas ett undantag för sådana situationer. Enligt regeringens mening kräver dock ett införande av en sådan bestäm-

melse en djupare analys vilket det inom ramen för förevarande lagstiftningsärendet saknas utrymme att genomföra. Ett korrekt genomförande av UCITS-direktivet kräver enligt regeringens bedömning inte heller att en sådan bestämmelse införs. I nuläget bör därför den av utredningen föreslagna bestämmelsen inte införas. Det finns i detta sammanhang anledning att poängtera att Europakonventionen med tilläggsprotokoll gäller, som nämns ovan, som lag i Sverige. Finansinspektionen har att i all sin myndighetsutövning beakta rätten att inte belasta sig själv.

9.3 Nya och ändrade bestämmelser om sanktioner och andra administrativa åtgärder

9.3.1 Bakgrund

Omfattande ändringar har, som framgår i avsnitt 9.2.1, gjorts i UCITS-direktivet när det gäller reglerna om ingripanden. Enligt de nya reglerna ska medlemsstaterna se till att de behöriga myndigheterna åtminstone ska ha följande administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder till sitt förfogande (artikel 99.6):

- a) En offentlig förklaring med uppgift om ansvarig person om typen av överträdelse.
- b) Ett föreläggande enligt vilket det krävs att den ansvariga personen upphör med sitt agerande och inte upprepar det agerandet.
- c) För ett fondföretag eller förvaltningsbolag, tillfälligt indragande eller återkallelse av fondföretagets eller förvaltningsbolagets auktorisation.
- d) Ett tillfälligt, eller vid upprepade allvarliga överträdelser, permanent förbud för en ledamot av förvaltningsbolagets eller investeringsbolagets ledningsorgan eller för annan fysisk person som hålls ansvarig att utöva ledningsfunktioner i de bolagen eller andra sådana bolag.
- e) För en juridisk person, maximala administrativa sanktionsavgifter på åtminstone fem miljoner euro eller, i medlemsstater vars valuta inte är euro, det motsvarande beloppet i den nationella valutan den 17 september 2014, eller tio procent av den juridiska personens totala årsomsättning enligt den senaste tillgängliga redovisning som har godkänts av ledningsorganet. När den juridiska personen är ett moderföretag eller ett dotterföretag till det moderföretag som måste upprätta en sammanställd redovisning i enlighet med direktiv 2013/34/EU, ska den relevanta totala årsomsättningen vara den totala årsomsättningen eller motsvarande typ av inkomst i enlighet med relevant unionsrätt inom redovisningsområdet enligt den senaste tillgängliga sammanställda redovisning som har godkänts av ledningsorganet för det yttersta moderföretaget.
- f) För en fysisk person, maximala administrativa avgifter på åtminstone fem miljoner euro eller, i medlemsstater vars valuta inte är euro, motsvarande värde i nationell valuta den 17 september 2014.
- g) Som alternativ till led e och f, maximala administrativa sanktionsavgifter på åtminstone två gånger beloppet för den fördel som erhållits genom överträdelsen, när denna fördel kan fastställas, även om det beloppet överstiger maximibeloppen i leden e och f.

Uppräkningen är inte uttömmande och det finns alltså en möjlighet för medlemsstaterna att införa ytterligare sanktioner eller högre sanktionsavgifter (artikel 99.7).

I det följande behandlas inledningsvis sanktioner och andra administrativa åtgärder mot juridiska personer respektive fysiska personer i företagets ledningsorgan. Skyldigheten att offentliggöra beslut om sanktioner och andra administrativa åtgärder (artikel 99b) behandlas i avsnitt 9.5.

9.3.2 Sanktioner och andra administrativa åtgärder mot juridiska personer

Regeringens förslag: Den nuvarande strukturen i lagen om värdepappersfonder om sanktioner och andra administrativa åtgärder mot fondbolag behålls men bestämmelserna kompletteras så att Finansinspektionen får besluta om i huvudsak samma slags sanktioner och andra administrativa åtgärder mot förvaringsinstitut som mot fondbolag.

Termen straffavgift ersätts med sanktionsavgift. Bestämmelserna görs tillämpliga även på förvaringsinstitut. Finansinspektionen ska ha möjlighet att besluta om sanktionsavgift för fondbolag och förvaringsinstitut upp till högst det högsta av

1. ett belopp som per den 17 september 2014 i svenska kronor motsvarade fem miljoner euro,
2. tio procent av företagets eller, i förekommande fall, koncernens omsättning närmast föregående räkenskapsår,
3. två gånger den vinst som företaget erhållit till följd av överträdelser, om beloppet går att fastställa, eller
4. två gånger den kostnad som företaget undvikit till följd av överträdelser, om beloppet går att fastställa.

Regeringens bedömning: Övriga sanktioner som enligt UCITS-direktivet ska kunna vidtas mot juridiska personer rymms inom gällande rätt eller bör inte leda till någon lagstiftningsåtgärd.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Utredningen föreslår till skillnad från regeringen att det i bestämmelsen om Finansinspektionens möjlighet att besluta om sanktionsavgift för fondbolag och förvaringsinstitut även ska anges ”andra juridiska personer”.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem. *Förvaltningsrätten i Stockholm* hänvisar till vissa synpunkter som rätten framfört med anledning av förslagen i betänkandet Värdepappersmarknaden MiFID II och MiFIR (SOU 2015:2), bl.a. när det gäller behovet av förtydliganden i lagtexten avseende fastställande av sanktionsavgift. *Ekobrottsmyndigheten* anser att det bör framgå att det är den högsta nivån av de olika beräkningssätten som ska användas. *Finansinspektionen* efterfrågar ett förtydligande av hur de olika beräkningssätten förhåller sig till varandra och motsätter sig införandet av ett fastställt avgiftstak. *Fondbolagens förening*, *Sveriges advokatsamfund*, *Svenska Bankföreningen* och

Svenska Fondhandlareföreningen menar att de föreslagna avgifterna är exceptionella till sin storlek och inte anpassade för den svenska marknaden. *Handelshögskolan vid Göteborgs universitet* anför att en restriktiv tillämpning av sanktionsavgifterna är viktigt, samt att en s.k. överträdelsekatalog bör skapas, med ökad specificering av överträdelser och vilka sanktionsavgifter som därmed följer.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Gällande rätt

I 12 kap. lagen om värdepappersfonder finns bestämmelser om ingripanden mot fondbolag. Ingripande får ske genom några olika åtgärder (12 kap. 1 § andra stycket), nämligen

- föreläggande att inom viss tid begränsa rörelsen i något avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen,
- förbud att verkställa beslut,
- anmärkning och återkallelse av tillstånd, alternativt meddelande av en varning.

En anmärkning eller varning får förenas med en straffavgift (12 kap. 7 §). I tidigare lagstiftningsärenden har anförts att avsikten med en straffavgift är att den ska tillföra en ekonomiskt omedelbart kännbar sanktion och ge Finansinspektionen möjlighet att gradera en överträdelse (se bl.a. prop. 2002/03:139 s. 387). Straffavgiften ska i fråga om fondbolag i dag uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor (12 kap. 8 §). Avgiften får dock inte överstiga tio procent av fondbolagets omsättning närmast föregående räkenskapsår. När straffavgiftens storlek beslutas ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått (12 kap. 9 §). Vid sidan av straffavgift får Finansinspektionen besluta om förseningsavgift i vissa fall (12 kap. 10 §). Därutöver finns ytterligare ingripandeåtgärder som får vidtas mot fondbolag i vissa särskilda fall: Finansinspektionen kan, som alternativ till att återkalla fondbolagets tillstånd, meddela en varning (12 kap. 4 §), eller besluta att en styrelseledamot eller en verkställande direktör i ett fondbolag inte längre får vara det (12 kap. 3 §).

Allmänna överväganden

När det gäller frågan om hur det i lagen om värdepappersfonder bör anges vilka sanktioner och andra administrativa åtgärder som Finansinspektionen har att tillgå får det – av samma skäl som anförts i fråga om strukturen i lagen (se avsnitt 9.2.3) – anses saknas behov av att införa en sanktionskatalog motsvarande den som finns i UCITS-direktivet (artikel 99.6). Nuvarande bestämmelse om ingripandeåtgärder kan således behållas (12 kap. 1 § andra stycket). Det finns inte heller behov av att i lagen införa en uttrycklig bestämmelse om att sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande (jfr artikel 99.1 tredje stycket), eftersom det är något som följer redan av befintligt regelverk och tidigare förarbetsuttalanden (se bl.a. prop. 2002/03:139 s. 382 och 2010/11:135 s. 229). Vidare kan konstateras att genom förslaget att bestämmelsen ska vara tillämplig på förvaringsinstitut (se avsnitt 9.2.3)

kan sanktionerna och åtgärderna beslutas också om ett sådant institut gör sig skyldigt till en överträdelse av bestämmelser som gäller för dess verksamhet (se dock nedan om återkallelse av tillstånd).

Som framgår i avsnitt 9.3.1 om de nya reglerna i UCITS-direktivet (artikel 99.6) och ovan om gällande rätt, har flertalet av de administrativa sanktioner och administrativa åtgärderna i direktivet redan en motsvarighet i lagen om värdepappersfonder. När det gäller befogenheten att besluta om sanktionsavgifter behöver dock nuvarande bestämmelser om storleken på sådan avgift anpassas för att uppfylla kraven i UCITS-direktivet (se vidare nedan).

Krav på att ett agerande upphör

Enligt UCITS-direktivet ska den behöriga myndigheten kunna kräva att ”den ansvariga personen upphör med sitt agerande och inte upprepar det agerandet” (artikel 99.6 b).

Finansinspektionen har enligt gällande rätt möjlighet att besluta ett föreläggande om att t.ex. ”vidta en åtgärd för att komma till rätta med situationen” och förena föreläggandet med vite (12 kap. 1 § andra stycket och 20 § lagen om värdepappersfonder). Det kan bl.a. vara fråga om att åtgärda vissa brister. Vidare kan Finansinspektionen, om någon utan tillstånd driver fondverksamhet, förelägga denne att upphöra med verksamheten (12 kap. 19 § samma lag). Finansinspektionens nuvarande möjlighet att meddela föreläggande uppfyller kravet i UCITS-direktivet om att den behöriga myndigheten ska kunna kräva att ett visst agerande upphör. Något behov av särskilda genomförandeåtgärder i denna del finns därmed inte.

Återkallelse eller tillfälligt indragande av tillstånd

Den behöriga myndigheten ska enligt UCITS-direktivet ha befogenhet att återkalla eller tillfälligt dra in ett fondföretags eller förvaltningsbolags auktorisation (artikel 99.6 c).

När det gäller befogenheten för den behöriga myndigheten att permanent återkalla ett fondbolags tillstånd att driva fondverksamhet har Finansinspektionen redan denna möjlighet enligt lagen om värdepappersfonder, om bolaget genom en allvarlig överträdelse har åsidosatt sina skyldigheter enligt den lagen eller andra författningar som reglerar bolagets verksamhet m.m. (12 kap. 1 §). Tillståndet ska därutöver återkallas i vissa särskilt angivna situationer. Dessa återkallelsegrunder är bl.a. sådana som hör samman med att den som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör inte uppfyller vissa krav (12 kap. 3 §) eller att ett fondbolag inte kommit igång med att driva fondverksamhet (12 kap. 4 §).

Det nuvarande kravet att ett beslut om återkallelse förutsätter att det begåtts en allvarlig överträdelse kan inte anses stå i strid med reglerna i UCITS-direktivet. Det återspeglar snarare kravet att sanktioner och andra administrativa åtgärder ska vara proportionerliga i förhållande till överträdelsen i fråga. Något behov av särskilda genomförandeåtgärder finns således inte i detta avseende.

Beträffande åtgärden att tillfälligt dra in ett fondbolags tillstånd skulle det som anges i förarbetena till lagen om värdepappersmarknaden om möjligheten för Finansinspektionen att vid mindre allvarliga överträd-

elser förelägga ett företag att begränsa sin rörelse i något avseende (se prop. 2006/07:115 s. 506 f.) kunna anföras beträffande kravet på tillfällig indragning av ett fondbolags tillstånd för diskretionär portföljförvaltning (1 kap. 4 § andra meningen lagen om värdepappersfonder).

När det gäller fondverksamhet föreligger däremot delvis andra förutsättningar. Enligt gällande rätt ska förvaltningen av en värdepappersfond omedelbart tas över av fondens förvaringsinstitut om fondbolagets tillstånd har återkallats (9 kap. 1 § lagen om värdepappersfonder). I ett sådant fall ska förvaringsinstitutet, efter Finansinspektionens tillstånd, snarast överlåta förvaltningen av fonden till ett annat fondbolag, alternativt ska institutet upplösa fonden genom att tillgångarna i fonden säljs och nettobehållningen skiftas ut till andelsägarna (9 kap. 2 § samma lag). För att införa en möjlighet att tillfälligt återkalla ett tillstånd för fondverksamhet skulle ett undantag behöva göras i gällande bestämmelser med innebörd att förvaringsinstitutet inte måste överlåta förvaltningen eller upplösa fonden. Frågan är då vem som denna tid skulle kunna sköta förvaltningen. Förvaringsinstitutet har normalt sett inte inrättat sin verksamhet för att handha förvaltning av en värdepappersfond. Att tillfälligt anlita utomstående expertis skulle möjligen kunna vara en lösning på eventuella personalresurser, men det som utesluter denna ordning är att det strider mot UCITS-direktivet om ett företag samtidigt agerar som både förvaringsinstitut och fondbolag. Enligt utredningens uppfattning är det vidare oklart vilket behov som denna åtgärd är avsedd att fylla. Om fondbolagets överträdelse är allvarlig och det inte bedöms tillräckligt med ett föreläggande att vidta rättelse är det svårt att se i vilket fall en tillfällig återkallelse av tillståndet att driva fondverksamhet skulle kunna användas. De sanktioner och åtgärder som anges i UCITS-direktivet (artikel 99.6) överensstämmer i allt väsentligt med de motsvarande sanktionskataloger som finns i flera andra EU-rättsakter på finansmarknadsområdet, men till skillnad från exempelvis tillstånd att driva värdepappersrörelse lämpar sig denna åtgärd inte för just fondverksamhet. För svenskt vidkommande bör alltså åtgärden tillfällig återkallelse av tillstånd inte föranleda någon lagstiftningsåtgärd. Enligt utredningen får det, i detta avseende, anses tillräckligt att Finansinspektionen enligt lagen om värdepappersfonder har nuvarande befogenhet att i allvarliga fall återkalla fondbolagets tillstånd. Regeringen gör inte någon annan bedömning än utredningen i denna fråga.

Det är inte heller relevant med någon lagstiftningsåtgärd med anledning av kravet i UCITS-direktivet på återkallelse eller tillfällig indragning av ett *fondföretags* tillstånd, eftersom en värdepappersfond är bildad på kontraktsrättslig grund och alltså inte utgör ett självständigt rättssubjekt. En värdepappersfond har således inte något tillstånd som kan återkallas eller tillfälligt dras in.

När det gäller förvaringsinstitut ges institutet inte heller något särskilt tillstånd enligt lagen om värdepappersfonder. I stället godkänns indirekt en bank eller ett annat kreditinstitut som värdepappersfondens förvaringsinstitut genom att fondbestämmelserna, vari förvaringsinstitutet anges, godkänns av Finansinspektionen (se 4 kap. 8 § andra stycket 1 och 9 § samma lag). Bestämmelser om tillstånd för den verksamhet som banker och andra kreditinstitut driver finns i stället i lagen om bank- och finansieringsrörelse. Där ingår verksamhet som förvaringsinstitut endast

som en verksamhet bland flera som omfattas av tillståndet enligt den lagen. Det är således inte relevant att i lagen om värdepappersfonder ta in en bestämmelse som möjliggör en återkallelse eller tillfällig indragning av ett förvaringsinstitutets ”tillstånd”. Reglerna i UCITS-direktivet (artikel 99.6 c) tar dessutom sikte enbart på förvaltningsbolag (fondbolag) och fondföretag (värdepappersfonder). För att genomföra direktivet i svensk rätt krävs det alltså inte motsvarande sanktion eller åtgärd beträffande förvaringsinstitut. Regeringen anser i likhet med utredningen att det inte bör införas en möjlighet i lagen om värdepappersfonder att återkalla tillståndet för ett förvaringsinstitut. I händelse av allvarliga överträdelseer i verksamheten som förvaringsinstitut är det emellertid inte osannolikt att det också föreligger sådana brister hos institutet att tillståndet bör återkallas enligt bestämmelserna i lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Tillfälligt eller permanent förbud för en ledamot av fondbolagets ledningsorgan att utöva ledningsfunktioner

Den behöriga myndigheten ska enligt UCITS-direktivet (artikel 99.6 d) ha befogenhet att meddela ett tillfälligt eller, vid upprepade allvarliga överträdelseer, permanent förbud för en ledamot av fondbolagets ledningsorgan (eller för annan fysisk person som hålls ansvarig) att utöva ledningsfunktioner i det bolaget eller andra sådana bolag. Finansinspektionen har enligt lagen om värdepappersfonder redan i dag möjlighet att återkalla ett tillstånd för ett fondbolag på grund av att en styrelseledamot eller den verkställande direktören inte uppfyller kraven på lämplighet (12 kap. 3 §). Som ett alternativ till återkallelse kan Finansinspektionen besluta att en styrelseledamot eller en verkställande direktör inte längre får delta i ledningen av ett fondbolag. I dessa fall riktas sanktionerna mot fondbolaget.

I de nya reglerna i UCITS-direktivet, med undantag av reglerna om storleken på sanktionsavgift (artikel 99.6 e och f), förefaller det inte göras någon skillnad mellan fysiska och juridiska personer. Även om det skulle vara så att den nu aktuella ingripandebefogenheten i direktivet (artikel 99.6 d) tar sikte enbart på fysiska personer, kan och bör nuvarande möjlighet i lagen om värdepappersfonder att ingripa även mot fondbolaget behållas. Som konstateras får medlemsstaterna behålla eller införa andra eller strängare ingripandebefogenheter än dem som anges i UCITS-direktivet (artikel 99.7).

I avsnitt 9.3.3 föreslås att det införs en möjlighet för Finansinspektionen att gentemot fysiska personer som ingår i ledningen för ett fondbolag meddela förbud att utöva ledningsuppdrag i sådana bolag.

Sanktionsavgifter och högsta belopp

Enligt UCITS-direktivet (artikel 99.6) ska den behöriga myndigheten även ha rätt att besluta om sanktionsavgifter vid överträdelseer.

Finansinspektionens har enligt gällande rätt möjlighet att förena ett beslut om varning eller anmärkning för ett fondbolag med en sanktionsavgift (12 kap. 7–9 §§ lagen om värdepappersfonder). I lagen om värdepappersfonder används dock, till skillnad från UCITS-direktivet, termen straffavgift. Eftersom avgiften inte utgör någon straffrättslig sanktion, framstår det som lämpligt att i lagen ersätta ”straffavgift” med ”sank-

tionsavgift”. Sistnämnda term överensstämmer också med den terminologi som används direktivet. Ett korrekt genomförande av reglerna om sanktionsavgift kräver att en sådan avgift ska kunna påföras även förvaringsinstitut.

Den nuvarande konstruktionen, att sanktionsavgifter meddelas i förenig med en anmärkning eller en varning, är en ordning som gäller enligt svensk rätt och som inte följer av UCITS-direktivet. Den ordningen bör dock vara förenlig med direktivet (jfr artikeln 99.7).

I UCITS-direktivet (artikel 99.6 e) anges, för juridiska personer (fondbolag och förvaringsinstitut), en miniminivå för maximala sanktionsavgifter om fem miljoner euro. Vidare finns två olika beräkningsmetoder. Enligt den första metoden ska maximala sanktionsavgifter kunna uppgå till åtminstone tio procent av den juridiska personens årsomsättning, alternativt omsättningen för koncernen om den juridiska personen är ett moder- eller dotterföretag. Den andra metoden innebär att, om det går att beräkna den ekonomiska fördel som har erhållits genom en överträdelse (uppkomna vinster eller undvikna kostnader), ska den maximala avgiften fastställas till minst två gånger det beloppet (artikel 99.6 g).

Liknande regler om sanktionsavgifter finns i kapitaltäckningsdirektivet (artikel 66.2 första stycket c och e och andra stycket). De reglerna har genomförts i svensk rätt i lagen om bank- och finansieringsrörelse och i lagen om värdepappersmarknaden där det finns tre alternativa beräkningsätt för Finansinspektionen att fastställa sanktionsavgifternas storlek (15 kap. 8 § första stycket respektive 25 kap. 9 § första stycket). Vid genomförandet av de reglerna i svensk rätt tolkades de enligt följande (se prop. 2013/14:228 s. 235 f.). Det högsta beloppet enligt de alternativa beräkningarna utgör ett avgiftstak. Finansinspektionen har att beakta den ram som detta avgiftstak ställer upp. Sanktionerna ska vara proportionella i förhållande till överträdelsen i fråga. Samma bedömning görs när det gäller motsvarande regler om sanktionsavgifter i förordningen om värdepapperscentraler (artikel 63.2 e och g) och i öppenhetsdirektivet (artikel 28b.1 första stycket c i och andra stycket) (se prop. 2015/16:10 s. 248–252 och prop. 2015/16:26 s. 95–97). De sistnämnda EU-rättsakterna innehåller, i likhet med UCITS-direktivet, två alternativa beräkningsätt, samt en fastslagen miniminivå.

Reglerna i UCITS-direktivet om sanktionsavgifter för fondbolag och förvaringsinstitut bör genomföras i svensk rätt på samma sätt som motsvarande regler i andra EU-rättsakter. Det innebär att sanktionsavgifterna för fondbolag och förvaringsinstitut bör kunna uppgå till högst det högsta av:

1. ett belopp som per den 17 september 2014 i svenska kronor motsvarade fem miljoner euro,
2. tio procent av bolagets eller institutets, eller i förekommande fall, koncernens omsättning närmast föregående räkenskapsår,
3. två gånger den vinst som bolaget eller institutet har erhållit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller
4. två gånger de kostnader som bolaget eller institutet har undvikit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa.

I samma syfte justeras utredningens förslag till att endast omfatta fondbolag och förvaringsinstitut.

Fondbolagens förening föreslår att det bör finnas utrymme att beakta omsättningen året före överträdelsen ägde rum, snarare än året före beslutet, i de fall Finansinspektionens utredning, utan bolagets förskyllan, drar ut på tiden. Enligt regeringens uppfattning medger dock ett korrekt genomförande i svensk rätt av UCITS-direktivet inte en sådan bestämmelse. *Finansinspektionen* anser att det i svensk rätt inte bör införas något annat tak för sanktionsavgifter än de som följer av de tre sista punkterna ovan, dvs. att inte införa ett fastslaget belopp. Enligt *Finansinspektionen* skulle det harmonisera med de bestämmelser som gäller på bank- och värdepappersmarknadsområdet. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser däremot att det kan finnas ett värde i att ha en angiven beloppsnivå, då det kan uppstå situationer där det inte är möjligt att beräkna sanktionsavgiften vare sig utifrån den ekonomiska fördelen eller utifrån årsomsättningen. Regeringen noterar att reglerna i UCITS-direktivet avviker från motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet på så sätt att det i sistnämnda direktiv inte anges något bestämt belopp (artikel 99.6 e respektive artikel 66.2 c). Regeringen, som instämmer med *Förvaltningsrätten i Stockholm*, anser att ett bestämt belopp ger större flexibilitet och utökade möjligheter att fastställa sanktioner som är effektiva, avskräckande och proportionerliga (se bl.a. skäl 35 till ändringsdirektivet). Det stämmer även överens med hur motsvarande regler i förordningen om värdepapperscentraler och i öppenhetsdirektivet har genomförts i svensk rätt (se prop. 2015/16:10 s. 249 f. och prop. 2015/16:26 s. 95 f.).

Finansinspektionen efterfrågar ett förtydligande kring hur de olika beloppen förhåller sig till varandra. *Ekobrottsmyndigheten* anför att det i lagstiftningen bör förtydligas att det är den högsta nivån på "taket" som de olika beräkningsmetoderna ger som ska tillämpas. Beräkningsmetoderna ska enligt regeringens uppfattning ses som alternativa. Det högsta beloppet enligt de alternativa beräkningssätten utgör ett avgiftstak, vilket innebär att *Finansinspektionen* inte kan bestämma en sanktionsavgift som överskrider detta belopp (jfr prop. 2015/16:10 s. 250). Det högsta beloppet kan t.ex. komma att överstiga såväl fem miljoner euro som tio procent av omsättningen, om två gånger vinsten av överträdelsen uppgår till ett högre belopp.

Flera remissinstanser, däribland *Fondbolagens förening*, anför att de mycket höga maximibeloppen inte är anpassade för den svenska marknaden, utan för att utgöra en tillräckligt avskräckande sanktion för något av de största fondbolagen inom EU. *Sveriges advokatsamfund* motsätter sig en utveckling mot höjda sanktionsavgifter i principiellt hänseende, eftersom detta i sig inte kan anses minska risken för överträdelser och då *Advokatsamfundet* anser att det finns andra mer effektiva åtgärder i syfte att upprätthålla regelefterlevnaden på området.

Reglerna om sanktioner i UCITS-direktivet ska ha en avskräckande effekt och sanktionsavgifterna ska därför kunna uppnå en nivå som är tillräckligt hög för att balansera de eventuella fördelar som en överträdelse har genererat och vara stora nog för att avskräcka även större fondbolag och förvaringsinstitut från att begå överträdelser (jfr skäl 35 till ändringsdirektivet). Vidare är reglerna utformade för att kunna tillämpas på en mängd olika överträdelser, på företag av olika storlekar, med olika ekonomiska resurser och i samtliga medlemsstater. Maximi-

beloppen är således dimensionerade för att vara tillräckligt effektiva, proportionerliga och avskräckande i de olika situationer som kan uppstå. När gäller vägledning beträffande sanktionsavgifternas storlek hänvisas till avsnitt 9.4.

I lagen om värdepappersfonder finns det en bestämmelse som tar sikte på en situation där överträdelsen har ägt rum under ett fondbolags första verksamhetsår eller en situation där uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga (12 kap. 8 § andra stycket). I ett sådant fall får en uppskattning av omsättningen göras. De nya reglerna i UCITS-direktivet utgör inte något hinder mot att bestämmelsen behålls. Motsvarande bestämmelse finns även i t.ex. lagen om bank- och finansieringsrörelse (15 kap. 8 § andra stycket).

I UCITS-direktivet (artikel 99.6 e och f) uttrycks sanktionsavgiften i euro. I fråga om sanktionsavgifter för både fysiska och juridiska personer anges att för medlemsstater vars valuta inte är euro, ska motsvarande värde i nationell valuta dagen för ändringsdirektivets ikraftträdande tillämpas. Det innebär att den valutakurs som kommer att ligga till grund för omräkning mellan euro och svenska kronor inte kommer att förändras. I fråga om vilken valutakurs som bör tillämpas vid omräkning mellan euro och svenska kronor gjordes, när det gäller en ändring av insättningsgarantins täckningsbelopp, bedömningen att den s.k. mittkursen som dagligen fastställs av Nasdaq Stockholm bör användas (se prop. 2010/11:23 s. 13 f.). Det är även denna mittkurs som föreslås tillämpas för omräkning av sanktionsavgiften för fysiska personer enligt kapitaltäckningsdirektivet (prop. 2014/15:57 s. 46). Det är därför lämpligt att tillämpa mittkursen för omräkning av sanktionsavgiften även enligt UCITS-direktivet. Enligt mittkursen den 17 september 2014 motsvarade 1 euro 9,2231 svenska kronor. Det är visserligen möjligt att fastställa ett högre maximibelopp än så (se artikel 99.7). Det saknas dock anledning att höja de redan höga maximibeloppen, särskilt mot bakgrund av att beräkningen av de andra takbeloppen kan medföra högre sanktionsavgifter än fem miljoner euro.

De sanktionsavgifter som ska kunna tas ut enligt UCITS-direktivet kan komma att överstiga den nuvarande beloppsbegränsningen i lagen om värdepappersfonder om högst 50 miljoner kronor (12 kap. 8 §). Den nuvarande begränsningen bör därför tas bort. Även bestämmelsen om att avgiften inte får överstiga tio procent av fondbolagets omsättning under närmast föregående räkenskapsår bör justeras (jfr prop. 2013/14:228 s. 236). I UCITS-direktivet anges inte något lägsta belopp för sanktionsavgifter. Det bör däremot finnas en begränsning av sanktionsavgiftens storlek i lagen om värdepappersfonder. Bestämmelsen att avgiften ska uppgå till lägst 5 000 kronor bör behållas.

Förvaltningsrätten i Stockholm ifrågasätter huruvida det är lämpligt att ange ett belopp i euro som är knutet till värdet i kronor vid ett visst datum. Mer ändamålsenligt torde det enligt rätten vara att direkt i lagtexten ange ett belopp i kronor. Regeringen anser emellertid inte att det finns skäl för att i lagen om värdepappersfonder avvika från hur belopp anges i motsvarande bestämmelser i andra lagar på finansmarknadsområdet.

Bestämmelsen om fastställande av sanktionsavgifter för juridiska personer är tillämplig även när en sanktionsavgift beslutas enligt den i avsnitt 9.2.4 föreslagna utvidgningen av ingripandebefogenheterna, dvs.

exempelvis vid åsidosättande av tillstånds- och upplysningsskyldigheterna enligt 11 kap. lagen om värdepappersfonder.

9.3.3 Sanktioner och andra administrativa åtgärder mot fysiska personer

Regeringens förslag: Ett ingripande mot en styrelseledamot eller verkställande direktör i ett fondbolag, eller ersättare för någon av dem, ska ske genom

1. beslut att personen i fråga under viss tid, lägst tre år och högst tio år, eller för upprepade allvarliga överträdelser, permanent, inte får vara styrelseledamot eller verkställande direktör eller ersättare för någon av dem, eller

2. beslut om sanktionsavgift.

Ett ingripande mot en styrelseledamot eller verkställande direktör i ett förvaringsinstitut, eller ersättare för någon av dem, ska ske genom beslut om sanktionsavgift.

Sanktionsavgiften för en fysisk person i ett företags ledning ska som högst fastställas till det högsta av

1. ett belopp som per den 17 september 2014 i svenska kronor motsvarade fem miljoner euro,

2. två gånger den vinst som personen erhållit till följd av regelöverträdelser, om beloppet går att fastställa, eller

3. två gånger de kostnader som personen undvikit till följd av regelöverträdelser, om beloppet går att fastställa.

Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

Detsamma ska gälla sanktionsavgift som får tas ut av en fysisk person som har drivit fondverksamhet utan att vara berättigad till det eller åsidosatt tillstånds- eller underrättelseskyldigheten i fråga om förvärv, förändringar eller avyttring av ett kvalificerat innehav i ett fondbolag.

Regeringens bedömning: Någon möjlighet att meddela ett föreläggande mot fysiska personer i företagets ledning bör inte införas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att sanktionsavgiften för en fysisk person ska uppgå till lägst 5 000 kr.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det kan diskuteras huruvida ett permanent förbud mot att utöva ledningsuppdrag i ett fondbolag står i överensstämmelse med proportionalitetsprincipen och att frågan om ett sådant förbud skulle kunna vara permanent kräver en djupare analys. Härvid bör, enligt kammarrätten, beaktas om inte möjligheten att genom bestämmelserna om ledningsprövning uppnå samma resultat är en bättre lösning. *Fondbolagens förening* och *Handelshögskolan vid Göteborgs universitet* betonar vikten av en restriktiv tillämpning av de föreslagna sanktionsbestämmelserna. *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* anser att hänsyn bör tas till att sanktioner gentemot fysiska personer är betydligt mer ingripande än för ett finansiellt företag.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Allmänna överväganden

I avsnitt 9.2.5 föreslås att Finansinspektionen ska få besluta om sanktioner mot fysiska personer i fondbolags och förvaringsinstituts ledning. Med undantag för reglerna om storleken på sanktionsavgift (artikel 99.6 e och f i UCITS-direktivet) förefaller det som att det i sanktionskatalogen (artikel 99.6) i övrigt inte görs någon skillnad mellan fysiska och juridiska personer. De sanktioner och andra administrativa åtgärder som anges i UCITS-direktivet och som kan beslutas mot fysiska personer i de berörda företagens ledning är således:

- föreläggande att upphöra med visst agerande och inte upprepa detta (artikel 99.6 b),
- tillfälligt eller, vid upprepade överträdelser, permanent förbud för en medlem av ett fondbolags ledningsorgan att utöva sådana ledningsuppdrag (artikel 99.6 d), och
- sanktionsavgifter (artikel 99.6 f och g).

Därutöver ska den behöriga myndigheten offentliggöra varje beslut om administrativa sanktioner eller åtgärder på grund av en regelöverträdelse (artikel 99b, se vidare avsnitt 9.5).

Föreläggande att upphöra med och inte upprepa ett otillåtet agerande

Att förelägga någon att upphöra med visst agerande (artikel 99.6 b i UCITS-direktivet) är en åtgärd som passar väl i förhållande till ett företag. Det är i huvudsak de fondbolag och, i förekommande fall, förvaringsinstitut som står under Finansinspektionens tillsyn som har att iakttä regler som följer av UCITS-direktivet. Det går att finna många exempel på när Finansinspektionen kan ha anledning att förelägga ett fondbolag att upphöra med något som strider mot lagen om värdepappersfonder. Det är betydligt svårare att finna exempel på när denna typ av ingripande skulle kunna tillämpas på fysiska personer i företagets ledning. Ingripandeåtgärden kan dock tillämpas när en fysisk person utan tillstånd driver tillståndspliktig verksamhet. I sådana fall är det emellertid den fysiska personen själv som gjort sig skyldig till överträdelsen för egen räkning och det är inte fråga om att han eller hon ska få en sanktion för något som ett fondbolag har gjort. Ett annat exempel är när en fysisk person åsidosatt anmälningsskyldigheten avseende förvärv eller avyttringar av kvalificerade innehav i ett fondbolag. Dessa regelöverträdelser och ingripanden mot dem bör, i likhet med det som redan gäller, regleras särskilt (se avsnitt 9.2.4).

I övrigt åvilar, enligt svensk rätt, de skyldigheter som gäller enligt UCITS-direktivet de juridiska personerna. Vid en överträdelse bör därför ett ingripande i form av ett föreläggande att upphöra med något riktas mot den juridiska personen. Det är möjligt att det i andra rättsordningar kan förhålla sig så att motsvarande föreläggande bör rikas mot en fysisk person i företagets ledning och att de nu aktuella reglerna i UCITS-direktivet (artikel 99.6 b) därför fyller en funktion även i förhållande till fysiska personer. Reglerna bör dock inte föranleda någon lagstiftningsåtgärd när det gäller fysiska personer i de berörda företagens ledning.

Förbud mot att utföra ledningsfunktioner

När det gäller förbudet i UCITS-direktivet mot att utföra ledningsuppgifter i ett förvaltningsbolag eller ett investeringsbolag (artikel 99.6 d) finns det, som nämns ovan, i lagen om värdepappersfonder en möjlighet för Finansinspektionen att i vissa fall meddela ett sådant förbud mot fondbolag, däremot innehåller lagen inte någon möjlighet att meddela förbud som riktar sig mot fysiska personer. De förbud som ska kunna beslutas enligt UCITS-direktivet har likheter med näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud. Beslut om ett sådant förbud fattas av allmän domstol och innebär att personen bl.a. inte får vara ledamot eller suppleant i styrelsen för ett aktiebolag och inte heller vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör. Bestämmelserna om näringsförbud kan dock inte anses innebära att svensk rätt redan i dag uppfyller kraven i UCITS-direktivet (artikel 99.6 d), eftersom näringsförbud för de fysiska personer som det här är i fråga oftast torde bli aktuell i de fall personen har gjort sig skyldig till brott. Regeringen anser att dessa regler i UCITS-direktivet bör genomföras i svensk rätt på samma sätt som motsvarande regler i bl.a. kapitaltäckningsdirektivet (se 15 kap. 1 a § fjärde stycke 1 lagen om bank- och finansieringsrörelse och 25 kap. 1 a § fjärde stycke 1 lagen om värdepappersmarknaden samt prop. 2014/15:57 s. 43–46).

Förbudet i UCITS-direktivet ska kunna riktas mot ”en ledamot av förvaltningsbolagets eller investeringsbolagets ledningsorgan” och det gäller utövande av ledningsfunktioner ”i de bolagen eller andra sådana bolag”. För svenskt vidkommande innebär detta att det bör vara möjligt att meddela ett förbud mot styrelseledamöter och verkställande direktör i fondbolag, samt ersättare för dem. Den omständigheten att förvaringsinstitut inte omnämns i direktivet kan förstås på så sätt att denna åtgärd inte behöver finnas att tillgå när det gäller sådana institut. Utelämnandet av förvaringsinstitut skulle i och för sig också kunna vara ett förbiseende. Oavsett hur det förhåller sig med den saken hindrar UCITS-direktivet (artikel 99.7) inte att medlemsstaterna inför andra sanktioner än de som anges i direktivet. Regeringen anser emellertid i likhet med utredningen att det inte framkommit skäl för att i svensk rätt gå utöver det som anges i direktivet. Sanktionen, som alltså kommer att kunna riktas mot en styrelseledamot eller en verkställande direktör i ett fondbolag, eller en ersättare för någon av dem, innebär således ett förbud mot att utöva ledningsuppgifter i ett sådant bolag. Ett sådant förbud bör, liksom näringsförbud, vara bestämt till viss tid, lägst tre och högst tio år. Detta bör framgå av lagtexten (se prop. 2014/15:57 s. 45 f. och prop. 2015/16:10 s. 253). När tiden bedöms bör hänsyn tas till de omständigheter som ska beaktas vid valet mellan olika sanktioner (se avsnitt 9.4).

Vid upprepade fall av överträdelser av sådana bestämmelser som avses i överträdelsekatalogen i UCITS-direktivet ska det, som nämns ovan vara möjligt att meddela ett permanent förbud (artikel 99.6 d). *Kammarrätten i Stockholm* anför att ett sådant förbud bör analyseras i förhållande till proportionalitetsprincipen. Enligt regeringens bedömning innebär ett permanent förbud en mycket ingripande sanktion mot personen i fråga, som naturligtvis måste stå i proportion till överträdelserna. Det kan emellertid inte anses som orimligt att upprepade, allvarliga överträdelser ska kunna

få till följd att personen förbjuds att permanent utföra ledningsuppdrag i fondbolag. Kammarrätten anför därvid att bestämmelserna om ledningsprövning är en ordning som kan vara bättre anpassad för att uppnå samma resultat. Enligt UCITS-direktivet ska det dock finnas möjlighet till ett permanent förbud. Det innebär att ett korrekt genomförande i svensk rätt av direktivet kräver att det införs en möjlighet för Finansinspektionen att ingripa genom att besluta om ett sådant förbud. Noteras bör att det redan finns en möjlighet att besluta om motsvarande förbud enligt svensk rätt när det gäller ledningsuppdrag i en värdepapperscentral (se 9 kap. 12 § tredje stycket 1 lagen om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument och prop. 2015/16:10 s. 252 f.).

Sanktionsavgifter och högsta belopp

Som framgår ovan finns det enligt gällande rätt redan en möjlighet för Finansinspektionen att besluta om sanktionsavgifter mot fondbolag. I de nya regler som har införts i UCITS-direktivet (artikel 99.6 f och g) anges att det ska vara möjligt att påföra också fysiska personer en sanktionsavgift. Det innebär att Finansinspektionen måste ges en sådan möjlighet i lagen om värdepappersfonder.

Sanktionsavgifter för fysiska personer ska enligt UCITS-direktivet kunna uppgå till åtminstone högst fem miljoner euro (artikel 99.6 f) eller två gånger beloppet av den fördel som erhållits genom överträdelsen, om beloppen går att fastställa (artikel 99.6 g). När det gäller beräkningssätt för att fastställa sanktionsavgifternas storlek och beloppets anknytning till euro, se den bedömning som görs i avsnitt 9.3.2 avseende sanktionsavgifter för juridiska personer. Det saknas även när det gäller fysiska personer anledning att i lagen om värdepappersfonder ange högre belopp än de som anges i direktivet. Sanktionsavgiften ska tillfalla staten. Motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet (artikel 66.2 d och e) har i svensk rätt genomförts i lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden (15 kap. 8 a § respektive 25 kap. 9 a §, se prop. 2014/15:57 s. 46–48). Bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder bör utformas efter förebild av bestämmelserna i de lagarna. Något lägst belopp för en sanktionsavgift för en fysisk person bör därför inte införas.

I UCITS-direktivet (artikel 99c) anges sådana omständigheter som det ska tas särskild hänsyn till när sanktionsavgiftens storlek fastställs. Dessa omständigheter, som utvecklas närmare i avsnitt 9.4, avser bl.a. hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått samt graden av ansvar för den som har begått överträdelsen. Motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet (artikel 70) har i svensk rätt genomförts i lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden (15 kap. 1 b och 1 c §§ respektive 25 kap. 1 b och 1 c §§, se a. prop. s. 52–55).

I lagen om värdepappersfonder bör bestämmelserna om fastställande av sanktionsavgift gälla även när fysiska personer ska påföras en sådan avgift på grund av att personen i fråga har drivit fondverksamhet utan att vara berättigad till det eller har åsidosatt tillstånds- eller underrättelseskyldigheten i 11 kap. samma lag (se avsnitt 9.2.4).

9.4 Omständigheter som ska vara styrande vid beslut om sanktioner

Regeringens förslag: Det ska i lagen om värdepappersfonder tydliggöras vilka faktorer som ska ligga till grund för valet av sanktion och för sanktionsavgifters storlek. Lagen ska innehålla en exemplifierande uppräkningslista av de omständigheter som ska tillmätas betydelse.

Vid valet ska överträdelsens allvarlighet och varaktighet vara utgångspunkten. Särskilda hänsyn ska tas till graden av ansvar för den som har begått överträdelsen och skador som har uppstått för tredje part.

Finansinspektionen ska i försvårande riktning beakta om den som har begått överträdelsen tidigare har gjort sig skyldig till överträdelser. Vid denna bedömning ska särskild vikt fästas vid om överträdelserna är likartade och den tid som har förflutit mellan de olika överträdelserna.

I förmildrande riktning ska det beaktas om överträdelsen på grund av särskilda omständigheter kan anses som ursäktlig. Därutöver ska det beaktas om den ansvariga (juridiska eller fysiska) personen i väsentlig mån genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning samt – när en anmälan görs, uppgifter lämnas till eller överträdelsen påtalats av Finansinspektionen – om den juridiska personen upphör eller snarast upphör med överträdelsen respektive om den fysiska personen snabbt har verkat för att överträdelsen ska upphöra.

När sanktionsavgiftens storlek fastställs, ska särskild hänsyn tas till de angivna omständigheterna samt till den finansiella ställningen hos den som har begått överträdelsen och, om det går att fastställa, den vinst som har erhållits eller de kostnader som har undvikits till följd av regelöverträdelsen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansinspektionen* anför att konsumentskyddet bör vara en central omständighet som är styrande vid beslut om sanktioner. *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Svenska Fondhandlarenföreningen*, *Svenska Bankföreningen* och *Sveriges advokatsamfund* efterfrågar tydligare regler för hur sanktionsavgiften ska beräknas. *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* och *Finansförbundet* anser att sanktioner gentemot fysiska personer måste vara proportionerliga och att hänsyn bör tas till den enskilde personens ekonomiska förutsättningar.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om värdepappersfonder innehåller i dag få anvisningar om vilka omständigheter som ska beaktas vid valet av sanktion. Det anges dock att Finansinspektionen i vissa fall får besluta om en varning i stället för att återkalla ett fondbolags tillstånd, förutsatt att ”det är tillräckligt” (12 kap. 1 § andra stycket och 4 § andra stycket). Valet av sanktion ska således göras utifrån hur allvarlig överträdelsen är (prop. 2007/08:57 s. 95 f.). Finansinspektionen har redan i dag stöd i lag för att vid bestämmandet av sanktionsavgiftens storlek (12 kap. 9 §) ta hänsyn till överträdelsens allvarlighet och varaktighet.

Finansinspektionen får avstå från ingripande bl.a. om överträdelsen är ringa eller ursäktlig (12 kap. 2 §). Även utan att det uttryckligen anges i lagen får det också, såväl på detta område som på andra näraliggande områden, anses gälla en allmän proportionalitetsprincip, dvs. att en sanktion ska stå i proportion till överträdelsens natur.

Enligt de nya regler som har införts i UCITS-direktivet (artikel 99c) ska medlemsstaterna, när de fastställer typen av administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder samt nivån på sanktionsavgifter, beakta alla relevanta omständigheter. Vidare specificeras vissa omständigheter som ska beaktas, ”där så är lämpligt”. Dessa är följande (artikel 99c.1):

- Överträdelsens allvarlighetsgrad och varaktighet.
- Den grad av ansvar hos den person som gjort sig skyldig till överträdelsen.
- Den finansiella ställningen hos den person som är ansvarig för överträdelsen, som den indikeras genom exempelvis, i fråga om en juridisk person, dess totala omsättning, eller, i fråga om en fysisk person, dennes årsinkomst.
- Omfattningen av erhållna vinster eller undvikna förluster för den för överträdelsen ansvariga personen, den skada som orsakats andra personer och, i tillämpliga fall, skadan avseende hur marknaderna eller ekonomin i allmänhet fungerar, i den mån de kan bestämmas.
- Den för överträdelsen ansvariga personens vilja att samarbeta med den behöriga myndigheten.
- Tidigare överträdelser som den för överträdelsen ansvariga personen har gjort sig skyldig till.
- Åtgärder som har vidtagits av den för överträdelsen ansvariga personen efter överträdelsen för att förhindra att den upprepas.

De omständigheter som anges i UCITS-direktivet överensstämmer i stort med de som anges i kapitaltäckningsdirektivet (artikel 70) och i MiFID II (artikel 72.2).

För att främja förutsebarheten och enhetligheten i tillämpningen av bestämmelserna är det rimligt att som utgångspunkt låta samtliga de i direktivet omnämnda omständigheter framgå av lag. Det bör vara till fördel för både tillämpande myndighet och berörda företag. För att inte begränsa utrymmet för egna bedömningar och möjligheten att ta hänsyn till särskilda omständigheter i det enskilda fallet bör dock lagtexten utgöra en exemplifierande, men inte uttömmande, uppräkningslista av olika omständigheter som ska beaktas. Samma bedömning gjordes vid genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet (se prop. 2013/14:228 s. 238).

Vid valet av sanktion eller annan administrativ åtgärd ska utgångspunkten vara omständigheter som är hänförliga till överträdelsen som sådan, dvs. dess allvarlighet och varaktighet (artikel 99c.1 a). Det bör vid denna bedömning tillmätas vikt om det är fråga om överträdelser av framför allt regler som har till syfte att upprätthålla stabiliteten i företaget eller i det finansiella systemet som helhet (jfr prop. 2002/03:139 s. 382 f.). Sådana överträdelser bör även i framtiden leda till de mest ingripande sanktionsåtgärderna. Till mindre allvarliga överträdelser räknas bl.a. överträdelser som är mer av ordningskaraktär, såsom försenad rapportering.

I fråga om varaktighet gäller att en överträdelse som har pågått under lång tid är mer klandervärd än den som varat endast tillfälligt. Effekten får dock inte bli att det regelmässigt påförs en lindrigare sanktion än vad som annars hade varit fallet endast till följd av att överträdelsen upptäckts tidigt och därmed upphört.

Vid bedömningen av själva överträdelsen bör även beaktas de omständigheter som anges i UCITS-direktivet (artikeln 99c.1 d), bl.a. den skada som orsakats andra personer och skada avseende hur marknaden eller ekonomin i allmänhet fungerar. Så kan vara fallet om fondandelsägarna drabbas. Det kan även handla om en regelöverträdelse som medför att allmänhetens förtroende för de finansiella marknaderna skadas.

Vidare ska hänsyn tas till omständigheter som inte är hänförliga till själva överträdelsen, såsom graden av ansvar hos den som har gjort sig skyldig till överträdelsen (artikel 99c.1 b). I UCITS-direktivet anges det inte några närmare anvisningar om vad som bör avses med det. Motsvarande regler i andra EU-rättsakter har bedömts medföra en möjlighet för Finansinspektionen att i lindrande riktning beakta om en överträdelse beror på ett beteende som av särskilda omständigheter är att betrakta som mindre klandervärdt än annars (se t.ex. prop. 2014/15:57 s. 54). TCO framför att en anställd som följt företagets rutiner, instruktioner eller praxis och därmed brutit mot någon regel inte ska åläggas någon sanktion. Bristande rutiner, instruktioner, företagskultur, praxis, utbildning översyn eller kontroll innebär enligt TCO att det är arbetsgivaren som i så fall bär ansvaret. Enligt regeringens uppfattning bör den omständighet att en anställd följt t.ex. företagets interna praxis emellertid inte i sig innebära att det är en omständighet i lindrande riktning som bör beaktas utan en bedömning måste alltid göras i det enskilda fallet.

I förmildrande riktning bör också beaktas om en juridisk eller fysisk person i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning (artikel 99c1 e och g).

En bestämmelse med möjlighet att beakta hur väl ett kreditinstitut, ett värdepappersinstitut eller en fysisk person samarbetar med inspektionen under utredningen har införts i lagen om bank- och finansieringsrörelse och i lagen om värdepappersmarknaden (15 kap. 1 c § respektive 25 kap. 1 c §). I förarbetena till bestämmelsen anförs bl.a. följande (se prop. 2013/14:228 s. 241 f. och prop. 2014/15:57 s. 54). För att en juridisk eller fysisk person ska erhålla sanktionslindring på denna grund bör det vara fråga om ett samarbete av väsentlig betydelse. Att endast inställa sig till förhör och svara på frågor bör inte vara tillräckligt. Det bör för regelns tillämpning krävas att personen självmant för fram viktig information som Finansinspektionen inte själv redan förfogar över eller med lätthet kan få fram, jfr prop. 2001/02:167 s. 99. En bestämmelse av detta slag bör vidare kräva att det är företaget som genom ställföreträdare eller ombud anmäler överträdelsen. Det är alltså inte fråga om den situation då en enskild befattningshavare vid ett företag eller någon annan anmäler överträdelsen. Vidare bör det krävas att personen, när anmälan görs eller uppgifter har lämnats, snabbt har verkat för att överträdelsen ska upphöra. En sådan rättelse bör, för att den ska tillmätas betydelse, ske kort efter det att personen blivit uppmärksam på överträdelsen. Bestämmelsen i fråga bör ta sikte på samtliga överträdelser i lagen som kan föranleda administrativa sanktioner för fysiska personer. Den bör dessutom

endast tillämpas i lindrande riktning och således inte få återopas i syfte att skärpa en sanktion. Den bedömning som regeringen gjorde i dessa avseenden i de tidigare lagstiftningsärendena är relevant även när det gäller förslaget till ändringar i lagen om värdepappersfonder.

I försvårande riktning får enligt UCITS-direktivet beaktas tidigare överträdelse som den ansvariga juridiska eller fysiska personen gjort sig skyldig till (artikeln 99c.1 f). Förekomsten av tidigare överträdelse bör ses som särskilt försvårande om en person fortsätter med eller upprepar en identisk eller liknande överträdelse. Även i andra fall bör det finnas utrymme för att beakta tidigare överträdelse. Den tid som förflutit mellan olika överträdelse bör också tillmätas betydelse. Vid fastställande av sanktionsavgifters storlek bör hänsyn tas till den juridiska och den fysiska personens finansiella ställning för att avgiften ska ha tillräckligt avskräckande effekt. Hänsyn bör tas till erhållna fördelar eller undvikna förluster. Avgiften bör exempelvis kunna höjas för att överstiga erhållna vinster eller sänkas med hänsyn till utdömda skadestånd. Sådana hänsyn bör dock bara påverka avgiftens storlek och inte valet av sanktion. Med en fysisk persons finansiella ställning avses enligt UCITS-direktivet t.ex. personens årsinkomst (artikel 99c.1 c). I denna bör, enligt regeringens mening, såväl fast som rörlig ersättning och kapitalinkomster ingå (jfr prop. 2014/15:57 s. 55). Har överträdelsen pågått under en längre tid bör även inkomster under hela denna tid beaktas.

Förvaltningsrätten i Stockholm, Sveriges advokatsamfund, Svenska Fondhandlareföreningen och Svenska Bankföreningen efterfrågar tydligare regler om hur sanktionsavgiften ska beräknas. Vid genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet bedömde regeringen att de omständigheter som anges i lagen är tillräckligt tydliga, och anförde att med en sådan systematik som återfinns i bestämmelserna skapas en exemplifierande vägledning för Finansinspektionen och domstolarna vid deras prövning av sanktionerna och vid fastställande av sanktionsavgifter. Det går emellertid inte att reglera vilken relativ vikt som ska tillmätas olika omständigheter eller hur de ska vägas i det enskilda fallet, utan det blir en fråga som ankommer på tillämpande myndigheter eller domstol (prop. 2013/14:228 s. 238 f. och prop. 2014/15:57 s. 48). Den bedömning som regeringen gjorde i tidigare lagstiftningsärenden är relevant även när det gäller förslaget till ändringar i lagen om värdepappersfonder. Regeringen finner således inte skäl för att göra någon annan bedömning i det förevarande lagstiftningsärendet.

Finansinspektionen tar upp frågan om konsumentskydd och UCITS-direktivets strävan att säkerställa ett högt investerarskydd. Att inte nämna konsumentskyddet i uppräknningen av de omständigheter som ska vara styrande vid beslut om sanktioner kan, enligt Finansinspektionens uppfattning, få det att framstå som mindre viktigt. Regeringen hänvisar härvid till att ett av de bakomliggande skälen till de ändringar som har gjorts i reglerna i UCITS-direktivet är att öka investerarnas förtroende för fondföretag (se skäl 45 till ändringsdirektivet). De nya reglerna om sanktioner och andra ingripanden (artiklarna 99–99e) ingår alla bland de åtgärder som ska säkerställa en hög nivå på investerarskyddet.

9.5 Offentliggörande av beslut om sanktioner och andra administrativa åtgärder

Regeringens bedömning: Skyldigheten att offentliggöra beslut om sanktioner och andra administrativa åtgärder bör tillgodoses genom föreskrifter på förordningsnivå.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt UCITS-direktivet (artikel 99b) ska medlemsstaterna se till att den behöriga myndigheten på sin officiella webbplats offentliggör beslut och andra åtgärder med anledning en överträdelse av bestämmelser i nationell rätt som genomför det direktivet. Den fråga som uppkommer är om ett sådant offentliggörande är tillåtet enligt bestämmelserna om sekretess i 30 kap. 4 och 5 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. Dessa bestämmelser innebär sekretess för vissa uppgifter som förekommer i Finansinspektionens tillståndsgivnings- och tillsynsverksamhet.

Sekretessen enligt 30 kap. 4 § OSL gäller även för Finansinspektionens beslut. Bestämmelsen innebär att sekretess gäller för uppgift om affärs- eller driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att denne lider skada om uppgiften röjs. Det föreligger alltså en presumtion att Finansinspektionen får offentliggöra uppgifter om åtgärder eller sanktioner, men sekretess råder om det kan antas att den berörde lider skada om uppgiften röjs. De nya reglerna i UCITS-direktivet förutsätter offentliggörande men tillåter att besluten offentliggörs anonymiserat, bl.a. om ett offentliggörande skulle utgöra en oproportionerlig åtgärd eller bedömas äventyra finansmarknadens stabilitet eller en pågående utredning (artikel 99b.1 andra stycket b). Det finns också en möjlighet att i vissa fall inte offentliggöra beslutet alls (artikel 99b.1 andra stycket c) eller senarelägga offentliggörandet (artikel 99b.1 andra stycket a).

Sekretessen enligt 30 kap. 5 § OSL gäller i särskilt angivna ärenden för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, men gäller inte för uppgifter i Finansinspektionens beslut.

Mot denna bakgrund finns det skäl att dra slutsatsen att bestämmelserna om sekretess i 30 kap. 4 och 5 §§ OSL inte utgör hinder för att offentliggöra beslut på det sätt som föreskrivs i UCITS-direktivet (artikel 99b). Samma bedömning gjordes när det gäller motsvarande regler om offentliggörande av beslut i kapitaltäckningsdirektivet (se prop. 2013/14:228 s. 233 f.). Kraven på offentliggörande av sanktioner som beslutas för enskilda och ett offentliggörande av besluten på Finansinspektionens webbplats kommer att utgöra en behandling av personuppgifter enligt personuppgiftslagen. De nya reglerna i UCITS-direktivet innehåller, genom möjligheten att i vissa fall offentliggöra besluten anonymt, mekanismer för att tillgodose skyddet för personuppgifter. Om det ändå anses föreligga skäl för att offentliggöra personuppgifter, ställs krav på att uppgifterna inte behålls på myndighetens webbplats under en längre

tid än vad som är förenligt med tillämpliga regler om uppgiftsskydd. Frågan om personuppgiftslagen utgör ett hinder för att offentliggöra beslut på det sätt som anges i UCITS-direktivet har bl.a. varit föremål för överväganden i samband med genomförandet i svensk rätt av motsvarande regler i kapitaltäckningsdirektivet och förordningen om värdepapperscentraler (se prop. 2013/14:228 s. 233 och 3 § 6 förordningen [2014:993] om särskild tillsyn och kapitalbuffertar respektive prop. 2015/16:10 s. 244 f. och 3 § förordningen [2016:69] om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument). Regeringen konstaterade därvid att det i personuppgiftslagen anges att avvikande bestämmelser i en annan lag eller förordning har företräde framför personuppgiftslagen och att det alltså inte är nödvändigt att frågan regleras i lag. Kravet i UCITS-direktivet på att offentliggöra vissa beslut bör därför tillgodoses genom föreskrifter på förordningsnivå.

9.6 Beslut i överträdelseärenden

9.6.1 Beslut och sanktionsföreläggande

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska även fortsättningsvis besluta om sanktioner och andra administrativa åtgärder vid regelöverträdelser i fråga om fondbolag. Finansinspektionen ska få möjlighet att besluta om sådana åtgärder enligt lagen om värdepappersfonder även vid överträdelser i fråga om förvaringsinstitut samt vid överträdelser av bestämmelserna om tillståndsplikt och åsidosättande av tillstånds- och underrättelseskyldigheterna för prövning av ägares lämplighet.

Finansinspektionen ska genom sanktionsföreläggande pröva frågor om ingripanden mot ansvariga fysiska personer vid överträdelser från fondbolags eller förvaringsinstituts sida.

Om ett sanktionsföreläggande inte har godkänts inom utsatt tid, får Finansinspektionen ansöka hos allmän förvaltningsdomstol om att sanktion ska beslutas. En sådan ansökan ska ske hos den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av Finansinspektionens beslut om ingripande mot fondbolaget eller förvaringsinstitutet för samma överträdelse. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Tredje AP-fonden*, *Svenska Fondhandlareföreningen*, *Svenska Bankföreningen* och *Sveriges advokatsamfund* anför att allmän domstol är bäst lämpad att pröva sanktioner mot fysiska personer. *Svenska Riskkapitalföreningen (SVCA)* delar denna uppfattning och anser att sanktionsförelägganden bör prövas under straffprocessuella former i den tingsrätt där den tilltalade har att svara för andra brott som behörigt forum. *Finansförbundet* och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* anför att ett sanktionssystem som rör fysiska personer bör vara väl förankrat hos allmänheten och vara rättssäkert, exempelvis bör den som ålagts en sanktion ha möjlighet att få sin sak prövad i domstol. *Näringslivets Regelnämnd* tillstyrker utredningens förslag på besluts-

ordning men efterlyser en jämförelse med hur reglerna har genomförts i andra länder.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna överväganden

Handläggningen av sanktionsärenden har på senare tid behandlats i flera lagstiftningsärenden, t.ex. vid genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet och öppenhetsdirektivet (se prop. 2014/15:57 s. 55–63 och prop. 2015/16:26 s. 113–116). Som framgår av det följande är det framför allt frågan om hur beslut ska fattas om sanktioner mot fysiska personer i finansiella företags ledning som har varit föremål för överväganden.

Beslutsordning i fråga om fondbolag och förvaringsinstitut

När det gäller beslut om sanktioner och andra administrativa åtgärder mot fondbolag och förvaringsinstitut förutsätter de nya regler som har införts i UCITS-direktivet inte någon ändring av gällande svensk rätt (se avsnitt 9.2.3). Sanktionsavgifterna kan dock komma att uppgå till högre belopp än i dag (se avsnitt 9.3.2), vilket kan vara ett skäl att överväga en annan beslutsordning.

Regeringen anser i likhet med utredningen att det inte finns anledning att föreslå en annan beslutsordning för fondbolag och förvaringsinstitut än den som gäller i dag. Finansinspektionen bör därför, i likhet med i dag, fatta det första rättsligt bindande beslutet om sanktioner eller andra administrativa åtgärder gentemot fondbolag. Motsvarande bör gälla även vid regelöverträdelser av förvaringsinstitut, liksom för beslut om ingripande mot den (fysiska eller juridiska person) som driver verksamhet utan tillstånd och mot ägare (fysiska eller juridiska personer) som underlåter att hos Finansinspektionen ansöka om tillstånd för ett förvärv eller en ökning av ett kvalificerat innehav i ett fondbolag eller låter bli att göra en underrättelse om en minskning eller en avyttring av ett sådant innehav (11 kap. 1 och 4 §§ lagen om värdepappersfonder).

Beslutsordningen i fråga om fysiska personer i ledningen för fondbolag och förvaringsinstitut

De nya reglerna i UCITS-direktivet om ingripanden innebär, som framgår i avsnitt 9.2.5, att sanktioner och andra administrativa åtgärder ska kunna vidtas inte bara mot juridiska personer utan även mot fysiska personer i ett fondbolags eller ett utsett förvaringsinstituts ledningsorgan. Enligt reglerna ska medlemsstaterna bl.a. fastställa bestämmelser om sanktioner samt säkerställa att sådana fysiska personer kan påföras sanktioner vid företagets regelöverträdelser. De nya reglerna ställer således inte upp några krav på en viss utformning av förfarandet vid beslut om sanktioner utan medlemsstaterna kan själva välja beslutsordning i enlighet med respektive rättsordning. *Näringslivets Regelnämnd* efterlyser i detta sammanhang en närmare redogörelse för hur reglerna om beslutsordning har införlivats i olika länder inom EES. Regeringen konstaterar att det inom ramen för detta lagstiftningsärende inte finns något utrymme för att göra en sådan kartläggning.

Finansinspektionen fattar i dag beslut om sanktioner och andra ingripandeåtgärder på finansmarknadsområdet, både avseende finansiella företag och fysiska personer.

De nya reglerna i UCITS-direktivet om sanktioner mot fysiska personer vid fondbolags och förvaringsinstituts regelöverträdelser skiljer sig väsentligt från nuvarande bestämmelser om administrativa sanktioner i lagen om värdepappersfonder. Reglerna i direktivet överensstämmer däremot i huvudsak med motsvarande regler i andra EU-rättsakter på finansmarknadsområdet (t.ex. kapitaltäckningsdirektivet, förordningen om värdepapperscentraler och öppenhetsdirektivet). Av dessa regler är det dem i kapitaltäckningsdirektivet som har genomförts i svensk rätt först (se prop. 2014/15:57). De regler om ingripanden mot fysiska personer i kreditinstituts och värdepappersbolags ledningsorgan, som har genomförts i nya bestämmelser i lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden, bygger på en modell med sanktionsföreläggande. Finansinspektionen ges därigenom möjlighet att utfärda ett sanktionsföreläggande som, om det godkänns, blir att jämställa med en dom som fått laga kraft. För det fall ett sådant föreläggande inte godtas måste inspektionen ansöka hos domstol om att sanktion ska utdömas. De nya bestämmelserna om ingripande mot fysiska personer i ledningen för kreditinstitut och värdepappersbolag trädde i kraft den 1 maj 2015. Som skäl för denna ordning anges bl.a. följande (prop. 2014/15:57 s. 59):

Regeringen anser att det genom ett förfarande med sanktionsföreläggande går att kombinera fördelarna med att kunna använda domstolarnas process för bevisföring med det snabbare förfarande som ett beslut av Finansinspektionen innebär. Den kompetens om finansmarknaderna som finns hos inspektionen kommer till sin rätt, och på samma sätt som när bindande beslut fattas kan inspektionen utforma rättsbildande praxis. En ordning med sanktionsföreläggande är därför att föredra när det gäller överträdelseärenden mot fysiska personer i företagens ledningsorgan. Därmed är prövning i domstol nödvändig enbart i de fall då ett sådant föreläggande inte godtas.

Samma ordning har valts även när motsvarande regler i förordningen om värdepapperscentraler och öppenhetsdirektivet genomförts i svensk rätt (prop. 2015/16:10 s. 262–266 och prop. 2015/16:26 s. 113–116).

Anförda omständigheter och skäl är av relevans även beträffande de nya reglerna i UCITS-direktivet om ingripanden mot personer i ledningen för fondbolag och förvaringsinstitut, eftersom dessa regler i sak överensstämmer med dem i kapitaltäckningsdirektivet. Även ingripanden mot fysiska personer för sådana företags överträdelser bör därför prövas av Finansinspektionen genom sanktionsföreläggande som, om det godkänns, blir att jämställa med en dom som har fått laga kraft. Därmed är prövning i domstol nödvändig enbart i de fall då ett sådant föreläggande inte godtas. Om denna ordning införs också på fondområdet förbättras förutsättningarna för ett likformigt sanktionsförfarande på finansmarknadsområdet.

Prövning i allmän domstol eller i allmän förvaltningsdomstol?

Finansinspektionens beslut om sanktioner vid överträdelser av de skyldigheter som följer av lagen om värdepappersfonder överklagas enligt gällande rätt till allmän förvaltningsdomstol (14 kap. 1 §). Även enligt

annan lagstiftning på finansmarknadsområdet överklagas Finansinspektionens beslut om ingripanden till allmän förvaltningsdomstol. En sådan instansordning gäller som regel även utanför finansmarknadsområdet vid överklagande av en förvaltningsmyndighets beslut om administrativa sanktioner.

Flera remissinstanser invänder mot den föreslagna beslutsordningen för sanktioner mot fysiska personer. Mot bakgrund av sanktionernas straffrättsliga karaktär och med tanke på dels de subjektiva rekvisit som införs, dels de mycket stora belopp som kan bli aktuella, anser bl.a. *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Fondhandlareföreningen* att allmän domstol är bäst lämpad att pröva sådana sanktioner.

Historiskt sett har processordningen för förvaltningsdomstolar skilt sig från den i allmänna domstolar genom att oftast ha varit en enpartsprocess. Sedan 1996 är dock förvaltningsrätten helt kontradiktorisk. Utrymmet för den s.k. muntlighetsprincipen är visserligen större i processerna vid allmän domstol. Utvecklingen har på senare tid medfört att förhandlingarna i de båda domstolarna har närmat sig varandra.

För att uppnå den eftersträvade fördelen med en sammanhållen domstolsprocess och för att tillvarata befintlig finansmarknadsrättslig kompetens föreslog regeringen, när det gäller beslutsordningen för sanktioner mot fysiska personer för överträdelse av de bestämmelser som i svensk rätt genomförs kapitaltäckningsdirektivet, att ansökan bör ske hos den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av Finansinspektionens beslut om sanktion mot den juridiska personen för samma överträdelse, dvs. i dag Förvaltningsrätten i Stockholm (prop. 2014/15:57 s. 55 och 61 f.). Genom denna forumregel tas den kompetens som redan finns hos Förvaltningsrätten i Stockholm att pröva överträdelse av aktuellt regelverk tillvara. Samma bedömning gjordes även när förordningen om värdepapperscentraler och öppenhetsdirektivet genomfördes i svensk rätt (prop. 2015/16:10 s. 262 och 265 f. samt prop. 2015/16:26 s. 113 och 115). Samma skäl är enligt regeringens uppfattning giltiga även beträffande den beslutsordning som bör gälla för påförande av sanktioner mot fysiska personer i ledningen av fondbolag och förvaringsinstitut.

Prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätten.

9.6.2 Närmare om förfarandet med sanktionsföreläggande

Regeringens förslag: I lagen om värdepappersfonder anges vilka uppgifter ett sanktionsföreläggande ska innehålla.

Finansinspektionens beslut om sanktionsföreläggande får inte överklagas.

Regeringens bedömning: Det finns inom ramen för gällande rätt möjlighet att undanröja ett godkänt sanktionsföreläggande enligt bestämmelserna om resning.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. Utredningens förslag avviker från regeringens förslag genom att det enligt utredningens förslag ska införas regler om undanröjande av sanktionsföreläggande.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Kammarrätten i Stockholm* efterfrågar en mer detaljerad reglering kring förfarandet med sanktionsföreläggande. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför att förslaget att det ska vara möjligt att genom klagan angripa ett godkänt sanktionsföreläggande skiljer sig från regeringens bedömning i tidigare lagstiftningsärendet och att det kan ifrågasättas om det är lämpligt att ha olika synsätt när det gäller sanktionsförelägganden mot fysiska personer.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Förfarandet med sanktionsföreläggande och dess innehåll

Ett sanktionsföreläggande måste innehålla vissa uppgifter för att kunna identifiera överträdelsen och avgränsa den mot andra förfaranden. I likhet med det som gäller för ett strafföreläggande enligt 48 kap. 6 § rättegångsbalken bör föreläggandet innehålla uppgift om den fysiska person som föreläggandet avser, överträdelsen och de omständigheter som är nödvändiga för att känneteckna den, de bestämmelser som är tillämpliga på överträdelsen samt den sanktion som föreläggs personen. Några ytterligare krav på innehållet i föreläggandet behöver inte ställas.

Ett föreläggande bör bli aktuellt först sedan omständigheterna kring överträdelsen har utretts av Finansinspektionen inom ramen för ett överträdelseärende och personen i fråga har fått möjlighet att ta del av utredningen i ärendet (jfr 17 § förvaltningslagen [1986:223]). Först vid den tidpunkten kan ställning tas till sanktionen och en bedömning göras av vilka konsekvenser en domstolsprövning skulle kunna innebära (jfr prop. 2007/08:135 s. 87 f. och prop. 2014/15:57 s. 59–61). *Kammarrätten i Stockholm* anser att det är oklart om Finansinspektionens användning av sanktionsförfarandet ska följas upp på något sätt. Regeringen ser i dagsläget inte några skäl för att, utöver den uppföljning och granskning som årligen görs av myndighetens verksamhet, ta initiativ till någon sådan särskild uppföljning.

För att undvika att Finansinspektionen ansöker om sanktion hos domstol måste personen i fråga, inom den tid som inspektionen bestämmer, skriftligen godkänna ett ingripande som är bestämt till tid och belopp. Om den som sanktionsföreläggandet riktas mot framför invändningar mot sanktionen eller om denne inte svarar inom utsatt tid, bör Finansinspektionen ta ställning till huruvida en ansökan om att sanktion ska beslutas bör ges in till domstol. Den som framför invändning mot sanktionen eller inte besvarar ett föreläggande kan därmed inte åläggas en sanktion utan att frågan prövats av domstol. Huvudregeln bör vara att Finansinspektionen ska ansöka om sanktion hos domstol om förutsättningarna för detta föreligger. Det är dock möjligt att ett sakligt och relevant bestridande med anledning av ett utfärdat föreläggande skulle kunna leda till att saken kommer i en annan dager. Finansinspektionen bör i sådana fall bedöma om förutsättningarna för en sanktion fortfarande föreligger eller om en lindrigare form av ingripande bör komma i fråga och i så fall helt avstå från att ge in en ansökan till domstol, alternativt utfärda ett nytt föreläggande med den lindrigare sanktionen. *Kammarrätten i Stockholm* anser att en sådan situation närmast är att betrakta som en omprövning och bör medföra någon form av beslut från Finansinspek-

tionen i ärendet. Enligt regeringens uppfattning torde en sådan situation uppkomma endast i fråga om rena undantagsfall. Om en sådan situation trots det skulle uppkomma, bör det ankomma på Finansinspektionen att ta ställning till hur den bör hanteras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda ärendet.

Ett godkännande efter den i sanktionsföreläggandet utsatta tiden bör sakna verkan. *Kammarrätten i Stockholm* anser att Finansinspektionen, då ett föreläggande inte godkänts, bör ansöka om sanktion hos domstol om förutsättningarna för detta föreligger. I annat fall bör Finansinspektionen avsluta ärendet och fatta beslut om det. Avsikten kan inte vara att Finansinspektionen ska fortsätta utfärda förelägganden till dess att ett sådant godkänts. Regeringen instämmer med kammarrätten. Det finns i och för sig inget som hindrar Finansinspektionen från att utfärda ett nytt sanktionsföreläggande om personen i fråga inte har godkänt det första föreläggandet inom föreskriven tid. I så fall bör det emellertid inte vara fråga om någon ändring till annat slag av sanktion eller ändring av en sanktionsavgifts storlek, och det bör endast komma i fråga i rena undantagssituationer, t.ex. då ett godkännande formellt har skett efter den utsatta tiden, men att avsikten hos den som föreläggandet riktar sig mot har varit att godkänna det inom tidsfristen.

Rent formellt är Finansinspektionen inte bunden av den sanktion som angetts i ett föreläggande som inte har godkänts. Utgångspunkten bör dock vara att inspektionen vid tiden för föreläggandet gör en noggrann bedömning av vad som är en rimlig sanktion i det aktuella fallet. Den bedömningen borde normalt inte ändras för att föreläggandet inte godkänns. Den sanktion som Finansinspektionen ansöker om hos domstol bör således normalt vara densamma som angetts i föreläggandet (jfr a. prop. s. 61).

Kammarrätten i Stockholm hänvisar i detta sammanhang till Lagrådets påpekande i yttrande över lagrådsremissen Nya administrativa sanktioner på finansmarknadsområdet när det gäller vikten av att skilja mellan ändringar till den enskildes förmån och ändringar till dennes nackdel. Lagrådet anför att gällande princip för avgiftsföreläggande enligt 3 kap. konkurrenslagen bör gälla även för sanktionsföreläggande enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden, dvs. att systemet med avgiftsföreläggande måste tillgodose rimliga krav på rättssäkerhet och att företag som väljer ett domstolsförfarande framför ett avgiftsföreläggande inte bör missgynnas genom att riskera att betala högre avgift än vad som skulle ha blivit fallet om ett föreläggande hade godkänts (se a. prop. s. 572). Regeringen hänvisar därvid till att regeringen i det lagstiftningsärendet inte gjorde någon annan bedömning än Lagrådet i den frågan och konstaterade att även om Finansinspektionen inte formellt är förhindrad att i domstol ansöka om en strängare sanktion än den som angetts i sanktionsföreläggandet, talar alltså starka rättssäkerhetsskäl för att så inte bör ske (a. prop. s. 60 f.). Det saknas skäl att göra en annan bedömning i det förevarande lagstiftningsärendet.

Möjlighet att undanröja oriktiga sanktionsförelägganden

Ett sanktionsföreläggande bör enligt regeringens uppfattning inte kunna överklagas (jfr prop. 2014/15:57 s. 65). En fråga som uppkommer är hur man ska hantera godkända sanktionsförelägganden som visar sig vara felaktiga.

Enligt gällande rätt finns det en möjlighet att undanröja sådana förelägganden genom beslut om resning. Förutsättningarna för att bevilja resning regleras i 37 b § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Av bestämmelserna följer att resning får ske om det på grund av något särskilt förhållande finns synnerliga skäl att pröva saken på nytt. I förarbetena uttalas att resning kan begäras i en mängd olika fall, och att även t.ex. beslut som inte kan överklagas utan omedelbart fått laga kraft ansetts kunna bli föremål för resning (prop. 1994/95:27 s. 165).

Genom att ett godkänt sanktionsföreläggande är slutligen avgjort av Finansinspektionen är det enligt 8 § 3 lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar kammarrätten som prövar rensningsansökan. Kammarrättens beslut kan därefter överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen, där det krävs prövningstillstånd (33 och 35 §§ förvaltningsprocesslagen).

Enligt utredningens förslag bör ett sanktionsföreläggande kunna undanröjas under vissa förutsättningar. *Förvaltningsrätten i Stockholm* påpekar att det förslaget skiljer sig från regeringens bedömning i tidigare lagstiftningsärendet och ifrågasätter om det är lämpligt att ha olika synsätt när det gäller sanktionsförelägganden mot fysiska personer. Regeringen instämmer med förvaltningsrätten. Regeringen har i tidigare lagstiftningsärenden gjort bedömningen att resningsinstitutet, för det fåtal fall det kan tänkas bli fråga om, får anses ge ett tillräckligt skydd för den fysiska personen och att ett införande av möjlighet till undanröjande skulle innebära ett nytt förfarande i de allmänna förvaltningsdomstolarna (prop. 2014/15:57 s. 64 f., prop. 2015/16:10 s. 267 f. och prop. 2015/16:26 s. 118 f.). Det saknas skäl att göra en annan bedömning i det förevarande lagstiftningsärendet.

9.6.3 Möjlighet till gemensam handläggning av ingripandeärenden och ärenden om återkallelse av tillstånd på frivillig grund

Regeringens bedömning: Det bör i lagen om värdepappersfonder inte införas någon bestämmelse som ger Finansinspektionen möjlighet att förena ärenden för gemensam handläggning i vissa fall.

Utredningens förslag avviker från regeringens bedömning. Utredningen föreslår att det i lagen om värdepappersfonder införs en bestämmelse om möjlighet till gemensam handläggning i vissa fall. Om ett fondbolag har förklarat sig avstå från sitt tillstånd att driva fondverksamhet och det samtidigt pågår ett ärende om ingripande mot bolaget i fråga, eller mot en fysisk person i dess ledning, får Finansinspektionen, om det är till nytta för utredningen i ingripandeärendet, förena ärendena för gemensam handläggning. I ett sådant fall får Finansinspektionen, om det kan ske utan betydande olägenhet för fondbolaget, avgöra frågan om

ingripande innan inspektionen avgör om tillståndet ska återkallas på frivillig grund. Om det finns skäl för det får Finansinspektionen besluta om att ärendena inte längre ska handläggas gemensamt.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Allmänna reklamationsnämnden* anför att förslaget minskar risken för att resurser läggs på ärenden som måste avvisas på grund av att ett bolag återkallar sitt tillstånd.

Skälen för regeringens bedömning: Ett fondbolag kan i dag undgå fortsatta konsekvenser av bristande regelefterlevnad genom att bolaget förklarar sig frivilligt avstå från tillståndet att driva fondverksamhet (jfr 12 kap. 4 § första stycket 3 lagen om värdepappersfonder). I sin tillsynsverksamhet har Finansinspektionen konstaterat att så har skett i fråga om t.ex. försäkringsförmedlare, som alltså efter det att inspektionen har inlett ett ärende om ingripande mot förmedlaren har förklarat sig avstå från sitt tillstånd att utöva försäkringsförmedling. I promemorian *Stärkt konsumentskydd vid försäkringsförmedling* (Ds 2014:22), som har tagits fram inom Finansdepartementet, finns bl.a. förslag om ändring av förfarandet för beslut om återkallelse av tillstånd att utöva försäkringsförmedling. Förslaget innebär att det i ett enskilt fall ska vara möjligt att besluta att frågan om återkallelse av tillstånd på frivillig grund ska handläggas gemensamt med ärendet om ingripande, och att Finansinspektionen får avgöra sistnämnda ärende innan beslut om återkallelse fattas. I promemorian anförts att det inte är möjligt att skjuta upp ett beslut om återkallelse av tillstånd att utöva försäkringsförmedling på den grunden att ett ärende om ingripande pågår (s. 34). Det skulle stå i strid mot de allmänna krav på handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndighet som anges i 7 § förvaltningslagen, bl.a. att varje ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. I ett ärende om begäran om återkallelse av tillstånd torde förutsättningarna för att fatta ett sådant beslut vara uppfyllt redan när en korrekt undertecknad handling inkommit till Finansinspektionen. Ett ärende om ingripande tar i regel betydligt längre tid att handlägga. Det kan därför antas att det sällan finns förutsättningar för att fatta beslut om en eventuell sanktion i ingripandeärendet innan begäran om återkallelse av tillstånd prövas.

Utredningen föreslår att det i lagen om värdepappersfonder införs en motsvarande bestämmelse som den i nämnda promemoria om möjlighet till gemensam handläggning i vissa fall när ett fondbolag förklarar sig avstå från sitt tillstånd att driva fondverksamhet och det samtidigt pågår ett ärende om ingripande mot bolaget i fråga, eller mot en fysisk person i dess ledning.

Frågan om ändring i regelverket för försäkringsförmedlare bereds för närvarande inom Regeringskansliet. I det sammanhanget gör överväganden om bl.a. de förslag som finns i nämnda promemoria. Enligt regeringens uppfattning finns det anledning att invänta resultatet av de övervägandena. Någon bestämmelse med möjlighet till gemensam handläggning bör därför inte i detta sammanhang införas i lagen om värdepappersfonder. Det bör emellertid erinras om förslagen i förevarande lagrådsremiss om att Finansinspektionen ska få möjligheter att ingripa mot fysiska personer i ett fondbolags ledning (se avsnitt 9.3.3). De innebär att även om ett fondbolag förklarar sig avstå från sitt tillstånd att driva fond-

verksamhet kommer det fortfarande att vara möjligt för Finansinspektionen att ingripa mot fysiska personer som kan hållas ansvariga för allvarliga överträdelser från fondbolagets sida. Det förhållandet att ett fondbolag förklarar sig avstå från sitt tillstånd kommer således inte längre att medföra att möjligheten att ingripa faller bort.

9.7 Preskription och verkställighet

Regeringens förslag: En sanktion mot en fysisk person för ett fondbolags eller ett förvaringsinstituts överträdelser får beslutas bara om den som sanktionen riktas mot har delgetts sanktionsföreläggande inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder om betalning, verkställighet och preskription justeras så att de omfattar också godkända sanktionsförelägganden.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag avviker från regeringens förslag genom att enligt utredningens förslag får en sanktion mot en fysisk person för ett fondbolags eller ett förvaringsinstituts överträdelser beslutas bara om den som sanktionen riktas mot har delgetts sanktionsföreläggande inom tre år från det att överträdelsen ägde rum.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Förvaltningsrätten i Stockholm* hänvisar till sitt remissvar avseende betänkandet *Värdepappersmarknaden MiFID II och MiFIR* (SOU 2015:2) där man anför att det bör klargöras när en överträdelse ska anses ha skett då överträdelsen utgörs av ett utdraget händelseförlopp. Vidare bör det enligt förvaltningsrätten – utifrån förutsebarhet- och rättssäkerhetsskäl – införas en tidsgräns inom vilken Finansinspektionen senast hos allmän förvaltningsdomstol kan ansöka om utdömmande av sanktionsavgift för en fysisk person efter det att personen delgivits ett sanktionsföreläggande. *Kronofogdemyndigheten* anser att det bör införas en bestämmelse i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. då sanktionsavgifter bör omfattas av en sådan företrädesrätt. Vidare bör det klargöras att Finansinspektionen får utverka kvarstad hos allmän domstol avseende sanktionsavgifter. Slutligen anser Kronofogdemyndigheten att det är angeläget att finna lösningar för indrivning av sanktionsavgifter i andra länder.

Skälen för regeringens förslag: I UCITS-direktivet finns det inte några regler om preskription och verkställighet när det gäller sanktioner. I lagen om värdepappersfonder finns det i dag bestämmelser om verkställighet av beslut om straffavgift och förseningsavgift (12 kap. 11–14 §§). Någon bestämmelse om preskription innebärande att en sanktion får beslutas bara om den berörda personen har delgetts en upplysning om detta inom en viss tid efter det att överträdelse ägde rum, finns däremot inte i den lagen. Eftersom åtminstone de sanktionsavgifter som föreslås (se avsnitt 9.3.3) uppvisar stora likheter med bötestraff, för vilka gäller s.k. åtalspreskription, finns det anledning att i lagen om värdepappersfonder införa en bestämmelse om under hur lång tid ansvar kan utkrävas.

Sådana bestämmelser finns i dag i flera andra lagar på värdepappersmarknadsområdet (se t.ex. 6 kap. 31 § lagen om handel med finansiella instrument, 15 kap. 9 d § lagen om bank- och finansieringsrörelse, 25 kap. 10 d och 19 h §§ lagen om värdepappersmarknaden och 8 § lagen [2012:735] med kompletterande bestämmelser till EU:s blankningsförordning). Vid genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet uttalade regeringen att den tid om två år som föreslogs i promemorian och som även överensstämmer med andra lagar på det finansiella området framstod som väl avvägd (se prop. 2014/15:57 s. 63 f.). Samma skäl kan anföras i fråga om sanktioner mot fysiska personer som ingår i ledningen för fondbolag och förvaringsinstitut, varför det saknas skäl att göra någon annan bedömning i det förevarande lagstiftningsärendet.

Förvaltningsrätten i Stockholm efterfrågar närmare vägledning kring hur tidpunkten för en långvarig överträdelse ska fastställas. Enligt regeringens uppfattning bör det lämnas till rättstillämpande myndigheter att göra en prövning i det enskilda fallet och med utgångspunkt i de omständigheter som föreligger där. Vidare anför förvaltningsrätten att det bör införas en tidsgräns för när en ansökan om utdömmande av sanktionsavgift senast måste ges in till förvaltningsrätten. Den enskilde måste ha beaktansvärda skäl att få frågan om sanktionsavgift avgjord inom en viss fastställd tid, särskilt med beaktande av den enskildes behov av förutsebarhet. Oaktat att det i och för sig finns argument som talar för en sådan bestämmelse bör lagarna på finansmarknadsområdet enligt regeringens uppfattning vara enhetliga i nu aktuellt avseende om det inte finns starka skäl som talar emot detta. Någon tidsgräns bör därför inte införas. Poängteras bör dock att Finansinspektionen har att följa de allmänna krav på effektiv och rättssäker handläggning som gäller på det förvaltningsrättsliga området. Enligt lagen om värdepappersfonder ska betalning av bl.a. sanktionsavgifter (enligt nuvarande benämning, straffavgifter) ske till Finansinspektionen inom trettio dagar efter det att beslutet har vunnit laga kraft eller den längre tid som anges i beslutet (12 kap. 11 §). Verkställighet får ske enligt utsökningsbalkens bestämmelser och avgiften preskriberas i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år (12 kap. 12 respektive 14 §). Enligt regeringens mening bör bestämmelserna om betalning och preskription i lagen om värdepappersfonder även gälla för sanktioner mot fysiska personer i ledningen av ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut. Dessa bestämmelser, som i dag omfattar beslut (inklusive allmän förvaltningsdomstols avgörande) bör därför ändras så att det uttryckligen framgår att de även omfattar godkända sanktionsförelägganden.

Kronofogdemyndigheten tar också upp frågor om företrädesrätt och kvarstad. Kronofogdemyndigheten anser även att det är angeläget att finna lösningar för indrivning av sanktionsavgifter i andra länder. Dessa frågor är emellertid enligt regeringens uppfattning inte något som bör hanteras i det förevarande lagstiftningsärendet.

10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 november 2016.

De nya informationskraven i faktablad och informationsbroschyr ska börja tillämpas den 1 januari 2017.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för överträdelser som ägt rum före ikraftträdandet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår ett tidigare ikraftträdandedatum. I utredningens förslag finns inte någon övergångsbestämmelse för informationskraven i faktablad och informationsbroschyr.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Fondbolagens förening* framhåller att framtagande av nya faktablad till följd av förslaget är en kostnad som kan undvikas genom en övergångsbestämmelse bestående i att ändringen i faktabladet får göras i samband med nästa ordinarie revision. Även *Näringslivets Regelnämnd* noterar att förslaget innebär en ändring i informationskraven för informationsbroschyrer och faktablad och framhåller att en övergångsbestämmelse som skjuter upp ikraftträdande av dessa informationskrav skulle kunna bespara företagen extra administration och kostnader.

Skälen för regeringens förslag: Medlemsstaterna ska senast den 18 mars 2016 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att genomföra ändringsdirektivet (artikel 2.1). De nationella bestämmelserna ska tillämpas fr.o.m. det datumet. Utredningens förslag innebär att lagändringarna ska träda i kraft den 18 mars 2016.

Det är emellertid inte möjligt att genomföra ändringsdirektivet i svensk rätt inom föreskriven tid. Det är därför angeläget att det genomförs så snart som möjligt. Lagändringarna bör därför träda i kraft så snart det är möjligt, vilket bedöms vara den 1 november 2016.

Ändringsdirektivet ger inte uttryckligen något utrymme för att fastställa en övergångsperiod för några av de nya reglerna. Regeringen instämmer emellertid med *Fondbolagens förening* och *Näringslivets Regelnämnd* att det är rimligt att fondbolagen får viss tid på sig att anpassa faktablad och informationsbroschyrer till de nya kraven. Regeringen bedömer också att sådant utrymme finns i den förevarande situationen. Ett faktablad ska uppdateras i början av varje år (se artikel 23.3 i förordning [EU] nr 583/2010). Informationsbroschyren ska vidare enligt lagen om värdepappersfonder vara aktuell och således uppdateras vid behov (4 kap. 15 §). De föreslagna lagändringarna i dessa delar bör därför lämpligen börja tillämpas den 1 januari 2017.

De nya bestämmelserna om sanktioner bör inte tillämpas på överträdelser som ägt rum före ikraftträdandet. Anledningen till det är sanktionerna i sådant fall skulle ges en retroaktiv verkan, vilket inte är förenligt med legalitetsprincipen.

11 Förslagens konsekvenser

11.1 Inledning

I lagrådsremissen lämnar regeringen förslag till lagändringar som är föranledda av nödvändigheten att i svensk rätt genomföra ändrade och nya regler i UCITS-direktivet. Det ändrade regelverket syftar till att ytterligare harmonisera medlemsstaternas nationella bestämmelser när det gäller ersättningspolicy, förvaringsinstitutens förpliktelser och ansvar, samt de behöriga myndigheternas befogenheter att ingripa vid regelöverträdelser (skäl 1 till ändringsdirektivet). En översikt av direktivet finns i avsnitt 4.

Medlemsstaterna ska säkerställa att reglerna i direktivet genomförs i nationell rätt. Om så inte sker eller om de till följd av direktivet nödvändiga anpassningarna av gällande rätt inte görs, riskerar Sverige att kommissionen inleder ett förfarande om fördragsbrott. Att avstå från ett genomförande utgör alltså inte något alternativ. Genomförandet av de ändrade och nya reglerna lämnar ett begränsat utrymme för nationell särreglering. Detta gäller t.ex. beträffande den behöriga myndighetens ingripandebefogenheter, för vilka reglerna för genomförandet medger ytterligare eller strängare sanktioner och åtgärder än vad som föreskrivs i direktivet. En utgångspunkt för förslagen i lagrådsremissen är dock att dessa inte ska gå längre än vad som är nödvändigt för ett korrekt genomförande (se avsnitt 5.2).

Regelrådet har flera invändningar mot utredningens konsekvensbeskrivning (avsnitt 10 i delbetänkandet). Regelrådet saknar bl.a. en redovisning av behovet av speciella informationsinsatser mot bakgrund av att datum för ikraftträdande i delbetänkandet anges till den 18 mars 2016, i enlighet med artikel 2.1 i ändringsdirektivet. Regelrådet saknar vidare en tillräckligt omfattande bedömning av förslagets kostnads- mässiga och andra konsekvenser för berörda företag, även med beaktande av att alternativa lösningar knappast är tillgängliga till följd av att förslagen är föranledda av ett direktiv som Sverige är skyldigt att genomföra. Regelrådet efterfrågar en redovisning av påverkade företag och en mer detaljerad redogörelse för deras antal, storlek och branschtillhörighet. Regelrådet efterfrågar vidare en redogörelse för förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag och en redogörelse för behovet av att ta särskilda hänsyn till små företag.

11.2 Konsekvenser för fondmarknaden och investerare

Ändringarna i UCITS-direktivet är motiverade av behovet att förbättra investerarskyddet, särskilt i fråga om förvaringsinstitutens ansvar för förluster av tillgångar som förvaras i depå, inbegripet tillgångar som på förvaringsinstitutets uppdrag förvaras av en annan juridisk person genom delegering av depåförvaringstjänster. I detta sammanhang bör särskilt fondandelsägarnas möjlighet att begära skadestånd direkt från ett förvaringsinstitut framhållas. Eftersom värdepappersfonder som upp-

fyller kraven i UCITS-direktivet även riktar sig till konsumenter gör sig behovet av förbättrat investerarskydd särskilt bemärkt i förhållande till fysiska personer. Aktuell information visar att hushållssektorn svarar för en femtedel av det direkta sparandet i värdepappersfonder och för mer än två tredjedelar av den samlade svenska fondförmögenheten om även indirekt sparande genom fondförsäkring och för premiepensionsändamål beaktas. Icke-finansiella företag svarar för en mycket begränsad andel av det samlade fondsparandet. (Den svenska fondmarknaden – en fördjupning, Rapport 2015:8, Konkurrensverket, s. 23). Även icke-finansiella företag som placerar medel i värdepappersfonder drar emellertid nytta av nya regler som tydliggör ansvaret för förluster av depåförvarade finansiella instrument.

Genom ändringarna i UCITS-direktivet införs även harmoniserade krav när det gäller ersättningsvillkor (avsnitt 6) och sanktioner i händelse av överträdelse av bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder som i svensk rätt genomför direktivet (avsnitt 9). De nya kraven när det gäller ersättningsvillkor torde minska fondbolagens incitament att ta risker som inte är i linje med de förvaltade fondernas riskprofil. Bestämmelserna om de behöriga myndigheternas nya tillsyns- och sanktionsbefogenheter, inbegripet skyldigheten för såväl myndigheten som fondbolag och förvaringsinstitut att se till att det finns system för att ta emot anmälningar om regelöverträdelser, minskar risken för regelarbitrage och bidrar till upprätthållandet av ett harmoniserat regelverk. Sanktioner och avgiftsnivåer är visserligen inte fullharmoniserade och kommer inte att vara identiska i samtliga länder, men minimireglerna i direktivet torde innebära att tillräckligt avskräckande sanktionssystem kommer att finnas i samtliga länder inom EES (avsnitt 9). Även dessa ändringar överensstämmer med målet att förbättra investerarnas förtroende.

Regeringen bedömer att investerarna i värdepappersfonder gynnas av tydligare regler i nämnda avseenden och av harmoniserade krav på fondbolag och förvaringsinstitut när det gäller ersättningsvillkor och sanktioner, utan att kostnaderna för fondsparande behöver påverkas i negativ riktning. Som nämns i avsnitt 11.4 är effekten på förvaringsinstitutens kostnader obestämd medan de harmoniserade kraven på fondbolag inte väntas påverka fondbolagens kostnader i någon mer påtaglig omfattning. Enligt kommissionens konsekvensutredning bedöms fondbolagens merkostnader till följd av direktivets krav vara försumbara (Commission staff working document, Impact assessment, SWD[2012] 185 final, s. 46). Fondbolagen torde i sista hand gynnas av att förtroendet för deras verksamhet stärks. Det framgår bl.a. av fondbranschens expansiva utveckling sedan 1985 då det första UCITS-direktivet antogs och de fortlöpande revideringar av direktivet som har gjorts sedan dess. Även detta talar emot att fondspararna kommer att påverkas av några extra kostnader till följd av direktivets krav och de åtföljande förslagen i denna lagrådsremiss.

Regelrådets synpunkter om behovet av fördjupade analyser av förslagens konsekvenser när det gäller fondmarknaden och dess investerare bedöms därmed vara tillgodosedda.

11.3 Konsekvenser för företag

Fondbolag

De nya reglerna i UCITS-direktivet om ersättningar till anställda i fondbolag innebär krav på att upprätta och tillämpa en ersättningspolicy och en praxis för ersättningar som är förenlig med och främjar en sund och effektiv riskhantering. Reglerna sammanhänger med bestämmelser om fondbolagens riskhantering såtillvida att ersättningssystemet inte ska uppmuntra till risktagande som kan strida mot de förvaltade fondernas riskprofil och fondbestämmelser och därmed riskera att skada investerarnas intressen. Motsvarande krav har sedan några år tillbaka funnits på flera områden inom den finansiella sektorn. Syftet med de nya reglerna i UCITS-direktivet är alltså att fondbolagen ska omfattas av ersättningsregler liknande dem som finns för kreditinstitut och värdepappersbolag i kapitaltäckningsregelverket och för förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIF-förvaltare) i AIFM-direktivet. Det har i Sverige inte funnits någon reglering i lag eller andra föreskrifter när det gäller ersättningar till anställda i fondbolag utan enbart Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:2) om ersättningspolicy i försäkringsföretag, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar. I denna lagrådsremiss föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur ett fondbolags ersättningssystem ska utformas för att främja en sund och effektiv riskhantering. Det innebär att Finansinspektionen kommer att kunna meddela föreskrifter baserade på de nya reglerna i UCITS-direktivet (avsnitt 6.2). Konsekvenserna av de nya ersättningsbestämmelserna för fondbolagens kostnader, tidsåtgång och verksamhet bedöms vara marginella.

Inrättande av system för att ta emot och hantera anmälningar från s.k. visseblåsare – ett krav som även framgår av andra EU-rättsakter på finansmarknadsområdet – kommer också att innebära vissa begränsade investerings- och driftkostnader för fondbolagen. De förändrade sanktionsreglerna bedöms däremot inte medföra några administrativa kostnader för bolagen. Motsvarande sanktioner finns, eller är på väg att införas, för i stort sett hela finansmarknadsområdet. Det talar emot att fondbolagen skulle påverkas på något särskilt sätt. Dessutom har fondbolagen under lång tid gynnats av harmoniserade regler på EU-nivå som breddar marknaden för deras tjänster och stärker förtroendet för deras verksamhet. Regeringen bedömer att de sammantagna konsekvenserna för fondbolagens kostnader, tidsåtgång och verksamhet blir mycket begränsade.

Regelrådet efterfrågar därutöver en redovisning av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch, en redovisning av förslagets konsekvenser för de berörda företagens konkurrensförhållanden och en redovisning av eventuella behov att ta särskilda hänsyn till små företag.

När det gäller fondbolagen, liksom förvaringsinstitutet som behandlas nedan, konstaterar regeringen att de alla tillhör finansbranschen. Vid utgången av 2015 innehöll Finansinspektionens företagsregister 43 svenska fondbolag med tillstånd enligt lagen om värdepappersfonder. Fondbolagen är av mycket varierande storlek. De fyra svenska storbankernas

fondbolag hade året innan (då 59 fondbolag) en marknadsandel bland svenskregistrerade fonder som översteg 50 procent (Konkurrensverket, Den svenska fondmarknaden – en fördjupning, rapport 2015:8 s. 33). Det är inte förväntat att bilden har ändrats på något väsentligt sätt sedan dess. Det torde innebära att ett 40-tal svenska fondbolag delar på mindre än halva marknaden. Den konkurrens som fondbolagen möter inom landet är emellertid inte begränsad till svenska fondbolag. Vid samma tidpunkt innehöll Finansinspektionens företagsregister även 63 utländska förvaltningsbolag från andra länder inom EES som har anmält gränsöverskridande verksamhet till Sverige (dvs. bolag som i sitt hemland har tillstånd att förvalta värdepappersfonder enligt UCITS-direktivet och som med stöd av det tillståndet får marknadsföra fonderna inom hela EES, s.k. EU-pass eller Europapass). Reglerna i UCITS-direktivet träffar emellertid alla fondbolag och förvaltningsbolag inom EES på ett likartat sätt varför konkurrensförhållandena inte påverkas av dessa regler, vilket även gäller i samband med ändringar i direktivet.

När det gäller Regelrådets återstående fråga om behovet av att ta särskilda hänsyn till små företag konstaterar regeringen att behovet av investerarskydd gör sig gällande i minst samma utsträckning när det gäller små fondbolag som när det gäller stora. Något utrymme att införa olika regler för olika typer av fondbolag finns inte heller i UCITS-direktivet. Det bör därför inte komma i fråga att införa mildare krav för något särskild kategori av fondbolag, t.ex. på grundval av storlek. Det är av överordnad betydelse att alla värdepappersfonder som marknadsförs till allmänheten som sådana erbjuder samma grad av investerarskydd, oberoende av vilket fondbolag som förvaltar dem.

Förvaringsinstitut

Det är i huvudsak banker som verkar som förvaringsinstitut i Sverige. Även andra kreditinstitut kan inom ramen för sitt tillstånd utföra förvaringsinstitutets funktioner. Enligt uppgift finns det för närvarande åtminstone sex banker och andra kreditinstitut som är förvaringsinstitut för svenska värdepappersfonder och specialfonder, varav fyra är filialer till utländska banker, nämligen JP Morgan Filial Stockholm, DnB Filial Stockholm, Danske Bank Filial Stockholm, och Citibank Filial Stockholm. Dessutom är SEB och Swedbank stora förvaringsinstitut på den svenska marknaden.

De nya reglerna i UCITS-direktivet om förvaringsinstitutets uppgifter och ansvar – som i stor utsträckning överensstämmer med dem i AIFM-direktivet – innebär i huvudsak ett förtydligande av vad ett förvaringsinstitut ska göra och vilket ansvar det har i förhållande till fondandelsägarna (se avsnitt 7). De nya reglerna är dessutom bättre anpassade till förvaringsinstitutets faktiska verksamhet. Det görs bl.a. en uppdelning mellan olika slag av tillgångar som innebär att reglerna även omfattar möjligheten att fondens tillgångar i praktiken inte kan förvaras i en värdepappersdepå, t.ex. när det gäller kontraktuella förpliktelser i samband med derivattransaktioner.

Harmoniseringen av förvaringsinstitutets kontrollerande funktion innebär att funktionen kommer att utföras på ett likartat sätt oavsett i vilket land inom EES fonden och förvaringsinstitutet är etablerade. Detta

innebär fördelar för förvaringsinstitut med verksamhet i flera länder och som exempelvis agerar genom filial på marknader utanför hemlandet. Sådana institut kommer att omfattas av samma villkor oberoende av i vilket land inom EES tjänsterna tillhandahålls, vilket torde leda till ökad effektivitet och ökade möjligheter att etablera sig på nya marknader. Förbättrade förutsättningar för gränsöverskridande verksamhet kan förväntas leda till ökad konkurrens. Vidare förbättras förutsättningarna för berörda myndigheters tillsyn av gränsöverskridande verksamhet, vilket i så fall förbättrar investerarskyddet.

De detaljerade regler som anges i rättsakter som antas av kommissionen kan, utöver ett förtydligande av vad ett förvaringsinstitut ska göra, också förväntas innebära preciserade krav i viktiga delar. Detta kan komma att kräva nya processer hos förvaringsinstitutet. Dessa kommer dock, till stor del, att motsvara de processer som redan krävs för specialfonder enligt motsvarande regler som kompletterar AIFM-direktivet.

Regelrådet efterfrågar en redovisning av förslagets konsekvenser för de berörda företagens kostnader, tidsåtgång och verksamhet, en redogörelse för förslagets påverkan på de berörda företagens konkurrensförhållanden och eventuella behov att ta särskilda hänsyn till små företag. Enligt kommissionens konsekvensutredning (Commission staff working document, Impact assessment, SWD[2012] 185 final, s. 46) är konsekvenserna av förvaringsinstitutens skärpta skadeståndsansvar obestämda. Eventuella kostnader för att kompensera förluster av finansiella instrument balanseras av att sådana förluster förväntas bli mer sällsynta till följd av förbättrade rutiner för att undgå skadeståndsansvar. Om nettoeffekten blir höjda eller tvärtom sänkta kostnader kan enbart avgöras i efterhand. Mot denna obestämda effekt får ställas behovet av regler som tydliggör ansvaret för förluster av depåförvarade finansiella instrument, och därmed förbättrat skydd av fondernas andelsägare som till betydande del är konsumenter.

Regeringen gör i likhet med kommissionen bedömningen att konsekvenserna för förvaringsinstitutens kostnader, tidsåtgång och verksamhet inte är entydigt negativa. Det bör beaktas i sammanhanget att konsekvenserna för fondernas andelsägare, dvs. investerarskyddet, däremot är entydigt positiva.

När det gäller Regelrådets återstående fråga om behovet av att ta särskilda hänsyn till små företag gör regeringen samma bedömning som när det gäller fondbolag. Det är, bl.a. mot bakgrund av behovet av ett tillräckligt investerarskydd, varken lämpligt eller möjligt att tillämpa annorlunda villkor för någon särskild kategori av förvaringsinstitut.

Näringslivets Regelnämnd, i likhet med *Fondbolagens förening*, anser att konsekvenserna inte är tillräckligt belysta när det gäller valet att inte låta även andra juridiska personer än kreditinstitut vara förvaringsinstitut.

Som Fondbolagens förening påpekar kan delegerade akter som antas av kommissionen komma att påverka den struktur som har etablerats på den svenska marknaden när det gäller förhållandet mellan bankägda fondbolag och deras förvaringsinstitut. Om ett kreditinstitut, i egenskap av att vara moderbolag, till följd av en delegerad akt inte längre kan vara förvaringsinstitut för fonder som förvaltas av fondbolag som ingår i samma koncern får detta konsekvenser för förvaringsinstitutens möjligheter att erbjuda tjänster inom koncernen. Konsekvenserna begränsas

emellertid till de största bankerna i den utsträckning de fungerar som förvaringsinstitut för fonder inom den egna koncernen. Regeringen noterar även att detta i så fall är en direkt konsekvens av nya EU-regler och inte en konsekvens av några tillkommande bestämmelser i svensk rätt. Regeringen konstaterar för övrigt att det inom ramen för detta lagstiftningsärende saknas utrymme att överväga en lagändring som gör det möjligt för andra juridiska personer än banker och andra kreditinstitut att vara förvaringsinstitut (se avsnitt 7.2).

Näringslivets Regelnämnd efterfrågar även fördjupad analys av effekterna av nya sanktionsregler för styrelseledamöter och verkställande direktörer. Enligt utredningens bedömning kan det inte uteslutas att de nya bestämmelserna om sanktioner mot fysiska personer i företagens ledning kan påverka rekryteringsarbetet och i förlängningen få en marginellt kostnadsdrivande effekt. Det måste emellertid beaktas att motsvarande sanktionsbestämmelser har införts för i stort sett hela finansmarknadsområdet inom EES. Det framstår därmed som mycket osannolikt att just svenska fondbolag och förvaringsinstitut ska påverkas av nya sanktioner på något särskilt sätt. Den konkurrens om kvalificerad arbetskraft som eventuellt skulle kunna uppkomma torde till helt dominerande del avse företag inom den finansiella sektorn som alla omfattas av samma regler. Regeringen ställer sig därför frågande till utredningens bedömning att de nya sanktionsbestämmelserna kan försvåra fondbolagens rekryteringsarbete. Sverige har inte heller något annat val än att införa minst de sanktioner som anges i UCITS-direktivet. Det handlingsutrymme som återstår avser möjligheten att införa ytterligare sanktioner eller högre sanktionsbelopp som i så fall skulle vara än mer ingripande och möjligen påverka svenska aktörer oproportionerligt.

11.4 Konsekvenser för det allmänna

Konsekvenser för Finansinspektionen

De föreslagna ändringarna av gällande rätt bedöms få konsekvenser för staten primärt genom påverkan på Finansinspektionens verksamhet i egenskap av behörig myndighet enligt UCITS-direktivet. De förändringar av sanktionssystemet som regeringen föreslår bedöms även kunna medföra vissa konsekvenser för domstolsväsendet.

Utöver den information om nya regelverk som Finansinspektionen tillhandahåller bedöms förslagen i denna lagrådsremiss inte medföra något behov av några särskilda informationsinsatser från samhällets sida. *Regelrådet* anser att behovet av särskilda informationsinsatser behöver belysas mot bakgrund av utredningens bedömning att lagändringarna ska träda i kraft redan den 18 mars 2016. Datum för ikraftträdande måste emellertid flyttas fram till andra halvåret 2016 (se avsnitt 10). Behovet av särskilda informationsinsatser framstår därmed som mindre trängande, även med beaktande av att lagändringarna i första hand träffar fondbolag och förvaringsinstitut, dvs. juridiska personer som bedriver en högt specialiserad verksamhet och som bör vara väl medvetna om behovet att anpassa svensk rätt till de nya reglerna i UCITS-direktivet.

Genomförandet i svensk rätt av ändrade och nya regler i UCITS-direktivet kommer att ge upphov till ett visst initialt resursbehov för Finansinspektionen, främst när det gäller föreskriftsarbete. Vidare kommer Finansinspektionen att behöva anpassa sin verksamhet med anledning av framför allt handläggningen av ärenden om överträdelse och den föreslagna beslutsordningen avseende fysiska personer i ledningen för fondbolag och förvaringsinstitut samt rapporteringsskyldigheten till kommissionen och Esmå. I materiellt hänseende bedöms de nya reglerna inte medföra någon större förändring av antalet ärenden om överträdelse för Finansinspektionen. Det är dessutom fråga om i huvudsak samma slags anpassningar som är nödvändiga också på grund av genomförandet i svensk rätt av andra EU-rättsakter på finansmarknadsområdet, även när det gäller kravet på inrättande av system för att ta emot anmälningar från s.k. visselblåsare.

Merkostnaderna för Finansinspektionen med anledning av förslagen i denna lagrådsremiss får hanteras inom för myndigheten befintliga budgetramar. Tillsynen av de regelverk som följer av ändringarna i UCITS-direktivet finansieras via statsbudgeten genom att riksdagen anvisar medel. Finansinspektionen tar därefter ut årliga avgifter av företag under tillsyn som inspektionen redovisar mot inkomsttitel på statsbudgeten.

Konsekvenser för Sveriges domstolar

Regeringen föreslår att Finansinspektionen alltjämt ska besluta om ingripanden gentemot fondbolag, förvaringsinstitut och andra juridiska personer som omfattas av bestämmelserna i lagen om värdepappersfonder samt mot den (fysiska eller juridiska person) som drivit verksamhet utan tillstånd samt mot den (fysiska eller juridiska person) som åsidosatt anmälningsskyldigheten för ägarprövning i fondbolag (avsnitt 9.6.1).

I fråga om sanktioner mot ansvariga fysiska personer i fondbolags och förvaringsinstituts ledning, vid överträdelse från respektive företags sida, föreslår regeringen att Finansinspektionen ska besluta om ingripande genom att utfärda ett sanktionsföreläggande. Om föreläggandet inte godkänns inom utsatt tid, har Finansinspektionen att ansöka hos allmän förvaltningsdomstol om att sanktionen ska beslutas. Ansökan ska i sådana fall göras hos den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av Finansinspektionens beslut om ingripande mot företaget i fråga (Förvaltningsrätten i Stockholm). Enligt förslaget bör sanktionsbefogenheten när det gäller fysiska personer inte tillgripas regelmässigt, utan endast vid överträdelse som bedöms vara av allvarlig art och om den fysiska personen av uppsåt eller grov oaktsamhet har föranlett överträdelsen (avsnitt 9.2.5).

Kammarrätten i Stockholm anser att de ökade ingripande- och tillsynsmöjligheter som är en följd av en alltmer omfattande och komplex reglering på finansmarknadsområdet medför ett ökat antal överklaganden av Finansinspektionens beslut till allmän förvaltningsdomstol. Finansmarknadsmålen är arbetskrävande och kräver dessutom skyndsamt handläggning. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser att nya möjligheter att rikta sanktioner mot fysiska personer och mer detaljerade regler när det gäller sanktioner för juridiska personer kan leda till en ökad måltillströmning till förvaltningsrätten. Nya regler om förvaringsinstitutens

uppgifter och ansvar kan i förlängningen leda till ett ökat antal tillsyns-ärenden. Även om förslagen inte innebär en kraftigt ökad måltillströmning menar Förvaltningsrätten i Stockholm att målen avser komplexa frågor som kräver en stor arbetsinsats. *Domstolsverket* anser att det inte kan uteslutas att den sammantagna måltillströmningen föranleder ett behov av resurstillskott.

Regeringen noterar att den ökade arbetsbelastning som kan uppkomma i domstolarna är en följd av skärpta regler om ingripanden och sanktioner som avser hela finansmarknadsområdet, inom vilket förvaltning av värdepappersfonder och förvaring av tillgångarna i fonder utgör en mindre del. Det framstår därför inte som befogat att särskilt uppmärksamma frågor om domstolarnas resurser i just detta sammanhang. Regeringen bedömer att förslagen i lagrådsremissen inte kommer att leda till någon väsentligt ökad belastning för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Eventuella konsekvenser för resursbehovet i domstolarna får följas upp och hanteras inom befintliga budgetramar för utgiftsområdet.

11.5 Konsekvenser i övrigt

Det nya regelverket medför bl.a. ökad transparens och ökade kontrollmöjligheter av fondmarknaden. Därmed torde det också genom allmänprevention ha en viss brottsförebyggande inverkan på bl.a. vissa former av marknadsmissbruk och annan ekonomisk brottslighet. Såvitt kan bedömas har förslagen i denna lagrådsremiss inga ytterligare konsekvenser utöver de som anges i avsnitten 11.2–11.4 för stat, kommuner, landsting, företag eller enskilda. Det förutses inte att statsbudgeten ska påverkas eftersom eventuella merkostnader för det allmänna ska hanteras inom befintliga budgetramar.

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder

1 kap.

10 §

I *andra stycket* görs endast en följdändring med anledning av att nuvarande 2 kap. 17 c § i stället betecknas 2 kap. 17 f §.

2 kap.

17 c §

Paragrafen, som är ny, genomför delvis artikel 14a i UCITS-direktivet. Paragrafens första stycke är utformat efter förebild av 8 kap. 22 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder, se prop. 2012/13:155 s. 259–261.

Enligt *första stycket* ska ett fondbolag ha ett ersättningssystem som främjar en sund och effektiv riskhantering. Begreppet ersättningssystem omfattar fondbolagets dokumenterade ersättningspolicy samt den praktiska tillämpningen av den; jfr Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:1) om ersättningssystem i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag med tillstånd för diskretionär portföljförvaltning och Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:2) om ersättningspolicy i försäkringsföretag, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar.

Att ersättningssystemet ska främja sund och effektiv riskhantering innebär bl.a. att ersättningssystemet inte ska stå i strid med de förvaldade fondernas riskprofil och fondbestämmelser. Kopplingen mellan ersättningssystem och riskhantering innebär också att bestämmelsen har betydelse för utformningen av principerna för ersättningar till de medarbetare som i tjänsten utövar ett väsentligt inflytande på fondbolagets eller de förvaldade fondernas riskprofiler, exempelvis den verkställande ledningen, samt risktagare och kontrollfunktioner. De detaljerade reglerna i UCITS-direktivet om ett fondbolags ersättningssystem (artiklarna 14a.2, 14a.3 samt 14b.1, 14b.3 och 14b.4) genomförs i myndighetsföreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bemyndigar får enligt 13 kap. 1 § 5 meddela föreskrifter om det ersättningssystem, inbegripet den ersättningspolicy, som ett fondbolag ska ha.

I *andra stycket* klargörs att det i inom ramen för ett ersättningssystem ingår att upprätta och tillämpa en ersättningspolicy.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

17 d §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 99d.5 i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av bl.a. 8 kap. 4 a § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, se prop. 2013/14:228 s. 317. För förvaringsinstitut finns en motsvarande bestämmelse i 6 kap. 2 a § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Bestämmelsen ställer inte några särskilda krav i fråga om vilken typ av förfarande som fondbolagen ska tillhandahålla för anställda som vill rapportera om överträdelser, mer än att dessa ska vara ändamålsenliga. Det ska dock vara fråga om en särskild, oberoende och självständig kanal.

Av *andra stycket* följer att om användningen av ett rapporteringssystem innebär en sådan strukturerad behandling av personuppgifter som avses i personuppgiftslagen, måste systemet utformas i överensstämmelse med den lagen. Användning av s.k. visselblåsarsystem innefattar sannolikt en behandling av personuppgifter i den mening som avses i personuppgiftslagen. Enligt 21 § personuppgiftslagen är det förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden. Förbudet gäller även om den registrerade skulle samtycka till behandlingen. Datainspektionen har dock med stöd av 9 § personuppgiftsförordningen (1998:1191) meddelat föreskrifter om undantag från detta förbud, bl.a. för att möjliggöra användning av visselblåsarsystem, se Datainspektionens föreskrifter

(DIFS 2010:1) om ändring av Datainspektionens föreskrifter (DIFS 1998:3) om undantag från förbudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelse m.m.

För en närmare beskrivning av hur ett internt system för anmälningar kan utformas och hur behandlingen av personuppgifter i ett sådant system förhåller sig till reglerna i personuppgiftslagen hänvisas till tidigare förarbetsuttalanden (se prop. 2013/14:228 s. 247–254).

Övervägandena finns i avsnitt 8.3.4.

17 e §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 99d.4 i UCITS-direktivet. Bestämmelsen utgör en ansvarsfrihetsregel och omfattar inte bara brott mot tystnadsplikt enligt lag utan även avtalsrättsliga åtaganden om tystnadsplikt. Innebörden av bestämmelsen är att en anställd varken kan ådra sig straffrättsligt ansvar, skadeståndsskyldighet eller andra sanktioner för brott mot tystnadsplikt vid rapportering av överträdelse under de förutsättningar som anges i paragrafen.

Genom uttrycket ”hade anledning att anta” i *första stycket* anges vilken grad av säkerhet som måste föreligga, utifrån det för anmälaren befintliga kunskapsunderlaget, för att påståendet om överträdelse som anmälaren framför genom rapporteringen är riktigt. För att ansvarsfrihet ska inträda enligt bestämmelsen krävs det att anmälaren har haft anledning att anta att en överträdelse har skett. Kravet ska inte ställas mot enskilda sakförhållanden utan frågan är om det funnits anledning att anta att en överträdelse av bestämmelserna som gäller för verksamheten har skett. Ansvarsfrihet gäller endast vid anmälan till Finansinspektionen eller Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma).

Enligt *andra stycket* ska bestämmelsen om ansvarsfrihet i första stycket tillämpas även vid rapportering som sker via fondbolagets interna rapporteringssystem (se 17 d §).

Övervägandena finns i avsnitt 8.3.6.

19 §

I *första stycket* införs en ny andra mening. Genom den utvidgas omfattningen av tystnadsplikten i fondbolag till att även avse uppgift i en anmälan eller utsaga om överträdelse av bestämmelse som gäller för verksamheten, om uppgiften kan avslöja anmälarens identitet. Tystnadsplikten gäller till skydd för anmälarens identitet vid s.k. visselblåsning och omfattar t.ex. uppgifter i anmälningar om överträdelse via ett fondbolags interna rapporteringssystem (se 17 d §).

Sekretessen gäller i likhet med den som gäller för enskildas förhållanden endast obehöriga röjanden. För en närmare redogörelse för vad som avses hänvisas till tidigare förarbetsuttalanden (se prop. 2002/03:139 s. 478 f.).

Bestämmelsen är utformad efter förebild av motsvarande bestämmelser i lagen om bank- och finansieringsrörelse (1 kap. 10 § första stycket) och lagen om värdepappersmarknaden (1 kap. 11 § andra stycket).

Övervägandena finns i avsnitt 8.3.5.

21 §

Andra meningen i paragrafen tas bort och bestämmelser om förvaringsinstitutets ansvar införs i 3 kap. 14–16 §§, se författningskommentaren till de paragraferna.

3 kap.

1 §

Paragrafen genomför artiklarna 22.1 och 23.1 i UCITS-direktivet.

Ändringen i *första stycket* förtydligar att det åligger fondbolaget att se till att det för var och en av de förvaltade fonderna finns ett enda förvaringsinstitut som uppfyller de krav som ställs upp i kapitlet. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 1 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Nuvarande *andra stycket* flyttas till nya 2 §, se författningskommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

2 §

Paragrafen genomför artikel 25.2 i UCITS-direktivet.

I paragrafen anges krav på förvaringsinstitutets uppförande och hantering av intressekonflikter. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 2 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder. I nuvarande 2 § finns bestämmelser om förvaringsinstitutets uppgifter. Bestämmelser om förvaringsinstitutets uppgifter finns nu i stället i 4–9 §§.

I *första stycket* anges bl.a. att förvaringsinstitutet ska handla utslutande i fondandelsägarnas gemensamma intresse. Bestämmelsen överförs från nuvarande 1 § andra stycket. I enlighet med synpunkter från *Finansinspektionen* och *Fondbolagens förening* ändras i förhållande till utredningens förslag (1 § andra stycket) en hänvisning till fondens och fondandelsägarnas intresse till att avse fondandelsägarnas gemensamma intresse, eftersom en värdepappersfond inte är en juridisk person.

I *andra och tredje styckena* ställs krav på förvaringsinstitutet att undvika, identifiera, hantera, övervaka och redovisa intressekonflikter. I flertalet fall kommer förvaringsinstitutet sannolikt att vara ett kreditinstitut med tillstånd att driva värdepappersrörelse (dvs. ett värdepappersinstitut). För ett svenskt förvaringsinstitut innebär det att institutet ska tillämpa bestämmelserna om intressekonflikter i 8 kap. 21 § lagen om värdepappersmarknaden och 11 kap. Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse. Institutet måste identifiera de verksamheter där andra kunder eller förvaringsinstitutet självt kan ha intressen som står i konflikt med verksamheten som förvaringsinstitut. Det gäller t.ex. verksamheter som handel med värdepapper för egen och kunders räkning eller investeringsrådgivning. Information om affärer eller positioner som avser en värdepappersfond skulle kunna missbrukas och verksamheten som förvaringsinstitut måste därför hållas åtskild från sådan verksamhet, både funktionellt och hierarkiskt. Även kundförhållandet mellan fondbolaget och förvaringsinstitutet kan i viss mån innebära en intressekonflikt. Förvaringsinstitutets kontrollerande funktion, t.ex. avseende värdering och rutiner för inlösen av fondandelar, ska utföras för

att värna fondandelsägarnas intressen och behöver inte alltid sammanfalla med fondbolagets intressen, särskilt inte om förvaringsinstitutet upptäcker fel och brister som kräver kostsamma åtgärder från fondbolagets sida. För att hantera detta måste förvaringsinstitutet organisera sin verksamhet så att den kontrollerande funktionen inte påverkas av kundrelationen till fondbolaget.

När det gäller kravet i *tredje stycket* på att redovisa intressekonflikterna för investerarna bör detta, såsom *Fondbolages förening* påpekar, ske i fondens informationsbroschyr (bilaga 1, modul A, punkten 2.1 i UCITS-direktivet).

Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

3 §

Paragrafen genomför artikel 22.2 i UCITS-direktivet.

Paragrafen reglerar förvaringsinstitutets skyldighet att ingå ett skriftligt avtal med fondbolaget och motsvarar nuvarande 4 §. Nuvarande 3 § överförs oförändrad till nya 9 §.

I paragrafen ställs krav på att avtalet ska innehålla åtminstone sådana uppgifter som anges i artiklarna 30–33, 35 och 37 i kommissionens direktiv 2010/43/EU. Hänvisningen till EU-bestämmelserna är utformad på så sätt att den avser direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning (se avsnitt 5.2).

4 §

Paragrafen genomför artikel 22.3 i UCITS-direktivet.

Paragrafen motsvarar delvis nuvarande 2 §. Lydelsen justeras i förhållande till den nuvarande lydelsen för att närmare ansluta till reglerna i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 12 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder. Nuvarande 4 § överförs i huvudsak oförändrad till 3 §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

5 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 22.4 i UCITS-direktivet. I enlighet med synpunkter från *Fondbolagens förening* görs det i *första stycket* en ändring av redaktionell art i förhållande till utredningens förslag (1 b §) så att det anges att förvaringsinstitutet ska övervaka fondens penningflöden, vilket stämmer bättre överens med reglerna i artikel 22.3 och 22.4 i UCITS-direktivet.

Paragrafen reglerar förvaringsinstitutets uppgifter avseende fondernas penningflöden. Enligt *första* och *andra styckena* har förvaringsinstitutet vissa övervakande uppgifter avseende penningflödena som innebär att institutet ska bevaka att gjorda betalningar från investerare har tagits emot och att likvida medel har bokförts på likvidkonton i fondens namn eller i fondbolagets eller förvaringsinstitutets namn för fondens räkning. I de senare fallen måste, enligt *femte stycket*, kontot som öppnats för fondens räkning vara åtskilt så att medel som tillhör förvaringsinstitutet eller fondbolaget inte finns på samma konto. Med ett konto i förvarings-

institutets namn avses i andra och tredje styckena ett konto hos någon annan än förvaringsinstitutet.

I *tredje stycket* anges var ett konto för en värdepappersfond får öppnas. Oftast torde det vara fråga om konto hos ett kreditinstitut, t.ex. en bank. I många fall kommer likvidkontot troligen att öppnas hos förvaringsinstitutet, vilket underlättar förvaringsinstitutets skyldighet att bevaka fondens penningflöden. Om kontot öppnas hos någon annan måste förvaringsinstitutet informeras om vilka konton som finns och från kontohållaren få information om kontorörelser, t.ex. insättningar och uttag.

Efter synpunkt från *Fondbolagens förening* anges i *fjärde stycket* att likvidkonton ska föras enligt principerna i artikel 16 i kommissionens direktiv 2006/73/EG. Hänvisningen till EU-bestämmelsen är utformad på så sätt att den avser direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning (se avsnitt 5.2).

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

6 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 22.5 a i, 22.5 b i och ii samt artikel 22.7 i UCITS-direktivet.

I *första stycket* klargörs förvaringsinstitutets huvuduppgifter avseende tillgångarna i en värdepappersfond: att antingen depåförvara dem eller kontrollera äganderätten. Finansiella instrument ska som huvudregel förvaras av förvaringsinstitutet. För sådana finansiella instrument som kontoförs i avstämningsregister hos en värdepapperscentral enligt lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument innebär det att instrumenten ska förvaras i depå hos förvaringsinstitutet. För tillgångar som inte kan depåförvaras, varken elektroniskt eller fysiskt, ska förvaringsinstitutet enligt *första stycket* 2, kontrollera att fonden har äganderätt till tillgångarna och föra ett register över dem. Det bör observeras att registret inte i sig har någon sakrättslig verkan på samma sätt som förvaringsinstitutets registrering av finansiella instrument i en depå. I det senare fallet följer den sakrättsliga verkan av 3 kap. 10 § lagen om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument. Första stycket är utformat efter förebild av 9 kap. 10 § första stycket lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

I andra och tredje styckena regleras förvaringsinstitutets, och uppdragstagares, möjligheter att återanvända tillgångar som ingår i en värdepappersfond. Med återanvändning avses alla överföringar av tillgångar i depåförvaring, inklusive, men inte uteslutande, överföring, pantsättning, försäljning och utlåning. I *andra stycket* finns ett förbud för förvaringsinstitut och uppdragstagare att återanvända tillgångarna i fonden. Efter synpunkter från *Finansinspektionen* och *Fondbolagens förening* preciseras att förbudet gäller återanvändning ”för egen räkning”. I *tredje stycket* förtydligas villkoren för återanvändning med anledning av synpunkter från samma remissinstanser. I tredje stycket anges i *punkten 4* att säkerheten ska vara likvid och av hög kvalitet. Dessutom ställs krav på att säkerheten ska ha mottagits inom ramen för ett avtal om säkerhetsöverlåtelse (återköpsavtal). Med detta avses ett avtal om äganderätsöverföring av egendom (säkerheten) där förvärvaren (säkerhetstagaren) vid en viss tidpunkt ska återleverera egendomen till den ursprungliga

överlåtaren (säkerhetsställaren) mot infriande av den bakomliggande förpliktelsen. Omvänt har den som ställer säkerheten en rätt att köpa tillbaka egendomen av säkerhetstagaren (se prop. 2004/05:30 s. 26 f. och prop. 2013/14:111 s. 25 f. och 103 f.). Med termen marginal avses en sådan marginal som normalt används på marknaden i avtal om värdepapperslån.

Övervägandena finns i avsnitten 7.3 och 7.4.

7 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 22.5 a ii och 22.5 b i i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 11 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Första stycket innebär att alla finansiella instrument som ingår i en värdepappersfond som depåförvaras ska hållas åtskilda från förvaringsinstitutets, fondbolagets och andras tillgångar hos förvaringsinstitutet. Om detta sker på ett eller flera konton spelar ingen roll; huvudsaken är att det konto eller de konton som används är separata i förhållande till fondbolagets, förvaringsinstitutets och andras konton. Syftet är att tillgångarna i fonden alltid ska kunna identifieras som tillhörande fonden och skyddas om någon annan än fonden, t.ex. fondbolaget eller förvaringsinstitutet, skulle gå i konkurs. På samma sätt som när det gäller 5 § är hänvisningen till kommissionens direktiv 2006/73/EG statisk, se författningskommentaren till den paragrafen.

Enligt *andra stycket* ska förvaringsinstitutet för att kontrollera äganderätten granska de bevis som finns för fondens äganderätt. Det kan vara fråga om handlingar och dokumentation från fondbolaget men också andra externa bevis, t.ex. uppgifter om rättigheter och skyldigheter enligt ett OTC-derivatkontrakt som inhämtas från fondens motpart. Att handlingarna ska vara tillgängliga innebär att de ska vara tillgängliga för förvaringsinstitutet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

8 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 22.6 i UCITS-direktivet.

Den förteckning som förvaringsinstitutet ska tillhandahålla ska avse samtliga tillgångar, dvs. både de som depåförvaras och de som förvaringsinstitutet för register över. Därutöver ska fondernas tillgodohavanden på likvidkonton framgå av förteckningen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

9 §

Paragrafen, som är ny, motsvarar nuvarande 3 §.

10 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 22a.1 och 22a.2 i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 13 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Av *första stycket* följer att ett förvaringsinstitut inte får delegera de kontrollerande uppgifter som det har enligt 4 och 5 §§. Uppgifterna att depåförvara och kontrollera äganderätten enligt 6 § får dock delegeras, om förutsättningarna i *andra stycket* och i 11–13 §§ är uppfyllda. Förutsättningarna för att förfoga över tillgångar i en värdepappersfond enligt 6 § *andra stycket* gäller även den som fått förvaringsuppgifter delegerade till sig, se författningskommentaren till den paragrafen.

UCITS-direktivet innehåller inga regler om att det ska anmälas till den behöriga myndigheten om förvaringsinstitutet delegerar uppgifter. Sådana regler finns dock för svenska värdepappersinstitut i 8 kap. 14 § lagen om värdepappersmarknaden och för kreditinstitut i 6 kap. 7 § lagen om bank- och finansieringsrörelse. Svenska förvaringsinstitut kan därför på grund av dessa bestämmelser vara skyldiga att anmäla sina uppdragsavtal till Finansinspektionen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

11 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 22a.3 första stycket i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 14 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Enligt *punkten 1* ska förvaringsinstitutet förvissa sig om att uppdragstagaren har den struktur och den sakkunskap som krävs i förhållande till uppdraget. Det innebär bl.a. att uppdragstagarens struktur och sakkunskap ska stå i proportion till arten av och komplexiteten hos de tillgångar som ingår i värdepappersfonder och som anförtros uppdragstagaren.

I *punkten 2* ställs de krav upp som åtminstone måste vara uppfyllda om uppdraget avser depåförvaringsuppgifter. Punkten delas upp i led a och led b efter påpekande av *Fondbolagens förening* om att hänvisningen i undantaget i 12 § bör omfatta endast kravet på att uppdragstagaren ska omfattas av viss reglering, kapitalkrav och tillsyn för att stämma överens med UCITS-direktivet (artikel 22a.3 första stycket b i och *andra stycket*).

Enligt *punkten 3* ska tillgångarna i en värdepappersfond hållas åtskilda från uppdragstagarens egna och andras tillgångar. Detta hindrar dock inte att uppdragstagaren förvarar tillgångar i flera fonder på ett samlingskonto i form av ett gemensamt konto med separat redovisning, se skäl 22 till ändringsdirektivet. Detta konto måste dock hållas åtskilt från andra konton och det måste fortfarande gå att identifiera vilka tillgångar som hör till vilken fond.

Enligt *punkten 4* är förvaringsinstitutet skyldigt att vidta åtgärder för att se till att tillgångarna i värdepappersfonden, om uppdragstagaren blir insolvent, inte ska vara tillgängliga för utdelning eller realisering till uppdragstagarens fordringsägare.

Även en uppdragstagare ska, enligt *punkten 5*, uppfylla de allmänna skyldigheter och respektera de förbud som anges i 2, 3, 6 och 7 §§.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

12 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 22a.3 andra stycket i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 15 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Paragrafen reglerar det förhållandet att ett visst finansiellt instrument enligt lagstiftningen i ett land utanför EES måste förvaras i det landet. Det kan t.ex. vara fråga om att kontoföringen av finansiella instrument enligt lag är uppbyggd så att endast inhemska institut kan vara kontohavare i den nationella värdepapperscentralen. Om det samtidigt är så att dessa institut inte omfattas av en effektiv reglering eller står under tillsyn, skulle förvaringen strida mot kraven i 11 § 2 a. Det skulle i praktiken kunna innebära att ett förvaringsinstitut inte kan förvara sådana tillgångar i enlighet med lagen i det berörda landet. Under de i paragrafen angivna förutsättningarna får delegering ske trots att kraven i 11 § 2 a inte är uppfyllda.

I *andra stycket* anges de ytterligare krav som måste vara uppfyllda för att depåförvaring enligt första stycket ska få ske. Under förutsättning att fondens investerare har informerats och instruktionen om att förvara instrumentet i fråga på sådant sätt som avses i första stycket kommer från fondbolaget, är det tillåtet att delegera förvaringsuppgifter på detta sätt. Andelsägarna ska informeras innan de gör sin investering. Det innebär att delegationen måste framgå av informationsbroschyren (se bilaga 1 modul A punkterna 2.2 och 2.3 i UCITS-direktivet).

Fondbolagens förening anser att ordet ”korrekt” i utredningens lagförslag (3 kap. 7 § andra stycket 1) bör utgå och påpekar att formuleringen i UCITS-direktivet (”vederbörligen”) snarare avser det sätt på vilket informationen ska ges. Enligt regeringens mening ligger det emellertid i sakens natur att informationen såväl är korrekt som att den har lämnats på vederbörligt sätt. Någon precisering i lagtexten i detta avseende är därför inte nödvändig. Detta innebär dock inte någon skillnad i sak i förhållande till det som anges i direktivet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

13 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 22a.3 tredje stycket i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 16 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Paragrafen reglerar vidaredelegering från förvaringsinstitutets uppdragstagare. För uppdragstagarens vidaredelegering gäller samma krav som för förvaringsinstitutets egen delegering.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

14 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 24.1 första och andra styckena samt delvis artiklarna 24.3 och 24.4 i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 17 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Enligt *första stycket* ska förvaringsinstitutet återföra ett finansiellt instrument av ”samma slag” (identisk typ enligt direktivets ordalydelse).

Det innebär t.ex. att om det är en B-aktie som har förlorats så är det en B-aktie, inte en A-aktie, som ska återföras.

Förvaringsinstitutet har ett kontrollansvar för förluster av finansiella instrument som depåförvaras. Det betyder att förvaringsinstitutet ansvarar för sådana förluster, om institutet inte enligt *andra stycket* kan visa att förlusten var orsakad av en yttre händelse utanför institutets rimliga kontroll.

Av *tredje stycket* framgår att förvaringsinstitutets ansvar för förluster enligt den förevarande paragrafen är indispositivt. Ett förvaringsinstituts ansvar får alltså inte uteslutas eller begränsas genom avtal. Ett sådant avtal är ogiltigt.

Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

15 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 24.1 tredje stycket och delvis artikel 24.3 och 24.4 i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 18 § lagen (om förvaltare av alternativa investeringsfonder).

I de fall skada har uppstått på grund av att ett finansiellt instrument som depåförvarats har gått förlorat ska 14 § tillämpas i stället för förevarande paragraf. Förvaringsinstitutets ansvar i andra fall ändras i förhållande till det som gäller i dag enligt 2 kap. 21 § – i enlighet med den som anges i artikel 24.1 tredje stycket i direktivet – till ett ansvar för uppsåtligt eller vårdslöst handlande. Till skillnad från nuvarande skadeståndsbestämmelse omfattar bestämmelsen – i enlighet med det som anges i direktivet – endast ansvar för skador som drabbat fondandelsägarna och inte också fondbolaget. Ytterligare en skillnad i förhållande till nuvarande bestämmelse är att det inte anges att förvaringsinstitutet är ansvarigt för skada som uppstått genom att förvaringsinstitutet har överträtt fondbestämmelserna. Bestämmelsen utesluter emellertid inte att ett förvaringsinstitut ändå kan bli ansvarigt för ett agerande i strid med fondbestämmelserna. Ett sådant ansvar skulle t.ex. kunna uppstå om förvaringsinstitutet verkställer en instruktion från fondbolaget som strider mot fondbestämmelserna (se 3 kap. 4 §), under förutsättning att övriga krav på skada och subjektiv täckning i bestämmelsen är uppfyllda.

Av *andra stycket* framgår, i likhet med 14 § tredje stycket, att ett avtal som utesluter eller begränsar förvaringsinstitutets ansvar enligt förevarande paragraf är ogiltigt.

Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

16 §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 24.2 i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 9 kap. 19 § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Paragrafen innebär att en delegering av förvaringsinstitutsfunktioner inte fråntar förvaringsinstitutet ansvaret för förluster och annan skada.

Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

4 kap.

15 §

Paragrafen genomför delvis artiklarna 68 och 69 i UCITS-direktivet.

I paragrafen finns bestämmelser om den informationsbroschyr som ska finnas för varje värdepappersfond. I likhet med det som gäller för årsberättelsens innehåll utgör det som anges i bestämmelsen en ram för vad informationsbroschyren ska innehålla (se 18 § andra stycket). I *andra stycket* införs en ny *punkt 7* i vilken det anges att informationsbroschyren även ska innehålla uppgifter om fondbolagets ersättningspolicy. Informationsbroschyren ska innehålla bl.a. en beskrivning av hur ersättning och förmåner beräknas och vilka personer som är ansvariga för att bevilja ersättning och förmåner (artikel 69.1 a i UCITS-direktivet). Uppgifterna om ersättningspolicyen kan också lämnas i en sammanfattning, förutsatt att det av informationsbroschyren framgår att beskrivningen av ersättningspolicyen i sin helhet finns på en angiven webbplats (artikel 69.1 b i UCITS-direktivet). När uppgifterna lämnas som en sammanfattning ska fondbolaget, på begäran, tillhandahålla den fullständiga beskrivningen i en papperskopia.

De detaljerade reglerna om krav på den information om ersättningspolicy som ska ingå i informationsbroschyren genomförs i myndighetsföreskrifter, se 18 § 13 förordningen (2013:588) om värdepappersfonder; jfr 29 kap. Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2013:9) om värdepappersfonder.

Av punkten 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna följer att bestämmelsen ska tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2017.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

16 a §

Paragrafen genomför delvis artiklarna 78 och 79.1 i UCITS-direktivet.

I paragrafen finns bestämmelser om det faktablad som ska finnas för varje värdepappersfond.

I ett nytt *fjärde stycke* införs ett krav på att faktabladet även ska innehålla en upplysning om fondbolagets ersättningspolicy. Därigenom genomförs artikel 78.4 andra stycket i UCITS-direktivet.

Innehållet i faktabladet är fullharmoniserat genom kommissionens förordning (EU) nr 583/2010 (se artikel 3.1). Upplysningen om bestämmelserna i förordningen flyttas oförändrad till det nya *femte stycket*. Eftersom det är fråga om en upplysningsbestämmelse anges endast EU-förordningens namn och inte vilken lydelse av den som det hänvisas till, s.k. dynamisk hänvisning (se avsnitt 5.2). Genom de regler som har införts i UCITS-direktivet (artikel 78.4 andra stycket) ställs det dock krav på ytterligare innehåll i faktabladet utöver de som anges i förordningen. Ett fondbolag som tillämpar den bestämmelse som i nationell rätt genomför de reglerna i direktivet bör därmed inte anses bryta mot det som anges i artikel 3.1 i kommissionens förordning.

Av punkten 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna följer att bestämmelsen ska tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2017.

Överväganden finns i avsnitt 6.3.

18 §

Paragrafen genomför delvis artiklarna 68, 69 och 75.3 i UCITS-direktivet.

I paragrafen finns bestämmelser om den årsberättelse och halvårsredogörelse som fondbolaget ska lämna för varje värdepappersfond som det förvaltar.

I *tredje stycket*, som är nytt, införs det ett krav på att årsberättelsen även ska innehålla uppgifter som rör de ersättningar som fondbolaget betalat ut till sin personal och om fondbolagets ersättningspolicy.

Årsberättelsen ska innehålla uppgifter om bl.a. det sammanlagda ersättningsbeloppet för räkenskapsåret, fördelat på fasta och rörliga ersättningar som fondbolaget betalat ut till sin personal (artikel 69.3 a i UCITS-direktivet). Med personal avses kategorier av anställda, inklusive den verkställande ledningen, risktagare och kontrollfunktioner samt anställda vars totala ersättning är så hög att de hamnar i samma ersättningsklass som den verkställande ledningen och risktagare som i tjänsten utövar ett väsentligt inflytande på riskprofilen för fondbolaget eller de värdepappersfonder som de förvaltar (artikel 69.3 b, jfr artikel 14a.3). Även antalet betalningsmottagare och det sammanlagda aggregerade ersättningsbeloppet fördelat på olika kategorier av anställda eller annan personal samt en beskrivning av hur ersättningar och förmåner har beräknats ska framgå (artikel 69.3 b och c). Årsberättelsen ska också innehålla uppgifter om de granskningar som har gjorts av styrelsen och eventuella oegentligheter som har förekommit (artikel 69.3 d, jfr artikel 14b.1 c och d). Även väsentliga ändringar av ersättningspolicyn ska redovisas i årsberättelsen (artikel 69.3 e).

De detaljerade reglerna om krav på den information om ersättningar och ersättningspolicy som ska ingå i årsberättelsen genomförs i myndighetsföreskrifter, se 18 § 15 förordningen (2013:588) om värdepappersfonder; jfr 31 kap. Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2013:9) om värdepappersfonder.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

11 kap.

8 a §

Paragrafen, som är ny, genomför delvis artiklarna 99.6 e–g och 99a d och e i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 14 kap. 7 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2014/15:57 s. 67 f.).

Paragrafen avser den som förvärvar, ökar, avyttrar eller minskar ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar i ett fondbolag utan att anmäla detta till Finansinspektionen. Bestämmelsen innebär att Finansinspektionens ingripandemöjligheter utvidgas i förhållande till den som inte fullgör sina skyldigheter att ansöka om tillstånd eller underrätta inspektionen om kvalificerade innehav. Förutom de möjligheter till ingripande som finns i 7 och 8 §§ får Finansinspektionen besluta om sanktionsavgifter för en ägare som inte följer bestämmelserna i 1 eller 4 §.

Övervägandena finns i avsnitten 9.2.4, 9.3.2 och 9.3.3.

12 kap.

1 §

Paragrafen genomför delvis artikel 99.1 första stycket, artikel 99.6 b, c, e och g samt artikel 99a i UCITS-direktivet.

I paragrafen anges när Finansinspektionen ska ingripa mot fondbolag och vilka typer av ingripanden som kan bli aktuella. Genom tillägget i *första stycket* får Finansinspektionen befogenhet att ingripa även mot ett förvaringsinstitut. Som framgår av andra stycket är det dock bara för ett fondbolag som tillståndet kan återkallas. Det beror på att det i lagen inte ställs upp något särskilt krav på tillstånd för förvaringsinstitut, som i stället godkänns indirekt genom att fondbestämmelserna – där institutet anges – godkänns av Finansinspektionen (se 4 kap. 8 § 1 och 9 §). I Sverige är det banker och andra kreditinstitut som kan vara förvaringsinstitut för värdepappersfonder (se 1 kap. 1 § första stycket 15). För banker och andra kreditinstitut gäller lagen om bank- och finansieringsrörelse. Enligt den lagen regleras rollen som förvaringsinstitut som en del av tillståndet som kreditinstitut. I den lagen finns det även bestämmelser om ingripanden vid regelöverträdelser, vilka delvis överlappar förevarande paragraf, se vidare avsnitt 9.3.2.

I *andra stycket* anges de åtgärder som Finansinspektionen kan vidta om ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut har åsidosatt skyldigheter som avses i första stycket. Ändringarna är endast språkliga och innebär inte någon skillnad i sak när det gäller de åtgärderna och sanktioner som Finansinspektionen får vidta.

Överväganden finns i avsnitten 9.2.3 och 9.3.

1 a §

Paragrafen, som är ny, genomför artiklarna 99.5, 99.6 d–g och 99a a, b, f, h–k, m, n och p–s i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 15 kap. 1 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2014/15:57 s. 68).

I *första stycket* definieras den personkrets som kan bli föremål för ingripande, nämligen en styrelseledamot i fondbolaget, bolagets verkställande direktör eller en ersättare för någon av dem. I stycket finns också en uppräkningslista av de överträdelser från fondbolagets sida som ska kunna föranleda ett ingripande mot någon som ingår i personkretsen. Denna uppräkningslista motsvarar i huvudsak de överträdelser som anges i artikel 99a i UCITS-direktivet.

Av *punkten 1* följer att om ett fondbolag har fått tillstånd t.ex. genom falska uppgifter kan ett ingripande mot någon som ingår i ledningen för bolaget bli aktuellt samtidigt som tillståndet för bolaget återkallas enligt 4 § (artikel 99a f), se även författningskommentaren till 7 §.

Punkten 2 avser kravet på tillstånd för diskretionär portföljförvaltning (artikel 99a b). I förhållande till utredningens förslag justeras lydelsen efter synpunkter från *Fondbolagens förening*. Ett fondbolag är ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd enligt 1 kap. 4 § att driva fondverksamhet (1 kap. 1 § första stycket 8). Om ett fondbolag tillhandahåller diskretionär portföljförvaltning utan tillstånd för det, får Finansinspektionen med stöd av bestämmelsen ingripa även mot någon som ingår

bolagets ledning. Om någon – som inte är ett fondbolag – driver fondverksamhet utan att vara berättigad till det, ska ingripande ske enligt 19 §.

Den bestämmelse som anges i *punkten 3* avser de krav på underrättelse som gäller för fondbolag som avser att driva gränsöverskridande verksamhet genom att i ett annat land inom EES marknadsföra en värdepappersfond som bolaget förvaltar (artikel 99a s). Efter påpekande från *Fondbolagens förening* justeras hänvisningen till att endast gälla 2 kap. 15 c §.

Punkten 4 omfattar dels grundläggande krav på organisation av verksamheten – bl.a. att fondbolaget ska ha sunda rutiner för förvaltning av verksamheten och redovisning, intern kontroll samt drift och förvaltning av sina informationssystem – (artikel 99a j och k), dels uppföranderegler, dvs. att bolaget bl.a. ska driva sin verksamhet på ett hederligt, rättvist och professionellt sätt och även i övrigt så att allmänhetens förtroende för fondmarknaden upprätthålls (artikel 99a n).

I *punkten 5* anges bestämmelser som rör uppdragsavtal (artikel 99a m).

Punkten 6 avser kraven på att det för varje värdepappersfond ska finnas fondbestämmelser (4 kap. 8 §) och att fondbestämmelserna ska godkännas av Finansinspektionen (4 kap. 9 §). Ett godkännande av fondbestämmelserna har samma innebörd som kravet i UCITS-direktivet på auktorisation av fondföretag (artikel 99a a). Efter synpunkter från *Fondbolagens förening* justeras hänvisningen till att endast gälla 4 kap. 9 §.

De bestämmelser som anges i *punkten 7* avser fondbolagets skyldighet att lämna information om fonden till fondandelsägarna (artikel 99a r). Med anledning av påpekande från *Fondbolagens förening* om att det i direktivet anges att det ska vara fråga om förseelser ”vid upprepade tillfällen” införs det rekvisitet även i bestämmelsen.

I *punkterna 8 och 9* anges bestämmelser som gäller vid förvaltningen av en värdepappersfond, såsom vilka tillgångar medlen i fonden får placeras i och de krav på spridning och hantering av risker som måste uppfyllas (artikel 99a p och q). Efter förslag från *Fondbolagens förening* anges hänvisningen till 5 kap. 1 § i *punkten 9*.

Punkten 10 avser bestämmelser om anmälningsskyldighet för fondbolag som får kännedom om att aktier i bolaget har förvärvats eller avyttrats i vissa fall (artikel 99a h). I andra stycket finns ett undantag som innebär att punkten inte gäller om den berörda personen själv omfattas av anmälningsskyldighet enligt 11 kap. för förvärvet eller avyttringen.

Den bestämmelsen som anges i *punkten 11* gäller kravet på att ett fondbolag årligen till Finansinspektionen ska anmäla namnen på de aktieägare som har ett kvalificerat innehav i bolaget och storleken på innehavet (artikel 99a i). I andra stycket finns ett undantag som innebär att punkten inte gäller om den berörda personen själv omfattas av anmälningsskyldighet för förvärv eller avyttring av ifrågasvarande aktier enligt 11 kap.

I *andra stycket* behandlas situationen då en styrelseledamot eller verkställande direktör i fondbolaget, eller en ersättare för någon av dem, dessutom är en sådan ägare som avses i 11 kap. 8 a §. I en sådan situation ska punkterna 10 och 11 i första stycket inte gälla för den personen i fråga om det egna innehavet i bolaget. Genom bestämmelsen undviks situa-

tioner som kan innebära en kränkning av rätten i Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga att inte belasta sig själv (se a. prop. a. s.).

I *tredje stycket* anges vilka förutsättningar som gäller för ingripande enligt första stycket. Ett ingripande ska ske endast om fondbolagets överträdelse är allvarlig och personen i fråga uppsåtliga eller av grov oaktsamhet orsakat överträdelsen.

I *fjärde stycket* anges vilka ingripanden som kan bli aktuella för överträdelser enligt första stycket. Ingripande får ske dels genom beslut att personen i fråga under en viss tid, lägst tre år och högst tio år, inte får vara styrelseledamot eller verkställande direktör i ett fondbolag, eller ersättare för någon av dem, dels genom beslut om sanktionsavgift (artikel 99.6 d, f och g). Ett förbud att utöva ett ledningsuppdrag kan meddelas utan tidsbegränsning, om det är fråga om upprepade överträdelser. Bestämmelser om sanktionsavgift finns i 8 a och 9 §§. Beslutsförfarandet regleras i 9 a–9 d §§.

Ingripanden enligt paragrafen får användas tillsammans eller var för sig. Finansinspektionen får utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall avgöra vilken eller vilka sanktioner eller åtgärder som bör komma i fråga.

Övervägandena finns i avsnitten 9.2.5, 9.2.6 och 9.3.3.

1 b §

Paragrafen, som är ny, genomför artiklarna 99.5, 99.6 f och g samt 99a o i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 15 kap. 1 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2014/15:57 s. 68).

I paragrafen anges när Finansinspektionen ska vidta ingripanden mot fysiska personer som ingår i ett förvaringsinstituts ledning.

I *första stycket* definieras den personkrets som kan bli föremål för ingripande, nämligen en styrelseledamot i förvaringsinstitutet, dess verkställande direktör eller en ersättare för någon av dem. I stycket finns också en uppräknig av de överträdelser från förvaringsinstitutets sida som ska kunna föranleda ett ingripande mot någon som ingår i personkretsen. Uppräkningen motsvarar de överträdelser som anges i artikel 99a o i UCITS-direktivet.

I *andra stycket* anges förutsättningarna för ett ingripande enligt första stycket.

Av *tredje stycket* framgår att ett ingripande sker genom beslut om sanktionsavgift (artikel 99.6 f och g). Bestämmelser om sådan avgift finns i 8 a och 9 §§, och beslutsförfarandet regleras i 9 a–9 d §§.

Övervägandena finns i avsnitten 9.2.5 och 9.3.3.

2 §

Paragrafen ger i nuvarande lydelse Finansinspektionen en uttrycklig möjlighet att under vissa förutsättningar underlåta att ingripa.

I *första stycket*, som är nytt, genomförs artikel 99c.1 a, b, d och e i UCITS-direktivet. Bestämmelsen är delvis utformad efter förebild av 15 kap. 1 b § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2013/14:228 s. 311 f. och prop. 2014/15:57 s. 68 f.).

Bestämmelsen reglerar vilka hänsyn som ska tas vid val av sanktion vid överträdelse och är alltså tillämplig vid överträdelse både när det gäller fondbolag och förvaringsinstitut och när det gäller fysiska personer som ingår i ledningen för sådana företag. Vid bedömningen ska överträdelsens allvarighet och varaktighet utgöra utgångspunkten för valet av sanktion. Särskild hänsyn tas till överträdelsens art och eventuella skador som uppstått. Med skador avses bl.a. skador som drabbat fondandelsägarna eller skada avseende hur marknaderna eller ekonomin i allmänhet fungerar. Även graden av ansvar ska beaktas. Det innebär att Finansinspektionen eller domstolen ska ha möjlighet att beakta om en överträdelse är föranledd av ett beteende som på grund av särskilda omständigheter är att betrakta som mer eller mindre klandervärdt än annars. Bestämmelsen utgör inte hinder för att ta hänsyn till andra omständigheter än de som anges särskilt; i artikel 99c i direktivet anges exempel på omständigheter som kan beaktas.

Innehållet i *andra stycket* överensstämmer delvis med nuvarande lydelse. Ändringarna innebär att samma förutsättningar som gäller för att avstå från ingripande mot ett fondbolag ska gälla även i fråga om förvaringsinstitut och mot personer som ingår i ledningen för ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut.

Överväganden finns i avsnitt 9.4.

2 a §

Paragrafen genomför artikel 99c.1 f och g i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 15 kap. 1 c § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2013/14:228 s. 312 och prop. 2014/15:57 s. 69).

I paragrafen anges hur ett antal olika faktorer som inte är hänförliga till själva överträdelsen ska inverka på valet av sanktion.

Av *första stycket* framgår att i försvårande riktning ska beaktas om fondbolaget, förvaringsinstitutet eller den fysiska personen i fråga tidigare har gjort sig skyldig till en överträdelse, varvid det är särskilt försvårande om överträdelseerna är identiska eller likartade. Särskild vikt bör också fästas vid den tid som förflutit mellan överträdelseerna, varvid det får anses mer försvårande om det föreligger en kort tidsperiod mellan överträdelseerna i fråga.

I *andra stycket* fastslås att i förmildrande riktning ska beaktas om ett fondbolag, förvaringsinstitut eller en fysisk person genom ett aktivt samarbete underlättar Finansinspektionens utredning och om företaget snabbt upphör med överträdelsen eller att en fysisk person snabbt har verkat för att överträdelsen ska upphöra. Avsikten med regleringen är att punkterna ska vara kumulativa. För att i förmildrande riktning kunna beakta omständigheterna i förevarande stycke ska fondbolaget, förvaringsinstitutet eller den fysiska personen såväl ha samarbetat med Finansinspektionen på föreskrivet sätt som ha vidtagit (företaget) eller verkat för (den fysiska personen) snabb rättelse sedan överträdelsen anmälts eller påtalats av Finansinspektionen. Dessutom krävs att det är fråga om ett samarbete som i väsentlig mån underlättat Finansinspektionens utredning. Det bör för regelns tillämpning krävas att företaget eller den fysiska personen självmant för fram viktig information som Finansinspektionen inte redan förfogar över.

I fråga om fastställande av en sanktionsavgift, se även 9 §.
Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

6 §

Paragrafen innebär att ingripande mot ett fondbolag får ske även om bolaget har överträtt föreskrifter som gäller i ett annat land för bolaget. Genom ett tillägg görs bestämmelsen tillämplig även på förvaringsinstitut.

När det gäller de åtgärder som får vidtas mot ett fondbolag utgår hänvisningen till 4 § eftersom den bestämmelsen inte är tillämplig på ett fondbolags verksamhet i ett annat land, utan endast rör svenska förhållanden.

I fråga om de åtgärder som får vidtas mot ett förvaringsinstitut hänvisas endast till 1 och 2 §§. Skälet till detta är att åtgärderna som avses i 3 § endast får vidtas mot fondbolag.

Övervägandena finns i avsnitten 9.2.3, 9.2.5 och 9.3.2.

7 §

Paragrafen genomför delvis artiklarna 99.6 och 99a f i UCITS-direktivet.

Paragrafen innebär att ett ingripande enligt 1 § mot ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut även kan föranleda ett beslut om sanktionsavgift i vissa angivna fall.

I *första stycket* ersätts termen straffavgift med sanktionsavgift. Denna ändring är endast språklig. Vidare införs en möjlighet för Finansinspektionen att besluta om sanktionsavgift även i det fall ett fondbolag har fått sitt tillstånd genom falska uppgifter eller på annat otillbörligt sätt (se 4 §).

I *andra stycket*, som är nytt, införs möjlighet för Finansinspektionen att ingripa även mot förvaringsinstitut genom beslut om sanktionsavgift, om institutet har fått en anmärkning.

Bestämmelsen i nuvarande andra stycket flyttas till 8 § tredje stycket.

Övervägandena finns i avsnitten 9.2.4 och 9.3.2.

8 §

Paragrafen genomför artikel 99.6 e och f i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 15 kap. 8 § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2013/14:228 s. 313).

Paragrafen innehåller bestämmelser om den högsta sanktionsavgift som Finansinspektionen får besluta om för fondbolag och förvaringsinstitut. I 8 a § finns motsvarande bestämmelse om sanktionsavgifter för fysiska personer.

I *första stycket* tas den nuvarande begränsningen av storleken på sanktionsavgiften bort. I stället anges den högsta sanktionsavgift som får tas ut av ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut. Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek utgör det högsta av de beräknade beloppen det högsta belopp som får fastställas.

Punkten 1 innebär ett fast belopp som per den 17 september 2014 i svenska kronor motsvarade 5 miljoner euro. Enligt den s.k. mittkursen, som dagligen fastsälls av Nasdaq Stockholm, uppgick värdet av en euro

till 9,2231 kronor den 17 september 2014. *Punkten 2* avser tio procent av den juridiska personens, alternativt koncernens, omsättning närmast föregående verksamhetsår. Normalt sett framgår omsättningen, när det gäller svenska företag och koncerner, av årsredovisningen respektive koncernredovisningen enligt årsredovisningslagen (1995:1554) (se hänvisning i artikel 99.6 e i UCITS-direktivet till direktiv 2013/34/EU). *Punkterna 3 och 4* avser två gånger summan av den vinst som överträdelsen medfört eller två gånger de kostnader som undvikits till följd av överträdelsen, i de fall beloppen kan fastställas.

I *andra stycket* utgår den nuvarande begränsningen av avgiften. Den nedre beloppsgränsen förs över oförändrad från nuvarande första stycket. Bestämmelsen om hur avgiften får beräknas i vissa fall är i sak oförändrad men utvidgas till följd av ändringen i första stycket till att gälla även i fråga om förvaringsinstitut.

Bestämmelsen i *tredje stycket*, som är nytt, förs över från nuvarande 7 § andra stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.2.

8 a §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 99.6 f och g i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 15 kap. 8 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2014/15:57 s. 69).

Paragrafen innehåller bestämmelser om den högsta sanktionsavgift som Finansinspektionen får besluta om för en fysisk person. Se vidare författningskommentaren till 8 §.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.3.

9 §

Paragrafen genomför artikel 99c.l c och d i UCITS-direktivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 15 kap. 9 § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2013/14:228 s. 313 f. och prop. 2014/15:57 s. 69).

Paragrafen reglerar vilka hänsyn som ska tas vid fastställandet av sanktionsavgiftens storlek. För bestämmelsens närmare innehåll i fråga om dess hänvisning till 2 och 2 a §§ hänvisas till författningskommentarerna till dessa lagrum. I övrigt innebär bestämmelsen att storleken på en sanktionsavgift ska regleras i höjande riktning för att exempelvis ta hänsyn till om en överträdelse inneburit en vinst eller minskade kostnader för företaget eller den fysiska personen, men den kan också medföra att avgiften sänks till följd av exempelvis ett utdömt skadestånd. Sådana omständigheter ska däremot inte påverka valet av sanktion, utan endast beaktas vid fastställandet av avgiftens storlek. Med finansiell ställning avses exempelvis företagens årsomsättning, men även andra faktorer som exempelvis ett utdömt skadestånd eller en ålagd företagsbot bör kunna beaktas. När det gäller fysiska personers finansiella ställning anges som exempel i artikel 99c i UCITS-direktivet personens årsinkomst. Även en sådan omständighet som att personen i fråga till följd av överträdelsen drabbats, eller om det finns välgrundad anledning att anta att han eller hon kommer att drabbas, av avskedande eller uppsägning från anställning

eller av annat hinder eller synnerlig svårighet i yrkes- eller näringsutövning, får beaktas (jfr 29 kap. 5 § första stycket 7 brottsbalken).

Övervägandena finns i avsnitten 9.3.2, 9.3.3 och 9.4.

9 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar förfarandet för beslut om sanktioner genom sanktionsföreläggande. Paragrafen är utformad efter förebild av 15 kap. 9 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2014/15:57 s. 70).

Enligt *första stycket* ska ingripanden mot en styrelseledamot i fondbolaget eller förvaringsinstitutet, bolagets eller institutets verkställande direktör eller ersättare för någon av dem, avseende företagets överträdelse enligt 1 a respektive 1 b §, prövas av Finansinspektionen genom sanktionsföreläggande.

I *andra stycket* anges att ett sanktionsföreläggande innebär att den som bedöms vara ansvarig för en överträdelse föreläggs att inom en viss tid godkänna ett ingripande enligt 1 a § fjärde stycket 1 eller 2 som är bestämt till tid eller belopp eller enligt 1 b § tredje stycket som är bestämt till belopp.

Av *tredje stycket* framgår att ett godkänt föreläggande gäller som en domstolsavgörande som fått laga kraft. Ett godkänt sanktionsföreläggande såvitt avser sanktionsavgift kan därmed verkställas enligt utskönningsbalkens bestämmelser.

Övervägandena finns i avsnitten 9.6.1 och 9.6.2.

9 b §

Paragrafen, som är ny, anger de uppgifter som ett sanktionsföreläggande ska innehålla. Paragrafen är utformad efter förebild av 15 kap. 9 b § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2014/15:57 s. 70).

För att kunna identifiera en överträdelse och avgränsa den mot andra förfaranden måste ett sanktionsföreläggande innehålla vissa specifika uppgifter. Av *första stycket* framgår vilka uppgifter som ett sanktionsföreläggande ska innehålla. Bestämmelsen är uppbyggd på liknande sätt som 48 kap. 6 § rättegångsbalken, som avser strafföreläggande.

Enligt *andra stycket* ska sanktionsföreläggandet även innehålla en upplysning om att en ansökan om sanktion kan komma att ges in till domstol, om personen i fråga inte godkänner föreläggandet inom den tid som Finansinspektionen anger.

Övervägandena finns i avsnitt 9.6.2.

9 c §

Paragrafen, som är ny, anger vad som gäller i fråga om domstolsprövning för det fall ett sanktionsföreläggande enligt 9 a § inte har godkänts. Paragrafen är utformad efter förebild av 15 kap. 9 c § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2014/15:57 s. 69 f.).

Av *första stycket* framgår att Finansinspektionen får ansöka hos allmän förvaltningsdomstol om att sanktionen ska beslutas. En sådan ansökan ska göras hos den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett över-

klagande av Finansinspektionens eventuella beslut om ingripande mot fondbolaget eller förvaringsinstitutet för samma överträdelse.

I *andra stycket* anges att det krävs prövningstillstånd för överklagande till kammarrätten.

Övervägandena finns i avsnitten 9.6.1 och 9.6.2.

9 d §

Paragrafen, som är ny, utgör en preskriptionsbestämmelse för sanktioner mot fysiska personer för fondbolags och förvaringsinstituts överträdelser. Paragrafen är utformad efter förebild av 15 kap. 9 d § lagen om bank- och finansieringsrörelse (se prop. prop. 2014/15:57 s. 70 f.).

Paragrafen innebär att en sanktion för en överträdelse enligt 1 a eller 1 b § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Övervägandena finns i avsnitt 9.7.

11–14 §§

I paragraferna ersätts termen straffavgift med sanktionsavgift. Dessa ändringar är endast språkliga. 11 och 14 §§ utvidgas till att gälla även för sanktionsförelägganden.

Övervägandena finns i avsnitt 9.7.

19 §

Paragrafen genomför artiklarna 99.6 och 99a b i UCITS-direktivet.

Paragrafen avser Finansinspektionens möjligheter att ingripa mot den som driver tillståndspliktig verksamhet utan att vara berättigad till det.

Ändringarna i *första stycket* är endast språkliga.

Genom *fjärde stycket*, som är nytt, utökas Finansinspektionens möjligheter att ingripa till att omfatta även beslut om sanktionsavgift.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.4.

13 kap.

1 §

Tillägget i *punkten 5* föranleds dels av att de detaljerade reglerna i UCITS-direktivet om ett fondbolags ersättningspolicy bör genomföras i myndighetsföreskrifter (se 2 kap. 17 c § och författningskommentaren till den paragrafen), dels av att nuvarande 17 c § i stället betecknas 17 f §.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

14 kap.

1 §

Ändringen i *första stycket* innebär att beslut om sanktionsföreläggande inte får överklagas.

Övervägandena finns i avsnitt 9.6.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt *punkten 1* träder lagändringarna i kraft den 1 november 2016.

Ett fondbolags faktablad ska uppdateras i början av varje år (se artikel 23.3 i förordning [EU] nr 583/2010) och informationsbroschyren ska vara aktuell och således uppdateras vid behov (se 4 kap. 15 §). I *punkten 2* anges därför att lagändringarna i dessa delar ska börja tillämpas den 1 januari 2017.

I *punkten 3* anges att äldre bestämmelser ska tillämpas på överträdelse som har ägt rum före ikraftträdandet. Detta innebär bl.a. att sanktioner inte får beslutas mot fysiska personer för överträdelse som har ägt rum före ikraftträdandet, eftersom några bestämmelser om sådana sanktioner inte gällde vid den tidpunkten.

Övervägandena finns i avsnitt 10.

12.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

6 kap.

2 b §

Paragrafen, som är ny, motsvarar 2 kap. 17 e § lagen om värdepappersfonder, se författningskommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.3.6.

12.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

8 kap.

4 b §

Paragrafen, som är ny, motsvarar 2 kap. 17 e § lagen om värdepappersfonder, se författningskommentaren till den paragrafen. Till skillnad från den bestämmelsen omfattar denna bestämmelse endast anmälningar av överträdelse som görs till Finansinspektionen. Anledningen till det är att Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) enligt MiFID II inte har någon skyldighet motsvarande den i UCITS-direktivet (artikel 99.d 3) att inrätta kommunikationskanal för rapportering av överträdelse.

Övervägandena finns i avsnitt 8.3.6.

12.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder

9 kap.

22 §

För alternativa investeringsfonder som är specialfonder (se 1 kap. 1 § första stycket 23 lagen om värdepappersfonder) finns i paragrafens

nuvarande lydelse särskilda bestämmelser om förvaringsinstitutets skadeståndsansvar. Ansvar är detsamma som det som gäller för förvaringsinstitut för värdepappersfonder enligt lagen om värdepappersfonder. För att förvaringsinstitutets ansvar även i fortsättningen ska vara detsamma både avseende värdepappersfonder och specialfonder ersätts nuvarande materiella bestämmelse med en hänvisning till de nya bestämmelserna om förvaringsinstitutets ansvar för förluster och annan skada i lagen om värdepappersfonder.

Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

12 kap.

8 §

I paragrafen görs endast en följdändring med anledning av att upplysningen i nuvarande 4 kap. 16 a § fjärde stycket lagen om värdepappersfonder flyttas till ett nytt femte stycke, se författningskommentaren till den paragrafen.

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2014/91/EU**av den 23 juli 2014****om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutsfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner****(Text av betydelse för EES)**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 53.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska centralbankens yttrande ⁽¹⁾,i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG ⁽³⁾ bör ändras för att beakta marknadsutvecklingen samt marknadsaktörers och tillsynsmyndigheters erfarenheter så här långt, framför allt i syfte att åtgärda skillnaderna mellan nationella bestämmelser när det gäller förvaringsinstitutens förpliktelser och ansvar, ersättningspolicy och sanktioner.
- (2) För att hantera de potentiellt negativa effekter som dåligt utformade ersättningsstrukturer kan få på en sund riskhantering och kontroll av enskilda personers risktagande, bör det finnas en uttrycklig skyldighet för förvaltningsbolag för fondföretag att upprätta och vidmakthålla en ersättningspolicy och praxis som är förenlig med en sund och effektiv riskhantering för sådana kategorier av anställda som i tjänsten utövar ett väsentligt inflytande på riskprofilen för de fondföretag som de förvaltar. De kategorierna av anställda bör omfatta anställda och andra i personalen på fond- eller delfonds nivå som är beslutsfattare, fondförvaltare och personer som fattar faktiska investeringsbeslut, personer som är behöriga att utöva inflytande över sådana anställda eller andra i personalen, inbegripet investeringsrådgivare och investeringsanalytiker, den verkställande ledningen och anställda vars totala ersättning är så hög att de hamnar i samma ersättningsklass som den verkställande ledningen och beslutsfattare. De reglerna bör även gälla för investeringsbolag som inte har utsett något förvaltningsbolag som auktoriserats enligt direktiv 2009/65/EG. Den ersättningspolicyn och praxisen bör, på ett proportionerligt sätt, gälla alla tredje parter som fattar investeringsbeslut som påverkar fondföretagens riskprofil till följd av funktioner som har delegerats i enlighet med artikel 13 i direktiv 2009/65/EG.
- (3) Förutsatt att förvaltningsbolag för fondföretag och investeringsbolag tillämpar alla de principer som styr ersättningspolicyn bör de kunna tillämpa den policyn på olika sätt beroende på sin storlek, storleken på de fondföretag som de förvaltar, sin interna organisation samt sin verksamhets art, omfattning och komplexitet.

⁽¹⁾ EUT C 96, 4.4.2013, s. 18.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 15 april 2014 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 23 juli 2014.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (EUT L 302, 17.11.2009, s. 32).

- (4) Även om vissa åtgärder ska vidtas av ledningsorganet bör det i de fall där förvaltningsbolaget eller investeringsbolaget, enligt nationell rätt, har olika organ med särskilda funktioner, säkerställas att kraven som gäller ledningsorganet eller ledningsorganet i dess tillsynsfunktion även bör eller i stället bör tillämpas på de organen, såsom bolagsstämman.
- (5) Vid tillämpning av principerna om en sund ersättningspolicy och praxis som fastställs i detta direktiv bör medlemsstaterna ta hänsyn till de principer som fastställs i kommissionens rekommendation 2009/384/EG ⁽¹⁾ till arbetet i rådet för finansiell stabilitet och G20-åtagandena att minska riskerna i finanstjänstesektorn.
- (6) Garanterad rörlig ersättning bör utgöra undantag eftersom det inte är förenligt med sund riskhantering eller principen om prestationslön, och bör begränsas till det första anställningsåret.
- (7) Principerna om en sund ersättningspolicy bör också tillämpas på betalningar som görs från fondföretag till förvaltningsbolag eller investeringsbolag.
- (8) Kommissionen uppmanas att analysera vilka de gemensamma kostnaderna och utgifterna i medlemsstaterna i samband med investeringsprodukter för icke-professionella investerare är, samt om dessa kostnader och utgifter behöver harmoniseras ytterligare, och lägga fram sina slutsatser för Europaparlamentet och rådet.
- (9) För att främja tillsynskonvergens i bedömningen av ersättningspolicy och praxis, bör Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten) (Esma), inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010 ⁽²⁾, se till att det finns riktlinjer för en sund ersättningspolicy och praxis inom kapitalförvaltningssektorn. Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska bankmyndigheten) (EBA), inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 ⁽³⁾, bör bistå Esma när dessa riktlinjer utformas. För att undvika att bestämmelserna om ersättning kringgås bör de riktlinjerna även innehålla ytterligare vägledning om vilka personer som omfattas av ersättningspolicy och praxisen och om anpassningen av ersättningsprinciperna till storleken på förvaltningsbolaget eller investeringsbolaget och storleken på de fondföretag som de förvaltar, deras interna organisation samt deras verksamhetens art, omfattning och komplexitet. Esmas riktlinjer för ersättningspolicy och praxis bör, i tillämpliga fall, i möjligaste mån anpassas till riktlinjerna för fonder som regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU ⁽⁴⁾.
- (10) Bestämmelserna om ersättning bör inte påverka det fulla utövandet av grundläggande rättigheter som är garanterade i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*), allmänna principer i nationell avtalsrätt och arbetsrätt, tillämplig lagstiftning om aktieägarnas rättigheter och deltagande, de allmänna skyldigheter som de berörda bolagens administrativa organ och kontrollorgan har eller, i tillämpliga fall, arbetsmarknadsparternas rätt att ingå och tillämpa kollektivavtal i enlighet med nationell rätt och praxis.
- (11) För att säkerställa att de relevanta reglerna i olika medlemsstater har den harmoniseringsgrad som krävs bör ytterligare regler antas för att fastställa förvaringsinstitutens uppgifter och förpliktelser, som anger vilka juridiska personer som får utses till förvaringsinstitut och klargör förvaringsinstitutens ansvar för den händelse att fondföretagens tillgångar går förlorade när de är i depåförvar eller att förvaringsinstitutet fullgör sina övervakningsförpliktelser på ett felaktigt sätt. Ett sådant felaktigt fullgörande kan resultera i förlust av tillgångar, men också i förlust av tillgångarnas värde, om t.ex. ett förvaringsinstitut inte vidtar åtgärder när det gäller investeringar som strider mot fondbestämmelserna.

⁽¹⁾ Kommissionens rekommendation 2009/384/EG av den 30 april 2009 om ersättningspolicy inom finanstjänstesektorn (EUT L 120, 15.5.2009, s. 22).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/77/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 84).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 12).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010 (EUT L 174, 1.7.2011, s. 1).

- (12) Det är nödvändigt att klargöra att ett fondföretag bör utse ett enda förvaringsinstitut som utför allmän övervakning över fondföretagets tillgångar. Kravet på ett enda förvaringsinstitut bör säkerställa att förvaringsinstitutet har överblick över fondföretagets samtliga tillgångar och att såväl fondförvaltare som investerare har en enda referenspunkt om det skulle uppstå problem i samband med förvaringen av tillgångar eller utförandet av övervakningsfunktioner. Förvaring av tillgångar omfattar depåförvaring av tillgångar eller, om tillgångarna är av sådan karaktär att de inte kan depåförvaras, ägandekontroll och dokumentering av de tillgångarna.
- (13) Ett förvaringsinstitut bör handla hederligt, rättvist, professionellt, oberoende och i fondföretagets och i fondföretagets investerares intresse.
- (14) För att säkerställa att samtliga medlemsstater tillämpar ett harmoniserat synsätt på utförandet av förvaringsinstitutens uppgifter oberoende av fondföretagets rättsliga form är det nödvändigt att införa en enhetlig förteckning över de övervakningsförpliktelser som åligger förvaringsinstitut i förhållande till fondföretag i bolagsform (ett investeringsbolag) och fondföretag i kontraktsträttslig form.
- (15) Förvaringsinstitutet bör ansvara för en korrekt övervakning av fondföretagets penningflöden och särskilt för att säkerställa att investerarnas pengar och kontanter som tillhör fondföretaget bokförs korrekt på konton som öppnats i fondföretagets namn, i det förvaltningsbolags namn som agerar för fondföretagets räkning eller i det förvaringsinstitutets namn som agerar för fondföretagets räkning, hos en av de enheter som avses i artikel 18.1 a, b eller c i kommissionens direktiv 2006/73/EG⁽¹⁾. Detaljerade bestämmelser om övervakning av penningflöden bör därför antas för att säkerställa effektiva och enhetliga nivåer av investerarskydd. Vid säkerställandet av att investerarnas pengar bokförs på likvidkonton bör förvaringsinstitutet beakta principerna som fastställs i artikel 16 i det direktivet.
- (16) För att förhindra bedrägliga kontantöverföringar bör inga likvidkonton i anslutning till fondföretagets transaktioner öppnas utan att förvaringsinstitutet känner till det.
- (17) En tillgång som depåförvaras för ett fondföretags räkning bör skiljas från förvaringsinstitutets egna tillgångar och bör vid varje tidpunkt kunna identifieras som tillhörande fondföretaget i fråga. Ett sådant krav bör ge investerarna extra skydd vid händelse av utebliven betalning från förvaringsinstitutet.
- (18) Utöver den befintliga förpliktelsen att förvara tillgångar tillhörande ett fondföretag bör tillgångar som kan depåförvaras skiljas från tillgångar där detta inte är möjligt, för vilka det i stället tillämpas ett krav på dokumentation och ägandekontroll. Gruppen av tillgångar som kan depåförvaras bör vara klart åtskild, eftersom förpliktelsen att återlämna förlorade tillgångar bör tillämpas endast på den specifika kategorin av tillgångar.
- (19) De tillgångar som förvaringsinstitutet har i depåförvar bör inte återanvändas för egen räkning av förvaringsinstitutet eller av en tredje part till vilken depåförvaringsfunktionen har delegerats. Vissa villkor bör tillämpas för återanvändning av tillgångar för fondföretagets räkning.
- (20) Det är nödvändigt att fastställa villkoren för delegering av förvaringsinstitutets förvaringsuppgifter till en tredje part. Delegering och vidaredelegering bör grundas på objektiva skäl och underkastas strikta krav på att den tredje part som anförtros den delegerade funktionen är lämplig och att förvaringsinstitutet visar tillbörlig skicklighet, omsorg och aktsamhet när denna tredje part väljs, utses och granskas. För att uppnå enhetliga marknadsvillkor och ett likvärdigt investerarskydd bör dessa villkor anpassas så att de följer direktiv 2011/61/EU. Bestämmelser bör antas för att se till att tredje parter till vilka förvaringsfunktioner delegerats har de resurser som krävs för att fullgöra sina uppgifter och att de håller fondföretagets tillgångar åtskilda.

⁽¹⁾ Kommissionens direktiv 2006/73/EG av den 10 augusti 2006 om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG vad gäller organisatoriska krav och villkor för verksamheten i värdepappersföretag, och definitioner för tillämpning av det direktivet (EUT L 241, 2.9.2006, s. 26).

- (21) När en värdepapperscentral, enligt definitionen i artikel 2.1.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014⁽¹⁾, eller en värdepapperscentral i tredjeland erbjuder tjänster som drift av avvecklingssystem för värdepapper såväl som åtminstone antingen ursprunglig registrering av värdepapper i ett kontobaserat system genom ursprunglig kreditering eller tillhandahållande och förande av värdepapperskonton på högsta nivå, enligt avsnitt A i bilagan till den förordningen, bör inte den värdepapperscentralens tillhandahållande av de tjänsterna anses vara en delegering av depåförvaringsfunktioner, vad gäller de av fondföretagets värdepapper som ursprungligen registrerats i ett kontobaserat system genom ursprunglig kreditering av den värdepapperscentralen. Att anförtro depåförvaring av ett fondföretags värdepapper till en värdepapperscentral, eller till en värdepapperscentral i tredjeland, bör dock anses vara en delegering av depåförvaringsfunktioner.
- (22) En tredje part till vilken förvaringen av tillgångar delegeras bör kunna hålla ett samlingskonto i form av ett gemensamt konto med separat redovisning för flera fondföretag.
- (23) När depåförvaring delegeras till tredje part är det också nödvändigt att se till att denna tredje part omfattas av särskilda krav på effektiv reglering och tillsyn. För att se till att den tredje part till vilken depåförvaringen har delegerats har de finansiella instrumenten i sin besittning bör regelbunden extern granskning utföras.
- (24) För att säkerställa en enhetlig hög nivå på investerarskyddet bör det antas bestämmelser om uppträdande och om hantering av intressekonflikter och dessa bör tillämpas i samtliga situationer, inklusive när förvaringsuppgifter delegeras. De reglerna ska framför allt säkerställa en tydlig åtskillnad i fråga om uppgifter och funktioner mellan förvaringsinstitutet, fondföretaget och förvaltningsbolaget eller investeringsbolaget.
- (25) För att säkerställa en hög nivå på investerarskyddet och garantera en lämplig nivå i fråga om tillsynsregler och fortlöpande kontroll är det nödvändigt att fastställa en uttömmande förteckning över enheter som har behörighet att bedriva verksamhet som förvaringsinstitut. De enheterna bör vara begränsade till nationella centralbanker, kreditinstitut och andra juridiska personer som enligt medlemsstaternas lagstiftning är auktoriserade att bedriva förvaringsverksamhet enligt detta direktiv, omfattas av tillsyn och kapitalkrav som inte understiger de krav som beräknats utifrån den valda metoden i enlighet med artikel 315 eller 317 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013⁽²⁾, har en kapitalbas som inte understiger startkapital enligt artikel 28.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU⁽³⁾ och har sitt säte eller en filial i fondföretagets hemmedlemsstat.
- (26) Det är nödvändigt att specificera och klargöra att fondföretagets förvaringsinstitut är ansvarigt vid förlust av ett depåförvarat finansiellt instrument. Vid förlust av ett depåförvarat finansiellt instrument ska förvaringsinstitutet vara skyldigt att återlämna ett finansiellt instrument av identisk typ eller motsvarande belopp till fondföretaget. Vid förlust av tillgångar bör inte någon ansvarsbefrielse kunna påräknas, utom om förvaringsinstitutet kan bevisa att förlusten beror på "externa händelser utanför rimlig kontroll, vilkas konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla rimliga ansträngningar att göra så". I det sammanhanget bör ett förvaringsinstitut inte kunna åberopa interna situationer såsom bedrägeri från en anställds sida för att befrias från ansvar.
- (27) Om förvaringsinstitutet delegerar depåförvaringsuppgifter och de finansiella instrument som depåförvaras av en tredje part går förlorade bör förvaringsinstitutet hållas ansvarigt. Vid förlust av ett depåförvarat instrument bör förvaringsinstitutet återlämna ett finansiellt instrument av identisk typ eller motsvarande belopp, även om denna förlust har skett hos en tredje part till vilken depåförvaringsuppgifter delegerats. Förvaringsinstitutet bör befrias från ansvar endast om det kan bevisa att förlusten är följden av en yttre händelse utanför dess rimliga kontroll vars konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla rimliga ansträngningar att göra så. I det sammanhanget bör ett förvaringsinstitut inte kunna åberopa interna situationer såsom bedrägeri från en anställds sida för att befrias från ansvar. Ingen ansvarsbefrielse, vare sig författningsmässig eller avtalsrättslig, bör vara möjlig vid förlust av tillgångar av förvaringsinstitutet eller en tredje part till vilken depåuppgifter delegerats.

(1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt om ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012 (se sidan 1 i detta nummer av EUT).

(2) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (EUT L 176, 27.6.2013, s. 1).

(3) Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (EUT L 176, 27.6.2013, s. 338).

- (28) Varje investerare i ett fondföretag bör kunna inkomma med fordringar när det gäller förvaringsinstitutets ansvar, antingen direkt eller indirekt, genom förvaltningsbolaget eller investeringsbolaget. Möjligheterna till prövning gentemot förvaringsinstitutet bör inte vara avhängiga av fondföretagets rättsliga form (bolagsform eller kontraktstättlig form) eller av hur rättsförhållandet mellan förvaringsinstitutet, förvaltningsbolaget och andelsägarna är utformat. Andelsägarnas rätt att åberopa förvaringsinstitutets ansvar bör inte leda till dubbla prövningar eller olika behandling av andelsägarna.
- (29) Utan att det påverkar detta direktiv bör ett förvaringsinstitut inte hindras från att vidta åtgärder för att täcka skador och förluster till fondföretaget eller till andelsägarna i fondföretaget. Framför allt bör sådana åtgärder inte medföra någon ansvarsbefrielse för förvaringsinstitutet, leda till överföring eller någon förändring av förvaringsinstitutets ansvar och de bör inte heller inkräkta på investerarnas rättigheter, däribland rätten till prövning.
- (30) Den 12 juli 2010 föreslog kommissionen ändringar av Europaparlamentets och rådets direktiv 97/9/EG⁽¹⁾ i syfte att tillhandahålla en hög skyddsnivå för fondföretagens investerare när ett förvaringsinstitut inte kan fullgöra sina skyldigheter. Det förslaget kompletteras genom ett klagörande av förpliktelserna och ansvarsomfattningen för fondföretagens förvaringsinstitut och den tredje part till vilken förvaringsfunktioner delegerats i det här direktivet.
- (31) Kommissionen uppmanas att analysera i vilka situationer fallissemang för ett fondföretags förvaringsinstitut eller en tredje part till vilken förvaringsfunktioner tilldelats skulle kunna orsaka förluster för fondföretagens andelsägare som inte är ersättningsbara enligt detta direktiv, att vidare analysera vilka slags åtgärder som skulle kunna vara lämpliga för att säkerställa en hög nivå på investerarskyddet, oavsett vilka mellanled som finns mellan investeraren och de överlåtbara värdepapper som påverkas av fallissemang, och att lägga fram sina slutsatser för Europaparlamentet och rådet.
- (32) Det är nödvändigt att säkerställa att samma krav gäller för förvaringsinstitut oberoende av fondföretagets rättsliga form. Enhetliga krav bör höja rätts säkerheten, öka investerarskyddet samt bidra till inrättandet av enhetliga marknadsvillkor. Kommissionen har inte tagit emot någon anmälan om att ett investeringsbolag skulle ha utnyttjat undantaget från den allmänna förpliktelsen att anförtro tillgångar till ett förvaringsinstitut. Därför bör kraven i direktiv 2009/65/EG gällande ett investeringsbolags förvaringsinstitut anses vara överflödiga.
- (33) I detta direktiv anges de minimibefogenheter som behöriga myndigheter bör ha, men de befogenheterna bör utövas inom ramen för ett komplett system av nationell rätt som garanterar respekt för de grundläggande rättigheterna, däribland rätten till personlig integritet. Medlemsstaterna bör införa lämpliga och effektiva skyddsåtgärder mot alla former av missbruk vid utövandet av de befogenheterna som kan innebära allvarliga intrång i rätten till skydd för privatliv och familjeliv, bostad och kommunikationer, inbegripet genom ett förhandsgodkännande av den berörda medlemsstatens rättsliga myndigheter, när så är lämpligt. Medlemsstaterna bör göra det möjligt för behöriga myndigheter att utöva sådana inkräktande befogenheter i den utsträckning som är nödvändig för en korrekt utredning av allvarliga fall där det saknas likvärdiga medel för att nå samma resultat.
- (34) Befintliga inspelningar av telefonsamtal och uppgifter om datatrafik från fondföretag, förvaltningsbolag, investeringsbolag, förvaringsinstitut eller alla andra enheter som regleras av detta direktiv samt befintliga uppgifter om tele- och datatrafik från teleoperatörer utgör avgörande, och ibland den enda, bevisningen när det gäller att upptäcka och styrka förekomsten av överträdelse av den nationella rätten som införlivar detta direktiv samt kontrollera att fondföretag, förvaltningsbolag, investeringsbolag, förvaringsinstitut eller alla andra enheter som regleras av detta direktiv efterlever kraven på investerarskydd och andra krav som fastställs i detta direktiv och i genomförandeåtgärder som antas enligt detta. Därför bör de behöriga myndigheterna kunna begära in befintliga inspelningar av telefonsamtal, elektronisk kommunikation och uppgift om datatrafik som innehas av ett fondföretag, förvaltningsbolag, investeringsbolag, förvaringsinstitut eller alla andra enheter som regleras av detta direktiv.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 97/9/EG av den 3 mars 1997 om system för ersättning till investerare (EGT L 84, 26.3.1997, s. 22).

Tillgång till utskrifter av telefonsamtal och datatrafik är nödvändig för att upptäcka och påföra sanktioner för överträdelser av kraven i detta direktiv eller i dess genomförandeåtgärder. För att införa samma villkor i hela unionen när det gäller tillgång till befintliga uppgifter om tele- och datatrafik som innehas av en teleoperatör eller befintliga inspelningar av telefonsamtal och datatrafik som innehas av fondföretag, förvaltningsbolag, investeringsbolag, förvaringsinstitut eller alla andra enheter som regleras av detta direktiv bör de behöriga myndigheterna, i enlighet med nationell rätt, kunna begära in befintliga uppgifter om tele- och datatrafik som innehas av en teleoperatör, i den mån detta tillåts enligt nationell rätt, och befintliga inspelningar av telefonsamtal och datatrafik som innehas av ett fondföretag, förvaltningsbolag, investeringsbolag, förvaringsinstitut eller alla andra enheter som regleras av detta direktiv, i de fall det finns en rimlig misstanke om att sådana uppgifter, när de rör föremålet för inspektionen eller utredningen, kan vara relevanta för att bevisa överträdelser av kraven i detta direktiv eller i dess genomförandeåtgärder. Tillgång till uppgifter om tele- och datatrafik som innehas av en teleoperatör bör inte omfatta innehållet i telefonsamtal.

- (35) Ett sunt och ansvarsfullt företagsramverk för uppföranderegler inom den finansiella sektorn bör bygga på starka tillsyns-, utrednings- och sanktionssystem. Därför bör behöriga myndigheter ha tillräckliga befogenheter att agera och de bör kunna förlita sig på likformiga, starka och avskräckande system för sanktioner vid överträdelser av detta direktiv. Kommissionens meddelande av den 8 december 2010 om att förstärka sanktionssystemen i den finansiella tjänstesektorn innehåller en översyn av befintliga befogenheter att påföra sanktioner och deras praktiska tillämpning i syfte att främja mer likformiga sanktioner på en rad tillsynsområden. Behöriga myndigheter bör få befogenhet att påföra sanktionsavgifter som är tillräckligt höga för att vara effektiva, avskräckande och proportionella, i syfte att balanserade de förväntade fördelarna till följd av beteenden som överträder kraven i detta direktiv.
- (36) Trots att inget hindrar medlemsstater från att fastställa regler för administrativa sanktioner och straffrättsliga påföljder för samma överträdelser bör medlemsstaterna inte vara skyldiga att fastställa regler för administrativa sanktioner för överträdelser av detta direktiv, när de omfattas av nationell straffrätt. Medlemsstaterna bör i enlighet med nationell rätt inte vara skyldiga att påföra såväl administrativa sanktioner som straffrättsliga påföljder för samma brott men de skulle kunna göra det om deras nationella rätt tillåter det. Bibehållandet av straffrättsliga påföljder snarare än administrativa sanktioner för överträdelser av detta direktiv bör dock inte minska eller på annat sätt påverka de behöriga myndigheternas förmåga att inom fastställd tid samarbeta eller få tillträde till eller utbyta information med de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater vid tillämpning av detta direktiv, även efter det att dessa överträdelser har överlämnats till de behöriga rättsliga myndigheterna för lagföring. Medlemsstaterna bör kunna besluta att inte fastställa regler om administrativa sanktioner vid överträdelser som omfattas av nationell straffrätt. Medlemsstaternas möjlighet att utdöma straffrättsliga påföljder snarare än eller som ett komplement till administrativa sanktioner bör inte utnyttjas för att kringgå sanktionssystemet i detta direktiv.
- (37) För att säkerställa enhetlig tillämpning i alla medlemsstater, vid fastställandet av typen av administrativa sanktioner eller åtgärder och nivån för administrativa sanktionsavgifter, bör det krävas att medlemsstaterna ser till att deras behöriga myndigheter beaktar alla relevanta omständigheter.
- (38) För att stärka den avskräckande effekten på allmänheten och informera dem om överträdelser som kan inverka negativt på investerarskyddet bör sanktionerna offentliggöras, utom under vissa väldefinierade omständigheter. För att säkerställa överensstämmelse med proportionalitetsprincipen bör sanktionerna offentliggöras på anonym grund om offentliggörandet skulle orsaka oproportionerlig skada för de berörda parterna.
- (39) För att Esma ska kunna stärka överensstämmelsen mellan resultaten av tillsynen ytterligare i enlighet med förordning (EU) nr 1095/2010 bör alla sanktioner som offentliggörs samtidigt rapporteras till Esma som även bör offentliggöra en årsrapport med information om alla sanktioner som påförts.
- (40) De behöriga myndigheterna bör anförtros nödvändiga undersökningsbefogenheter och inrätta effektiva mekanismer för att uppmuntra rapportering av potentiella eller faktiska överträdelser. Information om potentiella och faktiska överträdelser bör också bidra till att Esma kan utföra sina uppgifter effektivt i enlighet med förordning (EU)

nr 1095/2010. Esma bör därför även inrätta kommunikationskanaler för rapportering av de potentiella och faktiska överträdelserna. Esma bör endast informeras om potentiella och faktiska överträdelser för att Esma ska kunna utföra sina uppgifter i enlighet med förordning (EU) nr 1095/2010.

- (41) Detta direktiv är förenligt med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns i stadgan som fastställs i EUF-fördraget.
- (42) I syfte att säkerställa att målen i detta direktiv uppnås bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen. Kommissionen bör framför allt tilldelas befogenhet att anta delegerade akter för att ange de uppgifter som ska ingå i standardavtalet mellan förvaringsinstitutet och förvaltningsbolaget eller investeringsbolaget, villkoren för att utöva förvaringsinstitutsfunktioner inklusive vilken typ av finansiella instrument som bör omfattas av förvaringsinstitutets depåförvaringsuppgifter, enligt vilka villkor förvaringsinstitutet kan utöva sina depåförvaringsuppgifter för finansiella instrument som registrerats hos en värdepapperscentral, enligt vilka villkor förvaringsinstitutet bör förvara finansiella instrument som emitterats i nominativ form och registrerats hos en emittent eller registerförvaltare, förvaringsinstitutens skyldighet att visa tillbörlig aktsamhet, skyldigheten att hålla tillgångar åtskilda, under vilka villkor och omständigheter finansiella instrument som depåförvaras ska anses ha gått förlorade samt vad som ska avses med externa händelser utanför rimlig kontroll vilkas konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla rimliga ansträngningar att göra så. Nivån av investerarskydd som föreskrivs i de delegerade akterna bör åtminstone vara lika hög som den nivå som föreskrivs i delegerade akter som antas inom ramen för direktiv 2011/61/EU. Det är av särskild betydelse att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå. När kommissionen förbereder och utarbetar delegerade akter bör den se till att relevanta handlingar översänds samtidigt till Europaparlamentet och rådet och att detta sker så snabbt som möjligt och på lämpligt sätt.
- (43) Som en del av den övergripande översynen av hur direktiv 2009/65/EG fungerar kommer kommissionen, med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 ⁽¹⁾, att se över de begränsningar för motpartsexponeringar som är tillämpliga på derivattransaktioner och samtidigt ta hänsyn till behovet av att inrätta lämpliga kategoriseringar för dessa gränsvärden så att derivat med liknande riskegenskaper behandlas på samma sätt.
- (44) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument ⁽²⁾ har medlemsstaterna åtagit sig att i motiverade fall låta anmälan om införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera förklarande dokument om förhållandet mellan de olika delarna i ett direktiv och motsvarande delar i nationella instrument för införlivande. När det gäller detta direktiv anser lagstiftaren att översändande av sådana dokument är motiverat.
- (45) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att öka investerarnas förtroende för fondföretag, genom att höja kraven i fråga om förvaringsinstitutens förpliktelser och ansvar samt förvaltningsbolagens och investeringsbolagens ersättningspolicy och genom att införa gemensamma sanktionsstandarder för de viktigaste överträdelserna av detta direktiv, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, utan snarare, på grund av deras omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå kan unionen vidta åtgärder, i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (46) Europeiska datatillsynsmannen har hörts i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 ⁽³⁾ och avgav ett yttrande den 23 november 2012 ⁽⁴⁾.
- (47) Direktiv 2009/65/EG bör därför ändras i enlighet med detta.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (EUT L 201, 27.7.2012, s. 1).

⁽²⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 12.1.2001, s. 1).

⁽⁴⁾ EUT C 100, 6.4.2013, s. 12.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 2009/65/EG ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 2.1 ska följande led läggas till:

- ”s) *ledningsorgan*: det organ som har den yttersta rätten att fatta beslut hos ett förvaltningsbolag, investeringsbolag eller förvaringsinstitut, vilket innefattar tillsyns- och ledningsfunktion, eller enbart ledningsfunktionen om de två funktionerna är åtskilda. Om ett förvaltningsbolag, investeringsbolag eller förvaringsinstitut enligt nationell rätt har olika organ med särskilda funktioner ska kraven i detta direktiv avseende ledningsorganet eller ledningsorganet i dess tillsynsfunktion även, eller i stället, gälla de ledamöter i förvaltningsbolagets, investeringsbolagets eller förvaringsinstitutets andra organ som enligt tillämplig nationell rätt tilldelas respektive ansvar.
- t) *finansiellt instrument*: ett finansiellt instrument enligt definitionen i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU (*).

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).”

2. Följande artiklar ska införas:

”Artikel 14a

1. Medlemsstaterna ska kräva att förvaltningsbolagen upprättar och tillämpar en ersättningspolicy och praxis som är förenlig med och främjar en sund och effektiv riskhantering och vare sig uppmuntrar till risktagande som strider mot riskprofilen, fondbestämmelserna eller bolagsordningarna för de fondföretag som de förvaltar eller hindrar förvaltningsbolaget från att uppfylla sin skyldighet att agera i fondföretagens intresse.

2. Ersättningspolicy och praxis ska inbegripa fasta och rörliga delar av löner och diskretionära pensionsförmåner.

3. Ersättningspolicy och praxis ska gälla för de kategorier av anställda, inklusive den verkställande ledningen, risktagare och kontrollfunktioner samt anställda vars totala ersättning är så hög att de hamnar i samma ersättningsklass som den verkställande ledningen och risktagare som i tjänsten utövar ett väsentligt inflytande på riskprofilen för förvaltningsbolaget eller de fondföretag som de förvaltar.

4. I enlighet med artikel 16 i förordning (EU) nr 1095/2010 ska Esma utfärda riktlinjer riktade till behöriga myndigheter eller finansmarknadsaktörer vad gäller de personer som avses i punkt 3 i den här artikeln och tillämpningen av de principer som avses i artikel 14b. De riktlinjerna ska beakta de principer om sund ersättningspolicy som fastställs i kommissionens rekommendation 2009/384/EG (*), storleken på förvaltningsbolagen och storleken på de fondföretag som de förvaltar, deras interna organisation samt deras verksamhetens art, omfattning och komplexitet. När de riktlinjerna utarbetas ska Esma samarbeta nära med den europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska bankmyndigheten) (EBA) som inrättas genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 (**), för att säkerställa överensstämmelse med de krav som har utvecklats för andra finansiella tjänstesektorer, särskilt kreditinstitut och värdepappersföretag.

Artikel 14b

1. När den ersättningspolicy som avses i artikel 14a upprättas och tillämpas ska förvaltningsbolagen iaktta följande principer på ett sätt och i den utsträckning som är lämpligt med hänsyn till deras storlek och interna organisation samt verksamheternas art, omfattning och komplexitet:

- a) Ersättningspolicyen ska vara förenlig med och främja en sund och effektiv riskhantering och inte uppmuntra till risktagande som strider mot riskprofilen, fondbestämmelser eller bolagsordningarna för de fondföretag som de förvaltar.
- b) Ersättningspolicyen ska överensstämma med affärsstrategi, mål, värderingar och intressen för förvaltningsbolaget och de fondföretag det förvaltar och investerarna i fondföretagen och innehålla åtgärder för att undvika intressekonflikter.
- c) Ersättningspolicyen antas av förvaltningsbolagets ledningsorgan i dess tillsynsfunktion och det organet antar och ser över de allmänna principerna för ersättningspolicyen minst årligen och ansvarar för och övervakar deras genomförande. De uppgifter som avses i detta led ska endast utföras av ledamöter i ledningsorganet som inte innehar några verkställande uppgifter i det berörda förvaltningsbolaget och som har sakkunskaper i riskhantering och ersättningsfrågor.
- d) Genomförandet av ersättningspolicyen ska minst årligen bli föremål för en oberoende intern granskning på central nivå av dess överensstämmelse med de riktlinjer och metoder för ersättningen som antagits av ledningsorganet i dess tillsynsfunktion.
- e) Anställda som utövar kontrollfunktioner ska erhålla ersättning i enlighet med uppnåendet av de mål som sammanhänger med deras funktion, oberoende av resultatet för de affärsområden de kontrollerar.
- f) Ersättningen till ledande personer som utför risk- och regelefterlevnadsfunktioner ska direkt övervakas av ersättningskommittén, om det finns en sådan kommitté.
- g) Om ersättningen är resultatbaserad ska dess totalbelopp baseras på en kombinerad bedömning av det resultat som uppnåtts av individen och den berörda affärsenheten eller det berörda fondföretaget samt av deras risker och av förvaltningsbolagets totala resultat, när individuella resultat bedöms, med beaktande av finansiella och icke-finansiella kriterier.
- h) Resultatbedömningen ska göras i ett flerårigt perspektiv som är lämpligt i förhållande till den innehavsperiod som rekommenderas för investerarna i det fondföretag som förvaltas av förvaltningsbolaget för att säkerställa att bedömningen baseras på fondföretagets långsiktiga resultat och dess investeringsrisker och att den faktiska utbetalningen av de resultatbaserade delarna av ersättningen fördelas över samma tidsperiod.
- i) Garanterad rörlig ersättning ska utgöra undantag och endast förekomma i samband med nyanställning och vara begränsad till det första anställningsåret.
- j) Fasta och rörliga delar av den totala ersättningen ska vara lämpligt avvägda och fasta delar ska stå för en tillräckligt stor del av den totala ersättningen för att det ska vara möjligt att genomföra en fullt flexibel policy för rörliga ersättningsdelar, inklusive möjligheten att ingen rörlig ersättningsdel betalas ut.

- k) Betalningar vid förtida avslutande av ett avtal ska stå i relation till prestationerna under tidsperioden och beräknas så att de inte premierar misslyckanden.
- l) I den metod för resultatbedömning som används för att beräkna rörliga ersättningsdelar eller pooler av rörliga ersättningsdelar ska det ingå en övergripande korrigeringsmekanism som ska innefatta alla relevanta typer av löpande och framtida risker.
- m) Med förbehåll för den rättsliga strukturen hos fondföretaget och dess fondbestämmelser eller bolagsordning ska en betydande andel som utgör åtminstone 50 % av den rörliga ersättningsdelen bestå av andelar eller aktier i det berörda fondföretaget, motsvarande ägarintressen, eller aktierelaterade instrument eller motsvarande icke-kontanta instrument med lika effektiva incitament som något av de instrument som avses i detta led, såvida inte förvaltningen av fondföretag står för mindre än 50 % av den totala portfölj som förvaltaren förvaltar varvid minimikravet på 50 % inte ska gälla.

De instrument som avses i detta led ska bli föremål för en lämplig kvarhållandepolicy som syftar till att få incitamenten att sammanfalla med intressena för förvaltningsbolaget och de fondföretag som det förvaltar och fondföretagens investerare. Medlemsstaterna eller deras behöriga myndigheter får införa begränsningar för typen och utformningen av de instrumenten eller förbjuda vissa instrument om så anses vara lämpligt. Detta led ska tillämpas på både den del av den rörliga ersättningsdelen som skjutits upp i enlighet med led n och den del av den rörliga ersättningsdelen som inte skjutits upp.

- n) En betydande del som utgör minst 40 % av den rörliga ersättningsdelen ska skjutas upp under en tidsperiod som är lämplig med tanke på den innehavsperiod som rekommenderas det berörda fondföretagets investerare och som är korrekt anpassad till arten av det berörda fondföretagets risker.

Den period som avses i detta led ska vara minst tre år, ersättning som betalas ut enligt ett förfarande för uppskjuten ersättning får inte erhållas snabbare än pro rata, för en rörlig ersättningsdelen på ett särskilt högt belopp ska minst 60 % av beloppet skjutas upp.

- o) Den rörliga ersättningen, inbegripet den uppskjutna delen, ska endast betalas eller erhållas om den är hållbar i enlighet med förvaltningsbolagets finansiella situation som helhet, och motiverad enligt affärsenhetens, fondföretagets och den berörda individens resultat.

Den totala rörliga ersättningen ska i allmänhet minska avsevärt när förvaltningsbolagets eller fondföretagets finansiella resultat är svagt eller negativt, med beaktande av både nuvarande ersättning och minskningar av utbetalningarna av belopp som tidigare intjänats, inbegripet genom malus- och återkravsförfaranden.

- p) Pensionspolicyn ska överensstämma med förvaltningsbolagets och det förvaltade fondföretagets affärsstrategi, mål, värderingar och långsiktiga intressen.

Om den anställda lämnar förvaltningsbolaget före pensionering ska de diskretionära pensionsförmånerna finnas kvar hos förvaltningsbolaget under en period på fem år i form av instrument enligt definitionen i led m. I det fall då en anställd går i pension ska diskretionära pensionsförmåner betalas ut till den anställda i form av instrument enligt definitionen i led m men först efter en period på fem år.

- q) Anställda ska vara skyldig att förbinda sig att inte använda personliga risksäkringsstrategier eller försäkringar som är kopplade till ersättning och ansvar för att urholka de riskanpassningseffekter som ingår i deras ersättnings-system.

r) Rörlig ersättning ska inte betalas genom instrument eller metoder som gör det enklare att kringgå kraven i detta direktiv.

2. I enlighet med artikel 35 i förordning (EU) nr 1095/2010 får Esma begära uppgifter från behöriga myndigheter om den ersättningspolicy och praxis som avses i artikel 14a i det här direktivet.

Esma ska, i nära samarbete med EBA, i sina riktlinjer om ersättningspolicy ange hur olika sektoriella ersättningsprinciper, såsom de som fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU (***) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU (****), ska tillämpas när anställda eller andra kategorier av personal utför tjänster som omfattas av olika sektoriella ersättningsprinciper.

3. De principer som fastställs i punkt 1 ska tillämpas på alla typer av förmåner som utbetalas av förvaltningsbolaget, för alla belopp som betalas direkt av fondföretaget, inbegripet resultatrelaterade avgifter, och för alla överföringar av andelar eller aktier i fondföretaget till förmån för de kategorierna av anställda, inbegripet den verkställande ledningen, risktagare, kontrollfunktioner samt anställda vars totala ersättning är så hög att de hamnar i samma ersättningsklass som den verkställande ledningen och risktagare, som i tjänsten utövar ett väsentligt inflytande på sin riskprofil eller riskprofilen för de fondföretag de förvaltar.

4. Förvaltningsbolag som är betydande i fråga om sin storlek eller storleken på det fondföretag de förvaltar, sin interna organisation samt verksamheternas art, omfattning och komplexitet ska inrätta en ersättningskommitté. Ersättningskommittén ska inrättas på ett sätt som gör det möjligt för den att utöva en kompetent och oberoende bedömning av ersättningspolicy och praxis samt de incitament som skapats för att hantera risker.

Ersättningskommittén, som, om så är lämpligt, inrättas i enlighet med Esmas riktlinjer som avses i artikel 14a.4, ska ansvara för förberedelserna inför beslut om ersättning som ska fattas av ledningsorganet i dess tillsynsfunktion, inbegripet beslut som får konsekvenser för det berörda förvaltningsbolagets eller det berörda fondföretagets risker och riskhantering. Ordföranden i ersättningskommittén ska vara en ledamot i ledningsorganet som inte innehar någon verkställande uppgift i det berörda förvaltningsbolaget. Ledamöterna i ersättningskommittén ska vara personer från ledningsorganet som inte innehar någon verkställande funktion i det berörda förvaltningsbolaget.

Om arbetstagarna enligt nationell rätt måste vara representerande i ledningsorganet rätt ska ersättningskommittén innehålla en eller flera arbetstagarrepresentanter. När ersättningskommittén bereder sina beslut ska den ta hänsyn till de långsiktiga intressen som gäller för investerare och övriga intressenter samt till allmänhetens intresse.

(*) Kommissionens rekommendation 2009/384/EG av den 30 april 2009 om ersättningspolicy inom finanstjänstesektorn (EUT L 120, 15.5.2009, s. 22).

(**) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 12).

(***) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010 (EUT L 174, 1.7.2011, s. 1).

(****) Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (EUT L 176, 27.6.2013, s. 338)."

3. I artikel 20.1 ska a ersättas med följande:

"a) Det skriftliga avtal med förvaringsinstitutet som avses i artikel 22.2."

4. Artikel 22 ska ersättas med följande:

”Artikel 22

1. Ett investeringsbolag och, för varje värdepappersfond som det förvaltar, ett förvaltningsbolag ska se till att ett enda förvaringsinstitut utses i enlighet med detta kapitel.

2. När ett förvaringsinstitut utses ska detta dokumenteras i ett skriftligt avtal.

Det avtalet ska bland annat reglera det informationsutbyte som anses vara nödvändigt för att förvaringsinstitutet ska kunna utföra sina uppgifter för det fondföretag för vilket det utsetts som förvaringsinstitut, som fastställs i detta direktiv och andra relevanta lagar och andra författningar.

3. Förvaringsinstitutet ska

a) se till att försäljning, emission, återköp, inlösen och makulering av andelar i fondföretaget genomförs i enlighet med tillämplig nationell rätt och fondbestämmelser eller bolagsordning,

b) se till att värdet av andelar i fondföretaget beräknas i enlighet med tillämplig nationell rätt och fondbestämmelser eller bolagsordning,

c) genomföra förvaltningsbolagets eller ett investeringsbolags instruktioner, såvida inte dessa strider mot tillämplig nationell rätt eller mot fondbestämmelserna eller bolagsordningen,

d) se till att ersättningar för transaktioner som berör ett fondföretags tillgångar inbetalas till företaget inom sedvanlig tid,

e) se till att fondföretagets intäkter används i enlighet med tillämplig nationell rätt och fondbestämmelserna eller bolagsordningen.

4. Förvaringsinstitutet ska se till att fondföretagets penningflöden övervakas korrekt, och särskilt att alla betalningar från investerare eller för investerarens räkning i samband med teckning av andelar i fondföretaget har mottagits, och att alla likvida medel i fondföretaget har bokförts på likvidkonton som:

a) öppnats i fondföretagets namn, i förvaltningsbolaget för fondföretagets räkning, eller i förvaringsinstitutets för fondföretagets räkning,

b) öppnats hos en av de enheter som avses i artikel 18.1 a, b och c i kommissionens direktiv 2006/73/EG (*), och

c) föras i enlighet med de principer som anges i artikel 16 i direktiv 2006/73/EG.

Om likvidkonton öppnas i förvaringsinstitutets namn för fondföretagets räkning, ska inga likvida medel från den enhet som avses i första stycket b och inga av förvaringsinstitutets egna likvida medel bokföras på sådana konton.

5. Fondföretagets tillgångar ska anförtros förvaringsinstitutet för förvaring enligt följande:
- a) För finansiella instrument som kan depåförvaras ska förvaringsinstitutet
- i) depåförvara alla finansiella instrument som får registreras på ett konto för finansiella instrument som öppnats hos förvaringsinstitutet och alla finansiella instrument som kan levereras fysiskt till förvaringsinstitutet,
 - ii) se till att alla finansiella instrument som kan registreras på konton för finansiella instrument som öppnats hos förvaringsinstitutet, registreras på separata konton hos förvaringsinstitutet i enlighet med de principer som fastställs i artikel 16 i direktiv 2006/73/EG, öppnade i fondföretagets namn eller i förvaltningsbolagets namn för fondföretagets räkning, så att de vid varje tidpunkt tydligt kan identifieras som tillhörande fondföretaget i enlighet med tillämplig rätt.
- b) För övriga tillgångar ska förvaringsinstitutet
- i) kontrollera att fondföretaget eller det förvaltningsbolag som agerar för fondföretagets räkning äger dessa tillgångar genom att bedöma om fondföretaget eller det förvaltningsbolag som agerar för fondföretagets räkning innehar äganderätten baserat på uppgifter eller handlingar från fondföretaget eller förvaltningsbolaget och externa bevis, om sådana finns,
 - ii) föra ett register över de tillgångar i fråga om vilka det förvissat sig om att fondföretaget, eller förvaltningsbolaget som agerar för fondföretagets räkning, innehar äganderätten och hålla detta register uppdaterat.
6. Förvaringsinstitutet ska regelbundet ge förvaltningsbolaget eller investeringsbolaget en fullständig förteckning över fondföretagets samtliga tillgångar.
7. De tillgångar som förvaringsinstitutet har i depåförvar ska inte återanvändas för egen räkning av förvaringsinstitutet eller av någon tredje part till vilken depåförvaringsfunktionen har delegerats. Med återanvändning avses alla överföringar av tillgångar i depåförvaring inklusive, men inte uteslutande, överföring, pantsättning, försäljning och utlåning.
- De tillgångar som förvaringsinstitutet har i depåförvar får återanvändas endast om
- a) återanvändningen av tillgångarna sker för fondföretagets räkning,
 - b) förvaringsinstitutet följer förvaltningsbolagets instruktioner på fondföretagets vägnar,
 - c) återanvändningen gagnar fondföretaget och andelsägarnas intressen och
 - d) transaktionen omfattas av en likvid säkerhet av hög kvalitet som mottagits av fondföretaget inom ramen för ett avtal om äganderättsöverföring.

Säkerhetens marknadsvärde ska vid varje tidpunkt minst uppgå till marknadsvärdet för de återanvända tillgångarna plus en premie.

8. Medlemsstaterna ska se till att ett fondföretags depåförvarade tillgångar, om förvaringsinstitutet och/eller någon i unionen belägen tredje part till vilken depåförvaring av fondföretagets tillgångar har delegerats blir insolvent, inte är tillgängliga för utdelning eller realisering till detta förvaringsinstitutets och/eller denna tredje parts fordringsägare.

(*) Kommissionens direktiv 2006/73/EG av den 10 augusti 2006 om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG vad gäller organisatoriska krav och villkor för verksamheten i värdepappersföretag, och definitioner för tillämpning av det direktivet (EUT L 241, 2.9.2006, s. 26)."

5. Följande artikel ska införas:

"Artikel 22a

1. Förvaringsinstitutet får inte delegera de funktioner som avses i artikel 22.3 och 22.4 till tredje part.

2. Förvaringsinstitutet får delegera de funktioner som avses i artikel 22.5 till tredje part endast om

a) uppgifterna inte delegeras i avsikt att kringgå kraven i detta direktiv,

b) förvaringsinstitutet kan visa att det finns ett objektiva skäl till delegeringen,

c) förvaringsinstitutet har handlat med all tillbörlig skicklighet, omsorg och aktsamhet vid valet och utnämningen av en tredje part till vilken det avser delegera en del av sina uppgifter, och fortsätter att handla med all tillbörlig skicklighet, omsorg och aktsamhet vid den regelbundna översynen och fortlöpande kontrollen av varje tredje part till vilken en del av uppgifterna delegerats samt denna parts arrangemang avseende de uppgifter som delegerats till den.

3. Förvaringsinstitutet får delegera de funktioner som avses i artikel 22.5 till en tredje part endast om den tredje parten vid varje tidpunkt under utförandet av de uppgifter som delegerats till den uppfyller följande villkor:

a) Den tredje parten har strukturer och sakkunskap som är tillfredsställande och står i proportion till arten av och komplexiteten hos de tillgångar som innehas av fondföretaget eller av förvaltningsbolaget för fondföretagets räkning och som anförtrots den tredje parten.

b) När det gäller depåförvaringsuppgifter som avses i artikel 22.5 a omfattas den tredje parten av

i) effektiv reglering, inklusive minimikapitalkrav, och tillsyn över verksamheten i den berörda jurisdiktionen,

ii) en regelbunden extern granskning för att säkerställa att denna har de finansiella instrumenten i sin besittning.

c) Den tredje parten håller tillgångar som innehas av förvaringsinstitutets kunder åtskilda från sina egna tillgångar och från förvaringsinstitutets tillgångar så att de vid varje tidpunkt tydligt kan identifieras som tillgångar som tillhör ett visst förvaringsinstitutets kunder.

d) Den tredje parten vidtar alla nödvändiga åtgärder för att ett fondföretags tillgångar som depåförvaras av tredje part, om denna tredje part blir insolvent, inte ska vara tillgängliga för utdelning eller realisering till den tredje partens fordringsägare.

e) Den tredje parten uppfyller de allmänna skyldigheter och respekterar de förbud som fastställs i artiklarna 22.2, 22.5 och 22.7 samt 25.

Utan hinder av första stycket b i får förvaringsinstitutet, om ett tredjelands rätt kräver att vissa finansiella instrument depåförvaras av en lokal enhet och det inte finns några lokala enheter som uppfyller delegeringskraven enligt den punkten, delegera sina funktioner till en sådan lokal enhet endast i den omfattning som krävs i det tredjelands rätt, och endast så länge det inte finns några lokala enheter som uppfyller delegeringskraven, och under förutsättning att följande krav är uppfyllda:

- a) Det relevanta fondföretagets investerare ska, före deras investering, vederbörligen ha informerats om att denna delegering krävs enligt tredjelands rätt, om omständigheterna som motiverar delegeringen och om de risker som är förknippade med en sådan delegering.
- b) Investeringsbolaget eller det förvaltningsbolag som agerar för fondföretagets räkning ska ha gett instruktioner till förvaringsinstitutet att delegera depåförvaringen av sådana finansiella instrument till en lokal enhet.

Den tredje parten får i sin tur vidaredelegera dessa funktioner, förutsatt att samma krav är uppfyllda. Artikel 24.2 ska i så fall gälla i tillämpliga delar för de berörda parterna.

4. Vid tillämpning av denna artikel ska tillhandahållande av tjänster i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG (*) genom värdepappersavvecklingssystem som utsetts med avseende på tillämpningen av det direktivet eller tillhandahållande av liknande tjänster från värdepappersavvecklingssystem i tredjeland inte anses vara en delegering av depåförvaringsfunktioner.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper (EGT L 166, 11.6.1998, s. 45)."

6. Artikel 23 ska ändras på följande sätt:

a) Punkterna 2–4 ska ersättas med följande:

”2. Förvaringsinstitutet ska vara

- a) en nationell centralbank,
- b) ett kreditinstitut som auktoriserats i enlighet med direktiv 2013/36/EU, eller
- c) en annan juridisk person som enligt medlemsstatens lagstiftning är auktoriserad av den behöriga myndigheten att bedriva förvaringsverksamhet enligt detta direktiv, omfattas av kapitalkrav som inte understiger de krav som beräknats utifrån den valda metoden i enlighet med artikel 315 eller 317 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 (*) och har en kapitalbas som inte understiger det startkapital som anges i artikel 28.2 i direktiv 2013/36/EU.

En juridisk person som avses i första stycket c ska omfattas av reglering och fortlöpande tillsyn och ska uppfylla följande minimikrav:

- a) Den ska ha den infrastruktur som krävs för att depåförvara finansiella instrument som kan registreras på ett konto för finansiella instrument som öppnats hos förvaringsinstitutet.
- b) Den ska fastställa lämplig policy och förfaranden för att säkerställa att den juridiska personen och dess chefer och anställda uppfyller sina skyldigheter enligt detta direktiv.

- c) Den ska ha sunda förfaranden för administration och redovisning, interna kontrollmekanismer, effektiva riskbedömningsmetoder samt effektiva kontroll- och skyddssystem för sina informationsbehandlingssystem.
- d) Den ska upprätthålla och tillämpa effektiva organisatoriska och administrativa system så att alla rimliga åtgärder för att undvika intressekonflikter kan vidtas.
- e) Den ska se till att alla tjänster, verksamheter och transaktioner som den genomför dokumenteras på ett sådant sätt att den behöriga myndigheten kan utföra sina tillsynsuppgifter och vidta åtgärder för efterlevnad som föreskrivs i detta direktiv.
- f) Den ska vidta rimliga åtgärder för att sörja för kontinuitet och regelbundenhet i utövandet av sina förvaringsuppgifter genom att använda lämpliga och proportionerliga system, resurser och förfaranden, bland annat för att utöva sin förvaringsverksamhet.
- g) Alla ledamöter i dess ledningsorgan och verkställande ledning ska alltid ha erforderligt gott anseende, tillräckliga kunskaper och färdigheter samt tillräcklig erfarenhet.
- h) Dess ledningsorganet som kollektivt ska ha tillräckliga kunskaper, färdigheter och erfarenheter för att kunna förstå förvaringsinstitutets verksamhet, inklusive de främsta riskerna,
- i) Varje ledamot i dess ledningsorgan och den verkställande ledningen ska agera med ärlighet och integritet.
3. Medlemsstaterna ska bestämma vilka av de kategorier av institut som avses i första stycket i punkt 2 som ska kunna utses till förvaringsinstitut.
4. Investeringsbolag eller förvaltningsbolag som agerar för det fondföretag de förvaltar och som före den 18 mars 2016 till förvaringsinstitut har utsett ett institut som inte uppfyller de fastställda kraven i punkt 2 ska utse ett förvaringsinstitut som uppfyller de kraven före den 18 mars 2018.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (EUT L 176, 27.6.2013, s. 1)."

b) Punkt 5 och 6 ska utgå.

7. Artikel 24 ska ersättas med följande:

"Artikel 24

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att förvaringsinstitutet är ansvarigt gentemot fondföretaget och fondföretagets andelsägare om förvaringsinstitutet, eller en tredje part till vilken depåförvaringen delegerats, förlorat finansiella instrument som depåförvaras i enlighet med artikel 22.5 a.

Vid sådan förlust av ett finansiellt instrument som depåförvaras ska medlemsstaterna säkerställa att förvaringsinstitutet utan onödigt dröjsmål återlämnar ett finansiellt instrument av identisk typ eller motsvarande belopp till fondföretaget eller till det förvaltningsbolag som agerar för fondföretagets räkning. Förvaringsinstitutet ska inte hållas ansvarigt om det kan bevisa att förlusten är följden av en yttre händelse utanför dess rimliga kontroll, vars konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla rimliga ansträngningar att göra så.

Medlemsstaterna ska säkerställa att förvaringsinstitutet gentemot fondföretaget och fondföretagets investerare är ansvarigt för övriga förluster som dessa åsamkas till följd av att förvaringsinstitutet uppsåtligt eller till följd av oaktsamhet brustit i fullgörandet av sina skyldigheter enligt detta direktiv.

2. Den delegering som avses i artikel 22a ska inte påverka det ansvar för förvaringsinstitutet som avses i punkt 1.
 3. Förvaringsinstitutets ansvar som avses i punkt 1 får inte uteslutas eller begränsas genom avtal.
 4. Varje avtal som strider mot punkt 3 ska vara ogiltigt.
 5. Andelsägare i fondföretaget får åberopa förvaringsinstitutets ansvar direkt eller indirekt genom förvaltningsbolaget eller investeringsbolaget förutsatt att detta inte leder till dubbla prövningar eller olika behandling av andelsägarna.”
8. Artikel 25 ska ersättas med följande:

”Artikel 25

1. Ett företag får inte samtidigt vara förvaltningsbolag och förvaringsinstitut. Ett företag får inte samtidigt vara investeringsbolag och förvaringsinstitut.

2. Förvaltningsbolaget och förvaringsinstitutet ska handla hederligt, rättvist, professionellt, oberoende och utslutande i fondföretagets och dess investerares intresse när de utför sina respektive uppgifter. Investeringsbolaget och förvaringsinstitutet ska handla hederligt, rättvist, professionellt, oberoende och utslutande i fondföretagets investerares intresse när de utför sina respektive uppgifter.

Ett förvaringsinstitut får inte utföra verksamhet avseende fondföretaget, eller det förvaltningsbolag som agerar för fondföretagets räkning, som kan skapa intressekonflikter mellan fondföretaget, fondföretagets investerare, förvaltningsbolaget och förvaringsinstitutet, såvida inte förvaringsinstitutet håller utförandet av sina förvaringsinstitutsuppgifter funktionellt och hierarkiskt åtskilt från övriga eventuellt oförenliga uppgifter, samtidigt som eventuella intressekonflikter korrekt identifieras, hanteras, övervakas och redovisas för fondföretagets investerare.”

9. Artikel 26 ska ersättas med följande:

”Artikel 26

1. Villkoren för att byta förvaltningsbolag och förvaringsinstitut ska, liksom regler till skydd för andelsägarna vid sådana förändringar, föreskrivas i lag eller anges i fondbestämmelserna.

2. Villkoren för att byta förvaltningsbolag och förvaringsinstitut ska, liksom regler till skydd för andelsägarna vid sådana förändringar, föreskrivas i lag eller anges i investeringsbolagets bolagsordning.”

10. Följande artiklar ska införas:

”Artikel 26a

Förvaringsinstitutet ska på begäran ge sina behöriga myndigheter all information som det fått vid utförandet av sina uppgifter och som dess behöriga myndigheter eller de behöriga myndigheterna för fondföretaget eller förvaltningsbolaget kan komma att behöva.

Om de behöriga myndigheterna för fondföretaget eller för förvaltningsbolaget inte är desamma som för förvaringsinstitutet, ska de behöriga myndigheterna för förvaringsinstitutet utan dröjsmål dela informationen med de behöriga myndigheterna för fondföretaget och för dess förvaltningsbolag.

Artikel 26b

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 112a för att fastställa följande:

- a) De uppgifter som ska ingå i det skriftliga avtal som avses i artikel 22.2.
- b) Villkoren för att utöva förvaringsinstitutsfunktioner enligt artikel 22.3, 22.4 och 22.5, inbegripet
 - i) vilka kategorier av finansiella instrument som ska omfattas av förvaringsinstitutets depåförvaringsuppgifter i enlighet med artikel 22.5 a,
 - ii) de villkor enligt vilka förvaringsinstitutet kan utöva sina depåförvaringsuppgifter för finansiella instrument som registrerats hos ett centralt förvaringsinstitut,
 - iii) de villkor enligt vilka förvaringsinstitutet ska förvara finansiella instrument som emitterats i nominativ form och registrerats hos en emittent eller registerförvaltare, i enlighet med artikel 22.5 b.
- c) Förvaringsinstitutens skyldighet att visa tillbörlig aktsamhet enligt artikel 22a.2 c.
- d) Skyldigheten att hålla tillgångar åtskilda enligt artikel 22a.3 c.
- e) De åtgärder som ska vidtas av tredje part enligt artikel 22a.3 d.
- f) Under vilka villkor och omständigheter finansiella instrument som depåförvaras ska anses ha gått förlorade enligt artikel 24.
- g) Vad som ska avses med yttre händelser utanför rimlig kontroll, vilkas konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla rimliga ansträngningar att göra så, enligt artikel 24.1.
- h) Villkoren för att uppfylla det krav på oberoende som avses i artikel 25.2.”

11. I artikel 30 ska första stycket ersättas med följande:

”Artiklarna 13–14b ska gälla i tillämpliga delar för investeringsbolag som inte har utsett ett förvaltningsbolag med auktorisation enligt detta direktiv.”

12. Avsnitt 3 i kapitel V ska utgå.

13. Artikel 69 ska ändras på följande sätt:

a) I punkt 1 ska följande stycke läggas till:

”Prospektet ska antingen innehålla

- a) uppgifter om den aktuella ersättningspolicyn, bland annat, men inte uteslutande, en beskrivning av hur ersättning och förmåner beräknas och vilka personer som är ansvariga för att bevilja ersättning och förmåner, inbegripet ersättningskommitténs sammansättning, när det finns någon sådan, eller
- b) en sammanfattning av ersättningspolicyn samt en förklaring om att uppgifterna om den aktuella ersättningspolicyn, bland annat, men inte uteslutande, en beskrivning av hur ersättning och förmåner beräknas och vilka personer som är ansvariga för att bevilja ersättning och förmåner, inbegripet ersättningskommitténs sammansättning, när det finns någon sådan, är tillgängliga på en webbplats med en hänvisning till webbplatsen och att en papperskopia kan fås kostnadsfritt på begäran.”

b) I punkt 3 ska följande stycke läggas till:

”Årsrapporten ska också innehålla

- a) det sammanlagda ersättningsbeloppet för räkenskapsåret, fördelat på fasta och rörliga ersättningar som förvaltningsbolaget och investeringsbolaget betalat ut till sin personal, och antalet betalningsmottagare samt, i förekommande fall, alla eventuella belopp som betalats ut direkt av själva fondföretaget, inbegripet alla resultatrelaterade avgifter,
- b) det aggregerade ersättningsbeloppet, fördelat på kategorier av anställda eller annan personal enligt artikel 14a.3,
- c) en beskrivning av hur ersättningen och förmånerna har beräknats,
- d) resultatet av de granskningar som avses i artikel 14b.1 c och 14b.1 d, inbegripet alla eventuella oegentligheter som har förekommit,
- e) väsentliga ändringar av den antagna ersättningspolicyn.”

14. Artikel 78 ska ändras på följande sätt:

a) I punkt 3 ska led a ersättas med följande:

”a) Identifiering av fondföretaget och dess behöriga myndighet.”

b) I punkt 4 ska följande stycke läggas till:

”Basfakta för investerare ska också innehålla en förklaring om att uppgifterna om den aktuella ersättningspolicyn, bland annat, men inte uteslutande, en beskrivning av hur ersättning och förmåner beräknas och vilka personer som är ansvariga för att bevilja ersättning och förmåner, inbegripet ersättningskommitténs sammansättning, när det finns någon sådan, finns tillgängliga på en webbplats med en hänvisning till den webbplatsen och att en papperskopia kan fås kostnadsfritt på begäran.”

15. I artikel 98.2 ska led d ersättas med följande:

”d) Begära

- i) i den mån det är tillåtet enligt nationell rätt befintliga uppgifter om datatrafik som innehas av en teleoperatör om det föreligger en rimlig misstanke om överträdelse och om dessa uppgifter kan vara relevanta för en utredning av överträdelser av detta direktiv,
- ii) befintliga inspelningar av telefonsamtal eller elektronisk kommunikation eller annan datatrafik som innehas av fondföretag, förvaltningsbolag, investeringsbolag, förvaringsinstitut eller alla andra enheter som regleras av detta direktiv.”

16. Artikel 99 ska ersättas med följande:

”Artikel 99

1. Medlemsstaterna ska, utan att det påverkar de behöriga myndigheternas tillsynsbefogenheter enligt artikel 98 och medlemsstaternas rätt att föreskriva och ålägga straffrättsliga påföljder, fastställa regler för administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder som vidtas mot företag och personer vid överträdelser av nationella bestämmelser för införlivandet av detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att de genomförs.

Om medlemsstaterna beslutar att inte fastställa regler för administrativa sanktioner vid överträdelser som omfattas av nationell straffrätt, ska de informera kommissionen om de relevanta straffrättsliga bestämmelserna.

Administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Medlemsstaterna ska senast den 18 mars 2016 underrätta kommissionen och Esma om de lagar och andra författningar som införlivar denna artikel, inbegripet alla relevanta straffrättsliga bestämmelser. Medlemsstaterna ska utan onödigt dröjsmål underrätta kommissionen och Esma om alla senare ändringar av reglerna.

2. Om medlemsstaterna i enlighet med punkt 1 har valt att fastställa straffrättsliga påföljder för överträdelser av de bestämmelser som avses i den punkten, ska de se till att lämpliga åtgärder har vidtagits så att de behöriga myndigheterna har alla befogenheter som krävs för att samarbeta med de rättsliga myndigheterna inom sin jurisdiktion och få särskild information om de brottsutredningar eller förfaranden som inletts för eventuella överträdelser av detta direktiv samt tillhandahålla information till andra behöriga myndigheter och Esma så att de kan uppfylla sin skyldighet att samarbeta med varandra och Esma i enlighet med detta direktiv.

Behöriga myndigheter kan också samarbeta med behöriga myndigheter i andra medlemsstater för att underlätta indrivning av sanktionsavgifter.

3. Som en del av den övergripande översynen av hur detta direktiv fungerar ska kommissionen senast den 18 september 2017 se över tillämpningen av administrativa sanktioner och straffrättsliga påföljder och framför allt behovet av att ytterligare harmonisera de administrativa sanktioner som påförs vid överträdelse av de krav som fastställs i detta direktiv.

4. En behörig myndighet får endast vägra att tillmötesgå en begäran om uppgifter eller en begäran om samarbete i samband med en utredning under följande exceptionella omständigheter:

- a) Utlämnandet av relevanta uppgifter skulle kunna få negativa effekter för den berörda medlemsstatens säkerhet, framför allt för bekämpning av terrorism och andra allvarliga brott.

- b) Tillmötesgåendet av begäran kommer sannolikt att få negativa effekter för dess egen utredning, tillsynsverksamhet eller, i tillämpliga fall, en brottsutredning.
- c) Rättsliga förfaranden i fråga om samma gärningar och personer har redan inletts inför myndigheterna i den berörda medlemsstaten.
- d) Ett slutligt avgörande har redan meddelats beträffande samma gärningar och personer i den berörda medlemsstaten.
5. Om fondföretag, förvaltningsbolag, investeringsbolag eller förvaringsinstitut omfattas av skyldigheter ska medlemsstaterna, vid en överträdelse av nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv, se till att administrativa sanktioner eller andra administrativa åtgärder, i enlighet med nationell rätt, får tillämpas på ledamöter i ledningsorganet och andra fysiska personer som är ansvariga enligt nationell rätt för överträdelsen.
6. I enlighet med nationell rätt ska medlemsstaterna se till att de administrativa sanktioner och de andra administrativa åtgärder, i samtliga fall som avses i punkt 1, som kan tillämpas inbegriper åtminstone följande:
- a) En offentlig förklaring med uppgift om ansvarig person och om typen av överträdelse.
- b) Ett föreläggande enligt vilket det krävs att den ansvariga personen upphör med sitt agerande och inte upprepar det agerandet.
- c) För ett fondföretag eller förvaltningsbolag, tillfälligt indragande eller återkallelse av fondföretagets eller förvaltningsbolagets auktorisation,
- d) Ett tillfälligt eller, vid upprepade allvarliga överträdelser, permanent förbud för en ledamot av förvaltningsbolagets eller investeringsbolagets ledningsorgan eller för annan fysisk person som hålls ansvarig att utöva ledningsfunktioner i de bolagen eller andra sådana bolag.
- e) För en juridisk person, maximala administrativa sanktionsavgifter på åtminstone 5 000 000 EUR eller, i medlemsstater vars valuta inte är euro, det motsvarande beloppet i den nationella valutan den 17 september 2014, eller 10 % av den juridiska personens totala årsomsättning enligt den senaste tillgängliga redovisning som har godkänts av ledningsorganet, när den juridiska personen är ett moderföretag eller ett dotterföretag till moderföretaget som måste upprätta sammanställd redovisning i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU (*), ska den relevanta totala årsomsättningen vara den totala årsomsättningen eller motsvarande typ av inkomst i enlighet med relevant unionsrätt inom redovisningsområdet enligt den senaste tillgängliga sammanställda redovisning som har godkänts av ledningsorganet för det yttersta moderföretaget.
- f) För en fysisk person, maximala administrativa sanktionsavgifter på åtminstone 5 000 000 EUR eller, i medlemsstater vars valuta inte är euro, motsvarande värde i nationell valuta den 17 september 2014.
- g) Som alternativ till led e och f, maximala administrativa sanktionsavgifter på åtminstone två gånger beloppet för den fördel som erhållits genom överträdelsen, när denna fördel kan fastställas, även om det beloppet överstiger maxbeloppen i leden e och f.

7. Medlemsstaterna får ge behöriga myndigheter enligt nationell rätt befogenhet att påföra andra sanktioner än de som avses i punkt 6 eller påföra sanktionsavgifter som överstiger de belopp som avses i punkt 6 leden e, f och g.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG (EUT L 182, 29.6.2013, s. 19)."

17. Följande artiklar ska införas:

"Artikel 99a

Medlemsstaterna ska se till att det i deras lagar eller andra författningar för införlivandet av detta direktiv föreskrivs sanktioner, framför allt i följande fall:

- a) Verksamhet i fondföretag bedrivs utan auktorisation, i strid med artikel 5.
- b) Förvaltningsbolag drivs utan på förhand meddelad auktorisation, i strid med artikel 6.
- c) Investeringsbolag drivs utan på förhand meddelad auktorisation, i strid med artikel 27.
- d) Förvärv av kvalificerat innehav i ett förvaltningsbolag, direkt eller indirekt, eller en ytterligare ökning av ett sådant kvalificerat innehav i ett förvaltningsbolag så att andelen rösträtter eller andelen kapitalinnehav når eller överstiger 20, 30 eller 50 % eller så att förvaltningsbolaget blir ett dotterföretag (nedan kallat *det föreslagna förvärvet*), utan att skriftligen underrätta de behöriga myndigheterna för det förvaltningsbolag där förvärv eller ökning av kvalificerat innehav planeras, i strid med artikel 11.1.
- e) Avyttring, direkt eller indirekt, av kvalificerat innehav i ett förvaltningsbolag eller minskning av kvalificerat innehav så att andelen av rösträtterna eller kapitalinnehavet faller under 20, 30 eller 50 % eller så att förvaltningsbolaget upphör att vara dotterföretag, utan att skriftligen underrätta de behöriga myndigheterna, i strid med artikel 11.1.
- f) Ett förvaltningsbolag har fått auktorisation på grundval av oriktiga uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt, i strid med artikel 7.5 b.
- g) Ett investeringsbolag har fått auktorisation på grundval av oriktiga uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt, i strid med artikel 29.4 b.
- h) Ett förvaltningsbolag som har fått kännedom om förvärv eller avyttringar av innehav i bolagets kapital som leder till att innehaven överstiger eller understiger något av de gränsvärden som anges i artikel 11.1 i direktiv 2014/65/EU underlåter att underrätta de behöriga myndigheterna om detta, i strid med artikel 11.1 i det här direktivet.
- i) Ett förvaltningsbolag underlåter att minst en gång per år informera den behöriga myndigheten om namnen på aktieägare och medlemmar som innehar kvalificerade innehav och storleken på sådana innehav, i strid med artikel 11.1.

- j) Ett förvaltningsbolag underlåter att följa förfaranden och arrangemang som föreskrivs i enlighet med de nationella bestämmelser varigenom artikel 12.1 a införlivas.
- k) Ett förvaltningsbolag underlåter att följa strukturella och organisatoriska krav som föreskrivs i enlighet med de nationella bestämmelser varigenom artikel 12.1 b införlivas.
- l) Ett investeringsbolag underlåter att följa förfaranden och arrangemang som föreskrivs i enlighet med de nationella bestämmelser varigenom artikel 31 införlivas.
- m) Ett förvaltningsbolag eller ett investeringsbolag underlåter att följa de krav gällande delegering av bolagets uppgifter till tredje part som föreskrivs i de nationella bestämmelser varigenom artiklarna 13 och 30 införlivas.
- n) Ett förvaltningsbolag eller ett investeringsbolag underlåter att följa de uppföranderegler som föreskrivs i enlighet med de nationella bestämmelser varigenom artiklarna 14 och 30 införlivas.
- o) Ett förvaringsinstitut underlåter att utföra sina uppgifter i enlighet med de nationella bestämmelser varigenom artikel 22.3–22.7 införlivas.
- p) Ett investeringsbolag eller, för varje värdepappersfond det förvaltar, ett förvaltningsbolag underlåter upprepade gånger att uppfylla kraven gällande fondföretagets placeringsinriktning som fastställs i de nationella bestämmelser varigenom kapitel VII införlivas.
- q) Ett förvaltningsbolag eller investeringsbolag underlåter att använda ett förfarande för riskhantering eller ett förfarande som möjliggör en exakt och oberoende bedömning av värdet på OTC-derivat som fastställs i de nationella bestämmelser varigenom artikel 51.1 införlivas.
- r) Ett investeringsbolag eller, för varje värdepappersfond som den förvaltar, ett förvaltningsbolag underlåter upprepade gånger att uppfylla kraven gällande den information som ska lämnas till investerarna i enlighet med de nationella bestämmelser varigenom artiklarna 68–82 införlivas.
- s) Ett förvaltningsbolag eller investeringsbolag som marknadsför andelar för ett fondföretag som det förvaltar i en annan medlemsstat än fondföretagets hemmedlemsstat underlåter att uppfylla det krav på anmälan som fastställs i artikel 93.1.

Artikel 99b

1. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna på sin officiella webbplats offentliggör alla beslut som inte kan överklagas om påförande av administrativa sanktioner eller åtgärder för överträdelser av nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv, utan otillbörligt dröjsmål efter det att den person som har påförts sanktionen eller åtgärden vidtagits emot har underrättats om beslutet. Offentliggörandet ska åtminstone innehålla information om vilken typ av överträdelse det rör sig om och vilka personer som är ansvariga. Den skyldigheten tillämpas inte på beslut om påförande av åtgärder av utredningskaraktär.

Om emellertid ett offentliggörande av de juridiska personernas identitet eller av de fysiska personernas personuppgifter efter en bedömning från fall till fall av proportionaliteten i offentliggörandet av sådana uppgifter av den behöriga myndigheten anses som oproportionerligt eller om offentliggörandet äventyrar finansmarknadernas stabilitet eller en pågående utredning, ska medlemsstaterna säkerställa att de behöriga myndigheterna gör något av följande:

- a) Senarelägger offentliggörandet av beslutet om påförande av sanktionen eller åtgärden till skälen till att inte offentliggöra den upphör att föreligga.

- b) Offentliggör beslutet om påförande av sanktionen eller åtgärden på anonym grund på ett sätt som följer nationell rätt, om ett sådant anonymt offentliggörande säkerställer ett effektivt skydd av de berörda personuppgifterna.
- c) Inte offentliggör beslutet om påförande av en sanktion eller åtgärd om de alternativ som fastställs i leden a och b inte anses tillräckliga för att säkerställa
- i) att finansmarknadernas stabilitet inte äventyras,
 - ii) att offentliggörandet av sådana beslut är proportionerligt, när det gäller åtgärder som bedöms vara av mindre vikt.

Vid ett beslut om att offentliggöra en sanktion eller åtgärd på anonym grund får offentliggörandet av de relevanta uppgifterna skjutas upp under en rimlig tidsperiod, om det antas att anledningen till det anonyma offentliggörandet kommer att upphöra att gälla under denna tidsperiod.

2. De behöriga myndigheterna ska informera Esma om alla administrativa sanktioner som påförts men som inte offentliggjorts i enlighet med punkt 1 andra stycket c, däribland eventuella överklaganden av dessa och resultatet av det överklagandet. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna får information och den slutliga domen när straffrättsliga påföljder har ålagts och att de lämnar detta till Esma. Esma ska upprätthålla en central databas över sanktioner som rapporterats till Esma med informationsutbyte mellan de behöriga myndigheterna som enda syfte. Den databasen ska endast vara tillgänglig för de behöriga myndigheterna och den ska uppdateras på grundval av uppgifter som lämnats av de behöriga myndigheterna.

3. Om beslutet om påförande av en sanktion eller åtgärd överklagas inför de relevanta rättsliga eller andra myndigheterna, ska de behöriga myndigheterna på sin officiella webbplats omedelbart även offentliggöra information om detta och all senare information om resultatet av ett sådant överklagande. Vidare ska varje beslut som ogiltigförklarar ett tidigare beslut om påförande av en sanktion eller en åtgärd också offentliggöras.

4. De behöriga myndigheterna ska se till att alla offentliggöranden som görs i enlighet med denna artikel ligger kvar på deras officiella webbplats i minst fem år efter offentliggörandet. Personuppgifter i offentliggörandet ska finnas på den behöriga myndighetens officiella webbplats endast under den tidsperiod som är nödvändig i enlighet med tillämpliga regler om uppgiftsskydd.

Artikel 99c

1. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna vid fastställandet av de administrativa sanktionernas eller åtgärdernas typ och nivån på de administrativa sanktionsavgifterna säkerställer att de är effektiva, proportionerliga och avskräckande samt beaktar alla relevanta omständigheter, inbegripet följande, där så är lämpligt:

- a) Överträdelsens allvarlighetsgrad och varaktighet.
- b) Den grad av ansvar hos den person som gjort sig skyldig till överträdelsen.
- c) Den finansiella ställningen hos den person som är ansvarig för överträdelsen, som den indikeras genom exempelvis, i fråga om en juridisk person, dess totala omsättning eller, i fråga om en fysisk person, dennes årsinkomst.
- d) Omfattningen av erhållna vinst eller undvikande av förluster för den för överträdelsen ansvariga personen, den skada som orsakats andra personer och, i tillämpliga fall, skadan avseende hur marknaderna eller ekonomin i allmänhet fungerar, i den mån de kan bestämmas.

- e) Den för överträdelsen ansvariga personens vilja att samarbeta med den behöriga myndigheten.
- f) Tidigare överträdelser som den för överträdelsen ansvariga personen har gjort sig skyldig till.
- g) Åtgärder som har vidtagits av den för överträdelsen ansvariga personen efter överträdelsen för att förhindra att den upprepas.

2. Vid utövandet av sina befogenheter att påföra sanktioner enligt artikel 99 ska de behöriga myndigheterna samarbeta nära för att se till att tillsyns- och utredningsbefogenheterna och de administrativa sanktionerna leder till de resultat som eftersträvas av detta direktiv. De ska också samordna sina insatser för att undvika eventuellt dubbelarbete och överlappningar när de tillämpar tillsyns- och utredningsbefogenheter och administrativa sanktioner och åtgärder på gränsöverskridande ärenden i enlighet med artikel 101.

Artikel 99d

1. Medlemsstaterna ska inrätta effektiva och tillförlitliga mekanismer för att uppmuntra rapportering till de behöriga myndigheterna av potentiella eller faktiska överträdelser av nationella bestämmelser för införlivandet av detta direktiv, inbegripet säkra kommunikationskanaler för att rapportera om sådana överträdelser.

2. Bland de mekanismer som avses i punkt 1 ska minst följande ingå:

- a) Särskilda förfaranden för mottagande av rapporter om överträdelser och uppföljning av dem.
- b) Lämpligt skydd för anställda vid investeringsbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut som rapporterar om överträdelser som har begåtts inom de enheterna, mot åtminstone repressalier, diskriminering och andra former av missgynnande behandling.
- c) Skydd av personuppgifter både för den person som anmäler överträdelser och den fysiska person som påstås vara ansvarig för en överträdelse, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG (*).
- d) Tydliga regler som sörjer för att konfidentialiteten för den person som rapporterar om en överträdelse garanteras under alla omständigheter, såvida inte offentliggörande krävs enligt nationell rätt i samband med ytterligare utredningar eller efterföljande rättsliga förfaranden.

3. Esma ska tillhandahålla en eller flera säkra kommunikationskanaler för rapportering av överträdelser av de nationella bestämmelserna för införlivandet av detta direktiv. Esma ska se till att de kommunikationskanalerna följer punkt 2 a–d.

4. Medlemsstaterna ska se till att rapportering från anställda vid investeringsbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut enligt punkterna 1 och 3 inte ska anses utgöra en överträdelse av de restriktioner avseende utlämnande av information som följer av avtal, lagar eller andra författningar och inte ska medföra att den person som rapporterar ådras sig ansvar av något slag med anledning av sådan rapportering.

5. Medlemsstaterna ska kräva att förvaltningsbolagen, investeringsbolagen och förvaringsinstituten har lämpliga rutiner för att deras anställda ska kunna anmäla överträdelser internt genom en särskild oberoende och självständig kanal.

Artikel 99e

1. De behöriga myndigheterna ska årligen förse Esma med samlad information om alla sanktioner och åtgärder som påförts i enlighet med artikel 99. Esma ska offentliggöra den informationen i en årsrapport.

2. Om den behöriga myndigheten har offentliggjort administrativa sanktioner eller åtgärder ska den samtidigt informera Esma om det. Om en offentliggjord sanktion eller åtgärd avser ett förvaltningsbolag eller investeringsbolag ska Esma införa en hänvisning till den offentliggjorda sanktionen eller åtgärden i den förteckning över förvaltningsbolag som offentliggörs enligt artikel 6.1.

3. Esma ska utarbeta förslag till tekniska standarder för genomförande för att fastställa förfarandena och formerna för överlämnande av information enligt denna artikel.

Esma ska överlämna de förslagen till tekniska standarder för genomförande till kommissionen senast den 18 september 2015.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket, i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1095/2010.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EGT L 281, 23.11.1995, s. 31)."

18. Följande artikel ska införas:

"Artikel 104a

1. Medlemsstaterna ska tillämpa direktiv 95/46/EG på behandling av personuppgifter som utförs i medlemsstaterna enligt det här direktivet.

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 (*) ska tillämpas på Esmas behandling av personuppgifter enligt detta direktiv.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 12.1.2001, s. 1)."

19. I artiklarna 12.3, 14.2, 43.5, 51.4, 60.6, 61.3, 62.4, 64.4, 75.4, 78.7, 81.2, 95.1, och 111 ska orden "i enlighet med artikel 112.2, 112.3 och 112.4 och med förbehåll för de villkor som anges i artiklarna 112a och 112b" ersättas med orden "i enlighet med artikel 112a."

20. I artikel 50a ska orden "i enlighet med artikel 112a och med förbehåll för de villkor som anges i artiklarna 112b och 112c" ersättas med orden "i enlighet med artikel 112a".

21. I artikel 52.4 tredje stycket ska hänvisningen till artikel 112.1 ersättas med en hänvisning till artikel 112.

22. Artikel 112 ska ersättas med följande:

"Artikel 112

Kommissionen ska bistås av europeiska värdepapperskommittén som inrättats genom kommissionens beslut 2001/528/EG (*).

(*) Kommissionens beslut 2001/528/EG av den 6 juni 2001 om inrättande av en europeisk värdepapperskommitté (EGT L 191, 13.7.2001, s. 45)."

23. Artikel 112a ska ersättas med följande:

”Artikel 112a

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 12, 14, 43, 60, 61, 62, 64, 75, 78, 81, 95 och 111 ska ges till kommissionen för en period av fyra år från och med den 4 januari 2011.

Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 26b ska ges till kommissionen för en period av fyra år från och med den 17 september 2014.

Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 50a ska ges till kommissionen för en period av fyra år från och med den 21 juli 2011.

Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 51 ges till kommissionen för en period av fyra år från och med den 20 juni 2013.

Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast sex månader före utgången av perioderna av fyra år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 12, 14, 26b, 43, 50a, 51, 60, 61, 62, 64, 75, 78, 81, 95 och 111 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.

4. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

5. En delegerad akt som antas enligt artiklarna 12, 14, 26b, 43, 50a, 51, 60, 61, 62, 64, 75, 78, 81, 95 och 111 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av tre månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med tre månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.”

24. Artikel 112b ska utgå.

25. I Modul A i bilaga I ska punkt 2 ersättas med följande:

”2. Information om förvaringsinstitutet:

2.1 Vilket är fondföretagets förvaringsinstitut samt en beskrivning av dess uppgifter och de intressekonflikter som kan uppstå.

2.2 En beskrivning av eventuella förvaringsfunktioner som förvaringsinstitutet har delegerat, en förteckning över dem som delegerats funktioner och över dem som vidaredelegerats funktioner samt eventuella intressekonflikter som kan uppstå till följd av denna delegering.

2.3 En förklaring om att aktuell information angående punkterna 2.1 och 2.2 kommer att göras tillgänglig för investerare på begäran.”

Artikel 2

1. Medlemsstaterna ska senast den 18 mars 2016 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

De ska tillämpa de lagar och andra författningar som avses i första stycket från och med den 18 mars 2016. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningarna ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 23 juli 2014.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

S. GOZI

Ordförande

Utredningens sammanfattning av förslagen i betänkandet (UCITS V – En uppdaterad fondlagstiftning, SOU 2015:62)

Inledning

Under våren och sommaren år 2014 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/91/EU av den 23 juli 2014 om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutsfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner (UCITS V-direktivet).

UCITS står för Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities, och i direktivet regleras fondföretag som riktar sig till allmänheten och kännetecknas av ett högt konsumentskydd. Direktivet är genomfört i svensk rätt huvudsakligen genom lagen (2004:46) om värdepappersfonder. I den lagen används termerna värdepappersfond och fondbolag för fonder och bolag som i UCITS-direktivet benämns fondföretag respektive förvaltningsbolag.

UCITS-direktivet, som ursprungligen är från år 1985, har ändrats ett flertal gånger och omarbetades år 2009 (UCITS IV-direktivet). De nu aktuella ändringarna är föranledda av marknadsutvecklingen och syftar till att öka investerarskyddet, harmonisera reglerna för förvaltningsbolag med de regler som gäller på andra delar av finansmarknadsområdet när det gäller ersättningspolicy och sanktioner samt förtydliga förvaringsinstitutens ansvar och uppgifter och minska de nationella skillnaderna.

Som en första del i uppdraget har utredningen haft till uppgift att överväga och föreslå vilka ändringar som krävs i den svenska regleringen för att genomföra de nya och ändrade reglerna i UCITS-direktivet. I uppdraget ingår även ett antal andra uppgifter som utredningen kommer att behandla i sitt kommande slutbetänkande (se kommittédirektiv).

Utgångspunkter för utredningens förslag

Utredningen föreslår att nödvändiga anpassningar av svensk rätt med anledning av de nya och ändrade reglerna i direktivet genomförs i huvudsak i lagen om värdepappersfonder.

När UCITS-direktivet ursprungligen genomfördes i svensk rätt var den allmänna utgångspunkten att lägga regleringen på direktivets nivå. Utredningen har inte funnit något skäl att anta ett annorlunda förhållningssätt än det som tidigare tillämpats, och lagförslagen föreslås i huvudsak ansluta till den nivå som följer av rättsakten. Denna utgångspunkt har också varit styrande i förhållande till direktivets terminologi. Termer och uttryckssätt som används i rättsakten föreslås också – i stor utsträckning – att användas för de svenska bestämmelserna, och av bl.a. den anledningen ersätts straffavgift med sanktionsavgift. Det föreslås emellertid inte att begreppet ledningsorgan används i den svenska lagtexten och lagens definition av finansiellt instrument bör tills

vidare behållas oförändrad. Inte heller föreslås ändringar av de inarbetade termerna värdepappersfond och fondbolag.

Regler om ersättningar

De nya reglerna i UCITS-direktivet föreskriver bl.a. att ett fondbolag ska upprätta och tillämpa en ersättningspolicy i förhållande till sina anställda. Reglerna innehåller detaljerade krav på innehållet i en sådan policy och hur den ska tillämpas.

Utredningen föreslår att det i lagen om värdepappersfonder tas in en rambestämmelse som anger att ett fondbolag ska ha en ersättningspolicy och praxis som är förenlig med och främjar en sund och effektiv riskhantering samt att det införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som närmare, och i enlighet med ersättningsreglerna i UCITS-direktivet, reglerar utformningen av ersättningssystemen. Med den föreslagna ordningen åstadkommer man en sammahållen svensk reglering vad gäller ersättningar och ersättningssystem i finansiella företag. Vidare föreslås att befintliga lagbestämmelser om innehållet i informationsbroschyren, årsberättelsen och faktabladet kompletteras på så vis att det anges att det i dessa dokument också ska finnas vissa upplysningar om ersättningar och fondbolagets ersättningspolicy.

Förvaringsinstitutens uppgifter och ansvar

I de nya bestämmelserna i UCITS-direktivet om förvaringsinstitut anges bl.a. vilka enheter som får utgöra förvaringsinstitut, uppgifter som institutet förväntas sköta, under vilka omständigheter uppgifter får delegeras och skadeståndsregler som ska tillämpas om institutet förlorar instrument eller orsakar annan skada.

Grundprinciperna och förvaringsinstitutets uppgifter är i sig desamma som tidigare, men de nya reglerna i direktivet är betydligt mer detaljerade och kräver både att befintliga lagbestämmelser om förvaringsinstitut kompletteras och att nya bestämmelser införs i lagen om värdepappersfonder. Utredningen föreslår bl.a. att det ska framgå att det är fondbolaget som ska se till att ett förvaringsinstitut utses, och att institutet ska hålla verksamheten som förvaringsinstitut åtskild från verksamheter vars intressen kan komma i konflikt med fondbolagets, fondens eller andelsägarnas intressen. Vidare föreslås att förvaringsinstitutets uppgifter att övervaka fondens penningflöden och att förvara fondens tillgångar förtydligas genom nya bestämmelser i enlighet med det som föreskrivs i direktivet. Bestämmelserna innebär bl.a. att förvaringsinstitutet ska depåförvara alla finansiella instrument som kan registreras på ett konto för sådana instrument och alla finansiella instrument som fysiskt kan levereras till förvaringsinstitutet, samt – i förhållande till övriga tillgångar – kontrollera fondens äganderätt till dessa tillgångar samt föra och hålla ett uppdaterat register över dem. Utredningen föreslår också att det införs nya bestämmelser om möjlighet

för förvaringsinstitutet att åt annan uppdra att utföra depåförvaring och kontroll av äganderätten samt förandet av register över fondens tillgångar (delegering och vidaredelegering). Av de nya föreslagna bestämmelserna framgår också att ett förvaringsinstitut, eller ett företag till vilket uppgifter har delegerats, inte får förfoga över fondens tillgångar, om det inte är så att förfogandet sker för fondens räkning, på fondbolagets instruktioner, gagnar fonden och andelsägarnas intressen samt att transaktionen omfattas av en säkerhet av hög kvalitet, som har mottagits inom ramen för ett avtal om äganderättsöverföring.

Slutligen föreslås att det i lagen tas in en bestämmelse som innebär att ett förvaringsinstitut är ansvarigt gentemot fonden eller andelsägarna, om institutet eller en tredjepart till vilken depåförvaringen delegerats har förlorat finansiella instrument som depåförvaras. Förvaringsinstitutet ska dock inte hållas ansvarigt om det kan visa att förlusten är följd av en yttre händelse utanför institutets rimliga kontroll och vilkas konsekvenser det hade varit omöjligt att avvärja, trots alla rimliga ansträngningar att göra så.

Utredningen föreslår vidare att den gällande svenska skadeståndsbestämmelsen – att förvaringsinstitutet ska ersätta fondandelsägare och fondbolag för skador som de har tillfogats genom att institutet har överträtt lagen om värdepappersfonder eller fondbestämmelserna – ändras på så sätt att förvaringsinstitutet, utöver det ovan beskrivna kontrollansvaret vid förlust av finansiella instrument, ska vara ansvarigt gentemot fonden eller andelsägarna för skador som orsakats av uppsåt eller oaktsamhet. Dessa ansvarsregler föreslås gälla också för förvaringsinstitut för specialfonder.

Den behöriga myndighetens tillsyn och s.k. visseblåsarsystem

Genom de ändrade och nya bestämmelserna i UCITS-direktivet utvidgas den behöriga myndighetens tillsynsbefogenheter och det uppställs också krav på att såväl myndigheten som fondbolag och förvaringsinstitut ska ha effektiva system för rapportering av regelöverträdelser.

Utredningen föreslår att bestämmelser om Finansinspektionens skyldighet att inrätta effektiva procedurer för att motta och följa upp anmälningar om överträdelser ges i form av föreskrifter på förordningsnivå. Vidare föreslår utredningen att det i lagen om värdepappersfonder tas in en bestämmelse om att fondbolag ska ha ändamålsenliga system för att från anställda omhändertaga anmälningar om eventuella missförhållanden inom bolagen. För förvaringsinstitut är kravet genomfört genom bestämmelsen om detta i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (6 kap. 2 a §). Kravet enligt direktivet på att en arbetstagare som rapporterar allvarliga överträdelser ska skyddas mot repressalier, diskriminering och andra former av missgynnande behandling är, enligt utredningens bedömning, uppfyllt genom gällande lagstiftning. Detsamma gäller för det uppställda kravet på identitetsskydd.

Den som har rapporterat en misstänkt regelöverträdelse till den behöriga myndigheten ska inte kunna göras ansvarig för att ha åsidosatt

någon tystnadsplikt. Bestämmelser om detta införs i lagen om värdepappersfonder, i lagen om bank- och finansieringsrörelse och i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Ingripanden

UCITS-direktivets nya bestämmelser om sanktioner och administrativa åtgärder vid regelöverträdelser utgör en minimireglering. Bestämmelserna, som är betydligt mer detaljerade än de tidigare, överensstämmer i stor utsträckning i utformning och innehåll med den reglering avseende ingripanden som finns i övriga EU-rättsakter på finansmarknadsområdet.

Förslagen i denna del innebär utvidgade befogenheter för Finansinspektionen. Genom ett tillägg görs den generellt utformade bestämmelsen om ingripanden mot fondbolag (12 kap. 1 § lagen om värdepappersfonder) tillämplig även på förvaringsinstitut som har överträtt vissa bestämmelser som genomför UCITS-direktivet, och därmed kan blir föremål för i stort sett samma slags sanktioner och andra administrativa åtgärder som kan beslutas mot fondbolag.

Vidare föreslås att det i lagen tas in nya bestämmelser som möjliggör sanktioner mot fondbolags och förvaringsinstituts styrelseledamöter och verkställande direktör – eller ersättare för dem – för en överträdelse från bolagets eller institutets sida. Detta förutsätter dock att den fysiska personen i fråga av uppsåt eller grov oaktsamhet har agerat på ett sätt som föranlett företagets regelöverträdelse och att denna överträdelse är av allvarligt slag. I lagen införs också en bestämmelse med innebörd att ett ingripande inte ska ske om överträdelsern samtidigt utgör en gärning som är föremål för åtal. De sanktioner som kan bli aktuella såvitt gäller personer i ledningen för ett fondbolag är beslut om sanktionsavgift och förbud mot att utöva ledningsfunktioner i ett fondbolag. Mot personer i ledningen för ett förvaringsinstitut kan ett ingripande ske genom ett beslut om sanktionsavgift. En sådan avgift ska bestämmas till högst ett belopp som den 17 september 2014 motsvarade fem miljoner euro, alternativt till ett belopp motsvarande summan av två gånger den vinst som har erhållits eller den kostnad som har undvikits, till följd av överträdelsern, i de fall beloppen kan beräknas. Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kr. Den nya föreslagna bestämmelsen om fastställande av sanktionsavgift är också tillämplig på fysiska personer som har drivit fondverksamhet utan att vara berättigad till det eller har åsidosatt sin skyldighet att anmäla eller underrätta Finansinspektionen om förvärv, förändringar och avyttringar av kvalificerade innehav i ett fondbolag.

För fondbolag är de sanktioner som kan bli aktuella desamma som enligt gällande rätt. Lagens bestämmelser om straffavgift, liksom verkställighet av beslut av bl.a. sådan avgift, ändras dock redaktionellt genom att termen straffavgift ersätts med sanktionsavgift. Vidare ändras taknivån för avgiften i enlighet med direktivets minimikrav. Det innebär att Finansinspektionen får besluta om en sanktionsavgift upp till ett belopp som den 17 september 2014 i svenska kronor motsvarade fem miljoner euro, alternativt ett belopp motsvarande tio procent av före-

tagets eller, i förekommande fall, koncernens totala årsomsättning under det föregående räkenskapsåret, eller ett belopp motsvarande två gånger summan av den vinst som erhållits eller den kostnad som undvikits, till följd av regelöverträdelsen, i de fall beloppen kan beräknas. Lägsta nivån är alltså 5 000 kr.

Det är alltså inom de i lagrummen angivna ramarna som sanktionsavgifter ska fastställas i det enskilda fallet. Det föreslås vidare att det i lagen tas in nya bestämmelser som tydliggör – genom en exemplifierande uppräknig – vilka faktorer som ska ligga till grund för valet av en sanktion eller en annan administrativ åtgärd, liksom för sanktionsavgifters storlek.

I enlighet med de nya bestämmelserna i direktivet föreslås också att Finansinspektionens befogenhet att besluta om sanktionsavgift utvidgas till att gälla vid vissa angivna regelöverträdelser, bl.a. om någon har fått ett verksamhetstillstånd genom att lämna falska uppgifter eller på annat otillbörligt sätt.

Utredningen föreslår att Finansinspektionen, liksom tidigare, ska fatta beslut om sanktioner och andra administrativa åtgärder avseende juridiska personer, och även i frågor om fysiska personers underlåtenhet att anmäla förvärv, förändringar och avyttringar av ett kvalificerat innehav i ett fondbolag. När det gäller sanktioner mot fysiska personer i ledningen för ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut i fråga om överträdelser från företagets sida, ska Finansinspektionen genom sanktionsföreläggande pröva frågor om sanktioner. Om ett sådant föreläggande inte godkänts inom föreskriven tid får Finansinspektionen ansöka hos Förvaltningsrätten i Stockholm om att sanktionen ska beslutas. Enligt utredningens förslag får Finansinspektionens beslut om sanktionsföreläggande inte överklagas. Ett sanktionsföreläggande som har godkänts ska dock efter klagan kunna undanröjas, om godkännandet av föreläggandet inte kan anses som en giltig viljeförklaring, om det vid ärendets handläggning har förekommit ett sådant fel att föreläggandet bör anses ogiltigt eller om föreläggandet av annan anledning inte överensstämmer med lag.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 18 mars 2016.

Utredningens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder

Häri genom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2004:46) om värdepappersfonder

dels att nuvarande 2 kap. 17 c § ska betecknas 2 kap. 17 f § och nuvarande 12 kap. 20 § ska betecknas 12 kap. 24 §,

dels att nya 2 kap. 17 c §, 2 kap. 21 §, 3 kap. 1 och 2 §§, 4 kap. 15 och 16 a §§, 12 kap. 1, 2, 4, 6–8, 9 och 19 §§ samt de nya 20 och 24 §§, 13 kap. 1 §, och 14 kap. 1 §, samt rubrikerna närmast före 12 kap. 1 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 2 kap. 17 c § ska sättas närmast före 17 f § och rubriken närmast före 12 kap. 20 § ska sättas närmast före 12 kap. 24 §, och

dels att det ska införas 24 nya paragrafer, 2 kap. 17 d och 17 e §§, 3 kap. 1 a–1 e och 5–10 §§, 4 kap. 18 a §, 11 kap. 8 a §, och 12 kap. 1 a–1 c, 2 a, 8 a, 18 och 21–23 §§, samt nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

17 c §

Ett fondbolag ska ha ett ersättningsystem som främjar en sund och effektiv riskhantering.

17 d §

Ett fondbolag ska tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av bestämmelserna som gäller för verksamheten.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter inom ramen för sådana rapporteringssystem som avses i första stycket.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/91/EU av den 23 juli 2014 om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutsfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner (EUT L 257, 28.8.2014, s. 186–213).

17 e §

Den som har gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av bestämmelserna som gäller för verksamheten får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälararen hade anledning att anta att en överträdelse hade skett.

21 §

Om en fondandelsägare tillfogats skada genom att fondbolaget överträtt denna lag eller fondbestämmelserna, *skall* fondbolaget ersätta skadan. Om en fondandelsägare eller *ett fondbolag tillfogats skada genom att förvaringsinstitutet överträtt denna lag eller fondbestämmelserna, skall* institutet ersätta skadan.

Om en fondandelsägare tillfogats skada genom att fondbolaget överträtt denna lag eller fondbestämmelserna, *ska* fondbolaget ersätta skadan. Om *ett förvaringsinstitut, i annat fall än som avses i 3 kap. 9 §, uppsåtligen eller av oaktsamhet har tillfogat en fondandelsägare eller en värdepappersfond skada, ska* institutet ersätta skadan.

3 kap.

1 §

För varje värdepappersfond *ska det finnas ett förvaringsinstitut.* Förvaringsinstitutet ska ha sitt säte i Sverige eller, om det är en i Sverige etablerad filial, i ett annat land inom EES.

Ett fondbolag ska för varje värdepappersfond som förvaltas se till att ett förvaringsinstitut utses. Förvaringsinstitutet ska ha sitt säte i Sverige eller, om det är en i Sverige etablerad filial, i ett annat land inom EES.

Förvaringsinstitutet ska handla oberoende *av fondbolaget och uteslutande i andelsägarnas gemensamma intresse.*

Förvaringsinstitutet ska handla *hederligt, rättvist, oberoende och professionellt samt uteslutande i fondens och andelsägarnas gemensamma intresse.*

1 a §

Ett förvaringsinstitut ska hålla verksamheten som förvaringsinstitut åtskild från verksamheter som kan komma i konflikt med fondbolagets, fondens eller andelsägarnas intressen.

Förvaringsinstitutet ska identifiera, hantera och övervaka eventuella intressekonflikter. Sådana konflikter ska redovisas för fondens andelsägare.

1 b §

Förvaringsinstitutet har till uppgift att övervaka fondens penningflöden.

Förvaringsinstitutet ska särskilt se till att betalningar från investerare har tagits emot och att alla likvida medel i fonden bokförs på likvidkonton som har öppnats i fondens namn eller i fondbolagets eller förvaringsinstitutets namn men för fondens räkning.

Likvidkonton enligt andra stycket ska öppnas hos sådana enheter som avses i artikel 18.1.a–c i kommissionens direktiv 2006/73/EG av den 10 augusti 2006 om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG vad gäller organisatoriska krav och villkor för verksamheten i värdepappersföretag, och definitioner för tillämpning av det direktivet².

Om likvidkontot har öppnats i förvaringsinstitutets namn för fondens räkning, får medel som tillhör förvaringsinstitutet eller sådana enheter som avses i tredje stycket inte finnas på samma konto.

1 c §

Förvaringsinstitutet ska

1. depåförvara

a) alla finansiella instrument som kan registreras på ett konto för finansiella instrument som har öppnats hos förvaringsinstitutet, och

b) alla finansiella instrument som fysiskt kan levereras till förvaringsinstitutet, samt

2. kontrollera fondbolagets, för fondens räkning, äganderätt till övriga tillgångar samt föra och hålla ett uppdaterat register över dem.

² EUT L 241, 2.9.2006, s. 26–58.

Förvaringsinstitutet får, utöver sådana förfoganden som följer av institutets uppdrag enligt första stycket eller 2 §, förfoga över de tillgångar som avses i första stycket 1, endast om

1. förfogandet sker för fondens räkning,
2. förvaringsinstitutet följer fondbolagets instruktioner,
3. förfogandet gagnar fonden och andelsägarna, och
4. transaktionen är förenad med ett avtal om säkerhetsöverlåtelse av en säkerhet, vars värde vid varje tidpunkt med marginal uppgår till minst marknadsvärdet av tillgångarna.

1 d §

För att fullgöra sina uppgifter enligt 1 c § första stycket 1 ska förvaringsinstitutet se till att alla finansiella instrument registreras på ett separat konto hos institutet i fondens namn, eller i fondbolagets namn för fondens räkning, och i enlighet med principerna i artikel 16 i kommissionens direktiv 2006/73/EG av den 10 augusti 2006 om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG vad gäller organisatoriska krav och villkor för verksamheten i värdepappersföretag, och definitioner för tillämpning av det direktivet³.

För att fullgöra sina uppgifter enligt 1 c § första stycket 2 ska förvaringsinstitutet lägga uppgifter eller handlingar från fondbolaget samt andra tillgängliga handlingar till grund för sin bedömning av äganderätten till tillgångarna.

³ EUT L 241, 2.9.2006, s. 26–58.

1 e §

Förvaringsinstitutet ska regelbundet ge fondbolaget en fullständig förteckning över samtliga tillgångar som ingår i fonden.

2 §

Förvaringsinstitutet ska verkställa de beslut av fondbolaget som avser värdepappersfonden om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag eller fondbestämmelserna.

Förvaringsinstitutet ska *vidare ta emot och förvara den egendom som ingår i fonden samt* se till att

1. försäljning och inlösen av fondandelar sker i enlighet med bestämmelserna i denna lag och fondbestämmelserna,

2. fondandelarnas värde beräknas enligt bestämmelserna i denna lag och fondbestämmelserna,

3. tillgångarna i fonden utan dröjsmål kommer institutet till handa, och

4. medlen i fonden används enligt bestämmelserna i denna lag och fondbestämmelserna.

Om utländska finansiella instrument ingår i fonden, får förvaringsinstitutet låta ett lämpligt utländskt förvaringsinstitut förvara dem. Ett sådant uppdrag fråntar inte förvaringsinstitutet dess ansvar enligt denna lag.

5 §

Förvaringsinstitutet får inte uppdra åt någon annan att utföra andra uppgifter än depåförvaring av tillgångar, kontroll av äganderätten och förande av register enligt 1 c §.

Delegering enligt första stycket förutsätter att förvaringsinstitutet

1. kan visa att det finns ett objektivi skäl för delegering av uppgifterna och att avsikten inte är att kringgå kraven i denna lag eller annan författning,

2. har handlat med vederbörlig skicklighet, aktsamhet och omsorg vid valet av uppdragstagare, och

3. regelbundet övervakar uppdragstagaren och dennes rutiner avseende delegerade uppgifter.

6 §

För att uppdra åt någon annan att utföra uppgifter ska förvaringsinstitutet, utöver det som anges i 5 § andra stycket, förvissa sig om att uppdragstagaren

1. har den struktur och den sakkunskap som krävs i förhållande till uppdraget,

2. om uppdraget avser depåförvaringsuppgifter, omfattas av en effektiv reglering, inbegripet minimikapitalkrav, effektiv tillsyn över verksamheten i den berörda jurisdiktionen och regelbunden extern granskning för att säkerställa att de finansiella instrumenten finns i uppdragstagarens förvar,

3. håller de anförtrodda tillgångarna åtskilda från egna och andras tillgångar så att de alltid går att identifiera,

4. har vidtagit alla nödvändiga åtgärder för att fondens tillgångar, om uppdragstagaren blir insolvent, inte ska vara tillgängliga för utdelning eller realisering till uppdragstagarens fordringsägare, samt

5. uppfyller de allmänna skyldigheter och respekterar de förbud som anges i 1, 1 a, 1 c, 2, och 4 §§.

7 §

Om lagstiftningen i ett land utanför EES kräver att vissa finansiella instrument depåförvaras av en lokal enhet och det inte finns någon sådan enhet som uppfyller kraven i 6 § 2, får förvaringsinstitutet ändå uppdra depåförvaringsuppgifter åt enheten. Detta får dock ske endast i den omfattning som är nödvändig enligt det landets lagstiftning och endast så länge det inte finns lokala enheter som uppfyller dessa krav.

För delegering enligt första stycket krävs dessutom att

1. fondandelsägarna, innan de

gjorde sin investering, har blivit korrekt informerade om att delegeringen är nödvändig enligt det landets lagstiftning och om de omständigheter som motiverar delegeringen, och

2. fondbolaget har gett instruktioner till förvaringsinstitutet att delegera depåförvaringen av de finansiella instrumenten till en lokal enhet.

8 §

En uppdragstagare får i sin tur uppdra åt någon annan att utföra uppgifter enligt 5 § (vidaredelegering), om samtliga villkor som uppställs för förvaringsinstitutets delegering är uppfyllda.

9 §

Om förvaringsinstitutet eller dess uppdragstagare har förlorat finansiella instrument som depåförvarats enligt 1 c § första stycket 1, ska institutet utan onödigt dröjsmål återföra ett finansiellt instrument av samma slag eller ett belopp motsvarande värdet till fonden.

Förvaringsinstitutet är inte ansvarigt enligt första stycket om institutet kan visa att förlusten är orsakad av en yttre händelse utanför institutets rimliga kontroll, och vars konsekvenser var omöjliga att undvika trots att alla rimliga ansträngningar gjorts.

Ansvaret enligt första stycket kan inte uteslutas eller begränsas genom avtal.

10 §

Ett uppdragsavtal avseende förvaring av tillgångar och kontroll av äganderätten enligt 1 c § fråntar inte förvaringsinstitutet dess skadeståndsansvar enligt denna lag. Detta gäller även om uppdragstagaren har vidaredelegerat uppgiften.

4 kap.

15 §

För varje värdepappersfond ska det finnas en aktuell informationsbroschyr.

Informationsbroschyren ska innehålla

1. fondbestämmelserna,
2. de ytterligare uppgifter som behövs för att man ska kunna bedöma fonden och den risk som är förenad med att investera i den,
3. en tydlig och lättbegriplig förklaring av fondens riskprofil,
4. uppgifter om det arbete eller de funktioner som fondbolaget får uppdra åt någon annan att utföra enligt 4 och 5 §§,
5. uppgifter om vilka tillgångsslag fondmedlen får placeras i, *och*
6. för det fall fondmedlen får placeras i derivatinstrument, uppgifter om i vilket syfte och hur det möjliga resultatet av användningen av derivatinstrument kan påverka fondens riskprofil.

5. uppgifter om vilka tillgångsslag fondmedlen får placeras i,

6. för det fall fondmedlen får placeras i derivatinstrument, uppgifter om i vilket syfte och hur det möjliga resultatet av användningen av derivatinstrument kan påverka fondens riskprofil, *och*

7. uppgifter om fondbolagets ersättningspolicy eller en sammanfattning av policyn tillsammans med en upplysning om att ytterligare information om policyn är tillgänglig på en angiven webbplats och att en papperskopia kan fås kostnadsfritt på begäran.

16 a §

För varje värdepappersfond ska det finnas ett aktuellt faktablad.

Faktabladet ska på ett lättbegripligt sätt och i sammanfattning innehålla den grundläggande information som behövs för att investerare ska kunna bedöma fonden och den risk som är förenad med att investera i den.

Innehållet i faktabladet ska vara rättvisande och tydligt och får inte vara vilseledande. Det ska stämma överens med relevanta delar i informationsbroschyren.

Bestämmelser om hur faktabladet för en värdepappersfond ska vara utformat och om dess innehåll finns i kommissionens förordning (EU) nr 583/2010 av den 1 juli 2010 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG rörande basfakta för investerare och villkor som ska uppfyllas när faktablad med basfakta för investerare eller prospekt tillhandahålls på annat varaktigt medium än papper eller på en webbplats.

Utöver vad som följer av andra och tredje styckena ska faktabladet innehålla en upplysning om att information om fondbolagets ersättningspolicy är tillgänglig på en angiven webbplats och att en

papperskopia kan fås kostnadsfritt på begäran.

18 a §

Utöver det som anges i 18 § andra stycket ska årsberättelsen innehålla

1. det sammanlagda ersättningsbeloppet för räkenskapsåret, fördelat på fasta och rörliga ersättningar som fondbolaget betalat ut till sin personal, och antalet betalningsmottagare,

2. det aggregerade ersättningsbeloppet, fördelat på kategorier av anställda eller annan personal i den verkställande ledningen, risktagare och kontrollfunktioner samt anställda vars totala ersättning är så hög att de når samma ersättningsklass som den verkställande ledningen och risktagare som i tjänsten utövar ett väsentligt inflytande på riskprofilen för fondbolaget eller de värdepappersfonder som bolaget förvaltar,

3. en beskrivning av hur ersättningen och förmånerna har beräknats,

4. resultatet av fondbolagets interna granskningar av ersättningspolicyn och efterlevnaden av den samt de eventuella oegentligheter som har förekommit, och

5. väsentliga ändringar av den antagna ersättningspolicyn.

11 kap.

8 a §

Om en ägare i ett fondbolag inte följer bestämmelserna i 1 eller 4 § får Finansinspektionen, utöver det som anges i 7 och 8 §§, ingripa genom beslut om sanktionsavgift enligt 12 kap. 8 och 8 a §§.

Ingripanden mot fondbolag**Ingripanden mot fondbolag och förvaringsinstitut samt mot fysiska personer i företagets ledning**1 §⁴

Om ett fondbolag har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar *bolagets* verksamhet, fondbestämmelserna, bolagsordningen eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar *bolagets* verksamhet, ska Finansinspektionen ingripa.

Finansinspektionen ska då *förelägga bolaget* att inom viss tid begränsa *verksamheten i något avseende*, minska riskerna i *den* eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, ett förbud att verkställa beslut eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig, ska fondbolagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Om ett fondbolag *eller ett förvaringsinstitut* har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar *företagets* verksamhet, fondbestämmelserna, bolagsordningen eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar *företagets* verksamhet, ska Finansinspektionen ingripa.

Finansinspektionen ska då *utfärda ett föreläggande* att inom viss tid begränsa *eller* minska riskerna i *verksamheten i något avseende* eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, *meddela* ett förbud att verkställa beslut, eller *göra* en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig, ska fondbolagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

1 a §

Finansinspektionen ska ingripa mot någon som ingår i ett fondbolags styrelse eller är dess verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, om bolaget

1. *har fått tillstånd att driva fondverksamhet genom att lämna falska uppgifter eller på annat otillbörligt sätt,*

2. *bedriver fondverksamhet eller tillhandahåller diskretionär portföljförvaltning i strid med 1 kap. 3 och 4 §§,*

3. *påbörjar marknadsföring av en av bolaget förvaltat värde-*

⁴ Senaste lydelse 2008:282.

pappersfond i ett annat land inom EES innan en underrättelse om detta gjorts hos Finansinspektionen i enlighet med 2 kap. 12 eller 15 §,

4. inte uppfyller grundläggande krav på organisation och drift av verksamheten enligt 2 kap. 17 och 17 f §§ eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 13 kap. 1 § 5,

5. åsidosätter sina skyldigheter eller på annat sätt överträder det som föreskrivs om uppdragsavtal i 4 kap. 4–6 §§ och 7 § första stycket,

6. påbörjar förvaltning och marknadsföring av en värdepappersfond utan att förutsättningarna enligt 4 kap. 8 och 9 §§ är uppfyllda,

7. inte upprättar eller tillhåller informationsbroschyr, faktablad, årsberättelse och halvårsberättelse i enlighet med 4 kap. 15–21 §§,

8. inte uppfyller kraven på spridning och hantering av risker enligt 5 kap. 1 och 2 §§,

9. vid upprepade tillfällen placerar medel i en värdepappersfond i strid med det som föreskrivs i 5 kap. 3–22, 24 och 25 §§,

10. i strid med 11 kap. 5 § första stycket låter bli att till Finansinspektionen anmäla sådana förvärv och avyttringar som avses där, eller

11. i strid med 11 kap. 5 § tredje stycket låter bli att till Finansinspektionen anmäla namnen på de ägare som har ett kvalificerat innehav av aktier i bolaget samt storleken på innehavet.

Om en sådan person som anges i första stycket omfattas av tillstånds- eller underrättelseskylighet enligt 11 kap. 1 eller 4 § för förvärv eller avyttring av aktier i bolaget, ska första stycket 10 inte

gälla för den personen i fråga om dessa aktier. Bilaga 3

Ett ingripande enligt första stycket får ske endast om bolagets överträdelse är allvarlig och personen i fråga uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har orsakat överträdelsen.

Ingripande sker genom

1. beslut att personen i fråga under en viss tid, lägst tre och högst tio år, inte får vara styrelseledamot eller verkställande direktör i ett fondbolag, eller ersättare för någon av dem, eller

2. beslut om sanktionsavgift.

Vid upprepade överträdelser får ett beslut enligt fjärde stycket I meddelas på obegränsad tid.

1 b §

Finansinspektionen ska ingripa mot någon som ingår i ett förvaringsinstituts styrelse eller är dess verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, om institutet

1. åsidosätter sin skyldighet att övervaka en värdepappersfonds penningströskeln i enlighet med det som föreskrivs i 3 kap. 1 b §,

2. åsidosätter sin skyldighet att förvara en värdepappersfonds tillgångar eller på annat sätt överträder det som föreskrivs i 3 kap.

1 c och 1 d §§, eller

3. låter bli att utföra sina övriga uppgifter enligt 3 kap. 1 e och 2 §§.

Ett ingripande enligt första stycket får ske endast om institutets överträdelse är allvarlig och personen i fråga uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har orsakat överträdelsen.

Ingripande sker genom beslut om sanktionsavgift.

1 c §

Ingripande enligt 1 a eller 1 b § får inte ske, om överträdelsen omfattas av ett åtal.

2 §⁵

Vid valet av åtgärd eller sanktion ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens art, skador som uppstått och graden av ansvar.

Finansinspektionen får avstå från ingripande enligt 1 § om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om fondbolaget gör rättelse eller om något annat organ har vidtagit åtgärder mot fondbolaget som bedöms tillräckliga.

Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om fondbolaget, förvaringsinstitutet eller den fysiska personen i fråga gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot bolaget, institutet eller personen som bedöms tillräckliga.

2 a §

Utöver det som anges i 2 § första stycket ska i försvårande riktning beaktas om företaget eller den fysiska personen i fråga tidigare har begått en överträdelse. Vid denna bedömning bör särskild vikt fästas vid om överträdelserna är likartade och den tid som har förflutit mellan de olika överträdelserna.

I förmildrande riktning ska beaktas om

1. företaget eller den fysiska personen i väsentlig mån genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och

2. företaget snabbt har upphört med överträdelsen, eller den fysiska personen snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen.

⁵ Senaste lydelse 2008:282.

Finansinspektionen ska återkalla ett fondbolags tillstånd om bolaget

1. har fått tillståndet genom att lämna falska uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt,

2. inte inom ett år från det att tillstånd beviljades har börjat driva sådan verksamhet som tillståndet avser,

3. har förklarat sig avstå från tillståndet, eller

4. under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit sådan verksamhet som tillståndet avser.

I de fall som avses i första stycket 1, 2 och 4 får i stället varning meddelas om det är tillräckligt.

I de fall som avses i första stycket 1, 2 och 4 får i stället varning meddelas om det är tillräckligt. *I fråga om en överträdelse enligt första stycket 1 får, utöver återkallelse av tillståndet, ett beslut om sanktionsavgift meddelas.*

6 §⁷

Om en behörig myndighet har underrättat Finansinspektionen om att ett fondbolag överträtt föreskrifter som gäller i det landet för *bolaget*, får inspektionen vidta de åtgärder som anges i 1–4 §§ mot *bolaget*, om det föreligger någon omständighet som avses där. Inspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Om en behörig myndighet har underrättat Finansinspektionen om att ett fondbolag *eller ett förvaringsinstitut* överträtt föreskrifter som gäller i det landet för *sådana företag*, får inspektionen vidta de åtgärder som anges i 1–4 §§ mot *företaget och mot fysiska personer i dess ledning*, om det föreligger någon omständighet som avses där. Inspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Straffavgift⁸**Sanktionsavgift**7 §⁹

Om ett fondbolag har fått anmärkning eller varning enligt 1 § eller varning enligt 4 § andra stycket, får Finansinspektionen besluta att *fondbolaget* ska betala en *straffavgift*. Detta gäller dock inte om varningen bara omfattar

Om ett fondbolag *eller ett förvaringsinstitut* har fått anmärkning eller varning enligt 1 § eller varning enligt 4 § andra stycket, får Finansinspektionen besluta att *bolaget eller institutet* ska betala en *sanktionsavgift*. Detta gäller

⁶ Senaste lydelse 2008:282.

⁷ Senaste lydelse 2008:282.

⁸ Senaste lydelse 2008:282.

⁹ Senaste lydelse 2008:282.

fall som avses i 4 § första stycket 2 eller 4.

dock inte om varningen bara omfattar fall som avses i 4 § första stycket 2 eller 4.

Avgiften tillfaller staten.

Straffavgiften ska uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor.

8 §¹⁰

En sanktionsavgift för ett fondbolag, ett förvaringsinstitut eller en annan juridisk person ska fastställas till högst

1. ett belopp som per den 17 september 2014 i svenska kronor motsvarade fem miljoner euro,

2. tio procent av bolagets eller institutets omsättning närmast föregående räkenskapsår,

3. två gånger den vinst som bolaget eller institutet har erhållit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

4. två gånger de kostnader som bolaget eller institutet har undvikit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa.

Avgiften får inte överstiga tio procent av fondbolagets omsättning under närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under bolagets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

Om överträdelsen har skett under fondbolagets, förvaringsinstitutets eller en annan juridisk persons första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor.

Avgiften tillfaller staten.

8 a §

En sanktionsavgift för en fysisk person ska fastställas till högst

1. ett belopp som per den 17 september 2014 i svenska kronor motsvarade fem miljoner euro,

2. två gånger den vinst som den fysiska personen erhållit till följd av regelöverträdelsen, om

¹⁰ Senaste lydelse 2008:282.

beloppet kan fastställas, eller

3. två gånger de kostnader som den fysiska personen undvikit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa.

Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor.

Avgiften tillfaller staten.

9 §¹¹

När straffavgiftens storlek beslutas, ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig den överträdelse är som har föranlett anmärkningen eller varningen och hur länge överträdelsen har pågått.

När sanktionsavgiftens storlek beslutas, ska särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 2 § första stycket och 2 a §, samt till fondbolagets, förvaringsinstitutets eller den fysiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som företaget eller den fysiska personen har erhållit till följd av regelöverträdelsen eller de kostnader som undvikits.

Gemensam handläggning

18 §¹²

Om ett fondbolag har förklarat sig avstå från tillståndet enligt 4 § första stycket 3 och det samtidigt pågår ett ärende om ingripande mot företaget eller mot en styrelseledamot i företaget eller dess verkställande direktör, eller en ersättare för någon av dem, får Finansinspektionen, om det är till nytta för utredningen i ingripandeärendet, förena ärendena för gemensam handläggning. I ett sådant fall får Finansinspektionen, om det kan ske utan betydande olägenhet för företaget, avgöra frågan om ingripande innan inspektionen avgör om tillståndet ska återkallas enligt 4 § första stycket 3. Finansinspektionen ska

¹¹ Senaste lydelse 2008:282.

¹² Tidigare 18 § upphävd genom 2013:563.

då se till att den förutsättning för tillståndet som anges i 4 § första stycket 4 iakttas.

Om det finns skäl för det, får Finansinspektionen besluta om att ärendena inte längre ska handläggas gemensamt.

19 §¹³

Om någon driver sådan verksamhet som omfattas av denna lag utan att vara berättigad till det, ska Finansinspektionen förelägga den som driver verksamheten att upphöra med den.

Om någon driver sådan verksamhet som omfattas av denna lag utan att vara berättigad till det, ska Finansinspektionen förelägga den som driver verksamheten att upphöra med den. *Inspektionen får i sådant fall även besluta om sanktionsavgift enligt bestämmelserna i detta kapitel.*

Om det är osäkert om lagen är tillämplig på en viss verksamhet, får inspektionen förelägga den som driver verksamheten att lämna de upplysningar om verksamheten som inspektionen behöver för att bedöma om så är fallet.

Ett föreläggande enligt denna paragraf som avser ett utländskt företag får riktas mot såväl företaget som den som i Sverige är verksam för företagets räkning.

Sanktionsföreläggande

20 §¹⁴

Frågor om ingripande mot fysiska personer enligt 1 a och 1 b §§ prövas av Finansinspektionen genom sanktionsföreläggande.

En sanktion får beslutas bara om sanktionsföreläggandet har delgetts den som sanktionen riktas mot inom tre år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett sanktionsföreläggande innebär att personen i fråga föreläggs att inom en viss tid godkänna ett ingripande enligt 1 a § fjärde stycket eller 1 b § tredje stycket som är bestämt till tid eller belopp.

När föreläggandet har godkänts, gäller det som ett domstols-

¹³ Senaste lydelse SFS 2008:282.

¹⁴ Senaste lydelse av tidigare 20 § 2008:282.

avgörande som fått laga kraft. Ett godkännande som görs efter det att den tid som angetts i föreläggandet har gått ut är utan verkan.

21 §

Ett sanktionsföreläggande ska innehålla uppgift om

1. den fysiska person som föreläggandet avser,
2. överträdelsen och de omständigheter som är nödvändiga för att känneteckna den,
3. de bestämmelser som är tillämpliga på överträdelsen, och
4. den sanktion som föreläggs personen.

Föreläggandet ska också innehålla en upplysning om att talan om sanktioner kan väckas, om personen i fråga inte godkänner föreläggandet inom den tid som Finansinspektionen anger.

22 §

Om ett sanktionsföreläggande inte har godkänts inom utsatt tid, får Finansinspektionen ansöka hos allmän förvaltningsdomstol om att sanktion ska beslutas. En sådan ansökan ska göras hos den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av Finansinspektionens beslut om ingripande mot fondbolaget för samma överträdelse.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

23 §

Ett sanktionsföreläggande som har godkänts ska efter klagan undanröjas

1. om godkännandet inte kan anses som en giltig viljeförklaring,
2. om det vid ärendets behandling har förekommit sådant fel, att föreläggandet bör anses ogiltigt, eller

3. om föreläggandet av annan anledning inte överensstämmer med lag.

Den som vill klaga ska göra det skriftligen hos den domstol som avses i 22 § inom ett år från det att föreläggandet godkändes. I mål om klagan på ett sanktionsföreläggande är Finansinspektionen motpart.

Har sanktionsföreläggande undanröjts, får inte därefter för samma otillåtna agerande beslutas en strängare sanktion.

20 §

Ett föreläggande eller förbud enligt denna lag får förenas med vite.

24 §¹⁵

Ett föreläggande enligt 10 kap. 3 § tredje stycket får dock inte förenas med vite, om

1. det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och

2. föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen eller överträdelsen.

Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller andra stycket även ställföreträdare för den juridiska personen.

13 kap.

1 §¹⁶

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka poster som får räknas in i startkapitalet enligt 2 kap. 4 §,
2. vilka poster som får räknas in i egna medel enligt 2 kap. 8, 9 och 11 §§,
3. på vilket språk underrättelsen enligt 2 kap. 15 c § första stycket ska skrivas,
4. hur fondbolaget ska offentliggöra handlingarna enligt 2 kap. 15 c § tredje stycket,

¹⁵ Senaste lydelse av tidigare 20 § 2008:282.

¹⁶ Senaste lydelse 2014:558.

5. vad ett fondbolag ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 2 kap. 17 *och* 17 c §§,

5. vad ett fondbolag ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 2 kap. 17, 17 c *och* 17 f §§,

6. vilken information som ska lämnas i underrättelsen till andelsägare enligt 4 kap. 9 a § och på vilket sätt underrättelsen ska lämnas,

7. tillhandahållande av informationsbroschyr och faktablad enligt 4 kap. 20 §,

8. på vilket språk informationen enligt 4 kap. 20 § ska tillhandahållas,

9. kriterier för de finansiella tillgångar som medel i en värdepappersfond får placeras i enligt 5 kap. 1 § andra stycket första meningen,

10. vilka tekniker och instrument ett fondbolag får använda enligt 5 kap. 1 § tredje stycket samt villkor och gränser för sådan användning,

11. det system för riskhantering som ett fondbolag ska ha enligt 5 kap. 2 § första och andra styckena,

12. kriterier för indexfonder enligt 5 kap. 7 §,

13. beräkning av exponeringar enligt 5 kap. 13 och 14 §§,

14. på vilket sätt underrättelsen till andelsägarna enligt 5 a kap. 7 § ska lämnas,

15. vilka fel och försummelser som ska rapporteras enligt 5 a kap. 18 §,

16. förutsättningar för överföring av finansiella instrument och förvaltning enligt 5 a kap. 37 och 46 §§,

17. vilka åtgärder som ett fondbolag ska vidta om det tar emot medel med redovisningsskyldighet enligt 7 kap. 1 §,

18. vilka åtgärder som ett fondbolag ska vidta för att uppfylla de krav som följer av bestämmelserna i 7 kap. 3 §,

19. vad informationen enligt 8 kap. 8 § ska innehålla, hur den ska utformas, på vilket sätt den ska tillhandahållas och vad som ska bifogas informationen,

20. på vilket språk de handlingar som ska lämnas tillsammans med ansökan enligt 8 kap. 19 § ska upprättas,

21. vilka upplysningar som fondbolag, förvaltningsbolag, fondföretag samt förvaringsinstitut ska lämna till Finansinspektionen enligt 10 kap. 2 § första stycket och när upplysningarna ska lämnas, och

22. sådana avgifter för tillsyn som avses i 10 kap. 11 §.

14 kap.

1 §¹⁷

Finansinspektionens beslut enligt 10 kap. 10 § *och* 12 kap. 19 § andra stycket får inte överklagas. Finansinspektionens beslut enligt 10 kap. 10 § *samt* 12 kap. 19 § andra stycket *och* 20 § får inte överklagas.

Andra beslut av Finansinspektionen enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. 90) Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

¹⁷ Senaste lydelse 2008:282.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse ska gälla omedelbart.

1. Denna lag träder i kraft den 18 mars 2016.
2. Äldre föreskrifter gäller för överträdelser som ägt rum före ikraftträdandet.

Förslag till
lag om ändring i lagen (2004:297)
om bank- och finansieringsrörelse

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse att det ska införas en ny paragraf, 6 kap. 2 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

2 b §

Den som har gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av bestämmelserna som gäller för verksamheten får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett.

Denna lag träder i kraft den 18 mars 2016.

Förslag till
lag om ändring i lagen (2007:528)
om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden att det ska införas en ny paragraf, 8 kap. 4 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

4 b §

Den som har gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av bestämmelserna som gäller för verksamheten får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett.

Denna lag träder i kraft den 18 mars 2016.

Förslag till lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder

Bilaga 3

Häriigenom föreskrivs i fråga om lagen (2013:561) om alternativa investeringsfonder att 9 kap. 22 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap. 22 §

För förvaringsinstitut för specialfonder gäller, i stället för det som anges i 17–21 §§, att institutet ska ersätta en skada som tillfogats en fondandelsägare eller en AIF-förvaltare genom att förvaringsinstitutet överträtt denna lag eller fondbestämmelserna.

För förvaringsinstitut för specialfonder gäller 2 kap. 21 § och 3 kap. 9 § lagen (2004:46) om värdepappersfonder, i stället för det som anges i 17–21 §§.

Denna lag träder i kraft den 18 mars 2016.

Utredningens lagförslag i tilläggspromemorian till betänkandet

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:46) om värdepappersfonder

[...]

dels att [...] 12 kap. [...] 11–14 §§ [...] ska ha följande lydelse,

[...]

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

Verkställighet av beslut om straffavgift och förseningsavgift¹

Verkställighet av beslut om sanktionsavgift och förseningsavgift

11 §²

En *straffavgift* eller förseningsavgift ska betalas till Finansinspektionen inom trettio dagar från det att *avgiftsbeslutet* har vunnit laga kraft eller den längre tid som anges i beslutet.

En *sanktionsavgift* eller förseningsavgift ska betalas till Finansinspektionen inom trettio dagar från det att *ett beslut om avgiften* har vunnit laga kraft, *ett sanktionsföreläggande godkänts eller en dom om att ta ut avgiften vunnit laga kraft* eller den längre tid som anges i beslutet, *föreläggandet eller domen*.

12 §³

Finansinspektionens beslut om straffavgift eller förseningsavgift får verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser, om avgiften inte har betalats inom den tid som anges i 11 §.

En *sanktionsavgift* eller förseningsavgift *som har beslutats* får verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser, om avgiften inte har betalats inom den tid som anges i 11 §.

13 §⁴

Om *straffavgiften* eller förseningsavgiften inte betalas inom

Om *sanktionsavgiften* eller förseningsavgiften inte betalas inom

¹ Senaste lydelse 2008:282.

² Senaste lydelse 2008:282.

³ Senaste lydelse 2008:282.

⁴ Senaste lydelse 2008:282.

den tid som anges i 11 §, ska Finansinspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning av statliga fordringar finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

den tid som anges i 11 §, ska Finansinspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning av statliga fordringar finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Bilaga 4

14 §⁵

En *straffavgift* eller förseningsavgift som har beslutats faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet *vann* laga kraft.

En *sanktionsavgift* eller förseningsavgift som har beslutats faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet *har vunnit* laga kraft, *sanktionsföreläggandet godkänts* eller *en dom om att ta ut avgiften vunnit* laga kraft.

⁵ Senaste lydelse 2008:282.

Förteckning över remissinstanserna

Sveriges riksbank, Göta hovrätt, Stockholms tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Marknadsdomstolen, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Justitiekanslern (JK), Justitieombudsmannen (JO), Ekobrottsmyndigheten, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden (ARN), Revisorsnämnden, Datainspektionen, Stockholms Handelskammare, Kommerskollegium, Pensionsmyndigheten, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Första AP-fonden, Andra AP-fonden, Tredje AP-fonden, Fjärde AP-fonden, Sjunde AP-fonden, Bokföringsnämnden, Kammarkollegiet, Konkurrensverket, Bolagsverket, Tillväxtverket, Arbetsgivarverket, Post- och telestyrelsen, Regelrådet, FAR, Finansbolagens Förening, Finansförbundet, Fondbolagens förening, Företagarna, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Institutionella ägares förening för regleringsfrågor på värdepappersmarknaden, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Kollegiet för svensk bolagsstyrning, Konsumenternas Bank- och finansbyrå, Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets Regelnämnd, Sparbankernas riksförbund, Svensk Försäkring, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenska Riskkapitalföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Aktiesparares Riksförbund, Sveriges Finansanalytikers förening, Sveriges Kommuner och Landsting, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Euroclear Sweden AB, Nasdaq OMX Stockholm AB och Nordic Growth Market NGM AB.

Parallelluppställning över genomförandet i svensk rätt av direktiv 2014/91/EU om ändring av direktiv 2009/65/EG (UCITS-direktivet)

Artikel i ändringsdirektivet	Ny/ersatt artikel i UCITS-direktivet	Svenska bestämmelser
1.1	2.1 s	Definitionen införs inte (se avsnitt 5.4)
1.1	2.1 t	Definitionen införs f.n. inte (se avsnitt 5.4)
1.2	14a.1	2 kap. 17 c § lagen om värdepappersfonder (ny)
	14a.2 och 14a.3	Myndighetsföreskrifter
	14a.4	Skyldighet för Esma
	14b.1 och 14b.3	Myndighetsföreskrifter
	14b.2	Befogenhet och skyldighet för Esma
	14b.4	Myndighetsföreskrifter, (se avsnitt 6.2; jfr prop. 2013/14:228)
1.3	20.1	1 kap. 6 b § första stycket 2 lagen om värdepappersfonder (oförändrad)
1.4	22.1	3 kap. 1 § lagen om värdepappersfonder
	22.2	3 kap. 3 § lagen om värdepappersfonder
	22.3	3 kap. 4 § lagen om värdepappersfonder
	22.4	3 kap. 5 § lagen om värdepappersfonder
	22.5	3 kap. 6 § första stycket och 7 § lagen om värdepappersfonder
	22.6	3 kap. 8 § lagen om värdepappersfonder
	22.7	3 kap. 6 § andra och tredje styckena lagen om värdepappersfonder
	22.8	Föranleder ingen lagstiftningsåtgärd (se avsnitt 7.3)
1.5	22a.1	3 kap. 10 § första stycket lagen om värdepappersfonder
	22a.2	3 kap. 10 § andra stycket lagen om värdepappersfonder

Artikel i ändringsdirektivet	Ny/ersatt artikel i UCITS-direktivet	Svenska bestämmelser
	22a.3 första stycket	3 kap. 11 § lagen om värdepappersfonder
	22a.3 andra stycket	3 kap. 12 § lagen om värdepappersfonder
	22a.3 tredje stycket	3 kap. 13 § lagen om värdepappersfonder
	22a.4	tillämpningsbestämmelse
1.6	23.2 första stycket och 23.3	1 kap. 1 § första stycket 15 lagen om värdepappersfonder (oförändrad)
	23.2 andra stycket och 23.4	Genomförs inte (se avsnitt 7.2)
	23.5 och 23.6	Se artikel 22.2
1.7	24.1	3 kap. 14 och 15 §§ lagen om värdepappersfonder
	24.2	3 kap. 16 § lagen om värdepappersfonder
	24.3 och 24.4	3 kap. 14 § tredje stycket och 15 § lagen om värdepappersfonder
	24.5	Föranleder ingen lagstiftningsåtgärd (se avsnitt 7.8)
1.8	25.1	Föranleder ingen lagstiftningsåtgärd (se avsnitt 7.2)
	25.2 första stycket	3 kap. 2 § första stycket lagen om värdepappersfonder
	25.2 andra stycket	3 kap. 2 § andra och tredje stycket lagen om värdepappersfonder
1.9	26	Föranleder ingen lagstiftningsåtgärd (se avsnitt 7.6)
1.10	26a	Föranleder ingen lagstiftningsåtgärd (se avsnitt 7.9)
	26b	Befogenheter för kommissionen att meddela delegerade akter
1.11	30 första stycket	–
1.12	Avsnitt 3 i kapitel V utgår	–

Artikel i ändringsdirektivet	Ny/ersatt artikel i UCITS-direktivet	Svenska bestämmelser	Bilaga 6
1.13	69.1 tredje stycket	4 kap. 15 § 7 lagen om värdepappersfonder (ny) och myndighetsföreskrifter	
	69.3 andra stycket	4 kap. 18 § lagen om värdepappersfonder (ändrad) och myndighetsföreskrifter	
1.14	78.3 a	4 kap. 16 a § fjärde stycket lagen om värdepappersfonder (oförändrad) – samma krav finns i artikel 4.4 och 4.12 i förordning (EU) nr 583/2010	
	78.4	4 kap. 16 a § femte stycket lagen om värdepappersfonder (nytt)	
1.15	98.2 d i	Genomförs inte (se avsnitt 8.2)	
	98.2 d ii	10 kap. 3 § första stycket 1 lagen om värdepappersfonder (oförändrad)	
1.16	99.1 första stycket	12 kap. lagen om värdepappersfonder	
	99.1 andra stycket	Möjligheten används inte (se avsnitt 9.2.2)	
	99.2	–	
	99.4	10 kap. 5 och 6 §§ lagen om värdepappersfonder (oförändrade)	
	99.5	12 kap. 1 a § (fondbolag) 12 kap. 1 b § (förvaringsinstitut) lagen om värdepappersfonder (nya)	
	99.6 a	Föreskrifter på förordningsnivå	
	99.6 b	11 kap. 8 §, 12 kap. 1 och 19 §§ lagen om värdepappersfonder (ändrade respektive oförändrad)	
	99.6 c	12 kap. 1 och 4 §§ lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive oförändrad)	

Artikel i ändringsdirektivet	Ny/ersatt artikel i UCITS-direktivet	Svenska bestämmelser
	99.6 d	12 kap. 1 a och 3 §§ lagen om värdepappersfonder (ny respektive oförändrad)
	99.6 e–g	11 kap. 8 a §, 12 kap. 1–1 b, 7–9 och 19 §§ lagen om värdepappersfonder (nya och ändrade)
	99.7	Möjlighet att påföra andra sanktioner eller högre sanktionsavgifter, se avsnitt 9.3.2 (jfr 12 kap. 7 §).
1.17	99a första stycket a (fondföretag)	12 kap. 1 § första stycket och 1 a § första stycket 6 (ändrad respektive ny)
	99a första stycket b (fondbolag)	12 kap. 1 § första stycket och 1 a § första stycket 2 och 19 § lagen om värdepappersfonder (ändrade respektive ny)
	99a första stycket c	–
	99a första stycket d	11 kap. 7 § andra stycket och 8 a § lagen om värdepappersfonder (oförändrad respektive ny)
	99a första stycket e	11 kap. 8 a § lagen om värdepappersfonder (ny)
	99a första stycket f	12 kap. 1 §, 1 a § första stycket 1 och 4 § lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)
	99a första stycket g	–
	99a första stycket h	12 kap. 1 § och 1 a § första stycket 10 lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)
	99a första stycket i	12 kap. 1 § och 1 a § första stycket 11 lagen om värdepappersfonder
	99a första stycket j	12 kap. 1 § och 1 a § första stycket 4 lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)

Artikel i ändringsdirektivet	Ny/ersatt artikel i UCITS-direktivet	Svenska bestämmelser	Bilaga 6
	99a första stycket k	12 kap. 1 § och 1 a § första stycket 4 lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)	
	99a första stycket l	–	
	99a första stycket m	12 kap. 1 § och 1 a § första stycket 5 lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)	
	99a första stycket n	12 kap. 1 § och 1 a § första stycket 4 lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)	
	99a första stycket o	12 kap. 1 § och 1 b § första stycket lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)	
	99a första stycket p	12 kap. 1 § och 1 a § första stycket 9 lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)	
	99a första stycket q	12 kap. 1 § och 1 a § första stycket 8 lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)	
	99a första stycket r	12 kap. 1 § och 1 a § första stycket 7 lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)	
	99a första stycket s	12 kap. 1 § och 1 a § första stycket 3 lagen om värdepappersfonder (ändrad respektive ny)	
	99b	Föreskrifter på förordningsnivå	
	99c.1	12 kap. 2, 2 a och 9 §§ lagen om värdepappersfonder (ändrade respektive ny)	
	99c.2	10 kap. 5 § lagen om värdepappersfonder (oförändrad)	
	99d.1 och 99d.2	Föreskrifter på förordningsnivå (se avsnitt 8.3.2). Föranleder i övrigt ingen lagstiftningsåtgärd (se avsnitten 8.3.3 och 8.3.5)	

Artikel i ändringsdirektivet	Ny/ersatt artikel i UCITS-direktivet	Svenska bestämmelser
	99d.3	Skyldighet för Esma
	99d.4	2 kap. 17 e § lagen om värdepappersfonder och 6 kap. 2 b § lagen om bank- och finansieringsrörelse (nya)
	99d.5	2 kap. 17 d § lagen om värdepappersfonder (ny) och 6 kap. 2 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse (oförändrad)
	99e.1 och 99e.2	10 kap. 5 § lagen om värdepappersfonder (oförändrad)
	99e.3	Befogenhet för Esma och kommissionen
1.18	104a	Personuppgiftslagen (1998:204)
1.19–1.24		Föranleder ingen lagstiftningsåtgärd
1.25	Modul A i bilaga 1 punkten 2	4 kap. 15 § lagen om värdepappersfonder (oförändrad) och myndighetsföreskrifter (se avsnitt 7.6)